biblioteca școlarului

ANATOL CODRU

PIATRA DE CITIRE

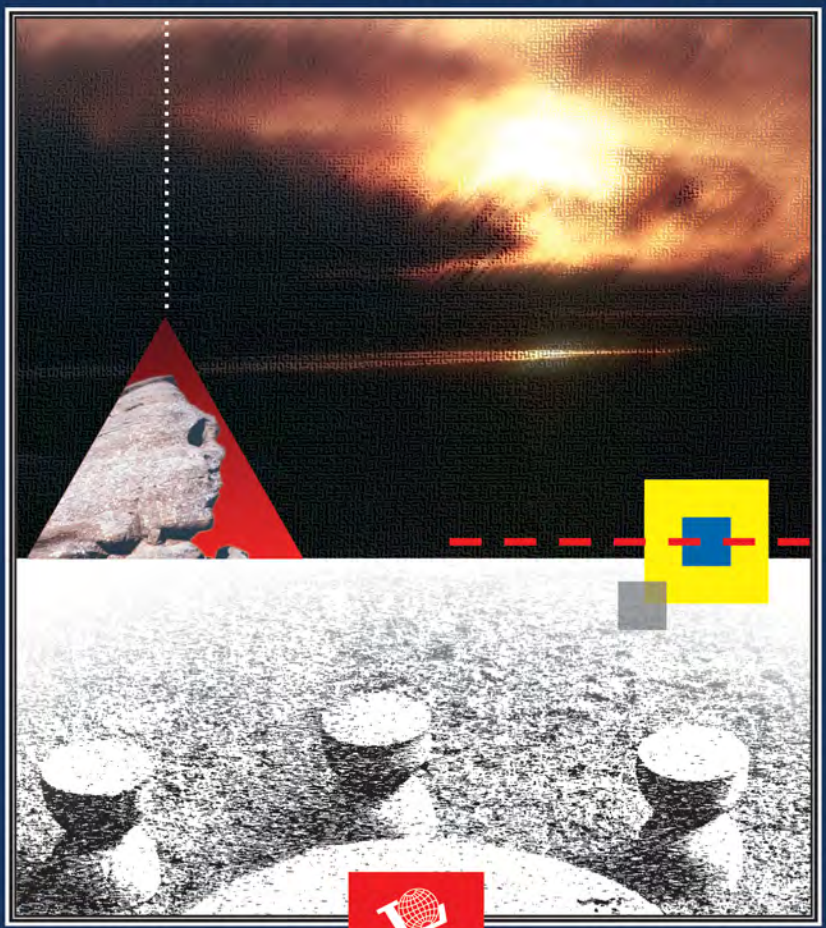

LITERA INTERNAȚIONAL

biblioteca școlarului

ANATOL CODRU

PIATRA DE CITIRE

București • Chișinău
LIBERA INTERNAȚIONAL

Colecţie iniţiată şi coordonată de Anatol Vidraşcu şi Dan Vidraşcu
Concepţia grafică a colecţiei şi coperta: Vladimir Zmeev
Ilustraţii de Alex Ussow
Tabel cronologic de Tudor Palladi
Fotografii din arhiva autorului

REFERINŢE ISTORICO-LITERARE:

Grigore Vieru,
Ion Miloş, Ion Ciobanu,
Nicolae Corlăteanu, Eugen Lungu,
Mihai Cimpoi, Victor Crăciun, Tudor Zegrea,
Arcadie Suceveanu, Constantin Tănase, Ion Ciocanu,
Gheorghe Calotă, Petru Soltan, Mihai Dolgan,
Tudor Palladi, Nicolae Dabija,
Emilian Galaicu-Păun,
Nichita Danilov,
Leo Butnaru, Ana Bantoş,
Carmelia Leonte, Gheorghe Vodă,
Raisa Suveică, Kopi Kycyku, Andrei Vartic,
Gheorghe Ciocoi, Victor Teleucă, Aurel Ciocanu,
Ion Proca, Elena Ţau, Serafim Belicov, Arcadie Donos,
Timotei Melnic, Ana Manole, Mircea Snegur,
Laurenţiu Nicolau, Theodor Codreanu,
Dumitru Olărescu, Lucian Vasiliu,
Andrei Dumbrăveanu,
Viorel Dinescu

Editura „Litera Internaţional“
O. P. 61; C.P. 21, sector 1, Bucureşti, România
tel./fax (021) 3303502; e-mail: info@litera.ro

Grupul Editorial „Litera“
str. B. P. Hasdeu nr. 2, mun. Chişinău, MD-2005, Republica Moldova
tel./fax (3732) 292 932, 294 110, fax 294 061;
e-mail: litera@litera.ro

Prezenta ediţie a apărut în anul 2003 în versiune tipărită
şi electronică la Editura „Litera Internaţional“
şi Grupul Editorial „Litera“.
Toate drepturile rezervate.

Editori: *Anatol şi Dan Vidraşcu*
Lector: *Tudor Palladi*
Tehnoredactare: *Lorina Gîncu*

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic din Chişinău
Comanda nr. ....

CZU 821.135....
C ...

Descrierea CIP a Camerei Naţionale a Cărţii
Codru, Anatol
Piatra de citire / Anatol Codru (Bibl. şcolarului, col. iniţ. şi coord. Anatol şi Dan Vidraşcu; conc. gr. col. şi cop. / Vladimir Zmeev; serie nouă, nr. 452). B.: Litera Int., Ch.: Litera, 2003 (Combinatul Poligrafic). 552 [p].
ISBN 973-675-095 — ISBN 9975-74-735-3
821.135. .....

ISBN 973-675-095
ISBN 9975-74-735-3

© LITERA INTERNAŢIONAL, 2003
© LITERA, 2003

TABEL CRONOLOGIC

1936

1 mai

În comuna Malovata-Nouă, judeţul Dubăsari, în familia lui Ion Condrea şi a Titianei Stăncuţă, se naşte cel de-al treilea copil, căruia, la botez, preotul îi dă numele Anatolie. (Numele de familie Condrea al străbunului Teodor, din voia administraţiei ţariste, suferise o abilă acomodare la fonetica rusească, precursorii semnând, în actele stării civile de la 1867, Condrov, Conderev.

Mama poetului, Titiana Stancuţă

Străbunul de pe mamă Costache Stăncuţă, de origine muntean, participant la războiul ruso-turc din 1877, se retrage cu trupele ruseşti în regiunea Ekaterinoslav, căsătorindu-se mai apoi în Transnisrtia.)

1942-1943

Urmează primele două clase primare în satul de baştină, conform programei de învăţământ româneşti, prima învăţătoare fiindu-i Cleopatra Dimo, văduva avocatului Vasile Pavlenco, deportat în anul 1937.

1951

Absolveşte şapte clase în satul natal, având la toate obiectele menţiunea „foarte bine“.

1951-1954

Elev al şcolii medii din oraşul Dubăsari. Preşedinte al cenaclului literar „Octombrie“. Primele încercări literare în ziarul raional „Lupta leninistă“. Studiază desenul şi arta sculpturii la Palatul copiilor din localitate.

1953

Delegat la Conferinţa I republicană a tinerilor scriitori. Face cunoştinţă cu scriitorii Igor Creţu, Petru Zadnipru, Vitalie Filip, Pavel Darie, Mihail Garaz.

Elev în clasa a IV-a

Poetul cu mama sa Titiana

1954

Absolveşte şcoala medie (10 clase) şi se angajează şef de club în comuna Cocieri.

1955-1958

Serviciul militar în oraşul Ahalţihe, Georgia.

Ostaş (1955–1958)

1958-1963

Student la Facultatea de Istorie şi Filologie a Universităţii de Stat din Chişinău. Preşedinte al cenaclului literar „Luceafărul" (1959–1963). Publică versuri în ziarele „Moldova socialistă", „Tinerimea Moldovei", „Cultura Moldovei", „Tânărul leninist", „Scânteia leninistă". Întâlnirea şi prietenia cu poetul Nicolai Costenco, care îi recomandă Editurii Cartea moldovenească prima plachetă de versuri *Nopţi albastre* cu o prefaţă semnată de Andrei Lupan.

1963

Este delegat la Conferinţa tinerilor scriitori din U.R.S.S., la Moscova. Absolveşte Universitatea, dar din lipsă de viză de reşedinţă rămâne un an fără serviciu. Poetul Emilian Bucov îi asigură viza de reşedinţă în spaţiul locativ rezervat pentru căţeaua Gulea. Se căsătoreşte cu tânăra poetă Ecaterina Barbu, studentă la Şcoala de medicină, facultatea de stomatologie.

Bunica Titiana cu nepoţii Ana-Maria şi Cătălin

1964

Redactor literar la săptămânalul „Cultura Moldovei". Publică traduceri din poezia lui Andrei Voznesenski, Marina Ţvetaeva, Vaja Pşavela, Ivan Draci. Devine membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

1965

Redactor în Editura Cartea moldovenească. Peste un an e ameninţat cu eliberarea din funcţie pentru lipsa de vigilenţă politică. Ca să evite iminentul „eveniment“, colegii de lucru îl recomandă şi-i asigură intrarea

Anatol Codru cu poeta Ecaterina Barbu în ziua nunţii lor. 1963

Familia poetului: soţia Ecaterina şi copiii Ana-Maria şi Cătălin

în rândurile partidului comunist. Vede lumina tiparului cea de-a doua carte de versuri, *Îndărătnicia pietrei* (ilustraţii de Igor Vieru), primită destul de bine de critica literară. I se refuză plecarea în Elveţia.

1968

Manifestându-şi protestul pentru reprimarea de către cenzură a volumului de poeme *Basmaua*, semnat de poetul Ion Vatamanu, pleacă demonstrativ de la editură. Scrie.

Tatăl poetului Ion, din dreapta

Deţine, prin concurs, premiul I pentru traducerea poemului *Mirani* de Nicolos Barataşvili. Editează poeme traduse din poetul rus Leonid Martânov şi din armeanca Silvia Kaputikean. Este invitat de către Boris Movilă, redactor-şef la Studioul „Moldova-film“, în calitate de regizor. Realizează primul său film documentar, *Trânta*, care la Festivalul zonal de la Mensk se învredniceşte de premiul I pentru regie. Se naşte primul său copil, Cătălin. La Editura Cartea moldovenească vede lumina tiparului volumul *Zodcii Manole* (în ruseşte).

1969

Publică la Editura Lumina placheta *Versuri* (în colecţia „Olimp“, sub nr. 1), cu un cuvânt înainte de Mihail Dolgan. Realizează cel de-al doilea film documentar, *Pe făgaşul talentului*, care chiar de la lansarea pe ecran este interzis de

Cu poetul N. Costenco şi operatorul de film Gh. Gheorghiţă

R.S.S. Moldovenească acest premiu este atribuit altui autor. Se înscrie la Cursurile superioare de scenaristică şi regie de film documentar din Moscova.

1970-1971

În Editura Molodaia gvardia apare în traducerea Novelei Matveeva cartea

Cu poetul ucrainean Ivan Draci. 1982

autorităţile regimului comunist. Filmul *Bachus,* cea de-a treia reuşită a tânărului cineast, de asemenea este interzis: prezentat clandestin la Festivalul de filme de la Soci, e nominalizat pentru premiul I, însă la insistenţa autorităţilor cinematografice din

Sora Valentina şi nepotica Ludmila, cu bunica poetului Mărioara Gaţcan

Upreamstvo camnea, care este bine comentată la un seminar de către scriitorii Valentin Kataev, Andrei Voznesenski, Konstantin Vanşenkin, Kiril Kovaldji. Apare în Editura Cartea moldovenească volumul de versuri *Feciori*, prezentare grafică de Isai Cârmu. Absolveşte Cursurile superioare de scenaristică şi regie de film documentar. Realizează filmul de diplomă *Dimitrie Cantemir* cu

Cu soţia la Ambasada R .P. Chineze. 2001

menţiunea „excelent“. Se angajează regizor la Studioul „Moldova-film“. Până în anul 2000 a turnat 30 de filme documentare, 14 dintre ele apreciate la festivaluri naţionale şi internaţionale.

1974

Se naşte fiica sa Ana-Maria.

1976

Deţine Premiul I pentru poezie al prestigioasei reviste literare din Moscova „Drujba narodov“.

1977

Realizează primul său film de ficţiune, *Care pe care*, acuzat de miopie politică, din care cauză este plătit cu numai 50% din onorariul obligatoriu.

Cu poetul Gh. Vodă

Apare în Editura Sovetskii pisateli din Moscova cartea de versuri *Sânovia* în traducerea Novelei Matveeva.

1980

La Editura Literatura artistică apare volumul de poezii *Piatra de citire* (prezentare grafică de Ilie Bogdesco)

La cea de-a doua carte de poezii, Îndărătnicia pietrei

1981

Prima călătorie peste hotare, în Iugoslavia. Pentru un ciclu de filme documentare i se decernează Premiul tineretului din Republica Moldova. Se sting din viaţă părinţii poetului.

1986

Publică în Editura Literatura artistică volumul antologic *Mitul personal*, cu o prefaţă de criticul literar Mihail Dolgan, prezentarea grafică aparţinându-i lui Isai Cârmu.

1987

În Editura Literatura artistică vede lumina tiparului volumul *Citai-kameni* în traducere rusească.

1988

Este distins cu înaltul titlu onorific de Maestru în artă. Realizează la studioul „Moldova-film“ lungmetrajul documentar *Sunt acuzaţi martorii*, scenarist fiind Dumitru Olărescu. Organizează Cursurile de regie de film documentar.

1989

Realizează lungmetrajul documentar *Mihai Eminescu*. Formează cenaclul literar şi de cultură naţională „Moştenirea“ în or. Dubăsari, fiind ales totodată Preşedinte de onoare al cenaclului. Conducătorii direcţi ai cenaclului sunt poetul Ion Borş şi medicul-legist Anatol Beşliu. Au colaborat intens intelectualii oraşului, printre care soţii Vladimir şi Elviga Manea, Mihai Beleavski,

Cu compozitorul E. Doga în momentul conferirii Domnilor lor a titlului de Doctor Honoris Causa. 2001

coleg de şcoală al poetului, Oleg Studniţki şi Oleg Kaminski. Şedinţa de constituire a cenaclului a avut loc în mod clandestin la morga din oraş, celelalte şedinţe de lucru s-au desfăşurat în ilegalitate, în pădurea de lângă satul Roghi. Turnează la Studioul „Moldova-film“ filmul documentar *Eu, Nicolai Costenco*. Filmările au loc după cercul polar, la Norilsk şi Dudinka, locurile în care a

fost exilat poetul basarabean.

1990

La Festivalul internaţional de filme documentare din or. Ostrove (Cehia) pentru lungmetrajul documentar *Sunt acuzaţi martorii* i se decernează Marele

Cu actriţa N. Cozaru, actorul P. Hadârcă, acad. M. Cimpoi şi pictorul N. Rurac

La filmarea documentarului Ion Creangă

premiu (Grand Prix) pentru regie. Premiera filmului *Mihai Eminescu* la Cercul militar din Bucureşti, apoi în or. Constanţa şi Iaşi, fiind considerat de eminescologi cel mai bun dintre câte s-au realizat despre neîntrecutul poet. Devine Laureat al Premiului de Stat al Republicii Moldova în domeniul cinematografiei.

1992

Filmul *Mihai Eminescu* este distins cu Premiul I la Festivalul de poezie din Suceava.

La filmarea documentarului Eu, Nicolai Costenco

1993

La congresul al VII-lea al Uniunii Cineaştilor este ales Preşedinte.

1994

Pentru succese remarcabile în arta scrisului, la propunerea Uniunii Scriitorilor, este decorat cu medalia „Mihai Eminescu“. Este ales membru de onoare al Academiei internaţionale de film din Federaţia Rusă.

1996

Pentru certa contribuţie la dezvoltarea scrisului şi filmului naţional este decorat cu cea mai înaltă distincţie de stat, „Ordinul Republicii“. În legătură cu împlinirea a 60 de ani, Institutul de Istorie şi Teorie Literară al Academiei de Ştiinţe din Republica Moldova, Catedra de Literatură Română a Universităţii de stat, Uniunea Scriitorilor şi Uniunea Cineaştilor organizează simpozionul „Anatol Codru: estetica poeziei metaforice“.

1997

Compania comercială pentru edituri Bulat Art Glob îi lansează volumul de poeme *Bolta cuvântului*.

1998

Este reales Preşedinte al Uniunii Cineaştilor din Republica Moldova.
În Editura ARC apare volumul de poezii *Întâmplarea mirării* cu o prefaţă semnată de Arcadie Suceveanu.

1999

I se decernează Premiul Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova pentru cea mai bună carte de poeme a anului, *Întâmplarea mirării*.
Pentru merite deosebite în arta scrisului şi în cea a ecranului documentar, Academia de Ştiinţe din Republica Moldova, îi acordă înaltul titlu onorific de academician.
Realizează lungmentrajul documentar *Ion Creangă*. În editura Cartea Moldovei îi apare volumul *Ruperea din nefiinţă*, selecţie şi prefaţă de Ion Ciocanu. Ediţia este înzestrată cu o amplă selecţie de referinţe critice.

La întîlnirea cu cititorii din Târgul Neamţ, 2002

2000

Academia Internaţională de drept economic îi acordă titlul de Doctor Honoris Causa. Pentru marea contribuţie la propagarea operei eminesciene, Guvernul României îl decorează cu medalia „Mihai Eminescu“.
La Editura „Litera“, condusă de scriitorul Anatol Vidraşcu, vede lumina tiparului volumul antologic, ediţia a II-a, revăzută şi adăugită, *Piatra de citire*, în colecţia „Biblioteca şcolarului“.

2001

Cineaştii români îl sărbătoresc la Bucureşti: pentru merite deosebite la dezvoltarea artei cinematografice, îi decernează distincţia „Clacheta de aur“.

2002

Academia Română şi Ministerul Culturii îi acordă „Marele Premiu Nichita Stănescu“.

2003

Pentru merite deosebite în promovarea culturii cinematografice Uniunea Cineaştilor din România îl decorează cu Marea Medalie „Magna Cum Laudae“.
Este reales în funcţie de Preşedinte al Uniunii Cineaştilor.

PIATRA DE CITIRE

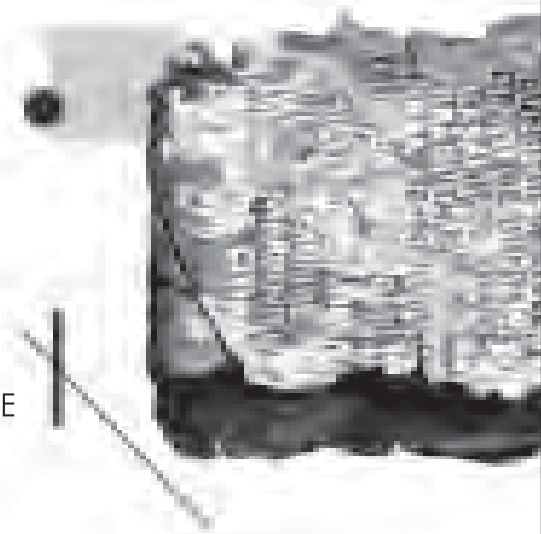

Letopiseț

Toate-s un fel de-a zice despre noi: piatra de neam şi lemnul incrustat, graiul acesta mult trudind pe deal cu plugul în balade aromind; toate au chipul Plaiului-părinte: firul de aer scump pe amintiri, floarea de soc căzută ca-n vecie pe satul de străbuni de sub pământ.

Toate-s cuibare sfinte, de-nţeles veghea şi rodul veacului de-acasă, stâlpii aceştia care ţin din părţi bolta şi fruntea fraţilor de ţară...

Mielu-i jertfit pornirilor de zori, soarelui şi vântului din faţă, grâul din pod se varsă prin pereţi şi ţine-a pace lumii şi-a frăţie.

Toate-s citire sacră şi cazanii: ramul cu prunci, fecioarele Marii şi bivolii înflăcăraţi cu lapte, şi steaua vlăstărind deasupra lor. Toate-s un fel de-a spune despre noi: focul pe culmi şi cânepa nuntind, via de gleznă-ncolăcită strâns şi mierla nebunită de uimire.

Toate-s pe nou şi-s patrie cântând: roţile dulci şi drumul pe măsură, plopii înalţi, daţi mirilor în chip, şi trestia – mireselor în umblet...

Toate-s pe nou
Şi-s patrie cântând,
Toate au chipul Plaiului-părinte,
Toate-s citire sacră şi cazanii,
Toate-s un fel de-a zice despre noi!

■

Ce iarbă înaltă!

Ce iarbă înaltă! Să n-o mai tăiaţi,
S-o trecem cu luntrea, s-ajungem la Mare,
Ce iarbă înaltă: au fost îngropaţi
Strămbunii noştri cu bărbile-afară.

Ce iarbă, ce holdă, ce rai necuprins,
Ce freamăt, ce coase se-aud mai aproape.
Ce rouă fierbinte: strămbunii au plâns
La ceasul când fost-au de vii să se-ngroape.

Pe culmi,
La cetate,
Ţepoase-n ambiţia lor, suverane,
Cresc ierbile, bărbile daco-romane!...

■

Cum ar fi

Eu născocesc această stea de departe! –
Ea încă nu e, însă strălucirea ei
E un avans pentru răsplătirea
Voastră cu ochiul.
Eu o înfăţişez mai întâi optimismului,
Care ne bântuie pe fiecare!
Şi cum omul este pretutindeni,
Steaua e făptura gândirii acestuia,
Cum ar fi că este: Ion-a-lui-Ion-a-lui-Ion-a-lui-Ion-al
Infinitului...
Această stea o puteţi vedea numai cu gura,
O puteţi auzi numai cu lacrima.
Eu de-abia născocesc această stea.
Deşi ideea că este
E maica măicuţei mele că a fost
Încă locul fremătat în necuprins al numelui meu
Din partea I o n i l o r...

■

Pasărea vine

Cerul nostru: ce albastru, ce nou!
În cuprinsul lui
Freamătă soarele
Ca gălbenuşul în ou.

Din nemărginirea lui
Pasărea vine.
Atâtea aripi de jur-împrejur,
Că pare văzduhul îngroşat de lumină.

Poţi lua cu ulciorul din cer
Lacrima ciocârliei mult sfântă.
În cumpăna numelui meu o să-auzi
Steaua polară a IONULUI ţării cum cântă!

■

Lacrima

Tămăduire scumpă pe Moldova
E-această lacrimă a mea şi de la sine.
E-atât de pură, că se aude rouă,
E-atât de sinceră, că mai să cred
nu-mi vine...

■

* * *

Am cu lumea legământ:
Să rodesc şi să vă dau.
Ia priviţi: din Cerul sfânt
Vin albinele şi iau
Mierea mea de pe cuvânt.

■

* * *

Nu mă pot ignora,
Căci nu mă pot arunca din mine:
Sunt prezenţa unui fapt real,
Care confirmă dovada
Unei pregnante posibilităţi
Că vă sunt necesar.
În cel mai rău caz,
Eu sunt dânsul meu propriu...

■

Trebuie totdeauna că era...

Sunt greu de conceput:
În tot întregul meu
De fiinţă gânditoare
E şi un gol, care ţine
De perceperea pe din nicăieri
A universului, care se umple
Mai întâi de sensurile
Unei simţiri care, acestea,
Sunt laolaltă
Pretenţiile că eşti.
Deci, golul tot din gol a născut,
Iar că a fost,
Trebuia totdeauna că era sufletul
Şi că acesta îşi este sie
Ceea ce trebuia
Să-ţi fie ţie permanent dor de tine.

■

* * *

Aripi răzvătite-n vânt
De înalt se sparseră.
Că-am fost zborul infinit,
Nimănui nu-i pasă. Re-
născut

■

Că sunt, că îmi este

În afara mea,
Dincolo de făptura şi simţirea mea –
Totul e realitate.
Eu sunt doar un pretext
Al adevărului prim,
Că aş putea exista în afara realităţii
Şi că aş putea defini
Adevărul plin al adevărului că nu-s.
Că în afara mea care nu există,
E făptura şi simţirea mea,
Care ar trebui că sunt
Şi că-mi este...

■

Întrezăriri

Cu tot varul
Pe la tâmple
Fruntea asta
Mi se-ntâmplă.

Deşi este
Şi-i cândva,
Lumea asta
S-ar putea.

Deşi-o simt,
Deşi mă doare,
Viaţa e
Că mi se pare,

Cum de mine, –
Al tuturor,
Mi se pare
Uneori...

■

Între mine și eu

Între mine şi Eu
Nu există nici un fel de raporturi,
Ce ar contrazice
Felul oarecarelui nostru de a fi
Întru totul un *alter ego*, care-l contrazice
Pe un al doilea *alter ego*,
Şi care aceştia împreună,
Nu sunt decât un cineva.

■

Doar pentru faptul...

Doar pentru faptul că exist acum,
Doar pentru faptul că mă bucur încă
De floarea teiului,
Care munceşte mult
La-ntemeierea soarelui, acasă,
Sau la cuvântul care o-nfioară
Şi-o face pasăre
Şi os de amintire, –
Eu port aceste cearcăne, prieteni, –
Ca o candoare-a macilor de zori,
Să pot nimba cu gânduri fruntea voastră
În acest veac asprit,
Dat nouă-n seamă, să nu-l murim,
Să-i ţinem pururi treji
Alcătuirea dreaptă în balanţă;
Doar pentru grâul că ni-i de eroi,
Zvântat de gloanţe, mult, pentru oricine,
Ca plumbul greu, în rănile deschise,
În care poţi planta un trandafir
Întru vecia noastră, să lumine
Jur-împrejurul Patriei veghind –
Eu numele vi-l scriu pe steag, prieteni,

Pe aripi încă,
Pe fântâni,
Pe munţi,
Pe tot ce-i semn c-am îzbândit în timp
Purificarea-n suflet şi idee.
Doar pentru că ne-nduioşează
În lacrimi ciocârlii,
În palme – pluguri,
Ţărâna-n grai
Şi pasărea în umeri –
Eu pot numi aceste patimi ŢARĂ,
GURĂ DE CARTE,
Înflorind cu imne
Piatra cea sfântă-a-ntemeierii noastre!
Doar pentru faptul că-nfloreşte teiul,
Doar pentru faptul că exist acum.

■

Mitologie

M-am certat avan cu mine,
Nelăsându-l niciodată,
În cel clopot de lumină
Întunericul să bată.

Clopotul. Din focul sferic
L-am turnat cu nalte ceruri,
Şi, lovind în el puternic,
Am erupt din întuneric.

Şi sunam în el fierbinte,
Fără să mă uit în urmă,
Căci veneau de pretutindeni,
După mine urme, urme.

Umbra-mi se rupea din spate,
Şi ţipa îngrozitoare:
Mă grăbeam ca niciodată
Unde soarele răsare.

Nopţile-n peşteri, fugite,
Mă priveau prin crăpătură,
Şi mureau nesocotite
Cu genunchii strânşi la gură.

Căci spre steaua mea aprinsă
Din adânca depărtare,
Mâna mi-a rămas întinsă
Cu cinci degete pe zare!

1962

■

Eu veşnic o să vin...

Năvalnic peste timpurile-acestea vin.
Ca ora marilor întemeieri de bine,
Să urc în voi când va-ncropi sudoarea
Cu flăcările mele-odihnitoare.

Prea aţi muncit, măi oameni buni şi mari,
Ca să vă cânt din socul meu pe lume.
În steaua palmelor, să vă rodească mult
Sămânţa voastră-mprăştiată-n lume.

Năvalnic vin şi veşnic o să vin
La casa voastră, însemnat de vreme.
Eu, mult al vostru şi al astei Ţări,
Născut cu-o veşnicie mai devreme.

1960

■

Nemaiertată ezitare

Soţiei Ecaterina

O, ce lung drum a mai stat între noi
Cu fiul acesta la mijloc chemat.
Tu – într-un vis al părinţilor mei,
Eu – într-o lacrimă de-alor tăi, la arat.
Poate-nfloreai într-o cânepă-a noastră,
Torcându-mi cămaşă de nuntă-n răscruci,
Când eu, alungat dintr-un an mai devreme,
Ţineam să te strig din vecie atunci?
Ci fiul, asemeni limbii de clopot,
Şi timpul, şi spaţiu-l sunase pe undă,
La mijloc chemându-ne şi parcă mustrându-ne
Acea ezitare ce-a fost să-l ascundă.
...Părinţii se daseră-n afaceri cu lutul...
Ci noi, sincopaţi într-o clipă a lor,
Chemăm ca-ntr-o scoică facerea lumii
Strigând-o mereu din feciori în feciori...

■

Frunzoasă nuntă

Cai aprigi fug pe codri. Pe coame – timp călare,
Când vinul urcă-n toamnă ca-n jilţul lui un domn,
Înseninând văzduhul cu flăcări de fanfară
Pe nunţi pălălăinde din tatal meu, Ion.

Din maica mea, Lisandra, din frate-meu, Ilie,
Din vărul meu, Costache, din sora mea, Agata,
Strigându-se din brazde, furându-se din vie,
Unul păşind în altul, să nu se mai despartă:

În cuibul lor de lume să năvălească tandru
Un fiu al lor, Ilie, şi el c-un fiu, Costache,
Ce are-o fiică, – Agata, şi ea – una, Lisandra, –
Toţi alungaţi de-acasă, în nunta lor să treacă.

Nepoţii să dea ghes, cum legea stă să fie:
Agata şi Costache, Lisandra şi Ion,
Şi ei, la rândul lor, pe-un strănepot, Ilie,
Ce stă să fugă-acuma, pândind frumos din somn.

■

Comori

Ne strânge vârsta ca pe-un fir de iască,
Din care ţipă timpurile toate,
Străbunii mei să nu îmbătrânească,
S-au retras în luturi ca-n cetate.

De-acolo bat cu mare îndârjire
Acele veacuri – ieri în spulberare,
Statornicind mereu aceeaşi vârstă
Din clipa care i-a chemat să moară.

Ei mari acum, şi buni, şi cântători,
Trec din oglinzi, din sceptre şi din ramă
Într-un prezent firesc şi-mbunător,
Mai către oameni.

Şi nu cutremurul ce vine sub pământuri
Se răsuceşte-n noi ca o spirală,
Ci străbuneii-n lut se iau la trântă,
Urnindu-ne din somn şi amorţeală.

Noi anii lor, ce-au fost să şi-i trăiască,
I-am altoit ca o comoară-n toate,
Cu acest timp ce-a fost să mi-i renască,
Şi să-i aşeze-n noi ca-ntr-o cetate...

1961

■

1991

O, iar în Zodii s-a menit de nunţi,
Şi în cetate iar se nasc feciori,
Şi munţii noştri s-au făcut popor,
Şi graiul ni-i dintâi, şi-i gând tronând pe frunţi.

Şi încă-i ţara noastră lângă noi,
Ni-i zboru-nalt, ne suntem, şi sunt eu,
Lângă vecii luptând, şi-s lângă noi
Cu-acest cuvânt de sensuri mult mai greu...

■

Imn rostit la răsăritul soarelui

Ca lacrima păsării sânte,
Ca pe sufletul pruncilor roua,
Cu gura uşor pe cuvinte:
M o l d o v a! –

Nume duios, încă mult adunat dintr-un capriciu-al vorbei şi-al ţărânei pe fruntea unui bour în brazdă răsturnat, ca o grămadă scumpă de lumină!

Moldovă,

gură de ciobăniţă, miere de-ndulcit clopotul de piatră, steaua-n cimitire, sufletul lonului în veacuri răzvrătit şi fremătat pe-un deal de nemurire,

unde ne creşte chipul din ţărână-n sus şi plugu-mprospătează neamu-n bătătură;

Moldovă,

izvodire dreaptă, fără-apus, floare care arde la străbuni pe gură; leagănul prunciei mele-n răsărit, mir de-ntemeiere, cuib de curăţie, cânepa precistă locul aromind, unde piepţii maicăi izvorăsc vecie; murmurul de ziuă al lacrimii dintâi, brazdelor şi mie fir de semincioară, glas care-nsenină ou-n ciocârlii, ceara în albină, pruncul în fecioară.

Azi, când ne adastă până-n subţiori gândurile bune, cum e holda ierbii;

azi, când miezul pâinii e albit de zor;

azi, când dezrobită-i roua din fântâni şi pe stări nu-s lacrimi, ci tămăduire;

azi, când codrii urcă drepţi din rădăcini şi aceeaşi, dreaptă,

în stejari ni-i firea – flutură-mi pe steaguri fruntea, că trăiesc

ziua împlinirii, ctitorind din piatră graiului acesta sfânt, românesc,

clopot de vecie,

viaţă fără moarte!

De ce-am râvni?...

De ce-am rosti de-a valma mari cuvinte,
De ce-am călca pe sfintele morminte,
Ce-s munţii noştri c-un adânc fierbinte?

De ce-am râvni a gloriei valută,
Carata jertfei înafara luptei,
Sau zborul inversat cu-aripa ruptă?

A lumii strâmbătate ne repugnă,
Sfidăm returul-patimii de junglă
Şi cornul abundenţei ce-o să-mpungă.

Noi toate le-avem legea de-a socoate,
Că nu trăim din pâinea pe furate,
Din cupa cu trădările de frate.

De suntem înclinaţi sub mândrul soare
Printre cei drepţi, că ducem în spinare
A noastră conştiinţă milenară.

■

Pedeapsă și căință

Dacă mai e ceva în viaţă de murit,
Să fie ceaţa ochilor hoinară
Şi-acea muţenie ce-n noi s-a potrivit
A fi ca o ascundere de ţară, –

Să nu o afle nime. – Ar trebui
Să mă dezic de gura mea cu gura,
Că-am fost atât de sincer, a-mi meni
Tăcere şi din mine – mbucătura.

Dar parcă braţele şi-acest obraz prea gros,
Şi altele cu-a lor neruşinare,
N-au lăcomit, n-au tăvălit pe jos
Trupul curat al PÂINII cu-ndurare?

Nu le-aşi mai ţine cald în ochii mei
Lacrimilor ce-au minţit că plouă,
Şi i-aşi da jos din gând pe toţi acei
Cu care am pus jugul pe Moldova.

Să-mi pese n-ar mai trebui defel
De pasul care calcă-n umilire,
Şi nici măcar să-mi fie dor de-acel
Care-am fost eu, ne'ndrăgostitul mire.

Să fie toate duse în pustiu,
Şi-un Moise-al nostru să le-ntoarne-n ţară,
Căci n-am decât de-a doua să mă ştiu
Spălat de umilinţă şi uitare.

Ăsta-i cuvântul meu cel mântuit
Şi cel din urmă sfat şi grea dorinţă,
Să nu-mi mai sară capul de la gât,
Şi crucea să mi-o port ca pe-o căinţă.

■

Și-această galaxie-a gurii...

Există-un fel de a trata
Particular la modul sincer:
De ce-i mai mare lacrima,
Decât adâncul care-o plânge?
De ce cuvintele-s idei
Şi ţin războaiele în gură,
Sau fericesc fără măsură
În lupta noastră un temei?
Ce-i pâinea, încă nunta ce-i,
Şi moartea ce-i, ce e fântâna,
Ce-i pasărea, ce-i stei şi tei,
Aripa ce-i şi ce e mâna?
Ce-i laptele şi aceşti miei,
Roata aceasta, împrejurul,
Şi-această galaxie-a gurii
Pe întrebarea noastră, ce-i?!

■

Drob de țară

Norii-n Ardeal sunt bocet şi-ndurare,
Şi-s oasele tocate-n suferinţi,
Şi-s ocnele ce strigă din părinţi,
Care cu lacrimi îndulcit-au sarea

Cea care nu se vinde pe arginţi,
Cea care e mai scumpă decât pare
Că-ar fi că este sarea-n altă ţară
Mai ca a noastră – din gheţari fierbinţi,

Care din noi s-au rupt şi-au făcut marea
Cu valul şi cu-adâncul răzvrătit.
Ardealul ne e plânsul infinit,
În solniţe să-l aibă fiecare

Român, care de sare e albit
Să-şi poarte-n oase drobul lui de ţară.

■

Nunta în Ardeal

O nuntă, alta, cred că nu se poate,
Nu-i nuntă în Ardeal, dacă-i a doua,
Cum nu-i nici lacrima, ca prima, mai ca roua
Pe iarba necosită niciodată.

Chiar dacă-o fi-n Ardeal, că-ntruna plouă,
Chiar dacă toamna e de nuni bogată,
Nu poate nunta fi din nou jucată.
Când se repetă – nu mai este nouă.

Şi e păcat să fie repetată,
Să-şi facă-Ardealul nunta anevoie,
Dintr-un capriciu, că le-ar sta în voie
Celor fugiţi din nunta ceealaltă.

Nunta-i Ardealul care nu se mută
Din nunta lui dintâi în altă nuntă.

■

Mai mult decât o trădare

Împăcarea cu noi înşine
Este un război fratricid
Prin care sunt trădate
Toate principiile şi profeţiile
Eului tău personal.
Împăcarea ta cu tine
E mai mult decât o trădare,
Căci triumful împăciuirii
E obţinut, suveran,
Cu multă vărsare de sânge
Cu foarte multă vărsare de sânge
De nimeni văzută vreodată...

■

Voroneț

Pe cinste
Şi pe onoare
Sunt culorile astea
Ale zicerii noastre cu flori.
Un necuprins de freamăt în doi peri
E acest Voroneţ
Înmuiat în acuarelele cerului
De un neînchipuit albastru al ochilor
Maicii Domnului de peste tot.
Adieri de molebnii,
Libaţii de agheasmă
E această mereu aducere-aminte,
Această rugăciune înălţată
Pe lacrimi...

■

Dragoste

Pasăre
Care
Îşi
Are
Cuibul
În
Văzduh
Şi legănat
De respiraţia
Pruncilor
La
Ora
Laptelui...

■

Eros

Ai ameţit văzduhu-n preajma ta cu lungi arhipelaguri de ispite, dulci esenţe a coapselor ghicite, când ai făcut spre mine să te dărui articulată, toată de-nşelare.

E – ameţeală marmora ta suplă, născută ţie, dată pe vecie cu har sălbăticit, să mă furtune privirea ta şi leac privirii mele inelul bănuit că-ţi arde-n deget, destin şi lanţ să mi te lege pururi.

Nu te-nşela de chipul tău – aşa e. Nu amforă – ideea ei ghicită. Nu arfă eşti, ci bănuite muzici mereu călătorinde-n preajma mea, cum numai poate că durere este în ce e sfânt la nemurirea noastră.

Aşa eşti tu, de tine nevăzută, otrava dulce, leac şi rugă mie.

Se lasă vârsta peste noi ca piatra.

Tu – lacrimă care-o străpungi mereu...

■

Nunta

(Concept şi metaforă)

O, nunţile noastre la apele Nistrului,
Încă foarte la apele Nistrului,
Încă pe grindul de piatră, ca nişte pietre de moară rotind,
La revărsatul clopotelor de pământ ars
Şi încă suflate cu piatră –
Până-n luceferi acestea vuind,
Până-n vecii acestea vestind
Trecerea noastră, prin nunţi, în nemoarte.
O, armăsari aromind cu iarbă de plaur!
Oho! fierbântând ploi, nebunind ape!
O, flori intrate suav în hamuri de aur,
Trăgând carul Soarelui de prunci mai aproape.
O, dealuri pe care se rumenesc roţile pâinii de-o vară!
O, păunii vinului, sărind peste casă!
O, conaşule mire!
O, coniţă mireasă!
O, cânepa noastră de neam şi fecioară,
Drăgostită în bulhace de zodii bălţate
Pentru flamura casei, cărând peste-amurguri
Ora jertfirii mereu repetată,
Cu pas apăsat călcând de pe-o nuntă pe alta,
De parcă-ai călca pe-o ofrandă de struguri.
– La frumoşi ani, scumpi părinţi-împăraţi.
Semănaţi grâu, roata morii să vă numere anii de-a rândul?
– Mulţumim dumneavoastră, gospodari-musafiri cu arcul pe braţ,
Rugămu-ne, de vă prindeţi cu noi în danţ, să-nvârtim cu piciorul pământul.

Apa-n fântâni e ca pasărea rece şi mult lăudată,
Şi plugurile toate-s de streaşina casei legate, îndulcind căpriorul,
Şi duhurile toamnei în legători de sulfină pe deal, cu vântul grămadă,
Ci nouă ne-a mai rămas de pus cerul pe casă şi un turn la o horă.
Şi cum vă sunt caii de alergare lihniţi,
Legaţi-i de şoapta ovăzului mai către fereastră,
Iar nouă cu dragă inimă ne grăiţi:
Ce dor v-au stârnit paşii acum către curţile noastre?
– Noi, cinstită şi bucuroasă gazdă,
Din porunca ce ne-a dat-o-mpăratu,
Am cotrobăit grămadă de şes şi de brazdă
Întru vânarea
Căprioarei cea cuconiţă
Cu iarba la cornişoare
Proaspăt înflorită,
Cu luminiţa ochilor,
Ca de boghiţă,
Dar scăpatu-ne-a din priveală şi a zbughit-o
În tufăriş mândrişor şi peste grâuşor de pădure,
De i-au rămas în pereche pe lună cele, cu ţăcăneli, copite două.
Şi unde se îmboldise săgeata arcului din repezitură,
Pălălăieşte văzduhul cu foc şi cu rouă
Şi ne-arată cerul semne-ntr-acoace
Cu presupunere către casele în care arde-o făclie,
Şi-i chip chiar acum cu noroc să ne facem,
Dacă bunăvoinţa dumneavoastră n-o să-ntârzie?
– Noi primim vorba dumneavoastră cu fir şi dreasă cu bune-nţelesuri,

Şi zicem că tocmai în curţile noastre aţi prins norocul cu mâna.
Aşa că vă poftim bucuroşi să ne treceţi pragul şi de multă rugare să nu vă pese,
Că noi suntem ca izvorul şi ca fântâna.
Şi cum ni-i copila ca floarea cea de răsărită
Către soarele cel a doi părinţi, încă luminând cu faţa,
Noi am îmbrăcat-o în zilele cele noi şi sfinte ca dimineaţa,
Cu feciorul cel mândru şi drag să se mărite.
Aşa că, dacă a zbârnâit săgeata şi vi s-a arătat norocul cu steaua în frunte,
E chip să legăm chef de învoială şi să zidim nunta.

2

Întâi e nunta. Boala tuturor,
De care molipsiţi suntem cu toţii.
Şi-i o răscoală nunta. Sar nepoţii,
Zvârlindu-ne din tron, tronând feciori.

Dacă arăm, noi iar intrăm în nunţi.
De coarne dacă ţinem, suntem miri.
Şi fiii noştri-s miri. Să nu te miri
Că sunt miresele născute pentru munţi.

Toţi au o horă-a nunţii la picior,
Să-i dănţuiască soarta pe orbită,
Când fiii lor le trec de subţiori.

Şi se horeşte mult şi peste hori,
Peste o nuntă mai neobosită,
Să nu murim de nesfârşite ori.

■

Strămoșii

Poamă coaptă pe marginea coşului...
Cum ard zilele între case şi stele! –
Parcă-s din osul alb al strămoşului,
Din care surorile-şi făcuse mărgele.

Din toate speranţele câte au fost,
Doar una se cară mereu mai încoace –
Lumina! – s-o ştie nepoţii, copacii,
Că moartea lor, totuşi avuse un rost,
Acela, din care am rupt către zori,
Mânia, îmblânzindu-ne fraţii degrabă,
Purtând lumânările lor sub ogor,
Ca stâlpii aceştia să-i tragă de barbă.

1961

■

Veșnica veghe

Călduri vegetale văzduhul descarcă
Pe floarea copiilor care împung
Cu fruntea ţărâna şi ţipă, de parcă
De însuşi adâncul părinţilor fug.

Părinţii stau drepţi între soare şi ploi
Cu braţul pe gânduri şi ochii-n idei.
Părinţii sunt una cu ei, şi-amândoi,
Anunţă a două negare-ntre ei.

Şi totu-i un rai de dureri peste vremi,
Şi totu-i un zbucium de-a fi şi-a nu fi
De peste vecii, ora lumii dintâi,
Pe care-o refuzi, o aprobi şi o temi...

■

Moment bahic

Gonesc din ceruri focuri, plecându-mă mereu,
Cu cer vărsat pe barbă şi căni de lut pe gură,
De umeri, când mi-atârnă un vin, şi-apasă greu
În osul frunţii butii şi mi le dă de-a dura.

O, toamnă pusă-n arbori, pe beciuri – de-a călare,
Cu strugurii pe garduri, plesnind în pulpa lor
Sângele viei, aprig, înfipt în cingătoare,
Frumos clădit în bază, înalt până-n feciori –
Eu văd în vinuri lucrul cel mai cinstit pe lume,
De gând pahare pline când se ciocnesc cu fruntea,
Ca două galaxii, ce-n nesfârşit şi-nfruntă
Stăpânii-ncoronaţi cu viţă şi cu nume –
Moldoveni...

■

Hrisov în toamnă

Vin dornic, autonom şi fante,
Neîmblânzit, dansând pe ruguri,
Cu trupul izgonit din struguri
În fetele nemăritate.

Ulcioarele-au ieşit din minţi,
Oh, pofta le-a-ntrecut măsura,
Căci sărutându-mă pe gură
M-au fost furat până-n părinţi,

Unde mai dincolo de stele,
Părinţii tineri la-nceput
Îşi ung fecioarele cu lut
Şi-l ard cu-o patimă din ele,

Ca eu să fiu, cel mai întâi
Să beau şi să-mblânzesc păcatul,
Să ţipe gândul meu, înaltul,
Până-n ursita din copii...

■

Prolog la marele început

Fântâna, care urcă din pământ,
E mama mea călătorind prin ţară,
Nu lacrima, ci cântu-i s-a răsfrânt
Pentru feciori a doua oară.

Of, dar mama ce-a fost? – Cântec. –
Ploaie peste grâu, fierbinte,
Ce-a pătruns în noi departe
Cum e cântecul de leagăn,
Tors din firul lunii nouă
Când se varsă printre ramuri.

Of, dar mama, ce-a fost? – Brazdă! –
Când se-ntorc trudiţi plugarii,
Sau cocorii când coboară,
Purtând depărtări pe aripi
Către casele cu masul.

Of, dar mama ce-a fost? – Via!
Oglindită-n viţa noastră,
Cu privelişti de izvoare,
Ca să ne vedem mai bine.

Mama mea a fost cetate. –
Numele ca să ni-l poarte
Precum sceptrul printre steaguri,
Ca nicicând să nu sfârşească
Mersul nostru înainte...

Oh, şi peste depărtare – ochii mamei,
Ochii mamei,
Văd,
Cuvântă
Şi ne mustră...

1963

■

Pâine

1

Ne cară pâinea în spinare
În viaţa noastră fără moarte,
Muncita pâine de la ţară,
Pusă-n genunchi şi foarte-amară,
Şi foarte dulce, neagră foarte,
Şi foarte albă, albă tare –
Ea, strop de lacrimi şi sudoare,
Şi tată ea, care nu iartă,
Ea, mama noastră iertătoare.

2

Tot ce moştenesc părinţii mei ca artă
E marea lor dragoste pentru brazdă şi spic,
Înfiptă în ei ca o stâncă de piatră,
Care nu se poate urni cu nimic.
Cum torpilează ei legile aspre-ale pământului,
Scriind cu fruntea mereu că vor fi
Alături de noi, şi noi – tot alături
De fiii noştri, alături de fii!
Pâinea lor sfântă, pământul lor mare
Cu osia-n braţele lor afundată,
Mereu în mişcare, mereu după soare,
Mereu adunată.
...Cine muşcă din pâine cu ură –
Pâinea e neagră în cerul gurii...

3

...Pâinea e casa care aleargă mereu după noi...

■

Maică de plai

Toate le ştie chipul ei cel drag: cum încolţeşte mielul după stână, cum trece steaua-n asfinţit pe deal, şi câtă ceară-i dete o albină. Copacii înfloresc de harul ei, şi-un plug o luminează în ogradă. Cu luna la fereastră, dac-o vezi, ţi-i pârguită gura cu baladă.

Unii o strigă dinspre răsărit, alţii cu vorba vin la miez de noapte. Jumătate în pământ, dacă munceşti, n-ai chip să le răspunzi la toţi odată.

Nu-şi ştie şirul anilor în trup: cu grija veacului ea zilele-şi măsoară. Duminica – e poarta ei cu flori deschisă-n univers şi-n depărtare.

Când îi e dor de noi, de cei plecaţi, până în largul cerului se duce cu-o făclie. Fiii o cred că-i steaua rătăcind şi-i dau un nume pământesc: MARIA.

Totu-i firesc la ea şi-i de crezut: veciile o ştiu şi-o ţin aproape, ca o fântână izvorând mereu cu lacrimile noastre sub pleoape...

Maică, eu am fost mai tânăr?...

Lumea asta-i de poveşti.
Te căzneşti, le potriveşti...
Maică,-aş vrea să-ntinereşti.

Mi-a-nsurit un stâlp la casă,
Ora-n ornice e roasă...
Maică, Tu ai fost mireasă?

Sub cămaşa mea betelă
Poartă-un deal, şi e de sare...
Maică, n-ai umblat la şcoală?

Ce sunt merii înfloriţi? –
Doi copii sau doi părinţi,
Amândoi încărunţiţi?

Parc-a fost mai joi, mai vineri:
„Vreme trece, vreme vine“,
Maică, eu am fost mai tânăr?

■

Modestie

Mama-şi acoperă numele cu o mână,
De parcă i-i teamă că-o cheamă Domnica,
Nume săpat în adânc, ca fântâna
În stratul de piatră de ţară voinică.

Tulpanu-i negru. De mult ce ne-aşteaptă,
I-a umbrit şi câteva vorbe-ale ei,
Ce par nişte aşchii de-arămi pe cetate,
Din clopote grele, adormite pe văi.

La marginea ei, de venim, de se-ntâmplă,
Aştrii sângeră şi timpii în jur.
Ce-adâncuri veghează în noi foarte simplu
Calmul ei de furtuni şi păduri!
Numai că-un lucru i-i teamă să-l spună:
Numele ei de domniţă – Domnica,
Pe care sfioasă-ntr-o mână-l adună
Şi-ascultă departe feciori cum îl strigă –
MA-MĂ!...

■

Feciori

Votez la astă oră mari linişti împrejur, –
E clipa cea mai sfântă a luptelor din mine.
Mi-s baricade anii şi metereze – faptele,
Purtând pe steag destinul acestei ţări înalte
Şi-al ridului pe frunte, şi-al rândului în carte –
E ora-n care-mi naşte iubita mea feciorii...
...S-aud numai în teatre cum bat, pe bandă, tunuri,
În cinematografe mai sângeră ecrane,
Şi-n ziare paraşute foşnesc şi lin se cern
Din ceruri marmuri albe pe toţi feciorii lumii,
Opriţi la vârsta aspră, sfidând cu fruntea neguri,
Şi-n care timpu-a pus doar clopote de lacrimi.
Sculaţi, voi, morţi, voi, case arse, pluguri,
Voi, telefoane-a lumii, săriţi din furci pe zare,
Păşiţi din cărţi, daţi zvoană, sunaţi mobilizarea,
Voi, scrumuiţi ai soartei, renaşteţi, încă-o dată! –
În numele acestor feciori ai mei, ce-n ziuă
Au sărutat pământul şi soarele, c-un ţipăt
Cu drept de luptă dreaptă şi supravieţuire
În numele acelor ce n-au fost să se nască...
...Ei vin cu datoria, a voastră, cea de veacuri,
Să oblojească-n timpuri atâtea răni şi lacrimi,
Şi-atâtea ţărmuri negre să încolţească muguri,
Şi-atâtea porţi şi praguri să-mbrăţişeze fiii,
Şi-atâtea drumuri, toate! să reîntoarcă-n ţară
Hori frânte-n boi de schije şi şuierat de gloanţe...

Eu vă zidesc tot veacuri, încărunţindu-mi pleata
La sărbătoarea voastră, când mi-am arat părinţii...
...Feciori ai mei din leagăn, sculaţi! – e foc în lume!
Săriţi de pe ulcele, ca de pe tronuri sparte,
Din scutece daţi buzna şi fulgeraţi în lapte
Gingia voastră moale şi-ncinsă ca hurmuzul
Sângelui pe steaguri din naşterile toate.
Voi sprijiniţi pe soarta PĂMÂNTULUI şi-a LUMII,
De poala ţării voastre vă ţineţi să nu cadeţi –
Pârjolul sună arme,
Şi moartea varsă fumul
Pe cântecul de leagăn...

...Iubita mea, mă iartă, şi fruntea dumitale,
La ceasul tău de lapte, când mi-am strigat feciorii,
Nimbaţi cu mirt de pace, din clipa lor, întâia,
Cu negurile lumii să lupte şi să cadă
În numele acelor ce-or fi ca să se nască.
Ei, fiii mei! –
Ei – destinaţi nu morţii,
Ci contra morţii însăşi, prin luptă să trăiască.

■

Surori

Când v-au alungat părinţii din casă, la miri,
Eu, probabil, eram în drum către voi, ca să umplu
Un gol în destinul vostru de fete,
Egal împărţindu-vă numele meu,
Să-l aveţi ca pe-o lacrimă, ce-o să vă curme
Durerea ruperii voastre de casă.
Din toţi câţi născutu-ne-am, eu unul, bărbat,
Puteam să resping hotărârea părinţilor,
Pe veci declarându-i străini şi-n afara
Oricărei rudenii, din care vă strig
Mereu peste zidul soţilor voştri.
Dar nu era chip. Părinţii. Of, datină!
Incrustată în stâlpii din casă cât lumea,
Şi-n lacrima lor îngropată sub gene –
La ora fixată să vă alunge
La mirii voştri, gătiţi să-şi zidească
Poruncile toate pe umerii voştri...
V-aţi dus cu broboada-nnodată sub barbă.
Unde v-aţi dus? – nicicând să vă-ntoarceţi,
Să ştiu cum vă cheamă, să ştiu cine sunteţi,
Surori ale mele, voi, lacrimi amare
Sub geana părinţilor mei îngropate –
Nime durerea lor să n-o ştie...
Voi nici seama v-aţi dat că se poate
Mai altfel de cum se-ntocmise de datină... –

Aţi dat cu sinеală brâiele casei
Şi-aţi pus lângă flori zugrăvite şi-un nume,
Oricum, să vă pară că aveţi şi-un frate
Care vă mustră şi care veghează
Cum duceţi pe umeri poruncile soţilor...
Pământul a fost să se-ndure de voi,
Umplându-vă poala cu vorbe şi fete,
Care aşteaptă la rându-le ora
Când le veţi spune să plece în lume,
La soţii lor încruntaţi de poruncă.
Ci eu, ce-am avut mai bun şi de preţ, –
C-am pus durerile voastre-ntr-o nuntă
Şi numele vostru l-am pus mai aproape
De-acel al miresei, poftit din ogradă,
Strigându-l pe-al meu ca o poruncă,
Pe umărul ei zidindu-l mereu.
Mai mult cu nimic n-am fost să v-ajut,
Decât să păstrez peste lacrima voastră
Numele vostru, de soţi alungat, –
La marginea voastră fără de nume...

■

Ana-Maria

În viaţa noastră
Nime n-a aflat
Nume mai drag, rostit ca-n rugăciune,
Nici clopotul mai dulce n-a sunat
La chinurile facerii străbune.

Nici mieii n-au jucat sub steaua lor
Mai înfloriţi, sărind peste ospeţe
Întru jertfire dreaptă – tuturor,
La ceasul cast al ierbilor iubeţe.

Nici pomii nu s-au copt mai înadins,
Nici pragul n-a dat ramul cel cu miere
Zidirii tale sub un cer încins
De imne şi de sfântă-ntemeiere.

Ţie ţi-i pasăre cuvântul meu dintâi,
Zbor de părinţi şi steagul te-nfăşoară,
În mirtul lui de purpură,-n tării,
Aripa ta să freamăte pe ţară.
Ana-Maria, lemnişor sfinţit
De nume drag cu lacrimi la citire,
De clopote cu miere în potire,
De vers abia născut, abia citit...

Gura pe frunte ţi-a lăsat cuvânt –
O stea care lumină-înnemuind...

■

Imaginară și aievea

Fata lui Ion a curs în lună
La un timp al ei când a murit,
Umărul cel cald pe cer să-i sune
Clopotul ţărânii ce-am iubit.
Noi, căzuţi într-un genunche, grei
Plânşi de soarta, parcă plânşi de ploi
Ascultăm cum din fiinţa ei
Urca golul lumii printre noi.
Nu era nici chip să o mărite,
Căci a fost gândită mai întâi
Pentru un fecior şi care-i cântă
Numele cel drag la căpătâi:
„Marie, Marie,
Dacă mai zăboveai,
Făceam nunta mai dihai,
Puneam trubile pe garduri
Aduse din Ţarigraduri
Şi vărsăm arama lor
Până-n nunta din feciori.
Căram satul în ogradă,
Fa Marie, să te vadă,
Cum îţi arde-n joc călcâiul
Când de brâu te prind înâiul,
Pân' se aşezau la masă,
Eu trăgeam pe vale coasa
Şi pân' mai veneau vecinii
Tu erai cu snopu-n mână.
Şi pân' se umpleau ulcioare
Noi puneam casa-n picioare.
Marie,
Marie,
Draga mea de iasomie.

■

Sus pe ceruri, ierbile...

Fulguiri de lasere,
Înfloreşte mazărea,
Am vorbit cu-o pasăre.

Sus pe ceruri, ierbile,
Dănţuiesc, superbele.
Vorbesc cu proverbele.

Multe, simetriile,
Scurtăm veşniciile,
Veşnice-s Mariile...

■

De Ioni, de Marii

Înflorire de crengi
Şi ca roua dintâi
Sunt aceste ţărănci
De Marii...

Nalţi cât turnul de ani
Şi în graiul lor domni
Sunt aceşti ţărani
De Ioni...

Cu vecia pe frunţi,
Cu vecia pe veci
O nuntire de munţi, –
De ţărani,
De ţărănci.

■

Acesta-i omul nostru cel Ion

Scump este omul Ţării semănând
Inima lui, prinosul lui pe lume –
Pleacă din zori şi până în amurg
Nime nu-l supără şi nu-l mai ceartă nime.
Brazda-i de piatră de la început
Şi vântul e potrivnic şi-i din faţă,
Şi astru-l arde din tăria lui,
Şi-o secetă de chip i se agaţă.
Ochi străinat e cerul pe ogor
Şi-i priveghează cazna-n arătură,
Văzduhu-i copt şi fluturat pe zări,
Îi pârguie pân' şi cuvântu-n gură;
Şi păsările-l trec pe curmeziş,
Şi grindina îi pistruieşte-aleanul,
Ci el, în gândul lui mai cât un deal,
Se reazemă de toamnă cu tot neamul.
Şi în lumina molcomă de nopţi
Până-n butuc luceafărul se-nmoaie
Cu lutul frământând în veac asprit
Pâinea de plai cu bubuit de ploaie.
Grijă e tot, şi câte-s împrejur
De munca lui se ţin şi se înnoadă:
Spinu-i hrănit din mâna lui cu saţ
Şi helgea se înghesuie la nadă.

Şi-l face universul omul lui
Şi tot ce-i greu – i-aruncă în spinare –
Frunza ce cade la hotar de ani,
Şi-amurgurile cât se rup din stare.
Calcă pe raclă de străbuni, stârnind
La capătul cellalt floare şi pruncă,
Toate se-ncheagă din vecia lui
Şi se înnemuiesc după poruncă.
Şi pân' la urmă i se face steag
Cămaşa lui scorţoasă – pe tot chipul,
Şi umerii îl dor şi se desfac
Pe-alături, zvâcnind, ca două-aripe...
Acesta-i Omul nostru cel Ion
Intrat pân' la istov în astă vreme,
Nu-l poţi lega de somn şi alinări,
De-o nepăsare şi de alte semne.
Când moare bucuros pe dealul lui
Pus într-un coş cu bobu-n arătură,
Vine o stea cu busuioc pe mâini
Şi îi sărută vecii de pe gură.

■

Voi

Iată, măi Gheorghe şi măi Ion,
Că aţi ieşit pe deal, să araţi timpul.
Sateliţii vă roiesc pe la tâmple,
Ci vouă nici că vă pasă, nici că vă vine
Să ridicaţi ochii tăciunoşi din ţărână.
Aruncaţi din mână orele, zilele toate
Până la nesfârşiturile celea uitate,
Şi nici teamă nu vă e de nimic în lume,
Întoarceţi capul, doar numai când vă strigă pe nume.
Căci se ţine numele acesta de voi, ca un clopot albastru,
Curs până-n străbuni, din ţărânele voastre.
Nu mai e chip să vă-ntoarne-ndărăt nici hăul, nici moartea.
Dintr-acolo, unde astăzi vă duceţi arând mai departe,
V-aţi aruncat cuşmele într-un corn din Constelaţia Taurului
Şi bondiţa doinoasă în alt capăt – pe umărul Carului.
Şi mergeţi în vârful degetelor cu ciocârliile-n păr,
Semănând în stânga şi-n dreapta bob de adevăr.
Ci mie îmi pare că din opintirile voastre spinările
Au zugrăvit curcubeie pe greabănul cerului –
Mereu fără capăt, mereu ca o secere,
Gata oricând să vă secere.

Dar voi nu mai credeţi în zodii, în snoave şi semne.
Ştiţi drumul aratului, culesului şi îndemnului,
De a vă ţine unul de altul ca nişte plugari,
Semănând cu o mână zilele acestea de datine mari.
Când dă-n copt grâul şi bobul se zvârle din humă,
Îl urcaţi la ureche, ascultând toate ştirile lumii,
Dacă nu mână cineva foc către voi, să vă ardă
Anii grămadă, anii grămadă, anii grămadă...
Şi vă duceţi mai departe, privind peste zări,
Dacă vin feciorii din urmă pe pluguri călări,
Cu tot neamul lor de copii, cu nevestele,
Căci pământul şi-aratul vi-i veste-poveste,
Vuind cum e sângele-n patima voastră.
Şi-n numele vostru ce sună-n albastru...

■

Iată omul!

Iată omul
Care trebuie să se nască
Undeva, care e oriîncotro
Şi multă, multă aducere-aminte.
Iată omul
Care pleacă
Şi care trebuie
Că nu s-a născut niciodată,
Să fie, incontinuu uitat...

■

Rugă

Harţagul meu şi soarta mea sunt una
Cu porţile, cu pragul, cu frontonul,
Şi drept zălog mi-au poruncit străbunii
Să port în pielea asta tot IONUL –

Acel colţos şi lumii – încruntatul,
Risipitor de inimă albastră.
(Fac dragoste cu-o vie. Sunt şi-n ceartă
C-un deal rodind contra iubirii noastre.)

Dar parcă mă-ndulcesc din câte am
Şi puse-alături ea de vorba mea de-acasă,
Sunt mai ca mierea, drese cu balzam,
Neretezate încă nici de-o coasă...
Şi-i foarte bine dacă e aşa,
Dacă au oamenii o bucurie mare,
Dacă, la dragostea ce-o au, ar mai avea
Asemeni mie câteva odoare.

Parcă e rău să porţi atâta spor
De griji şi socoteli, dacă te clatini,
Dacă încapi pe gura tuturor,
Că ai o casă doldora de patimi?...

■

Poveste de toamnă

Cum vor fi să se aşeze
Rândurile-n astă carte,
Jur c-a fost tocmai aşa:

Toate-n aur, parcă-i toamnă. 900 de fântâni alergau pe muchia zării după mânjii lui Gligore Calistrat ce-avea o fată tocmai cum era să fie la trei paşi de nunta ei.

Eu, păşind dintr-un stejar, mai ţineam şi-o floare-n mână, şi un dor în partea stângă, cum se cade să se-arate unul tânăr, dacă vine să se-aşeze chibzuit în lumea asta.

Cum s-a scris şi-n alte laturi, şi-n Hrisoave de tot felul, eu veneam la mine însumi, într-un loc ţinut de mine, să vin eu, cum ne-a fost vorba, că-i nevoie foarte mare să vă ţin pe toţi de vorbă.

Nu era nici cal sub mine şi nici roţi, să-mi ţină calea, şi nici barem vreo umbră, care să-mi răcoare fruntea răsgândită către soare, tocmai de la primul pas.

Deşi-mpins de lemnul tânăr, care mai ţinea vioara undeva ascunsă-n umăr, eu păşeam mai mult agale, să nu scap ceva din viaţă, care-i tare ca pedeapsa pusă-alăturea de-o faptă meritată pe deplin.

Eu veneam cu toţi stejarii, toţi cu ură pe secure, paşnici, duri, tăman de pluguri, care-aveau să se întâmple în ţărâna lor de veacuri, locului să-i ţină veşnic.

Eu le-am spus: – Priviţi cum este firea, vouă să vă cadă în genunchi şi voi să ţineţi legământ de pace multă cu femeia ce vi-i mamă, sau soţie, sau chiar soră, sau o fată-a lui Gligore, care-şi are lumea toată la trei paşi de nunta ei.

Şi-am mai zis: dacă vă este tot norocul o fântână, care poate să vă fie de logodnică, sau soră, începeţi şi voi ca lumea, ţineţi datina aproape. Nu din obicei, din lege să vă ţineţi de adâncuri, când o fi să faceţi casă şi vreun gând s-aveţi o fată, sau un fiu, cum se întâmplă dintr-o dragoste fierbinte şi muncesc sub stele pluguri, răscolind păduri de neamuri.

Eu aşa le-am spus atuncea. Ei păşeau tăcuţi în spate – paşnici, duri, taman de brazdă, sau de-o altă treabă poate, dară care, pân' la urmă, eram eu – fecior şi frate, smuls din codru de-o fântână, care-a fost să-mi fie mamă şi soţie dragă mie.

Şi veneam, venea pădurea, fraţii mei veneau cu mine: ei strigau că sunt feciorii lui Gligore, care brăzduie pe-afară nunţi vreo trei la trei paşi de nunta noastră – cu trei fete, sau trei ape, sau trei primăveri deodată, când e bine de trei ori.

Ci fântânele pe zare, unde se-adăpară mânjii, ridicau până la stele tot adâncul, care noi am fost fireşte...

* * *

Plugul e ca Pasărea,
Ară doar cu aripa.
Cu aripa Plugului
Ară omu-n Viaţa lui.
Ară, parcă ar zbura
Dincolo de moartea sa,
Dincolo şi peste Fire
Unde totu-i răstignire...

■

Bunul mesei

De foame să nu ştiţi. Pe săturate
Această viaţă să vă miluiască.
O pâine albă să vă chinuiască,
O pâine neagră să vă poarte-n spate.

Un plug să taie brazda pe din două:
Cât ţie – tot atâta parte lumii.
La masă să vă cheme cu un nume,
Şi bunul mesei să se cheme VOUĂ.

■

Tablou nocturn

Cu o perie de raze
Luna dă cu var o casă,
Şi alungă-un cârd de stele
Unde-i hăul mai adânc.
Eu – ascult cum iarba creşte,
Şi în rouă cum apasă,
Cum în inima pădurii
Vântul moare ca un ţânc.

Caii pasc pe dunga văii,
Nechezând pe sub pădure.
Pe spinarea lor lucioasă
Merg luceferii călare.
Moş Ion ţigări fumează,
Pân' le-ascunde focu-n gură
Şi-un căţel îi linge-o rază
Pe bocancii lui de ceară.

La harbuzării coliba
A căscat, să-nghită valea.
Iar din faţă mişcă-o boare
Moale, moale ca de puf.
A păşit din matca văii
O căsuţă şi mă-nşeală! –
Dintr-un ochi spre mine face,
Altul – l-a ascuns în stuf.

Bradul din călcâi se-nalţă,
Vrând din noapte să dispară,
Căci spre soarele răsare
Cată încă din amurg.
Cerul, iată-l, piroteşte,
Calul doarme de-a-n picioare, –
Iar izvoarele ca mieii,
La o stâncă apa sug...

1961

■

Iluzii de iarnă

Ce aer albastru pe dealul Melaniei,
Ce clăi de albastru şi gerul – vâlvoi,
Parcă Dumnezeu se dă cu sania
Printre albastre turme de oi.

Şi-n fiecare lucru, de-a tumba,
Vine-o idee de-a noastră.
Şi-un albastru iscă din el numai umbră
Albastră, albastră, albastră, albastră.

Albastru îmi năruie văzul şi mintea
Şi-mi pune pe gene-o albastră tăcere,
Şi-i frig de albastru, pân' la durere
În care ochiul îmi îngheaţă fierbinte.

■

De ce aș face eu...

De ce aş face eu s-aşez ca-ntr-o uitare
Aceste ierbi înalte cu iepurii de mână,
Sau fruntea ăstui cal pe deal ca o fântână,
Din care se adapă din fugă depărtarea?!

Ce daruri sfinte – toate le-aş face patrimonii
Acestor mari balade de mame pe sub stele,
Cu aceste piramide de snopi în care ele
Şi-au îngropat bărbaţii, să doarmă, faraonii.

De ce să bat arama voroavei în scădere
Decât cum au fost scris-o cu fruntea lor străbunii,
Topind vocale-n foc şi-n clopote să sune
Laptele maicii noastre – temei şi înviere.

De ce să-mi stâmpăr gândul şi ochii să ascundă
Această fără seamăn columnă de lumină
Şi-aceste zile albe, venite la fântână,
Să-şi veşnicească inul catrinţelor de nuntă?

O, de-o s-aşez această comoară-ntr-o uitare,
Să nu-mi mai scrie mâna, să nu mai pot cântare...

■

Lemnul tare din pădure

Vezi? La ciutura din vale o să-mi iasă pădurarul.
De sub genele stufoase, ochii doi cărbuni în vatră, o să plângă-a bucurie. Lelea Chiţa, lângă prispă, pe prosoape ca omatul, coase doruri şi nădejde pentru viitorul Linei: fata-nvaţă-agronomia, undeva departe-n târguri şi la nuntă-n toamna asta o să-i joace măhălenii.

Mirele-i Vasile Nae, ce-a durat în zorii zilei, mai la deal, frumoasă casă înspre drum cu geam albastru şi cu poartă spre pădure. Cui de lemn în lemnul tare l-a bătut, să nu mai iasă şi, privind cum creşte satul, cântă-ntr-însul ca un fluier.

Lemnul tare din pădure...
Ştiu că mă va-ntâlni Tănasă, invalid din bătălie. O să-mi spună că din frasin şi-a cioplit o cârjă nouă. Că-ar fi bine peste drum să se facă-o şcoală nouă, ca să vază prin fereastră cum se hârjonesc copiii. N-a avut noroc Tănasă de copii şi de nevastă. Blăstămat războiul fie.

Însă i-au durat sătenii nou acoperiş de casă,
Înspre drum cu geam albastru şi cu poarta
Spre pădure. Cui de lemn în lemnul tare l-au bătut să nu mai iasă...

Lemnul tare din pădure...
Ajungând la poarta noastră, o să fiu puţin mai mare.
Mama toată ca pădurea mă va-mbrăţişa în poartă.
Şi-am s-aud în ea un freamăt de legende şi pădure.

Parcă ram de soc şi cântec înspre mine s-or
Întinde două braţe obosite.
Şi-am să intru cu mama-n casa peste drum
Cu geam albastru şi cu poarta spre pădure.

Lemnul tare din pădure...

Zice mama: Slab, Ioane, mai arăţi în astă toamnă. În portret arăţi mai bine. Spune, mamei, cine-i fata care stă cu tine-alături? Zici că-n primăvară termini şi te-ntorci la brazda noastră?

Am păstrat niţică poamă. Mă gândeam şi eu, că poate... Dar şi anii... Şi-apoi ce mai loc de casă colo-n deal la Leordoaia! Nici şoseaua nu-i departe. Am păstrat niţică poamă. Mă gândeam şi eu, că poate...

Mama mea, pădure toată. Freamăt lung dintr-o baladă.

Unde peste brazda neagră, spete negre ca cireşul
Şi-au încovoiat bărbaţii, iar din lemnul de pădure
Au durat frumoase case înspre drum cu geam albastru, şi cu faţa spre pădure. Cui de
lemn în lemnul tare l-au bătut să nu mai iasă. Şi, văzând cum creşte satul, cântă-ntr-înşii ca un fluier...

Lemnul tare din pădure...

* * *

Arde parcă-n lumânări
Grâul amijind pe vale
Încă-n tihna dumisale
Ca o aură pe stări.

Şi cum lanul e adânc
Şi deasupra ceru-o arcă,
Am să-l trec în zori cu barca
Către golful de parâng.

Vai ce lan! Dacă-l coseşti,
Prundu-i mişună cu peşti...

■

Strop

Fântână, tu,
Răcoare şi afundă
Cu-amiezile, ce joacă la uluc!
Ce grai adânc în pieptul meu pătrunde,
Când îngenunchi la ciutura de nuc.

Sunt obosit,
Căci vin şi plec odată,
Sunt ghemul de cărări şi drumuri lungi.
Şi tu, fântână, în adânc săpată,
N-ai să-ndrăzneşti setos să mă alungi.

Strămunii mei şi-au îndoit spinarea –
O cumpănă plecată-n orizont,
Să bea o lume şi să bea o ţară
Şi eu, nepotul, fiul lui Ion.

Deci veşnică le fie pomenirea
Cu stropul ce la gură mi-l aduc,
Când obosit, cu trupu-n vlăguire,
Eu îngenunchi la ciutura de nuc...

1961

■

Un drum se-ntoarnă înapoi

Sub cerul spălăcit de ploi,
Psalmodiind prin timp, greoi,
Vegheat de carele cu boi,
Un drum se-ntoarnă înapoi.

Oare să-l sperie asfalt
Şi stâlpii ăştia de bazalt,
Viteza asta, acest salt,
Şi-această patimă de-nalt?

Oare să-l sperie lumini,
Această boltă de fântâni,
Aceste nunţi, şi-aceste pâini,
Şi nou, mai nou, acest destin?

■

Alb, mult alb

O, cânepa care a fost să-mbrace
În marmură foşnindă toţi săracii
Acestui plai! –
Bărbaţii lui
Păreau o ţară de statui.

Şi printre ei, cu pas agale,
Cu stat de sfinte catedrale,
Ale noastre mame şi surori
Nemuritoare-n albul lor.

De ce-aş găsi acum să tac
Această cânepă de veac
Pe un străbun, ca pe-un catarg,
Albind furtunile în larg?

Pân' la origini îngropat
În toată cânepa din sat,
Eu am tunat şi-am blestemat
Un alb mai negru ca un iad.
Că-n traiul nostru cel cănit
Atâtea lacrimi s-au urzit,
Şi ca un steag s-a răzvrătit
Cămaşa mea de om trudit!

O, bolţi de pânză, ca un cort –
Pe osul nostru, tort în tort,
Din vrednicie mândrul port,
Ca pe-un blestem prin veac să-l port...

■

Muzeul de la Trifănești

Albastru tragic din icoane –
Mucenicie de Ioane,
Şi-aceste clopote,
De-atunci,
Îmi par Ioni vuind pe cruci
Învârtoşind în alifii
Genunchii noştri, cei dintâi –
Pe ruguri: parcă îşi răzbun
Genunchii alţi genunchi străbuni.

Iau foc cămăşile de in
Pe hori jucate-n ţintirim
Peste părinţi – câţi s-au zidit!
În horele de sub pământ,
Şi horele
Cetăţi le sânt!
Şi dacă-n jocul lor s-au prins,
Că n-au căzut,
Că-au mai învins,
Şi-au mai căzut,
Lângă părinţi,
Dar parcă mai nebiruiţi.

De-aceea poate nu murim
Şi ard cămăşile de in
Pe noi, horind în ţintirim,
Peste străbuni –
Câţi s-au zidit!
În horele de sub pământ,
Căci horele cetăţi ne sânt!

Auzi?
Se crapă ramele: din nimb
Erup cu frunţile noi timpi
De noi Ioni, strălucinând
Ioana plaiului meu sfânt!...

■

Freamăt de suflet

Închinat lui Ion Cernea şi celor cinci feciori ai lui, care au luptat pentru dreptatea vetrei lor strămoşeşti

1

Jos, sub cazna vântului,
Plâng ţâncii pământului,
Huiduiţi sub streaşina nopţii,
Unde forfotează hoţii
Şi asmuţă peste sat
Guri de puşcă şi de sac;
Şi clădesc pe ghebul zării
Lăzi de sânge şi avere,
Şi butoaie de jugastru
Pline – lacrimă de-a noastră,
Că-a dat în norod Denikin:
Unde calcă – luna pică,
Unde ochiul şi-l înfige –
Focu-ngheaţă, piatră frige.
Tot moscali au fost şi-n toamnă.
Şi-au muşcat caii la coamă,
Mieilor le-au pus pe frunte
Puşcăturile rotunde,
Boii, la pământ să-i toarne,
Le-au pus glonţ cu mâna-n coarne,
Câinii, să nu deie zvoană,
Le-au scos flori pe la sprânceană,
Şi-au înfipt între hogeaguri
Săbii negre, ca-ntr-o teacă,
Şi le-au scos pe urmă-afară
Sângerânde subsioară...

2

– Plugul ară,
Să răsară
Grâu, Marie...
– Că-i sămânţă
Cu priinţă,
Măi Ioane.
– De-ar fi timpul
Cum e câmpul,
Bun, Marie...
Dar e timpul
Cum e ghimpul,
Rău, Ioane.
– Bate vântul
Ca din flintă,
Greu, Marie...
– Şi-i pământul
Ca mormântul,
Of, Ioane.
– Plugul taie
Şi se-ndoaie,
Fa Marie...
– Că sunt oase
De-ale noastre,
Măi Ioane.
– Îmi i-au calul
Şi trec malul,
Fa Marie...
– Zi-i mai iute
Vine slutul,
Măi Ioane...

3

Măiii!

Ia să-mi spui, ce-a fi aceasta, dacă picură din stele strop de sânge şi iau codrii foc colo până departe,

– Este vremea de cenuşă.

A tras hoţul iar cu puşca în surori, sau în vreun frate, sau în vreun mormânt în care dorm străbunii lângă scuturi, ori sub porţile cetăţii, să nu meargă plugu-n brazdă, şi-adânc – în viaţa noastră.

– Puneţi roibii în căpestre. Dă-le-o tavă de jeratic, mi-i adapă din sudoarea scursă-n ridurile frunţii. Toarn-o în căuşul palmei – las'să beie;

Mare, ne' nfrânat galopul să răsune peste ţară,
Pune-n scară rămăşiţa de opincă, să-ţi stârnească
Vultureşte ochii tăi, unde se arată colburi
Ce de-a dura vin spre noi, să ne sugrume.
Hai râdică-te, Ioane. Scoate-ţi neamul din ţărână,
Pune-l să ia furca, parul,
Să izbească cât mai tare.
Ştii? De când ni-i dat să ţinem fala neamului
Şi-a Ţării – pân' la umeri în ţărână fost-am, dar pământ –
O palmă n-am avut, să-l pun pe rană.
Iar acum să-i las, să vină corbii să mi-o nebunească?
Pleacă-ţi fruntea şi ascultă, în pământ
cum încolţeşte grâul, orzul şi secara: parcă dorm
pruncuţii noştri...

4

A dat foc pe dealuri luna,
Şi-ntre coarnele de pluguri
Vin ţăranii câte unul,
Luminând ca nişte ruguri.

De sub cuşma lor se crapă
Zori de zi. Le curg din brâie
Săbii drepte, care-nţeapă.
Care – mpung, care sfâşie.

Hai, Ioane, lasă grâul,
Că-i din lacrima amară,
De furtuni descarcă-ţi brâul
Şi te ţine bine-n scară.

Lasă-ţi nerodită via,
Pe cel petec de colină
Ce l-ai smuls din vrăjmăşie
Să mi-l ţii cu sabia-n mână.

Ţine-ţi pe la părţi tot neamul
Sus pe cai şi sus pe ţară,
Şi cel soare ce răsare
Înroşit ca buzduganul.

Soarele e-al tău, Ioane, –
Lumineze-ţi calea dreaptă...

5

Răsai, soare, de trei ori
Şi cât iarba-i sub ogor
Că-i Ion, cu cinci feciori –
Toţi la subţiori cu-o puşcă
Nebunită la clempuşcă,
Dacă-o zădări, mai că muşcă.
Şi mai vin din alte zori
Alţi Ioni şi alţi feciori –
Toţi cu săbii la podvor:
Uite-i cum se-mping ca munţii
Şi le ard în vârful frunţii
Flamurile Revoluţiei.
– Ţine-te, întunecime,
De din hăuri moscălime,
Că tare lovesc eu bine.
Prinde-l, măi, cu mâna goală,
Pe-acel alb, negrind ca smoală,
Şi ne scuipă din pistoale.
Puica mea de săbioară,
Pupă-mi-l pe la sprâncioară,
Să-l văd ţeapăn la picioare.
Oblojeşte-l pe la şale,
Să-l culeagă mă-sa moale,
Unge-mi-l pe la turetce
Să-l sărute mă-sa rece,
Fă-l o boaghe de ţărână
Cu scuipat la mine-n mână.
Daţi şi voi, feciori, din spate
Apăsat, cum face tata –
În cucoana de Antanta.

Eu aşa îmi spun cuvântul –
Pentru ce-am muşcat pământul
Să-mi văd cum îmi dreg mormântul
Europele cu rândul?...

[...]

7

S-a sculat din mormânt Ion
Cu cei cinci feciori, de pe pogon,
Floare de măr că era în primăvară.
Şi au şuierat ei aşa deodată la cai,
Să-i vadă adunaţi în grabă pe plai –
Să-l sloboadă de răi, măi floare amară,
Căci plaiul era sângerat tot şi pustiu,
Năvălit cu ciurlană şi tufă de supciu.
Frunzuliţa codrului – că tare e mândru şi verde,
Şi mângăie de bine umerii plugarului,
Căci acesta tăman trece cu feciorii prin dreptul soarelui.
Au scăpat ei, vrasăzică, încă o lacrimă-n ţărână,
Şi-au ridicat la sprânceană sabia cu-o mână,
Şi se înhăitaseră pe cai: dii, murgule, dii. –
Că aşa cântau ei cu chef de răzbunare,
Că unde păşea calul, răsărea câte-o floare.
Oh, doru-mi-i dor. –
Îşi vărsa Ion inima, vâjâind cu sabia
Pe tot netezişul Podoliei şi valea Basarabiei,
Că se auzea până hăt: dragă, mi-i dragă
Ţara mea – de-a lungul şi de-a latul –
Hăcuind tot muscalu şi aliatu.

Feciorii, ca şi Ion – pe năvală, că o pierdeau din ochi,
Aşa de mare aveau lovitura în braţ, că se aprindea foc.
Mândră floare de cireş, că se eliberează viaţa
de tot felul
De tălhari, de pezevenchi, de măceluri,
Şi se ridică lume nouă până la soare
Şi steagul sta cu pace şi cu mândrie în hotară.
Cum să nu te cânt eu pe tine, Ion,
Şi feciorii tăi care s-au sculat din mormânt, din pogon?
Cum să nu vă spun eu cu firul din carte, şi amintire,
Dacă aţi scăpat pe totdeauna Ţara de măcelărire,
Eu să vă cânt, nepotul vostru, coborât în aceste zile,
Să nu vă uit nici o dată
...Frunzuliţa codrului, că tare e mândru acesta şi verde.
.....
Niciodată să nu vă uit,
Niciodată.

Colind

...Florile dalbe aşa ca-n tot anul
La porţile noastre cu cheile-n salbe,
Şi pluguri bălţate cu viscolu-n coarne
Pe brazdele albe, ca florile dalbe.
Oh, forile dalbe, ca promoroaca,
De parcă a nins cu iepuri pe-afară,
Şi noi asmuţăm după ei într-o doară
Zicere mândră cu daruri.
Florile dalbe, c-aşa ni-i urarea
La fiece timp, la fiece gazdă.
Ninge din susuri cu pietre de moară
Sub fiece plug, pe fiece brazdă,
Ca pâinea de neam să fie aleasă,
Duioasă şi multă.
Florile dalbe... pe fiece casă
Se joacă o nuntă.
Că-s florile dalbe. Şi iată se-arată
O altă fereastră de câtăva vreme,
Şi, de mult ce v-am spus noi colindul acesta,
Ard pe văzduhuri cuvinte de cremene.
O, florile dalbe, aşa ca-n tot anul
La porţile noastre cu cheile-n salbe
Şi bivolii albi cu viscolu-n coarne –
Pe brazdele albe, ca florile dalbe.

■

Ciocârlii

În lan, când pasărea se coace-o vară
Şi sare din cântare ca din ouă,
Aud bătând din picurii de rouă,
Cu ciocul, ciocârlii, să iasă-afară.

Lumină, soare, faţa noastră, dară,
Naşterea lor cântând este Moldova!...

■

În ochii mei – o amintire...

Duios de-amar se vede-n ochiul nostru
O nostalgie verde de secară,
Şi-n care lupii-ncărunţesc la lună
Cu câinii subţioară, din vreo stână,
Când pân' la brâu ciobanii dorm în cuşme,
Fumând prin mâneci florile de 'leandru.
Dacă e chip să mai zărim ceva –
E-o casă care doarme în copac
Cu vulpile pe-acoperiş, borţoase,
Şi date jos cu cangea-ntr-un cojoc
Al unui paznic care-şi pune-n deget
Poreclele, înveşnicindu-şi satul.
Dacă se-ntâmplă-n ochi ceva să fie –
E o fântână – amară şi adâncă
Din lacrima străbunului meu Toader,
Care-a făcut şi-un drum, pe care astăzi,
Urcaţi în autobuze, vin părinţii
Să cânte-n târguri flori de viaţă lungă,
Sau ca să-şi vadă ginerii prin şcoale,
Supţi de multă carte şi lumină.

■

Poveste

Dar mai întâi au existat păpuşele de tină,
Când omul nu era şi nici copiii,
Şi omul a purces din jucărie
Şi a crescut în sus ca o lumină,

Şi s-a pornit ţinându-se de-o aţă.
Căci se temea ca nu cumva să cadă,
Şi omul n-a putut nici să se vadă,
Căci prea de la-nceputuri era viaţa.

A mers el cât a mers printr-o pădure,
Şi într-o joi, că-ajunge la o apă,
Şi apa nu i-a dat să se adape,
Căci i-a zărit în braţul drept securea.

Şi-atuncea omul ce-a putut să facă? –
Cu unghia şi-a tăiat un soc, să cânte.
Măi, măi. Ce se rotea cu el pământul,
Cum chiar nici roata n-are chip s-o facă.

(Apropo de roată. Cică vine minunea asta,
fără unghi şi capăt,
Mai mult dintr-o-nvârtire, dintr-un treapăt,
Când omu-n juru-i se căta pe sine).

Şi cum v-am spus, a început să cânte,
Adică omul, primul, năcăjitul,
Şi cântul cela, marele, vrăjitul,
A pornit să-l cheme înainte.

Şi omul a-nflorit cum face pomul,
Căci doar mai drag n-avea nimic pe lume,
Decât ce-a fost. Şi s-a făcut un nume
Adică omul, cu oamenii, cu omul...

■

A fulgerat o stea…

Vezi mai la vale? – frântă ca de-un junghi,
E stânca, ca bunica mea, pe-un trunchi,
Şi apele gălăgioase, multe,
Vrând basmul despre mine să-l asculte,
Se caţără cu valul pe genunchi.

C-am fost un băietan cu păr de spume,
Tăcut şi neştiut şi fără nume,
Născut de-un codru şi o dimineaţă,
Şi-ndrăgostit atât de mult de viaţă,
Am rătăcit cu fluierul în lume.

Şi-aveam în fluier cârduri de izvoare,
Şi-o stea căzută-n cornul căprioarei,
Şi râsul hohotind de pădureancă,
Albastrul bolţii picurat pe-o creangă
Şi ţipătul vultanului din zare.

Şi-n calea mea, mereu nemăsurată,
Eu mă grăbeam din patru zări deodată,
Aşa cum sunt, şi totuşi fără seamăn,
Să fiu acelaşi unul printre oameni
Să nu mai am odihnă niciodată.

A fulgerat o stea, ca o minune,
Şi glasul meu l-au învăţat lăstunii
Ci codru-i ca bunelul, lângă fatcă
Şi stânca-i ca bunica, lângă matcă:
Îmi leagă albi colţuni din firul lunii…

1960

■

Pergament

Până taurii vor paşte în steme, dintr-acolo
De unde vine iarba, din coarne bubuind,
Vom declara, din arcuri, săgeţi să cadă jos,
La porţile cetăţii căzute în părinţi.
Vom pune vorbe mari pe ruguri, să se vadă
Vârful izbânzii noastre
în clocot de arămuri
Pe zidurile nopţii, sau pe armuri de piatră
A oştilor vuinde, bătând înalt sub ceruri
Pâlcuri de steaguri,
– peste semeţe frunţi de bouri.
Vom înnoda la cară imbold de vânt sălbatic,
Urnind din turnuri toamna,
Pornind din nunţi feciori,
Încălecând pe vinuri şi săgetând ulcioare,
Cu chipul treaz, ca ziua, atunci când se anunţă
Că turnurile strigă şi-arată la hotar.
Şi se vor face semne pe fruntie cu mirtul,
Chemat din ram de cedru, parcă răscolind
În noi păduri de taină, bătute ca argintul
Pe scuturi şlefuite de-ncăierare dreaptă.

Vom sta barbar de paşnici
şi nemaivrând de tineri,
Ţinând pe frunţi căciula ca un Ceahlău pe zări,
Din care varsă-aramă pe chipurile noastre
Lumina de luceferi, cum vulturul cu-aripa,
Ecoul din oglindă să-l murmure-n nemoarte,
Peste întreg cuprinsul cu freamăt de cetăţi,
Aşa, o veşnicie!

■

Pe drum trec Oprea, Stavru și Smadu

Ion Vlaicu, bărbatul înalt cât prăjina,
Şi încă nevasta lui, Anastasia, cu ochi zbengoşi şi la brâuşor tare nuroasă,
Îşi scaldă pruncii dolofani pe grindul fântânii,
Apoi îi aşează, ca pe o mândreţe de zestre, în faţa casei.

Pe drum trec Opera, Stavru şi Smadu,
Cei trei fântânari, bucuroşi, că unul întreabă:
Aţi cules, vasăzică, luceferii din livadă
Şi din grădinile cele bălţate, că se frânge din şale taraba?!
– Aşa, maică, suntem sărăcuţi la odihnă, –
Am arat ast' noapte tot imprejurul Orionului,
Până sub zodia Racului şi printre comete de-amu, ca printr-o sihlă,
Cu toate cimotiile noastre şi cu bărbatu-meu Ionu.
Şi acum mai lucrăm la aceste odrasle
Cu ceva povăţuiri, ca nişte pluguşoare, împrospătându-le trupul,
De parcă am pune piatră de drag la veciile noastre,
De astăzi pentru mai mut să ne ţie vremile scumpe.
Strugurii cârlani îs gata pe coardă şi merele şofrane sunt de-amu coapte,
Şi gutuile îs cât hulubii cei împăraţi. Avem de toate.
Taurii ne sunt graşi, ca lutul, bivoliţele – cu lapte,
Şi gândurile cele aripate ne stau alăturea cu sănătate.

– Mândreţă de om ţi-i şi bărbatul, că-i de neam bun
şi s-ar cere
Ceva mistrecior, pentru că eşti mult mândră şi dumneata.
– Mulţumescu-vă vouă cu bucurie, fântânari, că aveţi
glasul de miere,
Şi vorba-ntr-ales, că vă lumină în gură ca piatra de stea.
Acum vin sărbătorile toamnei, cele mari,
De începutul lumii cu vreme de-a noastră la bine,
De aceea ni-s porţile de jur-împrejur cu bolţi de stejar,
Cu flamura ţării în vârf, să lumine,
Aşa că, dacă isprăviţi cu adâncul, veniţi
degrabă-ntr-acoace
Cu plozii şi nevestele voastre numaidecât,
Când ceru-i de rai şi steaua se coace.
Şi firele noastre se ţin de pământ.

Cu noroc dar să vă fie şi cu multă sănătate, gospodari!
Să auzim de apa cea bună-n adânc, cum vi-i lacrima-n
sământa de har!

■

Sub boltirea cerului

Ca strugurii sunt pruncii la Goian,
Şi leagănele sunt cât o fântână,
Şi flamura se leagănă pe sat,
Şi plugurile se scaldă în ţărână.

Bour arând e dealul dimprejur,
Şi floarea viei ţine-a scăldătoare,
Şi păsările-mprăştie pe culmi
Lumina pârguită pe ogoare.

Ionii trag cu roţile-n grădini
Apa de leac. Mariile cu toate,
Pe lângă munca lor, mai dovedesc
Şă-şi ţină soţii tineri pe-nserate.

Şi cum le murmură neprihănirea-n sâni
Şi-o patimă le abureşte gura,
Se clatină izvoarele-n fântâni
Şi creşte busuiocu-n arătură.

Şi ţara lor de rai şi de pământ
Nu mai cunoaşte altă nemurire
Mai lăudată şi mai cu noroc
Decât această sfântă-mprospeţire.

Ci-n zori, cu floarea drumului în piept,
Se luminează-n câmp ca într-o carte,
Purtând sub inimă sămânţa lor de plai,
Care îi ţine demni şi în nemoarte.

Iar sub boltirea cerului pe sat,
Cât stelele de mari pe depărtare,
Pruncii duc dealul ţării până hăt
De funie, păscându-l lângă soare.

■

Letopiseţul dumnealui Florea Eremia Dobre...

...întocmit şi rostit înaintea şcolarilor din cele sate şase, de care poreclă bună s-au învrednicit de la descălecarea lor: Pohrebea, Doroţcoiu-Şmuleşti, Vasilăuca de şes, Alexandrăuca, Coşniţa-Nouă şi Molovata de obârşie a acestuia, care mult ce au proslăvit-o cu fapta şi cu voroava zicându-i, după cum urmează, nu fără oarecare îndreptături ce mi-am îngăduit a le face, nestrâmbând în nici un chip tâlcul şi izvoadele, cum au fost dintâiu rostite.

...Acestea-s o parte numai din ce dăm
Rândului scris cu sârg, spre a-l împarte
Cei crezători şi descuşmaţi pe cap
La-ntrare-n aste cumpene de carte.

Şi-i vin cuvântului miresmele de pâini
Şi inimii adaosuri de soare,
Cum vine laptele măicuţelor pe steag,
Când năzăresc pruncuţii lor în ţară.

Din casă drept în patrie păşeşti
Ca din părinţi, când la soroc te-ncearcă
Un plugure, să ari din alte vremi
În graiul tău cât muntele pe lacrimi.

Şi anii tăi sunt rămuraţi la chip,
Şi satul îşi mai vede de ale sale,
De floarea grâului ce-o stăpâneşte-n deal,
De mila mieilor împorporaţi pe vale.

Şi toate îşi fac rând spre a-l vedea,
În preajmă, timpul cum spre noi adastă,
De parcă mâna-i ne-ar atinge-acum
Ferindu-ne de boală şi năpastă.

Eşti un lăstar de-o iarbă îmboldit,
Măsura frăgezimii într-un mire,
Din tată-n fiu să-ţi zălogeşti prinos,
Pentru pământul tău de amintire:

Cocierii cu izvoarele-n cămări,
Goienii-mbouraţi la-nfăţişare
Şi Molovata – staul şi altar,
Cu steaua strecurată prin frontoane.

Moşii Ioni, Profirii, şi mai câţi! –
De nume toţi, dumnezeiţi la faţă,
Cu bărbile vărsate-n jurul meu
Şi cu-ndurări pe gura lor sumeaţă.

Rusandele şi Saftele-n cămăşi,
Mariile, Ioanele cu rouă
Pe fagurile trupului, prin lunci,
Caste, vădind lumină pe Moldova.

Şi alte câte s-au mai lămurit
În ochiul nostru dinspre-atunci încoace...
Moara ce-şi mâncă inima de sec
Cu grâiele lihnite-n oboroace.

Şi carele zmuncite din obezi
De la război până la saţiul pâinii,
Cu vita însetată pe călduri,
Şi bălţătura-n cucura fântânii.

Istoria-ţi arată ani mai mulţi,
Intraţi până la brâu în vălmăşie,
Mai dincolo de culmi şi de părinţi,
De petecul de ţară sub călcâie.

Dar iată se făcuse parcă zori,
Parcă o poartă se deschise-n ceruri,
Încă-o năvală de lumini cernea,
De-ntunecime plaiul să-l desfere:

„Tu, FLOREA Eremia, de-amu eşti
Slobod, şi toţi ai tăi la feliu
Au slobodzenie“, – am auzit atunci,
Că-am lăcrimat în clipele acelea.

...Dar iată bătuse focul din cei răi,
Să spargă traiul nostru din tihneală,
Să ne dea jos de la genunchi, din pas,
Şi firea noastră să ne stea la boală.

Dar n-a dat ţara chip de a lovi
În inima moldavului cu fierul,
Că-a pus voinici să bată din trei părţi
Roata lăcustei ce-mpânzise cerul.

Din neamuri multe şi-nfrăţite-a fost
Izbânda să se facă-n vremi acele
Ca o lumină-aprinsă peste tot
Cu-o stea de crai pe lacrimile mele.

Astea-s doar o parte din ce dăm
Rândului scris cu sârg, spre a-l împarte
Cei crezători şi descuşmaţi pe cap
La-ntrare-n aste cumpene de carte.

Eu laud anii tineri, dragi şcoleri,
Şi vouă vă închin cu sănătate
Trai cu zăbavă şi cu spor, să-aveţi
Pâinea rodind în vremurile toate.

Eu, Florea Eremia, cu-o sută ani peşin
Şi dese ramure de neam, cu hărnicie
În vârfurile vremii repezind
Aceste-ndemnuri pentru o vecie.

■

Bat clopote

Bat clopotele
Depărtării,
Bat,
Lovind în spicul
Rotunjit şi greu.
Sub legănarea spicului
Zăresc un sat
Şi-acolo-s eu,
Da,
Da,
Acolo-s eu.

Mi-s dragi doi ochi,
O seară
Şi un vin,
Un ţipăt de copilă
Şi-o vioară
O gâţă-ncolăcită
Peste sân,
Şi-n fiecare clipă –
o-ncercare.
Da,
Da,
Şi-o-ncercare...

Ca să mă duc
Şi ca să vin –
Totuna,
Să fiu acela
Care-am fost
Şi sunt,

Privindu-mă
Din spate cum mă-nclină
Chemări şi datorii
Pân' la pământ.
Da,
Da,
Pân' la pământ.

Bat clopotele depărtării
Bat,
Bat clopote
Mai des,
Tot mai aproape,
Noi constelaţii
Se rotesc pe sat,
De la antene-n cer
E-abia o şchioapă.
Da,
Da,
O şchioapă.

Bat clopote
De piatră şi de apă...

1960

■

Stea ce arde-n ușa casei

De-ai pornit
Să-ţi caţi norocul,
Drum,
Cărările şi casa,
Podul,
Ploile,
Lumina, ramul teiului pe braţ,
Vei găsi în mine totul – pentru tine
Sunt ghiocul,
Prelungirea,
Sunt chemarea,
Ne'mpăcarea,
Tu de care niciodată
N-ai să poţi
Să te desparţi.

Oh, şi-n tine-i foc şi pară,
Legământ
Şi alinare,
Lacrimă,
Surâs, suflare,
Închegarea astei vieţi.

Stea ce arde
În uşa casei,
Peste fruntea-ţi
De mireasă,
Pic de rouă
Lună nouă
Ce răsare-n dimineţi,
Vis,
Cântare, încercare,
Prima vorbă
Mâine, azi,
Tu şi eu,
Şi-n noi e totul –
Pentru mine,
Pentru tine
Niciodată să nu cazi!...

1969

■

Drept inimă

Sunt dat cuvântului drept hrană. Clorofila
Cuvântului eu sunt, suprastructură,
Şi forma lui – jur-împrejur – mi-i gura.

Sunt dat cuvântului drept inimă. Sunare
De clopote-i cuvântul – grav, imensul,
Şi viaţa mea e fondul lui, e sensul...

■

Cuvinte

De mult ce sap în căutarea voastră,
Sporeşte-n spate şirul de fântâni
Atât de-adânci, şi-atâta de-ale noastre
Că mă-nspăimânt, că-o să vă am destin.

■

Confesiune

Sudoarea frunţii mele, grea,
Cu tot ce s-a muncit de-a rândul...
Spălaţi-vă cămaşa-n ea,
Zvântaţi-o până daţi de gânduri.

Vă stoarcă pân' la infinit,
Unde e sfânt şi-i un temei,
Să vă muncească până când
O să vedeţi în ea idei.

Mai puri să fiţi. Până la har,
Până de moarte vă atingeţi,
Până la ultimul hotar,
Până-o să daţi în ea de sânge!...

■

Săptămâna mare

Beau cu pumnii apa acestei Mari Săptămâni,
Apă adâncă şi foarte răcoare.
Parcă astfel m-aş vârfui cu un sobor de fântâni,
Mereu să le car în spinare. –

Tuturor celor, cărora li-i sete
Şi le e de mine foarte aproape,
Şi care, aceştia, sorbind pe-ndelete,
În trupul meu mai adânc o să sape,
Până vor da de un fel de mireasmă,
De un fel de busuioc şi rouă fierbinte,
Care, împreună, ar fi că-i agheasma
Cu care părinţii m-au spălat pe cuvinte.

■

Vorbe, vorbe…

Vorbe.
Atâtea pe faţa lumii.
Pistruiată e lumea de vorbe:
Eu o vorbă, o vorbă – unii,
Şi-n vorbe – corbii.
Croncăie corbii –
Ascultă orbii.
Cei surzi în statuie se-nvârtoşează.
Vorbeşte mutul –
Se comentează
Presupusele vorbe.
Vorbe,
Sau poate străine corpuri,
Rumegate ca nişte morfine –
În vorbele noastre, ascunse-n aorte
În care cobrele-şi scuipă veninul.
Mi-i teamă de vorbe
Sortuite pe sorturi,
Tăcute de morgă
De gaşcă,
De corturi.
Vreau vorba
Ca orga
Nu lâncede –
Sinceră,
Vorbă din suflet
Adânc
Şi curat,
Vorbe la rangul de stat.

■

Ca și cum

Oamenii ar trebui să vorbească înflorind,
Ca ierbile cele de leac şi de bine,
Ca şi cum ar lua cu gura dintr-o fântână
Adâncă limpezime şi de gând
A graiului nostru mereu izvorând,
Izvorând,
Numaidecât izvorând!

Ca şi cum ar zbura peste o grădină de prunci
La sărbătorile bucuriilor foarte mari,
Ca şi cum la cele mai anevoioase munci
Ar îngenunchea frunţile marilor cărturari,
Cărturari,
Numaidecât mari cărturari!

Ca şi cum munţii, de prea mult aur,
S-ar plictisi, numai de grâu să le pese,
Ca şi cum pe fruntea încununată de lauri
Ţi-ai trage greşelile cântate de păsări.

Ca şi cum ţi-ai începe arătura
De la roadă către inima plugului,
Ca şi cum ţi-ai cântări în palme povara belşugului
Cu lacrima şi cătătura.

Oamenii ar trebui să vorbească numaidecât frumos,
Într-un fel al lor, ca şi cum şi-ar zice pe nume,
Ca şi cum pentru toată lumea
Au venit să rostească toast după toast
În graiul cel sfânt,
În graiul cel sfânt şi veşnic al mumei.

■

Deci, verb mai întâi

Nu confunda ierbi cu bărbi,
Nici lupi cu miei.
Dacă mişcă idei,
Substantivul e verb.
De ce la cântar
Distribui egal
O tonă de var
Şi-o fugă de cal?
Deşi ca nuanţă
Mai greu e pământul,
Totuşi balanţa
O-nclină cuvântul.
Deci, verbu-i un cal,
Şi goana lui – gând,
Mereu delirând
Gramatical.
Cuvinte nu scrim,
Le îndurăm,
Când le tăcem, –
În vorbe murim.
Nu roţile merg,
Ci drumul pe roţi.
Mereu spre nepoţi
Părinţii converg.
Metafore nu-s,
Ideile sânt.
Mai sus de cuvânt
Simţire am pus.

■

Patrie de om

Se face multă sare-n univers
Până rostesc Cuvântul să mă doară.
Inima face înconjurul ei,
Şi lacrima-i cât pruncul în fecioară.

Lumina ochiului se-ntoarnă îndărăt,
De unde e trimisă pe vecie,
Ci eu din maica Lui nu-l pot ivi,
Să-l trag pe trupul meu ca pe-o făclie.

Măcar cât pacea pâinilor pe răni,
Cât roua gurii arsă de jertfire,
Cât frunza în cădere spre pământ,
Cât vama numelui la propria-i rostire.
Grea muncă-i să zideşti pe suflet grai
Şi trupul lui să-ţi fie-ncumetarea
Cuvântului, din care te-ai născut
Măsura astei vieţi nepieritoare.

Cuvântul e numele şi-i *Patrie de om,*
Pe care în genunchi noi citi-o-vom.

■

Cuvântul ară

La bine şi la rău – gura ni-i price:
Gură de rai, gură de lup, gură de şarpe,
Gură de tun şi gura lumii, zicem.

Gură luptând, gură muşcând, gură tăcând.
Sub cerul gurii noastre a pustiu se-aude:
– Neutronule, Neteiule, Nemunte!...

O desluşim, o, bănuim! – iată răsare
Gură de prunc, gură de stea, gură de ciută
Şi lacrimi ne ard pe-abecedare.

O, noi vorbim, o, noi gândim! Cuvântul ară!
Gura e turnul vorbei noastre sfinte –
Să nu minţim vorbind, născând cuvinte!

...Gură de rai, picior de plai,
Şi graiul, Eminescule Mihai!...

■

Metafora

Eu am calculat,
Eu numaidecât am calculat
Că dreptul de-a metaforiza
Presupune mai curând şansa de a te omeni
Până la coarnele plugului,
Sporind astfel pâinile,
Ca nişte planete în balanţa universului.
Da, da – pâinile, foarte necesare
Modului nostru de-a vorbi rotund
Şi pe înţelesul tuturor.
E riscant, totuşi, să metaforizezi
Fără simţul pipăitului direct
Pe inima copacului gânditor:
Parcă ar trece o coasă
Prin trupul vinului,
Mărturisindu-ţi astfel
Partea de vină pentru
Frumuseţea lacrimior nerostite.
De aceea zic: răsar pâinile de după munţi,
Clopotind roua de prunci ai Patriei.
În jurul pâinilor rotesc gurile noastre,
Ca şi cum ar vorbi de saţiul lumii,
Împărţind în două până şi pietrele de moară
Celor înfometaţi de frumos...

■

Piatra de citire

Lui T. Moşneaga

Dulce coarnă, acră,
Pieliţă subţie,
Aromite lacrimi,
Strugurii sub ie...

Gura ca hurmuzul,
Şi în tremur, inul.
Frunze lângă buze,
Laptele, divinul...

Scăpărând mărgele,
Plăişor de munte,
Cununii de stele,
Oraţii de nuntă...

Răsărit de soare,
Drăguţă mioară,
Iarba se-nfioară:
Plug la vânătoare...

Crăişor de mire,
Fire, nemurire,
Şi-n nemărginire
Piatră de citire...

■

Onomatopee

Nu mai am pace,
Cuvânt mă-nfioară.
Cine mă tace,
Cine mă zboară?

Cine mă munte,
Lacrimă cine mă,
Cine mă frunte,
Cine mă inimă?

Cine mă nume
Şi mă loane,
Cine mă lume
Şi mă aleană?
. . . . . .
...Graiule nepieritor,
Stea care vorbeşte flori!

■

Cronicarii

Cum ţara noastră-i mierea şi ceară-avem de-ajuns,
Aprinde-vom la cap o lumânare
Acestor munţi,
În care dorm cronicarii-munţi
Cu inima şi sufletul afară,

Căci ei poporului mai argăţesc şi-acum,
La-ncreţitura frunţii purtând mai multe patimi,
Încă jertfind luminii cirezi întregi de piei
Cu pana înmuiată în propriile lacrimi.

Şi cum bătuţi au fost de gând, târâţi prin cărţi
De bărbi, cu limba smulsă şi despuiaţi de dor,
Nu-i chip să nu se-audă peste grămezi de timp
În clopotele noastre cum bate limba lor.

Deci, lor li se cuvin făcliile dintâi,
Cu prima înclinare a frunţii să murmure
Ca-n trandafiri văzduhul însângerat şi sfânt
La apăsarea noastră pe clopote cu gura.

Şi când se lasă raza cea de lumină-n grai,
Să ne muncească dulce voroavele isteţe,
Să netezim prin veacuri înalţii munţi pe zări –
Cu degete zdrelite de foi letopiseţe.

O, plumb, care-n tiparniţi eşti aurul pe deşti
La nunta istui grai pe frunţi cronicăreşti,
Pe care, ca un nimb, la depărtări de astre,
Roteşte incontinuu vocala gurii noastre!...

■

Eminescu

Pe un picior de plai
Sfântule grai
Pământ crezământ
Venind auzind
Unde steaua arde
Aicea departe
Ca sângele ţării
Din piatra durerii
Zidită adânc
Pe sori care ning
Pe cumpăna firii
De sfântă citire
Şi-aducere-aminte
Sărutând cuvinte
Suflete sfinte...

■

Cu fiece carte...

Lui Anatol Vidraşcu

Lângă pâinea cea dreaptă şi lenea noastră de somn burduşită
Arătăm nu ştiu cum ca între două minicoperţi...
O, fraţilor, cu fiece carte de noi necitită,
Noi sălbăticim cărţi!

Homer necitit e ca ursul, cu blană,
Shakespeare e din junglă numaidecât.
O, gurii noastre îi cresc liane
De mai-mu-ţărit!

Câtă inteligenţă inspiră gurile noastre suav aurite,
Deşi cuvintele ne sar cariate în părţi.
Cu orice carte de noi necitită,
Noi sălbăticim cărţi,
Eu repet: noi săl-bă-ti-cim cărţi!...

Parcă un plug de lemn în carnea noastră se frânge,
Când refuzăm, când nu citim cărţi.
Parcă apa abatoarelor mugeşte prin sânge,
Dacă rufuzăm, dacă nu citim cărţi!

O, cărţile! Iarba de leac, nevoia problemelor neachitate.
O, cu muţii lumii cum poţi să te certi?!
Cu orice carte de noi necitită,
Noi sălbăticim cărţi!

O, cuvinte desenate pe gură, o, vorbele noastre fardate!
O, pâinea mâncată pe gratis, cum să ţi-o ierţi?!
Cu fiece carte de noi necitită,
Noi sălbăticim cărţi,
Eu repet: noi săl-bă-ti-cim cărţi!

■

Cum să vă spun...

Am supt fagurii
Până ne-au rămas în mâini lumânări.
Prietene, cetină,
Ochii tăi sunt întrebări.

Drumul se zvârle pe cal,
Groapa – pe casă.
Prietene, cetină,
Din lacrima ta Atlantida apasă.
De ce meşteresti
Spărgătoare de ciori?
Prietene, cetină.
Mâinie tale sunt fete-surori.
Moara de vânt e cumpătul soarelui.
Prietene, cetină,
Poezia e aburul proaspăt
Al varului...

■

Legământ

Se dedică lui Petru Zadnipru

Când intră-amurgurile-n cai
Şi caii pasc picior de plai,
Descântă-n mine, dulce grai.

Fă-mi vorba mea ca un izvor
De dor-fior înălţător,
Nemuritor ca un popor.

Ce curge-ntruna adunând
Ce-i necuprins şi infinit
Cu ţara asta legământ.
Căci mi-au lăsat străbunii har,
Ca-n picătura de amar
Străluminare de cleştar –

Să-l am şi-n lacrimi, care îs
Podoabe sfinte de ne'nvins,
Cu care Numele mi-am scris.

Dansându-mi hora pe cărbuni,
Eu mi-am zidit şi-un timp mai bun,
Cu timpul anii să-mi răzbun.

Ce soare murg pe murgii cai,
Ce plai înalt, picior de plai,
Ce rai în grai, gură de plai!

1963

■

Frunțile, soarele

Soarele.
El – însăşi ideea ce-l naşte,
Lucrând înăuntru, să urce-n afară,
Ca pe frunţile noastre –
Ideea cunoaşterii.

Frunţile – locatoarele,
Străfulgerate de marele sens
Al Universului în organizare.
Ca pe rulmenţi
Pe frunţile noastre roteşte soarele.

Toate frunţile sunt sori –
Una e-a totului, marelui
Celelalte sunt planete surori –
În jurul Soarelui.

Frunţile.
Ţineţi-le sus: ambiţia
Le stăpânească ovală.
Frunţile: potriviţi-le
După gravitaţia frunţii noastre Universale.

Vă ardă peste umeri pletele
Incandescente, cum e amiază,
Ca planetele,
Frunţile se organizează...

1963

■

Contranepăsare

Vouă, unilor, cum să vă pese,
Şi gândul adânc, cum să vă-ndemne,
Că braţul indică sute de semne,
Că oul ascunde cârduri de păsări,
Că orice-nceput îşi are sfârşitul,
Ca orice cuvânt – chipul şi faţa.
Ca un zero poate fura infinitul,
Ca un minus poate plusa chiar o viaţă?
Toate acestea de ce să vă pună
Pe gânduri, lărgindu-vă osul la tâmple?
În urechea voastră nimic nu mai sună.
În jurul vostru nimic nu se-ntâmplă
Totul faceţi ca-n voie să treacă –
Curaţi ca din apa Iordanului – unii.
În cap nici un fir cărunt. Nici un cearcăn
Sub ochii voştrii scobiţi în genune.

Totul să vină aşa de la sine,
Şi voi, ca ciuperca pe trunchiul cel putred...

■

Lupta

Prietenii, oh! Îi aştept ca să vină,
Să-i văd cum arată, şi dacă sunt răi
La-ncăierare şi la simbrie,
Şi dacă întocmai sunt duşmanii mei.

Oh, lucrul acesta de-o fi să se-ntâmple,
Să steie-ntre săbii şi scut adevărul,
Adânc luminându-ne pe lespedea timpului
Sămânţa cea dreaptă a înfruntării –

Voi fi poate cel mai sincer duşman
Al lor, ca ei să se bucure bine,
Plângând în genunchi pe o groapă de ani
Înfrângerea lor, de care mă ţine
Lupta mea, de a-mi cunoaşte prietenii...

■

Avertisment

Ascultă: eşti un fel de tip,
Aşa, un fel de gură spartă,
Un fel fără vreun fel de artă,
Un fel, de fel fără de chip.
Ascultă: lumea iar te ceartă,
Că vrei să fii, deşi nu-i chip,
Un om ceva, dar eşti nisip,
Pustiu-n hău când se deşartă,

Şi nime n-o să-ţi ţină parte,
Şi nime n-o să-ţi deie timp,
Să te căieşti şi să te plimbi
În voie, înjurându-ţi soarta.

Dar dă-te jos de pe Olimp,
Dar fugi de tine mai departe.

■

Pentru că...

Pentru dragul
Altcuiva
Complotează
Inima.

Pentru că li-i
Tare dor,
Ochii mei
Nu mă mai vor.

Pentru că
E fruntea mea,
Gândurile
Fug din ea.

Pentru că
Într-un târziu
Nu mai vreau
Să mă mai ştiu...

■

Tu îți taci
ție singur vorbirea

Ascultă, tu acel de neunde,
Ascultă, tu acel ce grăieşte:
Cuvântul ce-l taci, se-aude,
Cuvântul ce-l strigi'mă zăreşte.

Vezi bine, ia seama, nu crede:
Tu-ţi faci ţie singur de pază,
Vederea mea-i cea ce nu vede,
Vederea ta-i cea ce-nnoptează.

Dar taci, dar mai strigă, nu spune:
Tu-ţi taci ţie singur vorbirea.
Urechea mea-i taină-genune,
Te-aude din hău nemurirea.

■

Și-acum nu ți se mai pare...

...Dar mai mult la suprafaţă,
Dar mai mult pe din afară.
Ţi-ai urât această ţară,
Ţi-ai stâlcit această viaţă.

Şerpi ţi-ai fost plodit la poartă
Şi strigoi ţi-au stat la-ntrare,
Iar pe rană – toată sarea,
Iar pe inimă – o piatră.

Cu scuipat ai rupt din pâine,
Făcând duhul de vânzare.
La săraci n-ai dat crezare,
Cu cei răi te-ai pus de bine.

Şi-acum nu ţi se mai vine,
Şi-acum nu ţi se mai pare
Că eşti ce nu eşti în stare
De pământ să dai cu tine...

■

Dar lumea nu te va-nțelege...

Dai cu-nţelegere din mâini,
Dar lumea nu te va-nţelege:
Ea are-o lege, să te nege,
Să te dea hrană pentru câini.

Şi tu-o să strigi ca un străin,
Şi-o să te rogi să te dezlege
De cazna grea, să te proteje
De anonimii asasini,

Care, din milă, vor alege
Coroana ramului cu spini –
Pe frunte – ţie, rob şi rege,
Pe cruce pus, să mai amâni.

Pieirea lumii, care merge
Din moartea-n moarte către-amin...

■

Mai mult
decât o trădare

Împăcarea cu noi înşine
Este un război fratricid
Prin care sunt trădate
Toate principiile şi profeţiile
Eului tău personal.
Împăcarea ta cu tine
E mai mult decât o trădare,
Căci triumful împăciuirii
E obţinut, suveran,
Cu multă vărsare de sânge
Cu foarte multă vărsare de sânge,
De nimeni văzută vreodată...

■

* * *

Exist
Şi parcă nu exist.
Viaţă, tu, cum mă mori,
Cum de vlagă mă storci.
Şi mi-i trist,
Mi-i atât de trist,
Încât îmi pare că viaţa mea
E păscută de o turmă de porci...

■

Aducerea-aminte

Lui Lucian Vasiliu

E un ceva ce trebuie uitat,
Ceva care ar fi, dar ne lipseşte,
Şi acest ceva ce nu-i, ne umileşte,
Că doar a fost, că doar s-a întâmplat,

Să fie ce n-a fost neapărat,
Acel ceva, ce pe neprins de veste,
L-am fost aflat, că nu-i, dar care este,
Să ne lipsească cu adevărat.

Aducerea-aminte, ce ni-i dat
S-o potrivim măsurilor celeste,
Reamintindu-ne c-am fost aici şi peste
Mai alte vremi, că-ntruna ne-am uitat

Pe noi, pe-acei din leat şi peste leat,
Pe noi, pe-acei cândva din vremi aceste...

■

* * *

Parcă-ar fi că-ntruna plouă,
Parcă-ar fi că se răzbună
Plâns cu lacrimă străbună
Peste Molovata-Nouă.

S-a spart cerul. Pe din două
Rupt e Nistrul, valu-n spume,
Şi de mult ce-am plâns în lume,
Cresc gheţarii pe Moldova...

■

* * *

Mă uit la mine
Şi-mi spun: „El îmi lipseşte,
El, care mai trebuie să se nască,
Să refuze dorinţa mea
De a-l avea".
Mă uit la mine
Şi îmi zic: „Auzi, străinule,
De ce ţi-aş lipsi,
Dacă nu mă voi naşte
Şi va trebui
Să mor pentru tine?"

■

Un prunc se-mpiedică de-aripa lui...

Lui E. Doga

Să crească floarea-soarelui pe casă,
Şi roţi de dor să punem la fântână –
S-o poarte bivolii prin sat şi prin grădină
Cu ciutura-nflorită la amiază.

În scorbură să-şi nască oaia pruncii,
Cu mirt să-i ungă Cerul pe la coarne,
Polen de cuci pe blana lor să cearnă
Şi-o iarbă peste moarte să-i arunce.

Să-şi poarte oul pasărea cu gura,
Zborul rotund pe lacrimi s-o-mpresoare,
Ca glasul mierlei omenind pe ţară,
Ca plugul înfrunzind sub arătură.

...Un prunc se-mpiedică de-aripa lui, în iarbă,
Şi-o stea îi sfinte mâna în roua de pe harpă...

■

Dă-ne mult, s-avem puținul...

Bine-ar fi în noi, ca spirit,
Să decidă crizantema,
Roua care-n ea tronează
Şi-i neîntinată-n timp,
Să am inima-mpăcată,
Că, muncind, mă am în temă,
Şi că tema mi-i hlamida,
Pe care o-mbrac pe chip.

Bine-ar fi să se-nţeleagă
Că ideile sunt oameni,
Ca, meniţi, aceştia mişcă
Universul tuturor,
Şi-nde-ei, pe ei sunt siguri,
Că li-e dată lumea-n seamă,
Să nu moară, ei să moară,
Noi să fim nemuritori.

Doamne, dă-ne-această stare,
Ca ce-i pur mai pur să fie,
Dă-ne albul, care poartă
Văzul în simţiri mai sfânt,
Dă-ne mult, s-avem puţinul
Căru-i spunem veşnicie,
Care nu e decât clipa
Dăinuirii pe Pământ.

Lasă-ne înseninarea
Frunţii s-o avem în stemă –
Lumineze gând şi faptă
Arcurile ei mereu,
Să se-nalţe-n rang de spadă
Pe altarul crizantemei
Sufletul şi dezlegarea
Veacului atât de greu.

■

O pasăre nume

Stâlp de la bolţile frunţilor noastre
Ori steiul de piatră din lacrimi zburat
Spre ţărmul dălţilor care sunt păsări
Zburate direct dintr-o moarte a lor
Mereu repetată în nemurire.
În timpul ce-a fost cotropit de cocoşi
Din ornice-n care mişcarea murise,
Naşterea lui a fost declarată
Greşeală-a proporţiilor, care-au stârnit
Uimirile noastre, purificându-ne...
Oh, lemnul jertfirii la infinit,
Sporind căutările noastre mereu...
O clipă doar, una, mai dase-ndărăt:
Prea mare-îndrăzneală ne-a-mpins a-nţelege,
Că dalta-i să nască mereu din argilă
O pasăre Nume din Piatra brâncuşi.
Ci el – numai sufletul dacă era
Atingerea lui cu Neatinsul
Aripelor lui ce aveau să-i încurce,
În toată fiinţa, Nemărginirea...

■

Fuga

Se dedică Gabrielei Szabo,
celei mai mari atlete din lume.

Doamne, ne fugim degeaba,
Doamne, îngăduie un pic –
Eu de-o viaţă-alerg şi strig:
– Încotro, Gabriela Szabo?

Tu eşti clipa! Te oblig:
Nu pleca! – Eşti minunată!
Tu de tine fugi, măi fată,
Noi de noi fugim. Ce zic? –

Din cuprinsul necuprins,
Inversat pe depărtare,
Mie în întâmpinare
Fug chiar eu, de mine-nvins.

Gabi, peste noi a nins
Glorie şi-nstrăinare...

■

Brâncuși

El va exista
Până va intra cu totul în mare,
Până se va face peşte,
Până se va face lacrimă
Şi muntele de sare,
Rezemat de amintirea mea
Care mă teme...

■

Vasile Covrig, magul culorii albe

1

El într-un chip e mucenic culorii
Şi sie rob, şi pare-un răzvrătit,
Sub lespedea de iarbă şi pământ
Pictează-n alb şi cerul şi cocorii.

Alb descojit de alb.
Ia numai miezul laptelui din lapte,
Unge cu ziuă petecul de noapte,
Abia de se mai vede luna slab.

Pe harţă pus cu propriul destin
Şi tras pe roata albului de gală,
El şi-a clădit spitalele pe crini,
Bolnav de-o înălbire capitală.

Nu-l miră murii căptuşiţi cu sfinţi,
Pictează roţi în cârje pe altare.
Multicolor, cu-o singură culoare,
Cum ar picta cu osul din părinţi.

...Vasile, frate, zbor de albatros,
Cu grâul ţării îmbrăcat pe faţă,
Să-mi scrii cu ceară numele pe iarbă,
Cojind de moarte varul pe-amintire...

2

Asemeni lui DA VINCI a pictat
Cu mâna stângă clopotul pe ţară,
Prietenii şi maurii din zodii.
Mişcarea mâinii lui cu pană mură
Era mai mult icoana unui tei
Sub arcă-mbălsătă de nemoarte.
Storcea de lest zăpada pân' la os,
Convins că frigul iernii e dantura
Zorilor care mănâncă fluturi.
În loc de ochi punea fântâni la oameni,
Albe fântâni şi le-nzestra cu-aripi.
Într-un tablou a desenat samuri
Îndrăgostiţi de-o lebădă codalbă.
Se iscălea pe cai şi amintiri.
Într-un salcâm vedea păreri de rău.
Dorea vecii şi cugeta mălini.
Avea şi-o slăbiciune pentru miei,
Şi-i dezrobea din lupi, tămăduindu-i
Cu duhuri de baladă de pe stâni.
Picta cuvântul şi-l lega de om,
Ca sufletul nicicând să-l părăsească.
Vezi ochii lui? – aduc a zori de zări
Şi gura – a cules pe-nrourate,
A lapte-prunc din cornul unui plug.
Nu-l poţi prepune c-un stejar sau nuc,
Chiar dacă-n fond e înrudit cu-aceştia:
Ochiul vorbeşte-n el de o lumină,
De albul ei mut pătimind în Om.

3

...Reprezentant de seamă-al mâinii stângi,
Vasile, Doamne, tu numaidecât
Porţi cinstea ţării ca pe-un steag de plopi,
Din care izvorăsc hulubi şi stele.
...Cum ar picta-năuntrul unui ou,
Mâna-nflorită ca-ntr-o mănăstire,
În alb pictează chipul maicăi lui,
Eufrosinia Vartolomeu Moruzi...

■

Shakespeare

Shakespeare. El însuşi e un cal
Ce muşcă iarba cu copita lui
Până-n statuia gândului
Din cărţile c-un prinţ hamal.
Lecturile sunt herghelii,
Şi-n locul unde se omoară
Un prinţ cu altul la chindii,
Se varsă sânge din cotoare.
În dreptul mesei lui de scris
Pierd mitocanii bătălia,
Căci gândul nu le-a fost precis,
Şi-au tras în teatre cu hârtie.
Acuma el, britanic, bun,
Shakespeare-ul vastelor castele,
Împinge-n rochia Ofeliei
Un geniu pe la părţi nebun –
El cinstea ei o ia cu flori,
O suie-n moarte pân' la Artă,
Până mai dincolo de soarta
Celor mai bravi violatori,
Deşertăciunea lor deşartă
Jucând-o pe-aiurite sfori...
Lăsaţi cortina. E departe
Ce ni-i aproape uneori...

■

Un adânc ne vede

Şirul vorbei, ce nu minte,
Cu mioare, cu miorii,
Cu izvoade la cuvinte –
Grâul, Graiul şi Grigore.

Viţă rourată-n patimi,
Cu pelinul şi cu mierea.
Răstigniţi pe-un stâlp de datini –
Via, Vinerea, Vieru.

■

Giuzeppe Verdi
în largul Mării Negre

Mariei Bieşu

Pian unduit sub astrul frunţii tale de veghe,
Adâncă muzică, de lacrima Italiei foarte aproape.
Giuzeppe Verdi,
Cum se roagă degetele tale pe albele clape,
Ca musulmancele pe litoralul Mării Negre.

Giuzeppe Verdi,
Cu omoplaţii respir muzica ta, de parcă aş trage
Două năvoade în spate din necuprinsurile tale foarte
afunde.
O, în zori, Giuzeppe Verdi, pianul tău o să inunde
Străzile oraşului meu cu delfini şi cu alge.

Doar numai spre miezul nopţii, ca un reflux gigantic,
La răsăritul frunţii tale peste vecie, ca o lună,
Se va retrage dezlănţuirea pianului tău, ca-n
Oceanul Atlantic
Lacrima Italiei, răzvrătită-n furtună...

■

Lira coarnelor de taur

Nu carnea noastră poate să dea palme
Neprihănitei stele de departe,
Ci vorbele zburate ca o piatră
Din laconismul nostru de sudalme,
Metodice sudalme, foarte calme.

Ce ni-i obrazul, dacă avem şi cuget,
Dacă sub blana noastră cea de aur
Împinge lira coarnelor de taur,
Care devoră, muge şi străpunge?

Ce-i pâinea, dacă gura o-nrăzboaie,
Dacă mai vrem sămânţa să rodească,
Instinctul foamei să ne omenească
Cuţitele în grevă, că nu taie?

Ce-i lacrima, ce ne inundă chipul
Şi zâmbetul lucrat atâta vreme,
Pe masca noastră, dacă vrea să-nsemne
Că-n tot ce spunem, lacrima-i nisipul?
Bine şi rău – în timp să se consume
Din tată-n fiu aceste două nume?
De ce?

■

A tăcea nu-i omenește

Declar că a tăcea nu-i omeneşte,
Nici a minţi nu este omeneşte.
Tot neamul meu detestă şi urăşte
Această patimă, în noi dacă pândeşte.

Nici a vorbi prea mult nu-i omeneşte,
Palavragiu e-acel ce mult vorbeşte.
Tu îl asculţi şi el te năuceşte.
Încearcă, dacă poţi, şi-l ocoleşte.

Nici să parvii nu este omeneşte,
Cel ce parvine mai şi linguşeşte,
Făţărniceşte şi se mai târăşte,
Parcă e miel, da-i lup şi te-ncolţeşte.

Nici a muri nu este omeneşte,
E o trădare moartea. Ea trăieşte,
Şi ca o umbră te mai urmăreşte,
Să te sugrume, să te strângă-n cleşte.

Ci omului se iartă când greşeşte,
Căci a greşi oricum e omeneşte.

Dar a tăcea nu este omeneşte,
Nici a muţi nu este omeneşte –
Tot neamul meu detestă şi urăşte
Această patimă, în noi dacă pândeşte...

■

Eu totdeauna

Unii îşi adulmecă gândul pe marginea farfuriei.
Eu totdeauna, năduşind după gând, mă lovesc de pământ.
Unii pândesc lângă veşnicie.
Eu numaidecât o să cad lângă verbul *luptând.*

Eu totdeauna o să vă car lumina soarelui cu ulciorul,
S-o aveţi în adevăr şi pe săturate,
Să se bucure numaidecât poporul
De vorba inimoasă-a unui frate.

Unii îşi macină în măsele nisipul,
Eu – ideile ca pe nişte alune.
Pe unii, poate că-s păsări, îi bucură-aripa,
Eu, de aceea că-s om, mă arunc în furtună.

Să trăieşti şi să nu te zgârii la un genunche,
E ca şi cum te-ai acopei numai cu aur,
E ca şi cum te-ai hrăni numai cu lauri
Pe istmul şi ţărâna de sub unghii.
Deci, plug lucrând să-ţi fie cele spuse,
Şi un atac de cord să-l ai, dacă eşti omul
Ce-ai îmblânzit şi fiara şi atomul,
Şi n-ai ţinut greşelile ascunse.

Căci viaţa omului nu e decât ideea
Că omul urcă către omul lui,
Şi, dacă-n omul lui nici omul nu-i,
Ca-ntr-o pustie omul o să steie.

Eu totdeauna, năduşind după gând, mă lovesc de pământ,
Eu numaidecât o să cad lângă verbul *luptând...*

■

Eu, dac-aș dărui...

N-aş dărui cu împrumut nimic,
Să zicem clipa asta trecătoare.
Dar nici să iau din laudele care
Mi le-ar vorbi un uriaş pitic.
De ce să dau cuvintele pe vânt,
Şi fruntea, dacă are-un gând pe-aproape,
Sau lacrima, când îmi mângâie pleoapa –
De ce s-o risipesc, de ce să mint?
De ce să-ntind deodată două mâini,
Genunchii să mi-i frâng într-o părere;
Sau să trişez şi astfel să m-alin
Că-n halu-acesta mi-am sporit averea?
De ce să-mi dau nesomnul care îi
Neastâmpărul şi Ziua ce nu-apune,
Dacă e riscul şansa mea dintâi,
Să mă-mpresoare gândurile bune?
De ce să-ngreabăn lumea cu poveri,
S-o fac să meargă strâmb şi într-o parte,
De ce s-o iau cu vorba în răspăr,
S-o duc de nas, să mă aleg cu ceartă?
Eu, dacă-aş dărui – din mine-o parte:
Să-şi aibă lumea partea mea – Nemoartea...

■

Un fel al meu de munte

Să-mi fie pururi gândul mai sprinten şi mai treaz,
Să mi-l păzesc de multe şi urâte
Acele vorbe care ne par ca un topaz
Zvârlit între pahare, înnebunind cuţite.

Să mi-l clătesc în roua de lacrime fierbinţi
Şi-n mirodenii scumpe, ca-ntr-un botez. Să-l ştiu
Asemeni unui astru printre fiinţi cuminţi,
Rotind cu-nţelepciune dinspre părinţi spre fiu.

Să nu mi-l risipească de laude păreri,
Atribuindu-i chipul de zeu care te-nfruntă,
Care-n repaos ţine sau frânge de pe stări
Un fel al meu de-a spune, un fel al meu de munte.

■

Dar e absurd...

Le pare unora normal
Să-nhame vorbele la targă,
Pe-această targă să o tragă
Cu două jumătăţi de cal.

Dar e absurd, dar e banal
În targă gândul lor să meargă,
Să deie-n gropi şi să se spargă
De un deştept provincial,

De-un moft, care pe loc aleargă,
Care-i schilod şi anormal,
Ca o mârţoagă roaibă-şargă,

Ce ştie drumul la spital
Şi viaţa-n copârşeu ţi-o-ncarcă
Şi-o varsă hăt colo pe deal...

■

Filogeneză

Iată zic: eu strig tăceri.
Eu nu zic, eu tac păreri,
Eu insist, implor şi cer
În tăceri modificări.
Iată zic: pasc mieii lupi,
Lupii pasc la miei în trup, –
E părerea mea. Repet:
Mieii-s lupi şi îi accept.
O fi-aşa sau o fi ba,
Eu îi zic cu spusa mea,
Care, deşi în răspăr
Luată, e-un adevăr
De păreri contra-clişeu,
Să le spun cum le simt eu –
Cele ce le-am moştenit
Mai pe nou, mai îndrăcit,
Mai cu risc şi mai cu sorţi,
Mai altfel, cum n-o spun toţi.
Ştiu: vă e peste puteri
S-acceptaţi aste păreri,
Să admiteţi c-aş putea
Să-mi exprim părerea mea
Mai cu totul decât ar
Spune-o omul fără har.
Deci, repet: eu strig tăceri,
Eu nu zic, eu tac păreri,
Eu insist, implor şi cer
În tăceri modificări.

■

Replică

Dumneata, Domnule,
Stai strâmb în idei
Ca turnul din Pisa.
E nevoie de îndreptat ceva
În îndreptăţirile
Spre care înclini atât de insistent.
E hău, Domnule,
E unghi de vedere greşit
La baza celor debitate
De Dumneata...

■

Proba de austeritate

Lui Theodor Codreanu

O să vă las pe tot cuprinsul cuvinteor
Doar numai statuia mea de văzduh,
Sufletul meu îmbălsămat de-amintiri,
Unduirea mea, că am fost omul,
Doar numai în spusa voastră
Să dăinui mai cât umbra luminii,
Mai cât clipa care a fost.
Ros de păsări, voi fi şi de vânturi,
De privirea temută a stelelor,
Mereu consumat,
De ecoul propriei mele uitări.
De la naşterea lumii cu mine
Văzul meu, în schimb,
Va fi numai piatră,
Numai umbră împietrită a pietrei
Şi a totnecuprinsului pietrei...

■

Stea citind, om nemurind…

Pune-mi, maică, busuioc,
Ram pe mâini şi rai pe ochi,
Şi pe gură, maică, hăi,
Pune-mi grai şi încă grai
Întru veci. Iar la feciori –
Pasăre pe gura lor
Pune, maică: ai să-auzi
De la rădăcini în sus,
Cu un plugure-n pământ,
Stea citind, om nemurind.
Pune, maică, larg de frunţi
Pe ce-avem scump în părinţi,
Pe ce-avem străţară-ntâi,
Semănând grâu-n copii,
Lacrime, spre a spori
Roua zorilor de zi,
Pune, maică, printre sori
Ochii mei ca două flori –
Vede-m-aş cu ei un pom
Rămuros, rodit şi om
Sus pe deal şi tot ION!...

■

A zidi

Sub clopote de soare, care mişcă
Frunţi mari de timp, smulse veşniciei.
Pentru faraonii mari de gânduri, –
Se va produce-o inversare-a zilei
Cu umbre-apocaliptice de stele,
Care vor trece pe sub arcul bolţii –
O pasăre ce naşte din cenuşă.
Aceasta va fi însăşi ea, Zidirea,
Pe locul care jinduie-n tărie
O nouă constelaţie de Ane.
Dar toate-acestea nu vor fi văzute
Decât de unul – un actor de dramă,
Ce-a sesizat în rolul lui doar lacrimi
Pentru fântâna Meşterului Manole,
Aplaudată sus, la robinete
De meşterei ce nu-şi cunosc unealta.
Şi totuşi, va fi veşnică Zidirea,
Când vom cerca sub clopote de soare
Să punem osemintele să ardă –
Noi cărămizi sub fruntea noastră-adâncă –
Pentru faraonii mari de gânduri,
Poftind în necuprinsurile Firii
O nouă constelaţie de Ane.

■

Aşadar…

Această clipă a explorării mele în cuvânt
Nu e decât riscul de-a inventa piatra la modul pasăre,
Ca şi cum în acest chip aş tinde mereu spre simplitate
Şi bucurie – prin zbor şi lumină.
Cugetată, piatra este modul concret al materiei prime
În punctul ei maxim de a se umaniza.
Imprimându-i fizionomia sentimentelor noastre,
Piatra devine unghi de vedere,
Concept
Şi atitudine şi poate fi citită cu inima – la
toate
tim-
pu-
ri-
le...
Aşadar, bolovanul de piatră la căpătâiul strămoşului
nostru
Din preistorie nu e decât pergamentul de sinteză
Al unui permanent risc al acestuia de-a proiecta piatra
Cu faţa spe lumina ochilor noştri,
Vorbindu-ne nu despre el,
Ci despre trecerea vremii...
Deci, eu nicicând nu scriu cuvinte,
Eu gândesc aceste pietre...

■

* * *

Ar cu plugul mâinii mele,
Să-ntemei culesuri grele –
Rostul trudei să se-mpartă
Din ogorul meu de piatră –
Aibă-l omul în cămări
Jos cu praguri, sus cu scări,
Iar din părţi cu porţi deschise,
Şi pe-alăturea cu vise,
Eu, ce din adâncuri sui,
O să pun pe masa Lui
Danie, ce o am scris
Întru timpul lui ne' nvins,
Rotind globul cu piciorul,
Să mă dăruie cu hore,
Să-mi descarce dansu-n creştet –
Cu mine parcă grăieşte –
Mâna ară, casa vine
Din adâncuri, ca o pâine,
Vine la mulţimea ei
Din alt timp, din alt temei.
Stau şi-ascult: pe dinascuns
Casele apasă-n sus.
Fă-te, cerule,-ntr-o parte: Vine Piatra!

■

* * *

Piatră cu fruntea mănoasă,
Albă ca faţa de masă,
Sub geana, care ne-amurge –
Piatra ca lacrima curge
În trei rânduri de pahare,
Picătură cu-ndurare,
Amară cum e pelinul,
Dulce cum e sărut mâna –
S-o bea pruncii şi nepoţii,
Mugurind în patru colţuri,
Şi părinţii cu genunchii,
Înflorind în patru unghiuri,
Şi străbunii, duşi pe gânduri,
Pârguiţi în patru rânduri, –
Mari, ţinându-se de mână –
Toţi de-o piatră şi-o ţărână:
Lumea să rămână-a noastră
Tot acasă şi sihastră,
Între linişti şi furtună, –
Îndulcind cu ţara bună
Şi cu harul ei de-a spune.

...Cine-a zis că-n noi e scris
Neagră piatră de cais
Şi că-i piatra dinadins,
Pusă-n gleznă şi brăţară,
Fruntea la adânc să ară?
Rupe-te, cuvânt urât,
Ca piatra de râşnit,
Bobul cel amar să-ţi fie
Măcinat întru pustie.
Eu cu dalta, de când sânt,
Am descălecat cuvânt,
Ca să-i fac de jurământ
Istui grai, care mi-i dat,
Să nu-l nărui în păcat,
Să-l înalţ şi să-l îmbun
Cu ce-i mare la om bun,
Despuiat de rău şi ceartă –
Dulcele cuvânt de piatră,
Ca să-l rânduiesc în cărţi,
Cum e lespedea-n cetăţi...

■

* * *

Pe sub răsărit de lună
Piatra fiica şi-o cunună
C-un fecior Ion-a-Pietrei
Din cuprinsurile pietrei,
Lângă ctitorii ovale,
La adâncul dumitale...
Şi-a pus piatra-n cingătoare –
Numai piatră de odoare,
La brăţari –
Piatră de fier,
La ureche –
Piatră veche,
Iar la buze –
Piatra frunzei,
La grumaz –
Piatră de-olmaz,
Şi pe frunte –
Piatră scumpă.
Iar în plete –
Piatra pietrei...
Şi-au nuntit aşa o zi
Pân' la piatră de copii,
Că le-a fost iubirea-ntâi.
Şi-au nuntit apoi şi-o noapte
Sub stele de piatră coaptă,
Că le-a fost iubirea dreaptă,
Şi-au cioplit fântânile,
Să le bei cu mâinile,

Şi-au săltat frontoanele,
Ameţind ciocanele,
Porţile şi scările,
Până-n vârful serilor,
C-a fost mirele fecior
Înflorit cu dălţi de dor,
Dălţi ca penele de graur,
Poleite-n vârf cu aur
Şi argint în cioplitură,
Sărutând piatra pe gură,
Răsucindu-i pe la boi
Adiere de trifoi,
Şi-n sprânceană –
Măghiranul,
Şi-n privire –
Trandafirul,
Iar pe braţe –
Mintă creaţă,
La picioare – lăcrimioare,
La călcâie – iasomie,
Şi în mers – floare de şes,
Şi în pas – floare de Spas,
Şi-apoi piatră,
Piatră,
Piatră...

■

Cuprinsuri

Unde-i pietrăria creaţă,
Trece Voicu şi înalţă
Peste frunte dimineaţă.
Şterge-ţi, Voicule, pe frunte
Că te-albeşte şi te-ncruntă
Piatră scumpă dinăuntru.
Suflă-ţi genele de-adânc
Din cuprinsuri care ning
Casa ta pe braţul stâng.
Şterge-ţi de pe geană piatra,
Care din adâncuri arde
Fântâna pe mâna dreaptă,
Lângă ciutură, când varsă
Faldul pietrei de mătasă
Sub gene, la Voiculeasă,
Care în inelul mâinii
Poartă piatra săptămânii,
Tocmai la norocul ei,
Unde-i piatra de flăcăi
Urcată pe cai ţintăi.
Frământând până-n pământ
Piatra cea cu firul sfânt,
Lângă piatra cu pripoară,
Unde soarele răsare,
Cum e piatra cea de moară,
Până sub piatra de-amiază
Pentru Piatra Voiculeasă,
Care-n piatră şi-agătit
Chipul ei neprihănit...

■

Pietrarii

Din strană cerul îşi răstoarnă
Talazul orgilor de-argint,
Şi luna rupe noaptea-n coarne,
Şi noaptea cade la pământ,
Unde-n adâncuri, cu putere,
Pietroase spaţii detronând,
Pietrarii, dincolo de eră,
Şi dincolo de infinit,
Coboară-n propria lor soartă,
Unde de vii s-au fost zidit
Pietrarii vecilor de piatră,
În piatra pietrei nemurind
Un clopote de piatră dură
Pe turn de piatră ridicat,
Şi piatra e cu piatra-n gură
Şi piatră-n piatră a săpat
Un mit al ei şi tot de piatră –
În necuprins şi pestetot,
Unde mai dincolo de moarte
Din piatra pietrei piatră scot
Pietrarii: *Ce imens adânc*, –
Ei parcă-n albul pietrei ning...

■

Pietrele grece

Adu-ţi aminte odată şi-odată
De câteva veacuri, de veşnicie.
De Europa de-un taur furată
Şi dusă în coarne în Mitologie.

Tu poate acuma din moarte pândeşti,
Cum timpul din marmuri îşi fură sărutul,
Tu poate pe spate îţi pipăi trecutul,
Să-l ştii că-i de glorii, să ştii cine eşti?

Tu poate eşti clipa şi eşti nemurirea,
Că-abia de mai poţi să te naşti prima dată?
Tu poate eşti lacrima pietrei, săpată,
În trupul durerii din amintire?

Doar timpu-i pe ducă şi omul se trece,
Doar mitul rămâne şi pietrele grece?...

■

* * *

Există numaidecât o metafizică a ideii de piatră,
Şi a pietrei îndeosebi,
Şi a căderii din ea a locului, că era, că s-a putut.
Toate sunt de marginea presupunerii,
Că există numaidecât o metafizică a pietrei,
Că ideea de sine a acesteia
Se reclădeşte din chiar fiinţa ei, că este
Ceea ce poate fi presupunerea că a fost
Mai întâi locul căderii din ea.
Locul
că-
de
rii
din
ea...
■

* * *

Ceea ce este piatra
E numaidecât,
E că trebuie să fie
Piatra faptul că n-a existat
Ceea ce a fost întotdeauna că trebuie.
Constatăm în permanenţă
Starea de absenţă a pietrei, care există totuşi,
Dar care n-a fost niciodată oricând.
Or, ceea ce este piatra în adevăr
E să constaţi că nu eşti acela ce ai fost tu
Lipsa ei de pestetot, că erai,
Că îţi eşti...

■

* * *

Orice am spune –
Piatra e continua ei naştere de sine,
E venirea plecării ei de oriîncotro
Către ea.
E necesitatea existenţei ei,
Că s-a putut să se nască nicicând.
E ea cu ea, să facă un singur întreg,
Care nu poate fi,
Dar care veşnic era
Piatra că sânt...

■

Piatră din piatră

Când şi-a isprăvit Ion al lui Ion casa,
A pus şi-o piatră pe masă,
A dat foc uneltelor, să ardă ca lumânarile,
Să le facă de văzut, să nu le ia uitările.
A-nfipt apoi în prag câinii, pisicile, orătăniile,
Roţile, juncanii, toate jigăniile,
Ceva stele acolo, de pe acoperişuri – luna.
Din câmp – păstârnacul, obligeana, mătrăguna,
Din împrejurimi – vrăbiile, păpădia, văzduhul,
Ducă-se cu noaptea, muma pădurii, duhul,
Cu noroc vouă, săru' mâna, mulţam dumneavoastră,
Şi alte înţelesuri pentru feţele noastre,
Cum ar fi cântatul cocoşilor,
Numaidecât părinţii, feciorii şi neapărat strămoşii.
Apoi şi-a strigat peste grad şi vecinii,
Să vină de la treburi, de prin grădină,
Să se înfăţoşeze mai aproape, mai la masă,
Unde-i luminează Piatra, Plozii şi Nevasta,
Şi cum e primit pe la noi, şi-a şters gura cu palma,
Să-i vină cuvântul frumos, să i-l ia lumea în seamă,
Şi a grăit: – Fraţi oameni, şi voi, aceste noroade,
Unii în prag, alţii pe casă, ceilalţi pe garduri,
Unii cu vorba zicând, alţii cu semnul,
Ceilalţi cu mersul,
Ascultare mie, deci să luaţi aminte, ca să se ştie cele
Că-s ca tot omul, cu izbânzile şi păcatele mele,
Născut dintr-un Ion şi o Marie, pe-aici prin mahală,
Să vă ridic casele voastre, să vă duc fala

Până la marginea lumii şi pân' peste moarte
Cu aceste mâini ale mele, cu această piatră
Din datina ei, din maica ţărână,
Sfinţită cu lacrimi, cu har şi lumină, –
În geam, ca să ardă, şi-n larg să vă-mbie
Omul cel drept şi de omenie.
Acum eu mă duc. Şi-acolo-i departe,
Acolo-n adâncuri, acolo la piatră,
Şi tot ce vă las, de preţ şi mai bun,
E piatra aceasta cu care vă-mbun,
Că-n tine, Ilie, şi-n tine, Tănase,
Şi-n fiii tăi, Gheorghe, e piatră de casă,
Or, lumea se trece, dar piatra rămâne
Cu tot ce-i al lumii – în mine şi-n tine.
Deci, luaţi-o pe umeri, urcaţi-o pe frunte,
Omul, măi oameni, e viţă de munte
Ce fulgeră-n stele, şi cât e înaltal,
Un munte ca omul nu este vreun altul,
Să-nsemne podoabe de-nalte-nţelesuri,
Din care umbletul lumii se ţese.
Din piatră sunteţi voi, piatră din piatră,
Căci viaţa cu moartea de piatră vă ceartă.
Atâta avui să vă spun la plecare,
Că-n voi e o piatră cu bolţi pân' la soare.
Vă dau astă frunte şi braţele mele.
Râvniţi-vă casa mai sus, lângă stele, –
Acesta-i şi harul, dacă mai este,
Căci restul – e umbră, cum moartea-i poveste...

■

Durută,
lacrima pietrei

1

Pe cer
Pasăre de fier.
Din pământ –
Cap de mormânt,
Şi din ape –
Ochi de noapte.
Iar la uşi –
Numai cătuşi.
Şi-n grădină,
La fântână,
Ferbe sarea
Cu pelinul...
...e războiul,
e străinul...

2

Frunzuliţă amară,
Cu plânsul de sare,
Pe drumul de ţară
Trec din neuitare
Cele patru cară
Cu pasăre tare,
Ş-apoi trei mai grele
Cu aripi pe ele,
Ş-apoi trei bătute
Cu zboruri mai mute –
Vin de unde oare
Ca ispititoare,

Unde-i nesfârşirea
Cea de pătimire,
La firul de apă,
La codrul în scapăr,
La umbra de munte,
La datini cărunte,
La maica ţărână
Cu lacrima-n mână;
Vin fără prihană
Din anu-răsanu,
Cele patru cară –
La ţara loană,
La piatra vădană,
Vin ca o-nnoptare,
Cele patru cară,
Şi trei încărcate
Cu-aripi sfărâmate,
Ş-apoi cele grele
Cu zborul pe ele –
Zborul lui Ion
Îngropat în somn,
Zborul lui Vasile
Îngropat cu zile,
Ş-apoi al lui Andrei
Pe negre tranşei,
Şi cele duioase
Zboruri rămuroase,
De la toată casa.

Oh, ţi-o fi grea, Ioană,
Lacrima-n gătvană,
De vreme duşmană,
Venită aproape
La firul de apă
La umbra de munte,
La datini cărunte,
Unde se aude:
Cetate Ioane,
Fântâna Vasile,
Din anu-răsanu,
La mia de zile.
Tu, stejar Andrei,
Din negre tranşei –
Unde că v-aţi dus
În lumea de-ascuns,
Cu soarele-apus,
Cu zboruri duioase,
Zboruri rămuroase
De la toată casa,
Ca să le doboare
Peste patru cară,
Peste trei mai grele –
Lacrimile mele,
Zborul cel de piatră
Şi care nu iartă,
Şi care nu trece,

Şi ţine cât vecii,
Hărtănind în semne
Noaptea cu blesteme,
Că trec toată ţara
Şiraguri de cară
Cu pasăre tare,
Ş-apoi alt şirag
Cu aripi de drag,
Unde e neunde
Şi-auzi cum se-aude:
...De-o fi de-o-ntreba
Scumpa maică-mea,
Rogu-te să-i spui,
Că sunt dus de-acasă,
Că e timp de coasă,
La cosit de grâu
Lângă mal de râu,
La stânca de piatră,
La hotar departe,
Că se-aude-n spate
Mândra cu legatul,
Aşa viaţa-ntreagă
Dragul şi cu draga
Grâul să-l culeagă...

■

Niciodată genunchii…

La un masacru de piatră nicicând nu se va ajunge.
Tot pământul e o piatră suferindă de dor.
Numai coarnele melcului dacă vor putea-o străpunge,
Numai lacrima de pe roua unui izvor.
Numai săgetarea păsării din nemărginirea lăuntrică-a oului,
Numai dinţii de lapte ai pruncului care se zămisleşte în sânge,
Dar niciodată genunchii omului
Nu vor putea-o învinge, încă nicicând nu vor putea-o învinge.
De prea multă supărare a genunchilor ce i-au arătat,
Toţi meşterii pietrari au fost pedepsiţi cu o piramidă,
Să-i stăpânească piscul pietrei în starea unghiului, euclidă,
Sub veşnicia căreia însăşi asprimea Faraonului s-a consternat.
Toţi care s-au vrut curiozitate la sondarea pietrei pământului
Au fost aclamaţi cu o fântână până la urmă,
Adâncul cel mare să-l poarte pe umeri
Aceşti robi ai ideii, ai gândului.

Deci, la un masacru de piatră nicicând nu se va ajunge,
Tot pământul e o piatră suferindă de dor,
Poate numai coarnele melcului dacă vor putea-o
străpunge,
Poate numai lacrima de pe roua unui tânăr izvor,
Poate numai săgetarea păsării din nemărginirea
lăuntrică-a oului,
Poate dinţii de lapte ai pruncului care se zămisleşte în
sânge,
Dar niciodată genunchii omului,
Nu vor putea-o învinge, încă nicicând nu vor putea-o
învinge.

■

Pururi anonime

Aceste pietre-antume şi postume,
Aceste, ale noastre şi de lume,
Aceste, care-nfruntă, dar şi-ndrumă –
Sunt lacrimile ţării noastre mume.
Aceste pietre pururi anonime,
Dar proslăvite pân' şi-n ţintirime,
Cu nemurirea noastră sinonime,
Cele mai sfinte la blesteme rime;
Acestea – din adânc şi din afară –
Un plug le ară, altul le-nfioară,
O, pietrele acestea milenare,
Pe care crucea timpului se-ndoaie
Pe semănat, pe hore, pe trifoaie,
Pe mahna maicăi mele, ca o ploaie,
O, pietrele acestea în războaie –

Nicicând pe ele nu se uscă roua,
Că-s împietrite lacrimi de Moldova.

■

Am fost piatră
şi-a durut...

Doamne, cât îmi e de bine
La-ntâlnirea mea cu mine:
Cu tot sufletul deodată
Ies din piatră.

Şi de-aice, –
Înnăuntru,
La adâncul lumii
Intru,

Cum ar fi
Că aş intra
În Nemărginirea
Mea,

Unde e,
Că la-nceput,
Am fost piatră
Şi-a durut...

■

Meşterul Manole

Genunchiul pietrei când m-a luminat
Din umbre lungi, ascunse sub cupole,
Of, nu ştiu cum, frumos m-am furişat
Şi am intrat în meşterul Manole.

Zvon era sub ceruri ori sub ram,
Jos detot, ori că mai sus era?!
Ştiu, Manole mi-a fost mare neam,
De-a zidit-o-n zid pe sora mea.

Of, dar sora mea a fost fântâna,
Din sămânţă ce-o aduse vântul.
Şi-a băut-o meşterul cu mâna,
C-a rămas în palmă doar pământul.

Martori mari la aspre începuturi,
Când din piatră am iscat ideea,
Noi, bărbaţii, am căzut în luturi,
Ca din noi să freamăte femeia.

Of, şi ce frumos era pe lume, –
Cerul sus, mai sus, peste cupole...
Şi-a bătut doar clopotul pe nume:
Manole,
Manole!

■

De dor să-i uiți și chipul

S-o cerni prin gene piatra,
Când de-amintiri e scumpă,
Când piatra-i cearta, arta
Şi ora cea de cumpeni.

Tu s-o goneşti din peşteri,
Şi s-o despoi de blană,
Şi s-o-nfloreşti în meşteri,
Cum ai jertfi o Ană.

De dor să-i uiţi şi chipul
Şi-n moarte să-i dai mâna,
Tu s-o zideşti cu-aripa
Pe cerul din fântână.

S-o aperi de podoabe,
De răstigniri păgâne,
Să-ţi fie pururi roabă,
Şi s-o păzeşti de tine...

■

* * *

O supremaţie de crini.
Şi de mult alb dulce,
Şi de mult frig cald decapitat pe trunchi
E această piatră stârnită de genunchi,
Sub care fruntea mea o să se culce.

Şi de mult timp,
Şi de mult necuprins şi adânc
E această piatră de pestetot,
Pentru care sunt obligat să mor şi să pot
Cu viaţă pre viaţă călcând, să învinq.

Rău mult fi-va, inimă rea,
Templu fals, nume plebeu,
Har-canibal, infatuat şi greu,
Când se va călca
Necruţător şi voit dureros pe lacrima mea...

■

Piatra asta de pământ...

Şi-apoi, piatră, n-am să mor
Nici de dor şi nici de soartă,
Căci al vostru, -al tuturor,
Am să fiu cât piatra-n vatră.

Şi-apoi piatră că mai sânt,
Şi-apoi piatră, că trăiesc,
Şi-apoi piatră, că-o cioplesc
Piatra asta de pământ.

Piatra frunţii mi-i fierbinte,
De piatră să nu mă vindec...

■

A. C.

... în cele din urmă,
Nu sunt decât o piatră
Care se gândeşte pe sine.
Nimic altceva,
Nimic mai aparte,
Decât dorul de mine
De lângă mine
Ce-i foarte departe,
Ce-i foarte departe...

■

* * *

Din adânc, din temelii,
Piatra pietrelor dintâi,
Este piatra care îi
Piatra mea de căpătâi.

Cât pământul meu de grea,
Şi mai grea ca soarta mea,
Nime nu se va-ndura
Din vecie să mi-o ia...

■

De piatră zic

De piatră zic, de felul ei tăcut,
De focul ei pe culmile de munţi,
De mari puteri, de harul celor mulţi,
Care-au găsit în piatră început

De temelii, de piscuri şi de larg,
De simplu aşternut, de căpătâi,
De-altar scobit în peşteri şi-n tării.
Tu, omule, cel mai de piatră prag,

Să nu o-nghesuieşti de-a valma-n zid,
Să nu arunci cu ea în haitele de câini,
Nici să o porţi în sân, ca un străin,
Şi-un chip, mai altul, să n-o ştiu că sânt.

Decât c-aş fi cum este semnul sfânt
Coroanei mele-nmugurind cu spini...

■

Raiu-n doi

Urc la cer
Şi dau de munţi.
Sap în lut
Şi dau de nunţi.
Parcă aş călca
Pe sorţi,
Pe nemoartea
Celor morţi.

Cerul gurii
Mi-i încins,
Cat izvoare,
Dau de plâns.

Caut neamul:
Fraţi şi unchi,
Caut frunţi,
Dau de genunchi.

Greu e, Doamne,
Raiu-n doi –
Sap în mine,
Dau de noi.

Să te miri,
Să nu te miri –
Un popor
De răstigniri...

■

Absurd

Vestea că am fi iar se amână.
Nu mai suntem cei care am fost.
Am cerşit şi ni s-a pus în mână
Numele rostit în zi de post.
Cum să fim acei care nu suntem,
Cei de-a pururi dincolo de ieri,
Cei veniţi din nu ştiu care unde,
Cei aflaţi aici din nicăieri?

Doamne, ce absurdă-i astă parte
De pământ cu omenirea ei
De hatârul altor s-avem soarta
Celor mai nevrednici şi mişei.

Doamne, ară-ne şi pune altă
Mai de-a ţării şi mai de la noi
Semincioară, care-n colte saltă
Demnitate, s-o-nmulţim cu doi.

Poate-n acest chip vom fi ai noştri,
Nouă-aparţinându-ne oricum,
Izgonind din firea noastră monştri
După frontierele de fum,
După frontierele de fum...

■

Trafic de lacrimi și rușine

Ce aer mult! E peste seamă!
Şi-i prea detot şi nu e bine...
De ce ni-s zilele senine?
Plătească şi lumina vamă!
Or, faptul sincer că ne doare?...
E că am plâns, de-aceea-i rouă! –
Plătească vama la hotare
Şi ploile care ne plouă.

Şi umbra, că de noi se ţine,
Şi amintirile cu toate.
Plătească preţuri ridicate
Şi Sinele că-i de la sine.

Plătească tot ce ni se pare
Că este şi că nu există
Această mică şi mult tristă,
Şi foarte optimistă ţară.

...Trafic de lacrimi şi ruşine,
Plătesc, să mă dezic de mine...

■

O, Doamne, noi, care aceștia

Trăim senzaţia umilă
A faptului că nu mai ştim
Cine suntem, cine-o să fim...
Împinşi de propria gorilă,
Noi pe-un afet urcăm la vilă,
Noi vrem să ne sălbăticim.
Pe creier punem un pospai
De cuci, să cucuim în poartă,
Să dăm impresia de şatră,
S-avem iluzia că-i rai,
Şi pe motiv că ni se iartă
Belşug de aruncări cu barda
În Dumnezeu, în fraţi, în soartă,
Noi, în sfârşit, cu gesturi mari,
Să triumfăm, că e de piatră
Epoca noastră pe-acest Plai,
Pe care îl iubim plenar
Şi cu-o anapoda candoare, –
Să vrem, să nu ştim că îl doare
La amputatele picioare,
Pe hartă-un reumatism barbar –
A două jumătăţi de Ţară
Zvârlite lumii pe cântar.
O, Doamne, înapoi ne vrem.
Cu toată voia de la sine,
Să fie rău, că e mai bine,
Că-i mai uşor când îndurăm
În beznă stropul de lumină,
Ce ne orbeşte, că-i un semn,
Ce ne-ameninţă, ne previne
Că vom fi liberi, puri şi demni
De cine suntem, că în fine...

Stârneşte, Doamne, păr pe noi,
Sălbăticeşte-ne-ncă-o dată,
Dă-ne senzaţia ciumată,
De puşcărie şi de gratii,
Dă-ne-ntunericul de-apoi,
Că n-avem ţinere de minte,
Că noi n-am fost nici înainte,
Că ne-am sluţit la simţăminte,
Că nu ştim care ne e rostul,
Că ne-am dezis de ce-i al nostru,
Că-l facem pururea pe prostul,
Scandând cu flori, de la fereastră,
Că mama nu e mama noastră,
Că e şi slut, că-i de năprasnă,
Cu pâinea graiului pe masă.
Să ne ştim liberi şi acasă,
Înstrăinându-ne-nde noi.
O, du-ne, Doamne, înapoi,
Du-ne-ndărăt, du-ne cu sila,
Dă-ne condiţia umilă
De-urangutan sau de gorilă,
De junglă care urlă-n noi,
Cu toată voia de la sine
Să fie rău, că e mai bine,
Că-i mai uşor când îndurăm
În beznă stropul de lumină
Ce ne orbeşte, că-i un semn,
Că vom fi liberi, puri şi demni
De cine suntem, că în fine...

De răi, de laşi, de fiecine,
Ne scuipă peştera-napoi!...

■

E prea detot...

Aşa ni-i datul sorţii. Oricum, aşa ni-i firea –
Ne-nduioşează jugul, cătuşa, linguşirea.
Trăim o stare-n sine de umiliri oculte,
În schimbu-a toate bune noi preferăm insulte.
Suntem la dispoziţia oricărei vreri obscene.
Obrazul ne palpită să-l scuipe cui nu i-i lene.
Absenţi la ale noastre, suntem ai tuturora.
Moralul ni-i trădarea de frate şi de soră,
Şi ni-i comod, ni-i bine, şi ne e larg în ţară,
Când gropile cu morţii sunt aruncate-afară,
Mai dincolo de rană, mai dincolo de sânge,
Când vrem cu de la sine să nu mai ştim a plânge,
Şi fericiţi pe cruce ne aburcăm ca vicii,
Dând lumii a-nţelege că facem sacrificii.
O, prea-i detot poporul acest la el acasă,
Părând deştept că este, numai de el nu-i pasă:
Din ce-i MIZERIA lumii el cea mai mare parte
Şi-o ia. Mereu se scuză.
Şi moare mai departe!...

■

În ziua
din ultima zi

Ce haos! E totul surpat,
Nu are nimic viitor,
Mamele s-au terminat,
Copiii nu se mai vor.

O critică stare de mult
E starea, că totu-i nimic.
Paharul e plin. S-a umplut
De sine cel mic şi pitic.

Şi duse sunt toate venind,
Cum toate ne par că au fost.
Cu rost, dar mai mult fără rost
Sunt cele gândite în gând.

Şi viaţa e-atât cât ar fi
Să strigi, că n-auzi şi că poţi
Mereu să renaşti, să revii
Din vina ce-o porţi pentru toţi,

Mai pur şi-ncă cel mai dintâi
Din rana ce mult te-a durut,
Ca-n ziua din ultima zi
În care te-ai fost nenăscut.

■

* * *

Lumina cade brusc din cer
Şi se aşterne pe ogoare
Şi stele nu-s, şi toate pier,
Şi ţara scade în hotare.

Şi oamenii sunt mai severi,
Şi strâng lumina în fuioare,
O pun în clăi, şi-o-nchid pe zări,
Şi fac puţină-ntunecare.
Apoi dau foc la lumânări
Şi se duc parcă la culcare,
Unde e totul nicăieri,
Unde e totul o-ntâmplare.

Mormintele-au sosit în gări:
Cer vizele de-nstrăinare...

■

Aceşti nişte oameni…

Mi-i dor de prieteni, dar iată nu-i am.
Gândul că au fost e o absurditate.
Erau nişte oameni, ajustaţi la un ham
De interese şi gratuitate.

De bine, de rău, ei mi-au fost nu ştiu cum,
Aceşti nişte oameni. Aceştia, în fine,
Acuma-s în for: opinează postum,
Mereu înhămaţi la ideea de sine.

Mult mi-i jale de ei, dar nu-i chip să-i ajut
Pe-aceşti nişte oameni, puşi pe post de-a fi mari,
Să-mi delege idei, şi să-mi dea cu-mprumut
Din ce-i numele meu nişte pete de har.

Dar acuma ei mor, că n-au fost, dară sânt
Un azil de bătrâni, traşi de lacrimi în iad,
Dar acuma ei mint, că li-i hamul prea strâmt,
Că au pasul încet, şi obrazul li-i smead.
Vai, sărmanii de ei, cum se duc îndărăt!
Au şi ceaţă pe ochi şi se vor cineva.
Vai, sărmanii de ei, luaţi cu lumea de piept,
Ei mai cred că mi-au fost mari prieteni cândva.

Dară eu parcă-i pierd, dară eu parcă-i am,
Mai departe de ei, mai departe de mine,
Pe aceşti nişte oameni, roşi pe soartă de-un ham.
Ei, în care mai trag la uitarea se sine.

Aceşti nişte oameni,
Aceştia, în fine…

■

Sunt numai filosofi...

E greu detot
Acest cântar
Aflat mereu la
Îndoială omului
Care mai crede
În împărţirea dreaptă a părţii care i se cuvine.
E minciuna
Care înclină în partea
Furată de cealaltă terezea
Profitoare de greutate.
Aşadar, nu există nici un echilibru
În univers,
Sunt numai filosofii,
Filosofi,
Filosofi –
Unul mai filosof decât altul...

■

Lătrați de istorie

Am să fac absolut totul,
Să vă conving
Cât e de mare sufletul Câinelui
Şi cât e de lanţ umilinţa
La care e supus –
Voi să fiţi cei lătraţi
De istorie,
Cei încolţiţi de evoluţia
Căderii incontinuu pe labe.
Şi tot voi să fiţi cei împuşcaţi
De turbare,
Mursecând hoitul timpului de peste gard.
Am să fac absolut totul,
Să vă conving
Că linguşirea ce o scheunaţi
E starea de fidelitate
A izbirii cu piciorul în burta Neantului
La care aţi supt voi, jupuiţii de vii
Ai plăcerii.
Dar mai întâi spălaţi-vă de morminte,
Dar mai întâi săriţi din lacrimi.
Dar mai întâi scuturaţi spânzurătorile
De noduri şi sudoarea mitologiei infracţionale.
Închideţi porţile.
Lătraţi laptele ce aţi supt
La lupoaica înfierii voastre pe Capitoliu.

■

Toate-s puse pe cântar…

E târziu în lume iar,
Ora spânzură-n perdele,
Mi se-ntunecă în var
Capătul privirii mele.

Parcă nici că-am fost, că sânt
Eu acel ce-o să se nască,
De curând ca şi curând,
Vouă să vă amintească.

Că e frig, că e demult,
Că-i de când nu se mai ştie,
Umbra mea că-ar fi trecut
Dincolo de veşnicie.
Toate-s una, Doamne Cer,
Toate-s har, deşi-s o parte –
Să ne-o dai, şi să ne-o ceri
Viaţa pân' la altă moarte.

Ca şi cum e ca şi când
N-a fost soarta să-mi dezlege
Alte rosturi pe pământ
Decât legea fără lege.

Să o ştiu, să n-o mai ştiu
Că-ar fi fost să se întâmple
Prea devreme, prea târziu,
Niciodată şi la timpu-i.

Să mă mistuie-nzadar
Cu nemoartea pe-ndelete
Infinitul din perete,
Vama cumpenei de var...

...Toate-s puse pe cântar.
Mă sufoc, mi-i frig, mi-i sete...

■

De parcă n-aș fi...

Dar nime nu ştie
Şi n-au vreun temei,
Că-s fotografia
Părinţilor mei,

Ci ochiul meu vede
Din afară în sine,
Dar nime nu crede,
Că mi-aş aparţine.

Şi nime nu ştie,
Cu pasu-mi din trup
E mult mai nainte,
De trup când mă rup.

De toate n-am parte,
De parcă n-aş fi,
De parcă o piatră
Mereu m-ar gândi.

Aşa numai mie
Şi-al tuturor
De ani o vecie
De mine mi-i dor,
De mine mi-i dor...

■

Strigă-mă

Hai să ne strigăm din lume.
Eu de-acolo, tu – de-aici,
Să se umple ca de ciumă
Lumea doar de două nume –
Ale noastre, mari şi mici.

Chiar de-o fi că lumea-i surdă, –
Cea din est şi cea din sud –
Chiar de-o fi că nu se-aude,
Strigă-mă din absoluta
Lipsă-a mea, şi-am să te-aud.

Strigă-mă de pretutindeni,
Strigă-mă, chiar dacă nu-s,
Strigă-mă mai înainte
De potop şi de cuvinte,
Strigă-mă şi-ai să m-auzi.

Strigă-mă din vremi postume,
Şi din viitor târziu.
Strigă-mă fără de nume,
Strigă-mă pe mine-anume,
Strigă-mă, să pot să fiu –

Strigă-mă să vreau, că este
Numele, să mi-l rosteşti.
Strigă-mă cu-o bună veste,
Cea mai ultimă poveste,
Şansa, ultima, că eşti!...

■

* * *

Fraţilor mei din duruta
Bucovină: V. Leviţchi,
M.Lutic, A. Suceveanu,
V. Tărâţeanu, I. Zegrea

Vă rog frumos să nu cedaţi.
Scuzaţi-mă, e o greşeală:
Ninsoarea asta e o boală.
Puneţi-i foc, o alungaţi.
Ea vine ca o matahală,
Ea lasă pete pe Carpaţi.
Goniţi-o. Nu vă daţi pătaţi
De pata ei universală.

Ea vă dezbină, vă înşeală,
Ea agresează între fraţi,
Ea vă-mpresoară cu nitraţi,
Albeaţa ei e o momeală,

Ea e paianjenul cu laţ,
Ea contra voastră vă răscoală.

■

Incertitudine

Lui Isai Cârmu

O fi că e mai mult decât se poate
Această nălucire de idei.
O fi că-i răsucirea unei chei
În Cerul încuiat de peste noapte.

O fi că s-a furat de către zei
Din legea noastră cea mai mare parte,
O fi că ne pândesc de la o parte,
Să n-avem chip să ne-nrudim cu ei.

Să stăpânim prin ei o altă soartă,
Să le dăm şansa unui bun temei
De răstignire pentru toţi ai săi
Nemuritori cu viaţa mai departe

De viaţa noastră care nu ştim ce-i,
Care de moartea lor nu are parte...

■

Cerşetorul de la poartă

Ia uitaţi-vă pe cer:
E tras cerul într-o parte –
Cineva îl trage-n moarte
Şi ne lasă-n nicăieri,

Să fim pururi fără soarte,
Cu pustiul în cămări,
Fără ieri şi-alaltăieri,
Fără tot ce-i mai departe

De ce-au fost, nişte păreri,
Că ar fi măcar o parte
Dincolo de legi deşarte
Necuprinsul cu tăceri.

Ia uitaţi-vă-i de fier
Cerşetorul de la poartă?...

■

Mama mea cu fața plânsă

Lui V. Crăciun

Din hotare în hotare
Îl simt greu, cum pe spinare,
Muncit, muntele de sare
Curge-ncet şi intră-n mare.

Apa mării se ridică,
Stânca s-a retras în stâncă –
E potop şi lumea strigă,
Din ce-a fost nu e nimică,

Doară eu şi necuprinsa,
„De la Nistru pân' la Tisa",
Ţara mea cu mâna-ntinsă,
Mama mea cu faţa plânsă...

■

Luată-avans...

Moştenitor de datorii
(Parcă m-aş ţine de-o avere) –
Lui Ahile, Doamne, c-un călcâi,
Şi lui Icar cu o cădere.

O, râuri câte-am risipit
În lume şi-n adânc de mare!
Cum aş putea să mă achit,
Să mi le-ntorc acum în ţară?!
Luată-avans o zi de ieri –
Cu ce vecie s-o restitui,
Pentru comodele tăceri,
Ce munţi să dau de dinamită?

Ce aur pentru-un gând nescris
Să răsplătesc şi, cu dobândă,
Să-mi merit pururea osânda
Nemorţii care m-a învins?!...

■

* * *

Şi totuşi, Doamne, mai trăim
Şi-o să murim, şi-o să ne doară,
Că ne-am urât de drag de ţară,
Să n-avem loc la ţintirim,
Şi aruncaţi să fim afară
Din ţara care o iubim.

Şi, totuşi, Doamne, ne e soarta
Râvnitul umilinţei ham,
În care a intrat un neam,
Să-şi tragă gropile pe hartă
Şi-n felu-acesta, suveran,
De neamul lui să se despartă.

Şi, totuşi, Doamne, le aud,
Cum vin prin vremi potopitoare
Străbune pluguri să ne are
În rana noastră un tumult
Şi iar să ne-nfieze ţara
În ţara care-a fost demult.

Mi-aplec urechea: din străfund
Se-aud cum munţii ies afară...

■

* * *

Şi, Doamne,-n cerul nostru cât prinos!
De sacru, de sublim şi de frumos,
Că se aude-n lume-aşa duios:
Ninge Hristos,
Ninge Hristos...

Şi, Doamne, câtă pace-acolo sus!
Dar niciodată-n lume nu s-a spus
Mai simplu, mai profund, mai fără-apus:
Ninge Iisus,
Ninge Iisus...

■

* * *

Nu ştiu cum se-ntâmplă: unii
Dau în lacrimă cu pumnii.
Uite-aşa: din supărare,
Lovesc unii lumii sarea.

Nu ştiu cum de-i rabdă dânsul,
Dumnezeu, lovit în plânsu-i.
Nu ştiu cum îşi mai păstrează
Marea lacrimii aghiasma,

Care toată-mi vine greu
Să vă spun că-am plâns-o eu,
Să vă spun că-am plâns-o eu...

■

Balada Ionului

Dară ne-a fost scris la sorţi
Eu, Ion al lui Ion,
În cel an de grea urgie
Am plecat la datorie
Iar cu mine – un pluton
Toţi din neamul lui Ion,
Ard-o focul, bătălie!

Şi ne-am dus Ionii, dus,
Casele-au rămas orfane,
Fără sprijin şi vădane,
Fără hori şi fără nunţi,
Mamele şi taţi cărunţi.
Te-aşteptau să vii, Ioane.

Dară ne-a fost scris la sorţi,
Şi-am îmbrăţişat pământul,
Dar mai sfânt e jurământul,
Căci ne-am ridicat din morţi,
Şi-am pornit Ionii toţi
Pentru ţara noastră sfântă.

Mândru-i soarele pe cer,
Şi s-a dus cenuşa morţii,
Alţi Ioni îşi cântă sorţii
Întru marele-adevăr,
Că li-i traiul flori de măr.

Şi le cresc frumoşi nepoţii,
Pe când noi la cel hotar,
Din cea spurcată urgie,
Neclintiţi din an în an
Stăm mereu la datorie
Noi Ionii, toţi ai Ţării,
Nime să nu-i dea uitării...

■

Am senzația…

Am senzaţia
Că ziua de ieri
E numai o jumătate
Din ziua de mâine,
Ziua de azi lipsindu-mi cu desăvârşire,
Căci trebuie că este
Ziua de alaltăieri
Care încă va fi.
Am senzaţia
Că soarele care apune chiar acum
Nu este, în fond,
Decât soarele
Care răsare incontinuu,
Întâmpinat de mine
Carele mă am mereu la apus;
Am senzaţia
Că lumina aceasta
Pe care o captez cu tot latul feţii
E de pretutindeni,
Şi că e pofta cu care mă atacă
Pe la spate soarele, strivindu-mi umbra
Ca pe o copie
A recensământului municipal
La capitolul „Amantele dânsului”.

■

Obsesia că se mai poate...

(1937–1949)

Acest negoţ pecuniar
Cu plus şi minis la-mpărţială,
Dementa asta capitală,
Hoţia asta la cântar
Sunt de epocă galonată,
De neam de puşcării, de hoţi,
De streang bălăbănind în porţi –
Să acceptăm că se mai poate,
Cu groapa dată la o parte,
Să pierdem câştigând la sorţi
Aceeaşi soartă repetată...
Dar deocamdată spunem rai,
Trăgând mormintele pe roate,
La gară orele sunt gata,
Acarul inversează plai
Pe şinele care sunt gratii,
Şi-i iarnă, şi e luna mai,
În dulcea ei fatalitate...
Tu, omule, de ce mai stai?
Ia-ţi lacrima, căci gongul bate:
'37...
'49...
H a i !!!

■

Războiul, seceta

(1941–1946)

1

Uscate-s ierbile: o scamă,
Că nu mai ai
Decât un fremătat de coame
În vânt, pe cai.
Şi vitele mai se răstoarnă,
Mai pe fântâni,
Zvârlindu-le, mugind, în coarne,
Vărsând pelin.
Şi pân' în vulturi e pustiu.
Pasc mieii lupi.
Şi mieii mai flămânzi se ştiu –
Refuză trup...

2

...Trec norii pe câmp.
Zdrelită e blana
Pe lupi care ling
Amurgul pe rană.
Se-aud cum se-nfig
În timpuri săgeţi
Zvârlite spre noi
De huni şi de geţi.

Adânc în pământ
Cârtiţa tace.
Ne flutură-n vânt
Mâneca, sacii.

Ţin ca pe-un taur
Plugul de coarne:
Foamea mugeşte
Să mă răstoarne.

O, iat-o şi luna,
E ca o coasă.
Drumul în cârje
Se-ntoarnă acasă...

3

...Piatră, maică de plai,
Ochiul zilei îl tulburi.
De sub streaşina casei cai
Pasc iarba din cuiburi.

Cornul oii-n văzduh
Lasă gaura arsă,
Şi prin gaură, uf!
Fuge pasărea.
Cerul cade pe jos
Ori se ţine de pari.
După deal soarele ros
De ţistari...

4

...La clopotniţele dinspre stâni
Trag clopote să moară de plămâni...

5

Din ploaie cu fruntea s-apuci,
Cu ochii, cu buzaaa.
Pe nuci – freamătă cuci
Folclorului nostru frunza.

Şi-s toate acum la plural:
Fântâna, părinţii şi ţara!
O, pâinea miroase a deal!
O, sacii miroase a moară!

Ce nalţi sunt acuma copacii!
O, cerul îşi flutură macii!
O, apa e dulce-n fântâni!
O, pruncii dorm într-o pace,
Ca merele-n podul cu fân!

...Şi poate doar numai mama,
Şi încă alte mame
Lacrimi ascund sub năframe...

■

Don Juan, 1945...

Frumos ce mai era.
Părea un Prinţ călare
Pe calul lui de flăcări
Şi cotropit de-o iarbă.
Femeile, of! of!
Săreau nerăbdătoare
Şi se-necau la el,
Oho! la el în barbă.

Satul urcat pe garduri
Să-l vadă dimprejur,
Ţinea pe lacrimi cerul,
Rugându-l până-n datini.
Ci el, ne'ndurător,
Gonea pe calu-i murg,
Dorit de alte coapse,
Muşcat de alte patimi.

Când se făcuse seara,
A-ntrat treptat în cal,
Şi calu-a-ntrat în iarbă
Cu şaua lui cu tot...
Femeile, of! of!
Păşeau încet pe deal
Cu steagurile fustei
Descumpănite-n şold...

■

Constantin Oprea

...fecior din satul meu, care a pornit prin Europa cu Pluguşorul în seara Anului Nou, 1945.

Capul copilului din lună al cui ai vrut să fie,
Când a venit Moş Crăciun atunci
Printre stelele de tinichea, prin vijelie
Să-ţi aducă papuci
De Anul Nou, prin tranşee?...
Tu purtai pacea printre gloanţe
Ca pe-o Cale Lactee...
De ce ai urat aşa de frumos, Constantin,
Că te-a muşcat glonţul de inimă cu venin?
Şi ai ridicat de pe zăpadă pâlcuri de flori,
Aşezându-le pe steagul ţării, să-ţi fie drag
Chipul Mariei tale, care îţi cântă de dor,
Că înfloreşte şi piatra în prag.
Ai mai chiuit de trei ori ca-n trecut:
– La ureche zurgălăi...
...Şi-ai căzut...
Hăi-i-i...
Capul copilului din lună al cui ai vrut să fie,
Când răsturnau toate pluguşoarele ţării
Scrumul şi gropile bătăliei
La marginea Europei şi durerii?...

...Şi-au pus toţi flăcăii, pe rând,
Câte o floare la inimă, să ardă,
Să le-nflorească Mariile cântând
Dorul în poartă...
...Trece luna pe curmeziş plângând şi străină.
Şi iepurii se uită pieziş
Cum îţi înfloreşte o floare pe carabină.
Şi o încălzesc cu nările,
De se luminează toate zările
De foc şi pelin.
Măi Constantin,
Scoală şi pune plugu-n ţărână,
Să vezi cum răsare din brazdă lumina,
Cum vine Maria şi cântă
Îmbrăţişarea ta cu pământul.
...Dar ai scăpat Pluguşorul tău foarte adânc,
Că ţi se văd numai ciucurii la pălărie,
Ca florile, să le culeagă Maria.
Aho, aho!
La ureche zurgălăi,
Mai strigaţi o dată...
– Hăi-i!...
...De ce ai urat aşa de frumos, Constantin,
Că te-a furat pământul sub tufele lui uscate de pelin?...

■

Colindul copiilor în război

Leru-i ler,
Florlle dalbe...
Sunaţi, zurgălăi, sunaţi.
Sunaţi, zurgălăi, mai sprinten.
Ning cenuşile cumplite,
Prin tranşei, printre morminte
Vin copiii cu colindul...
Leru-i ler,
Florile dalbe...
Sculaţi, gospodari, sculaţi.
C-am venit cu semănatul,
Dar pământul e ca piatra,
Sămânţa-i pietrificată...
N-ar avea razboiul parte...

Leru-i ler,
Florile dalbe...
Sculaţi, codrilor, sculaţi,
Râu, şi munte, şi câmpie. –
Au copiii-o datorie:
De-i război, de-i vijelie,
Ei vă samană vecia...

Leru-l ler,
Florile dalbe...
Că războiul răului
N-are el copiii lui,
Şi ne-aruncă plumb şi ură,
Şi ne strică arătura,
Şi ne fură-mbucătura.

Leru-i ler,
Florile dalbe...
Sculaţi, voi copii, sculaţi
Morţi şi vii – pe-ntreg pământul.
Ninge negru şi ferbinte.
Prin tranşei, printre morminte,
Prin tranşei, printre morminte...
Negru-i leru...
Florile dalbe...

■

Baladă

Războiul se duse-ntr-o ţară murind...
Locul rămase pustiu, fără sorţi,
Şi Gheorghe a pornit să are plângând
Cele o sută hectare de morţi.

Plugul taie-n ţărână amar.
Iar Gheorghe strigă în zările-albastre:
–Băieţi, la o parte, că-i chip să vă ar,
Şi ce-o să-mi zică ţările voastre?

Ci ei nici s-audă: bat ora locului
Cu pasul ciubotei uitate în hlei,
Şi Gheorghe, înfipt între coarnele plugului,
Ară-n zigzaguri văzduhu-ntre ei.

... Când lanul se dase arat la o parte,
Morţii veneau cântând printre flori,
Iar Gheorghe era într-o ţară departe
Cu plugul strigând la vreo patru feciori:
– Băieţi, la o parte, că tata vă ară,
Hai, treceţi la pluguri, că-i iar primăvară...

■

Mitul personal

Hotărât lucru: nu mai apare
În cumpăna mea şi-a părinţilor mei
Fiul lor Gheorghe, sau fiul lor Ştefan
Şi mie frate drept – Constantin,
Sau cum i-au fost spus surorile-ntâi...
Croit pe potriva unei ambiţii,
El nu mai cutează să dea printre noi,
Să-şi ceară partea lui de avere –
Să zicem, un cal sau vreo unealtă,
O tufă de vie sau locul de casă,
Sau vreo poreclă şi aşa mai departe,
Dacă ar fi să-l pornească-ntr-o nuntă
Părinţii mei pe vreo coastă de toamnă.
Dar nici un sfat acum nu mai prinde.
Plimbându-se-n el ca-ntr-un paradis,
Nu-l mai rănesc întrebările noastre,
Sau golul ce-l pune-ntre el şi părinţi,
Ca locul furat, pe deal, de o cruce,
Pe care o cară-n spinare străbunii
Departe în satul lor din vechime.
Ci el – nici habar de toate acestea,
Şi nici vreo idee măcar să-l deştepte,
C-ar fi mai cu cale să-şi hotărască
Naşterea lui pentru un plug sau vreo armă,
Sau pentru vreo pâine sau pentru vreo foame,
Sau pentru vreun fiu care mişcă pe-aproape,
Cum poate să fie, dacă se-ntâmplă
Ideea părinţilor să se-mplinească.

Nimic nu-l mai poate urni dintr-acolo,
De unde ambiţia l-a prins cu otgoane
Şi-l ţine departe de grijile noastre.
Crezând că mai poate ceva să se facă
În această direcţie, să se arate
Din paradisul lui de departe, –
Trimis-au vorbă prin tribunale,
Şi multe dezbateri prin asamblee
Au fost să se pună-n aceste afaceri
De rudele mele foarte stufoase
Şi foarte pornite, dacă e cazul...
Dar nu s-a ajuns la vreo înţelegere.
Şi-atuncea satul se-mpinse la porţi.
La portile noastre,
Proptite pe câini,
Urnind către noi atâta ocară
Şi-atâta blestem, aşa deodată,
De parcă roteau câte-un corn pe la frunţi.
„Dacă fiul vostru venea
Din naşterea lui, neapărat,
În sat mai făceam o nuntă ca lumea
Şi-o casă, în ciuda apelor astea,
Care ne mâncă brâul la şcoală,
Şi vitele-n staul,
Când norii coboară pe codrii Orheiului...
O, dacă venea, putea la o adică
Să-i fie de soţ Lizavetei lui Sârghe
Pe care l-au fost furat două gloanţe
Cu tot cu inimă; dacă venea...

O, dacă venea, în groapa lui Toader
Putea să se ducă şi-acela, cântând,
Să vină-ndărăt la casa lui tânără,
Să-şi facă neamul lui mai departe
Cu o fată-a lui Gheorghe, care îşi ţine
Sânii cu-o mână, fragezi să-i aibă...
Cine să-i ierte toate acestea?!..." –
Aşa făcu la încheiere un tânăr.
Şi care-şi ţinea de mână nevasta
Foarte frumoasă şi foarte de treabă
Cu burta-nflorită uşor către gură.
(Să fi fost, probabil, în luna a opta,
Când totul se pare că-i hotărât.)
Iar noi? Ce puteam să răspundem atunci
Când el, fiul lui Gheorghe, sau fiul lui Ştefan,
Şi mie frate drept – Constantin,
Sau cum i-ar fi spus surorile-ntâi –
Măcar nici idee de toate acestea...

■

Mitul probabil

…Şi taurul cu tancul prins pe zări,
Când împuşcau fântânile în lună
Ciuturi de lacrimi
Şi amenințări...

Or, Gheorghe a fugit atunci din el,
Într-un vecin cu trei feciori în carne,
Ce-aveau, arând, să intre în oţel
Şi să-l răstoarne.

Ci fieru-n brânci curgea împins de căşti,
Prin arătură, grajduri, prin fereşti...

Văzând că-i slut, scăpare că nu este,
Gheorghe-ndărăt, în el, al nimănui,
Lovit din spate pe neprins de veste
De umbra lui.

Rămase duhul curţii, neînvinsul,
Şi bourul ce s-a izbit din funii,
Cu ierbile şi coasa după dânsul,
Să se răzbune...

Ogorul parcă-n fruntea lui vuia,
Prins ca o stemă de-un Ceahlău rănit,
Căci bourul ca dintre zări venea
Cumplit.

…Ce-a fost apoi, ce s-a făcut în lume? –
Bourul mai doarme-n dreptul lunii
Şi dintre zări ucise îşi răstoarnă
Cirezi de ierbi, păscându-le-ntre coarne…

■

Logodnă

Dansul cocoşilor în seara nupţială,
Sărind peste cuţite, cum zori pe cimitire,
Cu trâmbiţa de sânge vărsată pân' la şcoală
Din care fuge sora să fluture de-un mire…

Voi, miri din satul meu, voi sprinteni la sandală,
De soartă, ca de şarpe, muşcaţi la mâna dreaptă,
Cosiţi la capul lumii şi-n gropile de smoală –
Surorile v-aşteaptă.

Stau vornicei, moşnegii, pe boi furaţi din pluguri,
Pe bărbi se varsă chiot şi cade lângă mese,
Berbecii sar pe tobe, şi vinul crapă cruguri
De hore împietrite sub genele miresei.

Voi, miri…
Parcă-aţi chemat din goluri frumoasele-adormite,
Şi-aţi dat în clocot timpul, să se aştepte mult
Logodna sorii mele, de voi îndrăgostită,
De unul care pare păţit şi mai adult.

De unde ţipă zorii, aşteaptă iar părinţii,
Colacii la fântână stau aninaţi în cumpeni,
Ci voi cinstiţi prea mult din vinul suferinţei
Paharul cel de lacrimi, care pe zări se umple.

Mai chiuiţi, moşnegi, o dată şi-ncă-o dată,
Pe bărbi vă curgă chiot şi blestemul de nuntă,
Rotind cât e pământul acele hori de piatră,
Şi-n care, sub năframă, e sora mea căruntă…

■

Piatră în războaie

Piatră, nu mă săruta,
Că ţi-i ca piatra gura
Şi ca piatra inima.
Ce-am făcut de-ai blestemat,
Lacrima că mi-a secat
Şi de om m-am străinat?
Mi-ai facut cerul de glod
Şi drumul ca de prohod,
Ca să-l trec să nu mai pot.
Ştiu-te-aş, de nu te-aş şti,
Cum ai sta şi m-ai privi –
Cu blestem tot te-aş grăi,
Nici să poţi a te căina,
Cum ţi-oi blestema gura.
S-o ai ca mătrăguna!
Să-ţi facă şi umbra seacă,
Pe piatră să ţi-o răscoacă,
Să-ţi fie pusta dădacă.
Să n-ajungi să mai ajung,
Să-ţi văd fruntea pe genunchi,
De urâtă – ca un trunchi.
Când mi-a fost dragostea-ntâi,
Să mi-o sfâşii sub călcâi,
M-ai lovit cu bătălii,
Şi-ai ghiontit plumbul să muşte
Din ochiul scalâmb de puşcă.

Să-mi deie viaţă de duşcă.
Şi-ai facut să-mi port pe mâini,
Pe vreme de timp hapsân,
Mormântul printre străini.
Dar de drag ce l-am avut
Plaiul, de frumos şi mult,
Am aflat piatră de scut!
Şi l-am aşezat departe,
Omu-nveşmântat cu ceartă,
Avea-o-ar să n-aibă parte
De pâine, nici de cuţit,
Nici de stropul răcorit,
Cu piatra că m-a-nvrăjbit.
Nici de umbra lui măcar,
Să-i treacă vorba-nzadar,
Să-i facă mersul tâlhar!
Lua-l-ar negru-n puhoaie,
Că-a băgat piatra-n războaie!...

■

O scrisoare care putea fi scrisă

Nu certaţi grâul la moartea lui de pâine,
Voi sărutaţi-i coasa şi daţi cu vin pe-afară,
La focuri ridicate, înalte, din ţărână,
Felia lui de soare pe gânduri mari să steie.

Vin zilele pe-acasă cu veştile-n spinare,
Din porţile închise gonesc spre voi toţi anii,
Ca lupii, ţopăind, când gerul le stă-n coamă
Şi datina îi paşte cu turme mari de miei.

Puneţi şi-n cruci sămânţa a unei vieţi de treabă,
Să deie-n muguri braţul, la cimitir să cadă
Războaiele-mpuşcate c-o lacrimă, din iarbă,
A fratelui meu Toma, ce vine-ntr-o scrisoare.

Muşcaţi din fructul tânăr, când fapta vă e dreaptă,
Puneţi inel în mâna feciorilor, să-l poarte
Spre zodii sau spre holde, prin care trec mai tineri
Copiii mei cu păsări în cuibul lor – pe umeri.

Daţi ghiont la iezătură, urniţi din curte câinii,
Topoarele să-mpingă la porţi, să tune piatra,
Fântâna clocotită urniţi-o-n doi pe-o parte,
Spre lungul şir de arşiţi, ce-i chip să se arate.

Voi, mari, părinţii mei, şi eu – din care oră
Alături vă pun sfatul, luând din masa voastră,
Să vă clădesc din zile, din ani – nu obiceiul,
Ci datoria sfântă de a rămâne oameni.

Câte-ncurcate – toate-ale voastre şi-ale mele,
Şi-un vis, că vin acasă, e-al vostru totdeauna,
Şi totdeauna gândul că-aveţi în spate-un nume
Din numele meu care e-al vostru pe vecie.

…Voi n-aţi certat nici grâul, nici moartea lui de pâine,
Aţi dus la gură coasa şi-aţi dat cu vin pe-afară,
Şi focuri mari – să ardă, că mai sunteţi pe-aproape
Cu o felie-n mână la capul veşniciei.

Vin veştile pe-acasă, vin amintiri, sau eu,
C-un tren printre morminte, ce urcă greu la deal,
Şi crucile-nfloresc din umerii mei doi,
Cernându-mă cu floare la temelia voastră…

■

La nunta de aur

Scoală, măi tată, şi vin' din ţărâni,
Căci mama îşi face nunta de aur,
Treci mai aproape de-al nunţii destin
Purtat în căruţa voastră c-un taur.

Când morile macină-acum numai timp
Şi brazda aruncă colaci din ţărâne,
Tu scutură-ţi haina de schije în câmp,
De steaua pământului care te ţine.

Nu mai e chip să se facă vreo şagă.
Totul e gata: şi căni şi vinaţ,
Şi-i dreptul feciorilor acum să aleagă
Ce trubi să vă cânte şi voi să jucaţi.

Pe mama pe mâini să o joci chiuind,
Ca lumea să vadă de peste trei mări.
Fă într-un chip ca să-i sune-a pământ
Lacrima toată culeasă-n brăţări.

Când nunta va fi să se stingă puţin,
Veni-vom şi noi aproape-aproape
Lacrimi fierbinţi
La voi sub pleoape...

■

Mantaua

Greu e drumul,
Frig şi zloată,
Ning zăpezile de-un veac,
Dar deodată
Se arată
Cu mantaua ruptă-n spate,
Opintind şi dând din coate,
Prin nămete-un pui de fag:
Din război neamul venea;
Şi cum văd că frig îi este,
Fără ca să prind de veste
Îi ofer mantaua mea:
– Ia-o, frate, arunc-o-n spate,
Până frigurile trec,
În război mantaua tatei
A-ncălzit un codru-ntreg –
El din zbor a prins ghiuleaua.
Şi-a rămas cu ea pe şes.
Schija ce-a lovit mantaua
N-a lovit în codrul des.
Ia-o, fagule, fârtate:
Peste codri norii-s grei, –
Parcă e mantaua tatei
Găurită peste ei...

1958

■

Netămăduire

Lui V. Morenko

Ani de râzboi, legaţi într-un suman,
În amintirea noastră se mai plimbă...
Zăpada sobelor pe umerii sărmani
Şi clanţa uşilor, ca un bănuţ, pe limbă…

Parcă se tânguie, acolo sub ţărâni,
Moara de vânt, cu piatra ei străbună,
Şi nucii cei plugari de lângă stâni,
Trăgând pământul câtre zări mai bune;

Încă fântânile cu toate lâcrimând
În faţa caselor vădanelor, sub vie,
Şi cerul despicat în asfinţit
De-o schijă, pân' în neamul din vecie;

Încă buneii-nnebunind pe deal
De jalea fiilor, nepoţilor, de ură.
Şi Nistrul din tranşee scos pe mal
Cu apa lui trăsnită de căldură;

Încă ovăzul palid în căruţi,
Şi câinii alungaţi din sat afară,
Şi-nstrăinaţi de lanţ, încă bătuţi
Şi împroşcaţi cu pietre şi ocară;

Încă furată ceara din albini
Cu degete subţiri, pe nemâncate
Şi cânepele trase din fântâni
Pe trupul unor ştiri însângerate;

Şi loboda din haturi, fir cu fir,
Stâlcind cazanele cu iz de buruiană,
Şi boii în genunchi la cimitir,
Rugându-se de groapa lor sărmană.

Şi încă nunţile care n-au fost atunci.
Nici naştere de suflet, nici de floare,
Decât doar numai scâncete de prunci,
Uitaţi în carnea sfântă de fecioară.

Şi preşedintele încărunţind în porţi,
Plângând în pumni cu-o rugăminte sfântă:
Să tragem brazda ţarinei cu soţ
Pentru cei mulţi cu grâul pe morminte;

Şi încă steagul de pe şcoală, sus,
Împrospătând cu pace pân' departe,
Şi eu cu-o aşchie de stea, de după deal
Intâmpinându-mi fraţii din nemoarte...

■

* * *

Mi-aduc palma la bonetă:
Cerul e cu stele coapte,
Iar din cort o baionetă,
A străpuns din spate noaptea.

Căci pe lama-i înclinată
Vrând tăria să-i măsoare
Două stele cad săgeată
Şi se fac bucăţi de soare.

Uruit de camioane,
Peste văi aruncă fumul.
Trec ostaşii în coloane
Iar sub cizme fuge drumul...

1958

■

Spaimă de grâu, 1947

Grâul acesta îmi pare-un Dumnezeu
Cu barba răzvrătită în tot cuprinsul ţării,
Sau poate-n spaima noastră se zvârcoleşte-un leu
Al foametei, ce ţine-n coamă o avere?!

Pari încercat de-o coasă la glezne, să admiri
Sorocu-ntemeierii pâinilor cu gura.
Pari liberat la ora culesului din miri,
La nunta lor să-ţi fie mireasa-mbucătură.

Atât de multă-i teama în noi, că e mult grâu,
Că-o să ne mânce grâul, că-o să ne dea la moară,
Că n-o să-aflăm scăpare de grâu, ca de un fiu
Ce vine-n viaţa noastră, zvârlindu-ne afară.

O, leul,
Dumnezeul,
Tu, grâul,
Însuşi eul!...

■

Spaimă de vin

1

Grei, alăptaţi de cearcăn, de piscuri şi genune,
Cad strugurii ca mieii pe trunchi vârtos de piatră,
Înjunghiaţi în inimi, din care bem cu pumnii
Învinşi de veşnicie şi luminaţi de moarte.
Vin gros ca untdelemnul, sau arc vânjos de şarpe,
Turnat cu vârf în cupe de lupte neînvinse
A bunilor, ce vuie din ziduri mari de harpe
La temelia lumii ulcioarele cu vise.

2

Ruinelor asemeni de mari cetăţi în timp,
Stau frunţile înalte, clădite-n vin, pelin
Eu nu ştiu dacă poate vinul să vă frângă
În pivniţele lui. – E vorba mai adâncă,
Şi frântă în genunchi, aşteaptă s-o străpungeţi,
Să iasă gâlgâind, pe răni ca să vă ungeţi
Voi, mari vierii lumii, cu vin la pălărie.

3

Pe barbă li se scurgă un strop de veşnicie...

■

* * *

1

Cosim iarba pe morminte.
Iarba lacrimă cuvinte.

Strângem frunza de pe cruci.
Lacrima n-o mai usuci.

Gropile răcnesc fântâni.
Apa-i lacrimă pe mâini.

Ciutura ajunge-o stea.
Ciutura
E lacrima
Plânsă şi de maică-mea.

Ne spălăm faţa cu rouă,
Roua-i cântec de necaz,
Roua e cu luna-n două
Fulgerată pe obraz.

Trupul ni-l îmbracă frunza,
Şi-l dezbracă toamna iar.
Mi se leagănă pe buze
Un blestem de fruct amar:
Cucuşor cu pana sură,
Pune-ţi-aş pelin pe gură
Şi orbalţ pe cătătură.

Face-ţi-aş zborul urât
C-un lanţug legat de gât,
Că tare m-ai chinuit.

Din sfinţit mi-ai arătat
Că vin fiii la arat
De-unde moartea i-a-ngropat.

Face-s-ar războiul scrum
Şi tu – pulbere şi fum,
Să n-aştept plângând în drum…

2

Semănatul e târziu,
Dar şi-n Nistru creşte grâu.
Că Nistru-i de lacrimă,
Grâu-n val se clatină.
Dacă mi-i bâtrână coasa,
Creşte grâul şi pe casă.

Unde a căzut un fiu,
Totdeauna creşte grâu.
Chiar şi lacrima din ochi
E de grâu şi e de foc...

■

Egoism

Când se-ntâmplă să murim puţin,
Vin copacii şi ne trag de mână,
Vine câteodată şi-o fântână,
Dacă se întâmplă că nu-i vin.

Numai că la ora când se face
Vreo ţărână să ne logodească,
Nu ne dau din trupul lor copacii
Capătul de scândură drăcească.
Nici fântâna nu ne dă din cană
Şi nici via, dacă înţelege
Că se face în sat vreo vădană
De singurătate să se lege.

Plouă-atunci. Pe vale fuge glodul,
Gropile se caţără pe case,
Şi se-ntorc pe-o parte, şi se pierde totul
Ce-i gândit de-o cruce şi-i ochit de-o coasă.

Uite-aşa deodată – sute de zăvoare! –
Pe din toată partea satului, s-o ştie
Că-i urâtă treaba, dacă lasă glia,
Mai ales cei tineri la chipiu cu-o floare.

... Încă din hăt-veacul vine legea asta,
Să nu-mpingă ceasul peste noi vreo ştire,
Că-un fecior mai hâtru şi-a zidit nevasta
În singurătate, ca-ntr-o mănăstire...

■

Singura avere

Acum numai vestea dacă mai vine
Neînchipuită şi deşartă,
Curenţii urii se-nvârtesc pe hartă
Şi-n graniţă se face că nu-i bine,

Şi se aruncă peste munţi cu piatra,
Şi se rănesc şi ape, şi coline,
Şi oamenii ce-şi amintesc de partea
De cer, că le-ar veghea printre ruine.

Singura lor avere, care-i moartea,
Care pe dealul ei se mai reţine
Şi sapă groapa lumii mai departe
De lumea care moare de la sine.

Seul din soare s-a sfârşit. Nu arde.
Noaptea-n cuprinsul lumilor revine...

■

Rugăminte

Chipul mamelor
Pe soclul de piatră
Împrejmuit cu tăcere...
Numaidecât să introducem lacrima Patriei
În circuitul universal
Al durerii.

Lacrima –
Cea mai statornică-n timpuri avere...

■

A preveni

Nu vă jucaţi cu baloanele
Cu gaz inert:
Jocul acesta posedă
Seducţia măceşului
De pe fruntea Academiilor
Bombate
Cu beton armat.
Jucaţi table de cripte
Ale morţilor – milioanelor
De soldaţi tineri,
Plânşi de propriul lor glonte.
Nici nu vă daţi seama
Că aceşti cai îmbrăcaţi în mantale,
Trag circul cu butii
Umflate cu jeg, de tămâie.
După steaguri slinoase
Mitralierele corup iarba
Şi laptele nevestelor tinere
Ale milioanelor de soldaţi tineri
Mărşăluitori:
Un, doi!
Un, doi!

Armelor
Li-i drag
De noi!...
O, nu vă jucaţi cu baloanele
Cu gaz inert,
Altfel riscaţi
Să va atribiuţi chipului
Masca
Care o să vă strivească
Gingăşia pentru glontele risipitor,
Supus bunătăţii sale de trandafir,
Care ne fluieră...

■

Eu te strig, floare de măr

Cât de paradoxal ne-ar părea,
Dar aceste avioane B-52
Ţin de ideea de cârtiţă a insului uman.
Şchioapătă trandafirul,
Albina fură din lumânări...
Cu fiece zi,
Cu fiece an
Eu te strig, floare de măr,
Floare-mireasă,
Cu premilitari la nunta maicuţei lor care întreabă
Mirii-meri, cu picioarele de tuci,
Sărutaţi pe mâini,
Îmbrăcaţi cu iarbă:
– Fecioraş subţirel, unde te duci?
Aceştia sunt mirii Ioni, Constantini,
Multmirositori, ca un lemn sărutat de-o garoafă.
Aceasta însă-i floarea mărului, Mireasa Maria,
Pentru unul din ei, scuturată de drag –
În fiece zi,
În fiece an,
În fiece veac...
– Nu dăm mireasa fără arămi şi clopote, –

Zic fraţii meri vlăstăriţi în livadă, –
Mărul cu floarea care se scutură
Este viscolirea nunţii lonului-măr.
Oricum, lumea e obsedată de aceste avioane B-52,
Care ţin de ideea de cârtiţă a bravilor soldaţi,
Constantini,
Gioni,
Antuani...
Care-s miri şi meri înfloriţi,
Îngropaţi în amintirea mireselor merilor,
Care-s
Marii,
Calipse,
Luize –
Toate ninsori...

■

Putem să îndulcim sarea din ochi...

De buna seamă, noi putem îndulci sarea din ochi,
Dar ideea de Soare în faţă nicicând nu ne poate lipsi.
Senzaţia de amar totdeauna a stat la temelia
Evenimentelor, care împing omenirea înainte,
Dar nu în măsura războiului!
O, nu! Niciodată în măsura războiului!
Ne putem lesne debarasa de cuvinte,
Însă nici o putere nu ne poate lipsi
De ideea că suntem.
Universul e un punct,
Toate celelalte, de jur-împrejur,
Sunt marea întrebare:
Vom supravieţui drama luminii, care ne luminează
din faţă? –
Altfel cum ne-am putea juca
Propria noastră comedie umană?
Soarele din faţă,
Ideea că suntem,
Şi senzaţia de amar
Totdeauna au stat la temelia
Evenimentelor, care împing omenirea înainte,
Dar nu în măsura războiului,
O, nu! Niciodată în măsura războiului!

■

Să-ți iubești Patria, e puțin să mori...

Cu stereotip
Nici florile măcar nu pot fi hrănite,
Cum nici umbrele nu pot face dragoste cu fluturii.
Se-ntreţin pomii nu cu aer,
Ci cu sfântul duh al poeţilor
Căzuţi în războaie
Pentru cântecul privighetorilor Patriei lor.
Munca e haina omului îmbrăcată pe sufletul acestuia.
Omul, la rându-i, e Dumnezeul lui Sine,
Care-şi tămăduieşte rănile inimii
Cu spiritul trandafirilor împurpuraţi
De propria lor mireasmă.
Fiece lucru, fiece fiinţă
Mai întâi înfloreşte şi, pe măsură ce-şi coace fructul,
Se subscrie ideii omului care le domină.
De aceea să substituim termenul ideii de viaţă
Celui de braţe care gândesc
Şi au anotimpul şi vremea coacerii lor.
Totdeauna pe steag se pârguiesc holdele Patriei,
Totdeauna cuvântul e patria ciocârliilor, care îţi cântă în gură.
Totdeauna pâinea e cosmosul
Cu drumul întoarcerii acasă.
A te hrăni numai cu forma pâinii
E ca şi cum ţi-ai tăia trandafirii gurii cu propriii tăi dinţi.
Să-ţi iubeşti Patria,
E puţin să mori.
Să-ţi iubeşti Patria,
E nevoie numaidecât de nemoartea ta!

■

Monstrul

Pe roată grâul lumii de pe stări
L-ai rupt şi saţiul ni l-ai pus în chinge,
Trăgând în ţeapă fraţii mei de sânge,
Şi-n burta maicăi ai făcut tăieri.

Şi-n lacrime ai hăcuit atunci,
Şi-ai milogit în vămi aurifere,
Şi-ai tras cu ranga în ficaţii mării,
Şi-ai răstignit pe ixuri şi răscruci

Eul ţărânii, Sinele de plai
Şi-a toate graiul laptele acesta,
Şi-a toate raiul ierbile celeste
Din iadul abatoarelor de cai.

Tu pentru toate-ai să răspunzi acum,
Pentru topoare şi pentru cuţite,
Pentru decapitarea unei pite
Şi pentru-asasinarea unui drum.

Tu pentru toate ai să nevoieşti
Răbdarea noastră, buna-cuviinţă,
Şi bună seama faptei cu căinţă,
Că datu-ţi-am să fii, că NU-TE-EŞTI,

Tu – numele nenumelui-a-nime
Din clanul ghilotinei anonime...

■

Tăcere verticală

(Monument)

Eu, dacă nu pot ninge ca teii sau ca merii,
Eu, dacă nu am freamăt ca plopul bunăoară,
E o greşeală poate: că-s tot o-ngândurare,
Că în durerea lumii eu sunt doar o avere

De lacrimi care-ntruna îmi ard în cătătură,
De rouă care-ntruna e un pretext că plângem.
E un măcel de flori tăcerea de pe gură
Şi-i piatra fără moarte de care vă atingeţi...

■

Carte poștală…

…expediată din Vietnamul de Sud
în oraşul Washington de
soldatul american Tomm Stoull

1

Acoperişurile torc pisici sub lună,
Şi-i mare vuiet pe la stări de noapte.
Antenele se scutur grele, coapte,
De panglici negre, care scuipă ficuşi.

Hamalii-n port descarcă lăzi de lacrimi,
Pun liliecii timbre moi în piaţă.
La abator curg şir de reclamaţii
A mii de coarne, care ţipă tunuri.

La catedrală umbrele beau whisky,
Cupola-i gri, călugăreşte tunsă,
De funii de paiangen se-ndeamnă troleibuze,
Cum de liane, negri, urangutanii.

Dorm în orchestre cimitire auto,
În tuburi curge poliedric jazul,
Un alb întunecos frământă ceasul
Pe fruntea bursei, unde nasc miniştrii.

Stilourile-mpuşcă-n buzunare,
Otrăvuri joacă-n cranii polismenii,
Chicago-nnoadă oase la vecernii,
Şi crucile fac coadă la morminte…

Lamentație la cimitirul Armington

...Mai jos – cartea poştală
e străpunsă de o schijă. Pe verso:
„Aşteptaţi-mă de Crăciun.
Coşciugul va fi de zinc.
Tomm Stoull. Vietnamul de Sud, 1968".

2

...O, Tomm Stoull,
Scrisorile tale – un tom
De albi pescăruşi în golf –
Golgota de ţipete. Gong
De lacrimi – acasă. Of !

În pomul de Anul Nou
Bocesc lumânări. Cavou.
Tu în coşciug (ca-n ou)
Good bye, Tomm Stoull.

La vamă, în port, bagaj,
Voal, drapel, bandaj,
Val roşu pe ţărm, voiaj.
Tomm Stoull, acasă, marş!
Eşti mort, Tomm Stoull,
S-a zis –
Gripă: Da. Da. Precis.
Admitem că moartea e vis,
Poftim feciorul, Mis.
Altfel nu-i chip, Tomm Stoull,
În State e Anul Nou,
Tu – cel mai bun cadou,
Hallo!

La Washington Piloni
De cruci. La Armington [1]
Morminte zgârie-nori.
Odihnă frumoasă, Stoull.

3

La Times-Sqare[2] e scris:
„Tomm Stoull e mort. A-nvins.
America. Bravo, Mis.
Trăiască sloboda. Bis!“

■

[1] Cimitirul din Washington, unde sunt înmormântaţi soldaţii americani căzuţi jertfă razboiului purtat de Statele Unite ale Americii în Vietnam.

[2] Panoul de informaţii din New York, pe care se înregistra numărul celor căzuţi în Vietnam.

Ernest Hemingwai – din nemărginirea lacrimii

De la un timp
Tot mai mult simt
Că au slăbit roţlle mişcării mele de om al Pământului.
Arcul braţului meu
Nu mai are demnitatea lui Odiseu.
Ochii şi-au pierdut sentimentul de mare,
De azur
Şl de vânt alergat în derivă.
Pasărea auzului şi-a părasit cuiburile.
Metronomul picioarelor nu mai poate scurta
Pasul curiozităţii mele cu portocali la Malaca.
Fauna şi flora au pierdut orice interes
Pentru vorbele mele puţine şi roase.
Soarele nu mai e soare pe cer,
Ci discul de ceară,
Din care mierea lacrimii se arată puţină.
Carcasa de zgârie-nori
A şirei spinarii mele
Nu mai rezistă la nici un seism
Încruntat al pământului.
Mările sunt sparte
De peşti şi amfibii.
Stelele putrezesc în sarea afundului Caraibelor:
Începe judecata cea mare, Ernest,
Judecata omului care am fost
Martorul ocular al nedreptăţilor universale.
. . . . . .
. . . . . .

Credeţi că glonţul are oprire în trup?
Credeţi că moartea e finalul meu pe vecie?
Pentru unii voi supravieţui în piele de lup,
Pentru alţii – voi arde ca o făclie.

Orice drum are întoarcere acasă.
Nimeni nu întârzie din nicăieri niciodată.
De mult cerul acesta cu stele-i o plasă
În lacrima mea aruncată.

Actualmente aurul spelb nu e podoaba
Urechilor celor surzi şi pigmei.
Os curat în dolari se întreabă,
Os pur sânge, Hemingwai.

Cunosc eu toate aceste afaceri.
Ochiul nostru produce inflaţii,
Şi gura – inflaţii, dacă nu tace,
Inflaţii – şi braţul şomer. Variaţii.

Pentru că eu cer doar o boaghe de sare
Din însăşi sudoarea mea adunată,
Eu, omul cu oasele trase pe roata
Oceanului, pentru că-s bun de răbdare.

Noi adică nu producem mierea din stup –
Lacrima sfântă a albinei e mierea stacojie.
Credeţi că glonţul are oprire în trup?
Credeţi că moartea e finalul meu pe vecie?

Pentru unii voi supravieţui în piele de lup,
Pentru alţii – voi arde ca o făclie
Eu, Ernest Hemingwai,
Hrana rechinilor din lacrima Universului.
. . . . . .

Trosnesc oasele. Rechinii rup din trupul lui fierbinte, devorându-i sufletul îmbrăcat pe trup ca o ambiţie. Nu-l dor nervii, nu-l doare lacrima – peştii îl fură şi-l rup. O singură întrebare însă îl roade în sinea lui, vorbind cu mânie:

Voi credeţi că glonţul are oprire în trup?
Voi credeţi că moartea e finalul meu pe vecie?

…Chile răsare în ţărmul de ziuă. Bate val roşu dinspre Nicaragua. Sarea în ocean e fărâmiţată ca într-o piuă, şi numai de jur-împrejurul nemărginirii lacrimii e Ochiul profetului.

Trebui-ar cuvânt
mult mai mare la chip...

Patima lui au fost roţile, încâ roţile,
Iarba însă i-a încolăcit glezna piciorului, ca o armură.
În goana timpului,
Cât l-au vegheat neamurile din străbuni,
I se intorlocau roţile patimii cu soarele la cotitură.

Maică-sa l-a semănat printre oameni ca pe un grâu,
L-a îmbrăcat mai întâi într-un freamăt de zori,
Apoi în toată jalea bătăliei.
Alexandru, taică-său, cu arma pe trup,
Odihneşte încă din '44 în plai străin, pe vecie,

Încât fătul său, Petru Ungureanu,
Despre care scriu eu aici,
Avea să primească, mai târziu, drept moştenire,
Freamătul nucilor, luna pe sat, cucii în vie
Şi norii cu lacrimi pe cimitire.

A păscut berbecuţii pe şes, a certat lupii în vad,
A purtat vaca de funie pe brazdă,
Stropind plugul cu trudnicul lapte,
A crăpat lemnul pentru sicriele foamei şi simboluri,
Pe deal,
Măritând sălciile satului cu ţipătul buhnei de noapte.

Bucălat, ochii negri, drept la os şi la inimă,
Săruta izvoarele, porţile şi albina în livadă,
Pornea moara în lan, ţinând vântul de coarne,
Grăbind timpu-n vecini, oprind frunza să cadă.

Însă tot ce-l scumpea la inimă, ca un soare de plai,
A fost roata, sufletul ei, alergând prin ţărâne
În jurul Rădenilor Vechi, adulmecând
Urma satului drag către soarta lui scumpă de mâine.

În tot Universul, cum singurea cu fraţii şi maică-sa,
S-a desprins ca un stei din cumpăna Carului Mare,
Prin ponoare-alergând, prin hârtoape şi plaur,
Lăsând o brăţară de dor să-nflorească pe ţară.

Din munca cea dreaptă a trăit şi a învins,
Mult închinându-se ştiinţei de carte, ca la o fântână,
Sub steagul cămăşii lui împorporată pe cer,
Ciopor de feciori de vădăni au tot mers spre lumină.

Şi încă multe cuvine-se aici s-amintesc
Despre faptele lui cele mult omenoase,
Parc-aş pune prin ani în truchină de cărţi
Firişor de pelin pe-amintiri să-nflorească.

Trebui-ar cuvânt mult mai mare la chip,
Jugul cel cu-adevăr să-l muncească la tropi.
… Pe-acei mici de virtuţi,
În cei ani hărtăniţi,
I-a peţit pentru veci scândurica de plop…

El? – cu satul a mers de la zori până hăt,
Şi din câte-i s-au dat, primi drumul cel lung,
Rostul omului drept, cântul ţarinei dragi,
Cel pe ierbi rourat, cel plecat peste plug.

Multe sunt de-arătat în al maicăi grai sfânt:
Hora noastră pe cârje, frunza viei – pe răni,
Mieii storşi din mioare peste gură de prunci,
Cu gând bun de-a grăbi neam de miri în Rădeni.

Toate-s fapte de veac spre a le şti,
Cum le-au fost pătimit cele vremi ca de plumb…
Bunii noştrii părinţi, generaţia mea,
Aste vremi şi le-a tras ca pe-o haină pe trup.

Eu de-aceea aici scriu cu buchie grea,
Ca-ntr-o piatră-aşezând nume scump, nume drag,
Cum aş pune-ntr-un chip anii mei rânduiţi
Ăstor zile pe nou, ca un freamăt pe steag.

Amintirea-i s-o port din părinţi spre nepoţi,
De-un folos s-o avem, ca pe-un rodnic pământ,
Semn că-i pururi cu noi pe un drum de izbânzi
Petru nostru de plai, chipul lui luminând…

■

Icar cu o aripă...

Memoriei poetului L. Tuchilatu

Frate mai tânăr, dragă Leonard –
Nume de iarbă, – când se aude-o coasă –
Unde te-ai dus, cum de-ai fugit de-acasă?
Sub dealul cărei vămi, ce moşteniri te ard?

Dacă-ai strigat adânc pe unde steaua ară,
Dacă-ai făcut cuvânt cu îngerii aproape,
De ce-ai legat la poartă o rimă să ne doară,
De ce-ai urnit cascade de lacrimi sub pleoape?

Din scândură ţi-i zborul, dar parcă-n noi adastă
Icar cu o aripă – să n-o trădeze-a doua.
Tu al cerului n-ai fost, căci te-a râvnit Moldova,
În piatra ei, căderea să-ţi fie mai a noastră.

Alaiul tău de nuntă mereu tot mai departe
Îşi freamătă cămaşa de in, ca o păstaie,
În vălul de mireasă, ca gura cea de aer –
Atât de sfântă ţie, când ţi s-a-nchis o poartă?

Tu ai crestat văzduhul în zodii cu poemul,
Tu, pasăre strivită, dar nicicând învinsă,
Că-aripile-ţi mai zboară, de trupul tău desprinse,
Scriind în necuprinsuri, ca un simbol, edenul.

. . . . . .
...Prea devreme e cosită iarba noastră cea dintâi,
Şi-i ca zmeura pe coase sufletul de ciocârlii...

■

La baştina lui Petru Zadnipru

Întâi, Suflete, ca i-ai dat
Pâinea cea bună la inimă,
De-a hrănit tinerii poeţi
Până la nunta lor,
Pătimindu-i abecedarului de omenie –
Supravieţuieşte-l
Şi ţine-l pururi aproape de noi!
Dă-i, Suflete, mieii
Pe mormântul lui,
Să-i împrospăteze iarba
Cu roua ciocârliilor pe îngândurare şi tihnă.
Nu-l cruţa de pământ, de adânc,
De înaltul plopilor în asemănare,
Ţine-l în legea cea dreaptă
A părinţilor săi brăzduitori Maria şi Ionaş
Cu plugul şi coasa,
Îmbolnăvindu-l de cântec mereu,
Cu hora legată de glezna piciorului
Pe dealul cel mare-al Moldovei.
Nu-l tămădui de rana inimii pentru popor,
Pentru dobitoace,
Păsări şi buburuze,
Nu-l slăbi de dragoste
Pentru om şi copaci –
Îndură-te, Suflete, de noi
Şi tine-l mereu treaz
Grijilor noastre,
Cu raniţa şi arma în spinare
La hotarul acesta ce se cheamă
Pământul de veci.

■

Liviu Deleanu

Grâul cel copt şi cel de sfinte pâini
Pe chip să-i curgă şi pe-ngândurare.
Privighetorile cu inimile lor
Să-i privegheze n u m e l e sub soare.

Piatra deschisă întru vecii lui
Să-i murmure cu steaua lângă creştet.
Că e de clopot locul lui cub cer,
Şi iarba de pe ochi i se citeşte.

Purtat la doina maică-mi din plai,
Îşi arse buzele cu miere-n dimineaţă,
Şi dintre lacrimă şi ce e leac la om,
El floarea graiului o sărută pe faţă.

Suflet de pasăre e steagul lui acum.
Numai cuvintele şi frunza au să-l doară.
Spre răsărit e capu-n univers,
Şi-un tei din slăvi cu toamnă-l împresoară.

■

Om semănând

Învăţătorului Al. Busuioc

Cartea-mi este floarea ce o să-ţi lege rod
La ceasul sfânt, când intri-n arătură
Dinspre parinţii care-ţi strămoşesc
Graiul acesta înrourat pe gură.

Ceru-i de plai – deasupra şi-n pământ,
Cum şi pelinu-i neamul dinspre ţară –
Ţie pe veci, de leac şi de-ndulcit
Câte-s dureri şi-s cumpene sub soare.

Pe chipul tău e timp de-arat acum,
Avânturi mari dau vântul la o parte,
Şi-ncepe-ntemeiere şi frământ
Pe frunţile plecate peste carte.

Citire multă. Se şcolesc în vremi
Rânduri de plopi şi rând de hori la muncă.
Parte de cer e scrisă cu-ndurări,
Parte de fii e scrisă cu poruncă.

Tu, Alexandru Busuioc, pe sat
Ţii câte-o pâine-alături de-o făclie,
Mantia-ţi curge ca un steag pe zări,
Pe arături, pe nunţi şi pe vecie.

Osânda dulce-a buchiilor mari
Drept o aşezi în fiecare poartă,
Şi rugă e-n cuvânt: să buchisim
Izvoarele sub lespedea de piatră.

Câte-s de veac şi-s datorii, le ştii
Lumii a da cu-o lacrimă pe faţă,
Om semănând, cu graiul dinspre noi,
Şi dinspre faţa grâului, la coasă.

■

Fața cu grâu
ți-ai fost-o semănat...

Unii se miră cum de pot ivi
Floarea de-alean cu-amar în amintire,
Chipul şi ora-n care mă-ngrijesc
De-o lacrimă sub iarbă-n cimitire.

Cântu-i al lumii, dacă ni l-a dat
Măicuţa frunză a zicerii din gură,
Şi eu îl sun, ca să-l aveţi acum
Temei de preţuire cu măsură...

Tu, Fiodor Ponomari de la Goieni, –
Şi umbra ta-i un fel de-a zice Ţ a r ă,
Un fel de a simţi şi a vedea
Gum steaua ta în cartea mea pogoară,

Că-aceleaşi vremi de foc şi de pământ
Ţin fierul îmbrăcat pe o gheorghină,
Pe freamătul sticleţilor din grai,
Pe colburile-ncinse din fântână,

Ca să nu mori de foarte multe ori,
Lumina ta oricând să ne cuvânte,
În rândul anonimilor arând
Cu flacăra întemeierii sfinte.

Faţa cu grâu ţi-ai fost-o semănat,
Holda uimirii noastre să te-aţie
De grija lumi-aproape, ca la prânz,
Sporindu-ne la mese cu vecie...

Nu-s de uitare plumbii rotunjiţi
În trupul cuvântului ce-ai fost odinioară,
Tu, Fiodor Ponomari, cât mai trăieşti,
Şi moartea ta-i un fel de-a zice Ţ a r ă.

Pământu-i otova cu tine la adânc
(Acelaşi greu de dor va cumpăneşte) –
Simbolic foc şi-o ardere de viu,
De-un Prometeu acum ne aminteşte…

■

Anonimii

Câţi dintre foarte modeştii
N-au înşfăcat calul de coamă,
Ci de iluzia ierbii lui,
Îngăduitori şi creduli, ca nişte statui,
Purtându-şi drept lauri uitarea pe creştet?!
Câţi, din aşa-zişii aleşi de destin,
Au sângerat cu verbul în gură,
Scrâşnindu-şi cu smalţul răbdării măsura
Modestiei lor de mari anonimi?!

Câţi, respinşi dintre iambi şi horei,
Ca dintre doi stâlpi de triumf – în afară,
Străluminat-au pâinea asta amară
A gloriei noastre prin jertfă cu ei?!

În numele lor, că au fost, că mai sânt,
Le ardă făclie acest legământ!

■

Tăcerile noastre

Nu se mai ceartă nimeni acum...
Copacii au dat îndărat şi s-au dus
În crucile morţllor dintr-un apus,
Să-i scoată afară, să-i pună pe-un drum.

Nu-i nici o grabă acum să se facă
Vreo mustrare, că astfel se-ntâmplă,
Că morţii e chip să se-ntoarne pe câmpuri,
Lăsând să le scape ura din teacă,
Şi, grei de ţărână, sa-i supere tare
Lacrima noastră, ce lancea le-o-ndoaie –
De parcă le-am pune mereu în spinare
Războaie, războaie, războaie, războaie. –
O vină a noastră, că veşnic se uită
Cuţitul de pâine într-o altă idee,
A lui, cea de sânge, de om, sau de ciută,
Din care moartea cu pumnul să-l beie.

...Tăcerile noastre plătesc foarte scump –
O ştie ţărâna, o ştiu şi copacii.
Deci, fie-vă lacrima-n gene de lance,
Morţilor, pacea vă fie de plumb.

■

Care numai amintire nu este

Ce o fi oare înhibiţia
Lucrului care trebuie spus,
Şi nu se poate
Defini nici măcar pe sine
Ca noţiune ce este
A aducerii-aminte?
Oare nu faptul
Că într-o fracţiune de secundă
Fiinţa ta e deplăsată
În cu totul alt univers
De cugetare a momentului
Care ai fost
Supunerea a cu totului
Altului că ai fi
Undeva, care numai
Amintire nu este...

■

Ultimul monolog al lui Martin Luther King

Cum să-ţi modifici lacrima la culoare?
Forma perfecţiunii lacrimii cum să o schimbi?
Cum s-o serveşti pe tavă celor multsentimentali?
Cum s-o dai la probe de autenticitate
La ora 9, la ora 10, la ora 13 şi jumătate?
Cum să-ţi plângi lacrima în oglindă,
Măsurându-i cota şi nivelul durerii programate
Pentru ziua de joi, pentru ziua de vineri?
Cum să-ţi plângi lacrima numai cu un ochi,
Cu o jumătate de ochi,
Cu un sfert cum să o plângi?
A străpunge lacrima omului
Cu plumbul fierbinte,
Lăsându-i o gaură în mijloc,
Pe care nu-i chip s-o ascunzi cu gura,
Cum?...

■

Vom rezista sau nu?

Nu se mai scurge soare pe frunţi şi pe-ntrebare.
Ca lemnul e văzduhul şi-aruncă din strânsori
Fântânile întoarse cu fundul-n sus pe zare
Cu-o secetă călare pe cumpenele lor.

Brazda căzută-n labe respiră ca o spumă.
Patratizat, ca-n piatră, e ochiul în albuş.
Şi putrezesc balauri, vărsând pe soarta lumii
Cuptoare de jăratec. Căuş după căuş.

Un iad de ameţeală e-n lucruri şi în toate,
Pe după spate viaţa se furişează. Dor
Cuprinsurile lumii sub bolţi căzute-n coate
Pe suflete sterile şi calcinate-n zbor.

Stă lumea-ntr-un genunche şi-s cuiburi sub genunche,
Şi-n cuiburi ouă negre, şi-n ouă – clonţ de corb,
Şi-n clonţ sunt mii de gheare, şi-n gheare – mii de unghii,
Şi-n unghii mişcă noaptea, şi-n noapte mişcă-un orb.

Nu se mai prinde viaţa pe petecul de zare,
Mocnesc lumini-bickforduri, care murind se duc
Spre dinamita lumii cu limba scoasă-afară
Pe întrebarea noastră: vom rezista sau nu?...

■

Monologul clipei

O, după umbra stelelor să nu te dai.
Să ai o lege-a ta – să nu te dai.
Născut la zodii mari,
Tu gropilor să nu te dai!
E semnul că-ai învins întâi,
Murind genunchi,
Să nu te smulgi din temelii,
Să nu te frângi din trunchi.
Să nu cobori din steag, să mori,
Să cazi în glii.
Refuză-alai, refuză flori,
Dar mai rămâi,
O, mai rămâi!
E ora care muşcă lut:
Trăieşte plai!
Eşti la zidirea de-nceput.
O, mai rămâi.
O, mai învingi,
Din temelii să nu te frângi.
De moartea asta
Ca un rai
Să nu te-atingi!

■

Vine Gheorghe din război

Mişcă ramul, bate vântul,
Cine trece şuierându
Prin poiana cu trifoi?
–Vine Gheorghe din război.
De la margini de pământ,
Vine Gheorghe şuierând,
Că e pace pe pământ.

Pe cer luna, ca nebuna,
Sună valea şi răsună:
Peste deal, peste zăvoi,
Vine Gheorghe din război.
Vine Gheorghe, dui, dui, dui,
Că-l aşteaptă maica lui.

Că trec anii, năzdrăvanii,
Şi cu anii – băietanii,
Dar prin zloată, dar prin ploi
Vine Gheorghe din război...

De treizeci de ani, mereu,
Vine Gheorghe, drumu-i greu
Prin pustie, prin tranşeu.

Dar prin zloată, dar prin ploi
Vine Gheorghe din razboi,
De la margini de pământ
Vine Gheorghe şuierând,
Că e pace pe pământ...

■

Teribila veste

Vestea venea peste sat, ca pojarul,
Până la streaşina lumii, sau poate
Pân' la vreo noapte,
sau pân' la vreo moarte,
La care viaţa se duse cu carul.

Nevestele toate dăduse-ndărăt,
Direct în copile (de nunţi mai aproape),
Cu pruncii la sân, cu plânsu-n pleoape,
Iar câinii trecură în lanţuri încet;
Copacul în fructe,
şi fructu-n sămânţă,
Mânjii în iepe, şi iepele-n iarbă,
Iar iarba-n ţărână, c-apoi Nefiinţa
Să stea între noi cu pumnul sub barbă.

Oh, vestea venea, venea ca furtuna,
Cum vine potopul,
cum vine vreo apă,
Gum vine pe casa omului-o groapă
Şi omul se ţine de gâtul genunii.

...Satul pe faţă cu zeama de vişină...
Doamne, ce veste-a mai dat peste el.
Uite-i, bărbaţii călări peste deal.
Vin pe la case din morţile lor,
Cu fraţii alături, cu tot cu feciori,
Vin din al doilea război mondial...

...Numai că tare drumul e lung,
O viaţă tot vin şi nu mai ajung...

■

În marmuri

Vai, cum intră omu-n marmuri
Tot cu plai şi tot cu nume.
Vai, cum strigă grâu-n marmuri
Chinuit de foamea lumii.

Vai, cum suie steagu-n marmuri,
Cu izbândă şi durere.
Vai, cum strigă maica-n marmuri
Şi e trupul ei durere.

Pasarea-i mai sus ca cerul.
Vai, cum cade zboru-n marmuri…

■

Maree în golf

Închideţi geamul, că-n lume iar e frig.
Curenţii mână vântul dinspre soare,
În termometre urcă desperare,
Din partea lacrimilor ochii noştri ning.

Suflaţi în lămpi, că iar e a genune, –
Acord final al muzicii de Bach.
Încep cu negrele partidele de şah –
O Africă se-ntunecă întruna...

■

Vor avea copiii iară...

Ţipă văile şi strigă,
Ţipă noaptea şi nimicul, –
Vine frigul,
Vine frigul,
Albă-i mama, alb tăticul,
Albă-i mama, alb tăticul...

Şi-a-ngheţat pe văi zăvoiul,
Umblă vântul, ca strigoiul, –
E războiul,
E războiul,
Zgrunţuroiul cu ţăpoiul...
E războiul, e războiul...

Şi ne sperie la uşă
Bate lanţul şi cătuşa,
De cenuşă,
De cenuşă,
Mi-s bocancii şi păpuşa...
De cenuşă, de cenusă...

De cenuşă e troianul,
Şi povestea năzdrăvană.
Nici dulceaţă,
Nici bomboane
N-avem şi-a trecut şi anul...
Nici dulceaţă, nici bomboane...

Dar veni-va primăvară,
Vor avea copiii iară
Câmp cu floare,
Cer cu soare,
Nuci şi ţinte-n buzunare.
Câmp cu floare,
Cer cu soare.

■

Suită-grotesc împotriva armei cu neutroni

a. ... Explozii de cord a câte
cinci tone de trotil pur-sânge...
b. ... O, praf vitaminizat de cuvinte,
Cu care ne lustruim aurul în gură...
Admitem: metafora pe-alocuri ne fură,
Realitatea însă nicicând nu ne minte.

1

Maică-natură!
Dragostea ta cea dintâi, cea de lapte
A umanului drăgostit de numele tău mult sunător,
Neprihănit, încă fremătat în trup şi pe gură,
Ca un Luceafăr în noapte...
Mă auzi, maică?
Cutia creierului pruncului tău
E mai mică decât creierul lui gânditor!
Cum de se poate?!
Încotro, veacule-taică?!
Omenirea mai e-n calcarul coajei de ou,
Că abia de se deşteaptă din celula primordială străbunul.
Oho! Ani una mie nouă sute optzeci valorează cât nouă luni de sarcină
A lacrimii noastre în spasmele facerii,
Să ne dăruiască namila Secolului douăzeci şi unu!
Cum o fi el,
Scos din cristelniţa civilizaţiei nucleare?
Silueta bipedă a saltului declanşat de gorilă,
Sub carapacea de plumb, cu soarele cât o lumânare,
Şi durerea dilatată, cât gura monstrului, în pupile?!

...Păsările s-au zburătăit cu toatele
În cerul lor pe vecie,
Iarba e scoasă la licitaţie contravaloare.
Încă din pruncie i se întreabă fetia
Lacrimii din ochiul fecioarei.
Ovalul feţei noastre e ajustat liniei
Timpului, care-şi face cale întoarsă
Către senzaţia de-o clipă a nevertebratelor,
Aflate la stadiul lor de semiumbră şi cearcăn.
Şira spinării ne saltă pe rulmenţi biochimici,
Şi un ţipăt monosilabic
Celula materiei noastre de simţ o desparte.

Rămâne în spaţiu o singură ieroglifă: om-amintire,
Carcasa ei carbonizată, dominând imperii de spaimă,
Sufletul încă e vânat cu arcanul, mare cât un Zero.
Legiunile de neutroni vor despuia-o de simbolul păsării,
mamă,
Solicitând drept mişcare căderea!
Nu-l naşte, maică! ţine-l în furci ca-n cetate,
Refuză-l surplusului de blană sterilă,
Ochiului bulbucat, împerecheat cu gura la spate,
Întru metamorfoza lui de gorilă
Spân-
Zu-
Rată de propriile zile.

2

Cum, maică, am acceptat Ionul drept numele meu propriu,
Sfinţindu-l ca pe un fruct cu gura,
Încă proclamând Pâinea nume comun al existenţei
noastre întru bine,
Şi acum să dau îndărăt, ca şi cum mi-aş trage pe ochi
cătătura,

Ca şi cum m-ar ustura ochii de prea multă lumină?!
Ce-am facut? Ce-am izbândit?
Cât piramida faraonului ne e lacrima pe faţă.
Pe strănepoţi urcă sângele nostru sterp, ca nişte liane.
Apără civilizaţia maimuţei, maică, vine sloiul de gheaţă
Al creierului nostru desculţat, al antiumanilor!...

3

În numele ierbii, care ne-a dăruit
Simbolul coamelor de cai mereu galopând,
Mi se depun munţii de sare în lacrimi...
Cine suntem?
– Aveţi un *pământ.* Păstraţi-l!

4

Neutroni specimeni din neam *antiomfloaremişcare,*
Care vieţuiesc în canalele de scurgeri ale creierului nostru.
Starea antisanitară a lenii de-a accepta mireasma pâinii
la lumina pruncului nou-născutului,
Timp neutru, deplasat, dubios şi oniric al întunericului
de laborator,
Reflex necondiţionat, ca o pată de motorină pe Ochiul
lui Venus.
Spărtură în însuşi hăul *ţipătuluiomenesculuigândire*
În cavitatea unui ZERO, ca un şreang, pe sufletul aurului
Inflamat de leucemie...

5

Cuvinte muşcate cu dinţii,
Lacrimă – cotropitoare de ochi,
Copii care-şi mănâncă părinţii,
Ori omenirea care-şi dă foc?...

...Neutronii nu produc nici o paralizie obiectelor
neînsufleţite,
Să zicem, exponatelor de la Munthausen, Hiroshima,
Hatân, Lidice, Pirciupis sau Songmi...
...Au-u-u!
Frunţile noastre-s amante
Ale sângelui nostru cu gheb,
Atomi vagabonzi. Declanşate
Virtuţi de creier imberb...
...Neutronii sunt rezultatul unei foarte îndelungate
Meditaţii ale geniului uman... ei nu produc zgomot, nu provoacă seisme, nu devalorează clopotele tuturor
înmormântărilor posibile...
...Au-u-u!
Pâinea e scrumul din gură,
Văzul e incolorul...
Idee-sinetortură,
Ştiinţă-sineomorul...
...Alo! alo! Apăsaţi pe butonul claviculei cu oxigen!
alo-o-o-o-o-o-o!
Cu oxigen...
Cu oxi...
Gen...
En...
N...
Au-u-u-u!

■

Vaccin

Academicianului V. Anestiade

Avem la pâine. N-avem pace,
Şi-o nepăsare ne consumă...
Văzduhul e bolnav de cancer,
Au cancer toţi chirurgii lumii.

Ni-i sufletul în compresoare
Carbonizat şi dus pe targă,
Auzi, să fugi de la izvoare,
Auzi, să nu te ştergi pe lacrimi!
Pe cer cu păcură să-mpresuri,
Pe-aripi, pe vânt şi pe lumină.
Auzi, să nu te-atingi de păsări,
Auzi, să te fereşti de mine!...

■

Geologi, atent...

Descântă-l ca un mag la minerale,
Pământul, când la osie răcneşte,
Nu-l hurduca, să nu-l urneşti, fireşte,
În gheizerele lacrimilor tale.

Apasă-n joc cazmaua ta buiacă,
De luturi steaua, să ne ţină-n cumpeni.
În piramida lui de taină scumpă,
De lăcomie chipul ţi-l dezleagă.

Fii donatorul Lui şi fă să-nfloare
Plămâni de specii, ce-aveau două inimi.
Sub certurile lumii anonime,
Tu nu-l prăda şi nu-l izbi prea tare.

Bogat de gropi, pământul nu-i o groapă.
El, dacă mişcă, ţie-ţi ţine parte.
Nu-i arunca ţărâna prea departe,
N-o face din pleoape să ne scape,

Această lacrimă, strălucind ca steaua –
Cine în ea izbeşte cu cazmaua?

■

Acolo, la marginea orzului tânăr…

Aruncând-o în nişte vânturi bătrâne,
Gheorghe îşi mână casa la treabă –
Îi aruncă vreo două „pohoade" în spate
Din cele mai noi cu putinţă acum
Şi-apoi o îndeamnă, cum pare că-i bine:
– Hai, toanto, că fân nici vorbă să-ţi dau,
Şi piară-ţi pofta de apă. S-a zis. –
Te-ai lenevit şi nu te mai cari,
Să-ţi vezi fecioroaicele tale de umbră,
Acolo, la marginea orzului tânăr.
Brâiele-n şold şi le-a pus, cum se ştie,
Şi bătând din hogeag, ca o zebră din coadă,
Casa porni fireşte să are
Ogarul, care părea că se duce
La marginea lumii, cu traista pe umăr.
Dulăii, călări, pe porţi şi pe garduri,
Au fost să aprobe afacerea asta,
Deşi nici idee n-aveau ce se-ntâmplă.
Ci Gheorghe nici să-i mai ieie în seamă,
Şi după respectul ce li se cade,
Le-a dat o adresă să plece în mă-sa
Cu tot cu pripoane, cu tot cu lanţuguri,

Toate-n măsura bunei lor creşteri.
Nu era timp, ca să-l verse pe vânturi.
La ordinea zilei, primordială,
Casa era ce era-ntr-adevăr
Cu bucile grase şi varul pe vine,
Ca o sudalmă de multă mânie,
Tocmai acuma, când la etaje
Satul fumează neonul din lună.
Toate au fost pân' la urmă să treacă,
Căci lumea când dase pe garduri să vadă
Ce treabă-i şi-aceasta, şi dacă se cere –
Din capul celălalt al ogorului
Gheorghe venea cu o casă de frâu
Cu mult mai juncană, de cum se putea
Să fie în visul celei bătrâne
Cu Doamne mă iartă, şi varul pe ea,
Tocmai acuma, când la etaje
Satul fumează neonul din lună.
Deci, munca lui a fost răsplătită
De-o mare-ndrăzneală, cum nici că vă taie
Prin mintea voastră de buni gospodari...

■

Ninge…

Zăpezile torc albul rodirilor în câmp.
Un foc le mână-n seminţia noastră
Belşugul orelor şi-al grijilor la timp…

Parcă e şoapta noastră cea dintâi,
În zorii primi, când nemurim cu plugul
Printre balade şi printre vecii,

Printre statuile de albul nostru mult,
De multă omenie şi putere –
Tot albul lumii să-l purtăm pe scut.

…Pe necuprinsul albului de tei,
Peste plugarii albi ca nişte zei
Ninge adânc din cel mai alb temei…

■

Acuarelă în alb

Ca un cortegiu nupţial
Ninge pe stări şi sentimente,
Ninge de-un veac, arhetipal,
Ninge profund, ninge total,
Ninge din rai cu-adolescente:
Matriarhatul capital
Tronează iar pe continente!...

■

Roşu fapt de ziuă

Nu putrezeşte roua nicăieri,
Putere mare-i aburul pe munte.
Trec cerbii din stejari, la ceasul lor
În nunta cea de sânge să se mute...

Jumate e pământul sfârtecat
De coame şi copitele de piatră.
Încremeneşte vulturul pe cer,
Când se aprind făcliile de moarte.

Steagul de luptă tremură-n genunchi,
Ci steaua frunţii lor e demnitate.
Fecioara stirpei în lacrimi luminând,
Ţine-a simbol şi a putere-n toate.

Şi câte-s tunete şi fulgere-mprejur,
N-o sperie decât o frunză poate,
Căzută la picioare, ca un semn
Că cerbul făt e cerbul mire-tată.

Ochi fremătat e astrul în tării:
Perpetuarea cruntă-a firii îl domină.
Râurile roşii pe pământ
Poartă stejarii rupţi din rădăcină...

■

Pe gura ta, care e rana...

De ce ne-am îndoi adică,
De ce-am trişa, de ce ne miră,
Că-n floare mirosul conspiră
Cu ceară, când pe mâini ne pică,

Dacă-i desfrâu în toată floarea,
Dacă provoacă şi incită
În simţuri vreri nesăbuite
Şi-mi toarnă-n trup neruişinare?

Şi-apoi de ce, naiv, aş crede
Că rozul nu-i amantul florii,
Că albul florii e-al ninsorii
Ce cade mov, să fie verde.

Otrava florii, diafană,
S-o bei, s-o ştii că-i de culoare
Durerea scrisă cu oroare
Pe gura ta, care e rana

Ce fecundează, suverană,
Plăcerea, îndurându-şi starea?...

■

Lupii

Pe stirpea lupilor se pune-acuma preţ.
Lupii mai rar ne vizitează firea.
Lupii cu aur se plătesc, cu vieţi,
Dacă te urlă-un lup – e-o fericire.

Să nu ai lupi, să te mănânce oi, –
Cum vine-aceasta? Ce e cu pădurea?
Ce braţ a fost să-şi fluture securea,
Să lase numai blana lor pe noi?

Să n-aibă omul lup. E un blestem!
Să n-avem lupi şi să-i vânăm pe hărţi?
...Pe stirpea lupilor se pune-acuma preţ,
Un maxim preţ: să nu ştim să vânăm –
Lupii cu aur se plătesc, cu vieţi,
Deci, e nevoie-un lup măcar să-avem.

Am tras în lupi şi-agonisirăm vânt,
Parcă-am uitat de lupi, dar ni-i şi dor,
Şi-i căutam urlând în umra lor,
Prin ţeava puştii, parcă-n noi ochind.

Mi-i foarte greu să ştiu ca n-avem lupi,
C-am sărăcit de lupi această viaţă,
Că m-am spălat cu plânsul lor pe faţă,
Că lacrima mi-i ciucure de plumb.

■

Cucul

Îmbătrânit între două silabe-ale lui,
Îşi pune viitorul în cuiburi străine –
Un sens al cuiva, al lui nimănui,
Al păsării care nicicând nu mai vine.

Sărac, doar cu numele propriu în spate,
Din ceasuri de lemn îşi strigă feciorii,
Ci ei, ratăciţi dintr-o oră, îl ceartă,
În sângele-i sterp, ciugulindu-i fiorii.
Atâta a fost din el să se-aleagă...

■

Clipa veciei

Odată şi odată va fi să dăm seama.
Nimic pe lume n-o să ne scape –
Răpunem timpul ca pe-un mamut,
Lovindu-l barbar în moalele capului.
Priviţi cum ne tragem lenos şi învolt
Umbrele noastre la marginea gropii,
De parcă venim cu vânatul: la şold
Ne sângeră orele ca nişte dropii.
Timpul va fi să răzbune odată
Ora patru sau cinci către seară,
Ora şase sau opt şi jumate,
Violent atacate de o nepăsare.
Pe lungi cimitire de ore ucise
În hăul orbitelor noastre cu sila,
CLIPA VECIEI va sta neînvinsă,
Pendulându-ne chipul ca pe-o gorilă –
Pe frunţi ori cadrane, ce-arată-n neunde
Ora zero şi trei sferturi de zero secunde.

■

Gheţarii de Sahara

O, stelele fantânilor furate
Sunt cuiele bătute în vecie
Şi cât pamânt e-n lume – e pustia,
Dar mult mai mult e apa niciodată

În ochii mei care-au secat-o-ntruna
Şi poartă vidul cumpenelor grele...
Fântânile gravide cu genune
Privesc din cer cu lacrimile mele,

Care-nde ele nu vor să se-ncapă
Şi de la margini se retrag spre centru,
Şi-apoi dispar la mine sub pleoape,
Să nu le umple oamenii cu pietre,

Să le ia mana, roua sau măsura
Îngenuncherii lumii la izvoare.
Plâng vertical: parcă-aş umplea ulcioare
Mereu întoarse spre pământ cu gura.

... Pe faţă-mi trec gheţarii de Sahara,
Carbonizându-mi plânsu-n cătătură...

■

E straniu,
nu știu cum...

În lacu-acesta apa e de sare –
Îl tulbură pelinul şi deşeul.
Lipseşte sinele din el, lipseşte Eul,
Şi lacul alte ape nu le are.

O mâzgă-apasă firea cu tot greul,
Şi dacă-apasă, e firesc că doare
Pe necuprinsuri pata de unsoare,
Pe care-o dă cu var helicopterul.

Şi-i straniu, nu ştiu cum, pe la izvoare:
La urdiniş s-a înnădit misterul.
Mă ia cu frig, mi se ridică părul,
Când mă surprind că sunt o nepăsare,

Care-şi dă-n cap cu pumnii şi cu fierul,
Care-şi fumează ultima ţigară...

■

Întreabă iarba...

Întreabă iarba: al cui eşti,
De ţii veciile în deşti? –
Să ne prezici,
Să ne coseşti,
Să te căieşti?!
Întreabă iarba: de ce taci?
De ce cu pustă ne îmbraci, –
Ce-o să mângâi,
Ce o să calci,
Ce crezi că faci?!
Întreabă iarba: un' te duci.
Prin care iarbă o să-apuci,
În nicăieri
Dacă ajungi,
Ce-o fi atunci?!

Ce-o fi cu roua cea dintâi,
Ce-o să aşezi la căpătâi,
Ce o să laşi pentru copii, –
În nicăieri, când nu vom fi.
În nicăieri, când n-o să fii?!

■

Din cumpăna sorții

Academicianului Ilie Untilă

Te duci la om şi-l întrebi:
– Cum îţi merg, cetăţene, trebile?
– De, aşa: când pe nou, când pe vechi,
Alta e, nu prea merg ierbile.

Ţârâna-i de zdreanţă şi fără vreun rost,
O drămuie seceta ca pe-o savană.
Din cumpăna sorţii mă uit cu ocheana
În sânge, să aflu pe neamul ce-am fost.

Un fel de-amăreală loveşte-n copii,
Şi omu-i prădat până-n crucile sale.
De-acolo din deal, de lângă vecii,
Fug cimitirele noastre la vale.

Nici cucii nu dau primăvara cu-alean,
Vestind că-am veni din răscruci la lumină.
Se leapădă cerul de omul sărman,
Căci umbra de el abia se mai ţine.

Sunt toate-o căinţă de fraţi şi de pâini,
Murim fără teamă că o să ne doară
Ţara, că e fără noi, dată-afară
Din ţarina ei, s-o cerşim prin străini.

Auzi? Iară tună colo, la origini:
E semn că-o să plouă,
E semn că-o să plângem?...

■

Unul în durerea celuilalt

Ce gândea atuncea omul, când
A rupt fructul şi l-a pus să joace,
Doar în fruct a mai gemut durând
Clipa desparţirii cu copacii?

Ce-au simţit atunci, când au purces,
Braţele prin pomi în căutare?
Fructele din pom n-au înţeles
Că-au pornit din trupul meu să doară.

Ce făcuse omul, ce-au facut copacii,
Când a fost să fie hotărâtul salt, –
Prin durere lin să se-ntorloace
Unul în durerea celuilalt?

■

La nunta de taină

Coboară străbunul meu, baciul Manole,
Dinspre munţi, peste munţi, printre lunci cu trifoi
Cu oaia cornută ca o mănăstire,
Zidindu-şi băciţa în stâna de oi.

Din răscruce de veac, cu berbeci înfloriţi,
El turma şi-o-nalţă cu turla spre soare,
Spre ultima jertfă-a Mioarei fecioară.
La nunta de taină, surpând-o-n părinţi.

Cruntă e datina, bace Manole,
Acestor păscânde, miţoase cupole,
De-o taină vegheate, în trecere lină
Spre mântuire din stranele stânii.

O, ctitorie, o, turmă, o, mit! –
Clopotniţa stânii purtată la gât!...
Trage, Manole, tălăngile toate:
La nunta Mioarei dă zvon de nemoarte,

Stârneşte şi-un vânt, şi-un spulber, să scapere
Cu lupi... de prigoană ce rup şi răstoarnă.
O, mieilor tineri grăbeşte-le coarne,
În burta măicuţei lor să se apere!

Vin ierbile mari: au coasa pe umeri.
Icoana jertfirii Mioarei e-aproape.
O, lacrima oii ne-apasă pleoapa,
O, fruntea codalbă ne muge a turmă.

...Sărută capul baladei pe trunchi,
Tu, foame a lumii, tu, gură-n genunchi!...

■

De ce?

De ce e-atâta rouă pe pământ,
De ce-s atâtea lacrimi conspirate,
De ce-i atâta frig şi-atâta vânt,
Şi-atâta-ndreptăţită strâmbătate?

Dacă au pâinile ideile de grâu
Şi-a le rosti nu am de ce mă teme,
De ce în viaţă mi-i aşa târziu,
De ce în moarte mi-i aşa devreme?

De ce ni-i drumul pururi în răspăr
Luat în piept şi părăsit de soartă,
Prea scurt şi prea lungit în nicăieri,
Şi prea de când mi s-a făcut o piatră

Această amintire despre noi,
Cu-această mult promisă înviere,
Până la marele şi veşnicul apoi,
Până la ultima şi veşnica tăcere?

De ce-s atâtea toate pestetot,
Şi-a toate câte sunt să nu mai pot?...

■

Din ceruri, totuși, s-a furat...

Din ceruri, totuşi, s-a furat
Un clopote, de pe o turlă.
Şi cerul s-a cutremurat
Pe fruntea noastră care urlă.

Şi-acum e cerul crenelat
De dangăte, care atârnă
De limbi tăiate. S-a furat
Din ceruri Biblia şi Smirna.

Şi cerul sus s-a ridicat,
În pestetot păstrându-şi rostul.
Şi e pustiu, şi e păcat...
Din ceruri, totuşi, s-a furat
O lacrimă din Tatăl nostru!...

■

Asocieri vizual-comparative

În zori
Atâta transpiraţie pe trandafiri,
Pe crini şi gheorghine,
Parcă ar munci la amintiri,
Parcă ar pătimi pentru mine!

Şi încă
Atâtea cute – pe cer şi pe mări,
Pe copaci şi nisipul pustiului, –
Parcă ar îmbătrâni de starea
Cea scumpă, de mâine, a fiului
Meu!

Gândim plânsul,
Ca şi cum am vedea în interiorul lacrimii
Şira spinării ei!...

■

Trebuie totdeauna că era...

Sunt greu de conceput:
În tot întregul meu
De fiinţă gânditoare
E şi un gol, care ţine
De perceperea pe din nicăieri
A universului, care se umple
Mai întâi de sensurile
Unei simţiri care, acestea,
Sunt laolaltă
Pretenţiile că eşti.
Deci, golul tot din gol a născut,
Iar că a fost,
Trebuia totdeauna că era sufletul
Şi că acesta îşi este sie
Ceea ce trebuia
Să-ţi fie ţie permanent dor de tine.

■

Omul de vis-à-vis

Numai două oglinzi
Se pot înde ele privi,
Trei – nicicând, niciodată,
Altfel m-aş nega,
M-aş minţi,
Dacă eu nu-aş fi eu
Acela care sunt – omul de vis-à-vis.

Când şi cu Unde se pot întâlni.
Sine cu Sine nicicând, niciodată.
Eu însumi cu mine m-aş contopi,
Dacă oglinzile toate-ar fi sparte
Şi eu n-aş mai fi, n-aş mai fi
Acel care sunt – omul de vis-à-vis.

Perechile lumii pot fi sincopate,
Dublurile lumii s-ar nimici.
Dacă încă-o dată, o singură dată
Eu n-aş fi eu
Acel ce cu degetul mereu mă arată:
Omul de vis-à-vis.

■

Mereu la orizont

Mie mi se pare,
Ţie îţi este
Roua pe mare,
Duhuri pe creste.

Nu ştiu cum unii,
Nu ştiu cum alţii.
Cred că lăstunii
Sunt compilaţii

De alb care-i ştie
Şi nu-i recunoaşte.
Mor, când învie
Acel ce se naşte,

Ca şi cum valul,
Ca şi cum largul
Îi leagă de malul
Şi-l zburdă, de parcă

Toate-ar fi una,
Şi una-ar fi toate,
Căci toate-s minunea
De niciodată,

Care se-ntâmplă,
Şi iar se desface.
Îmi pare că timpul
Pe dos se întoarce...

■

Totul depinde...

Să tai pădurile nu-i chip,
Nu-i chip să desfrunzeşti topoare,
Loveşti copacul – sar aripi,
Loveşti topoare – sare cariul.

De drag ne zboară ghinda jos –
Pentru mistreţi, care o rup.
Cu muşcătura pân' la os
Ne bântuie un dor de lupi.

Balanţele nu se succed:
Câţi arbori sunt – atâţia cerbi.
Dispare-o coasă – e prăpăd,
Îndată se răscoală ierbi.

E totul calculat precis.
Depinde steaua de-un paing,
Paingul de-un voloc întins
În apa golfului Bering.

Toate depind,
Totul depinde;
Destinul de un fir de păr,
Cum de o lacrimă depinde
Nivelul apelor în mări.

Totul depinde...
Luaţi aminte:
În marea noastra aventură
Într-un peisaj de fals desen
Menţinem sufletul pădurii
Cu doze mari de oxigen...

■

Iarbă de miei

În primăvară noi jertfim cu miei,
Iarba pe şes nicicând să se usuce,
Să nu coboare coasa de pe cruce,
Pe-această frăgezime de idei,
Pe tot ce e sunare de mult verde,
Şi de mult proaspăt îmbălsămat pe vale,
Să ţină luna-n chipul dumisale
Capul de miel, dar că-i tăiat nu crede.
Vin ierbile ca-ntr-un sobor înalt,
Să-şi tragă clopotele-n dangăte de lapte,
Boltind văzduhul cu miresme coapte,
Ca o pedeapsă fremătând pe-asfalt –
Să nu se ţină focul de cenuşă,
Să-şi înverzească inima de-a dreptul,
Să bubuie, să-şi răscolească pieptul,
Întinerind şi dărâmând cătuşe.
O, foc primordial, când totul naşte,
Când totul cheamă iarba la lumină,
Când mieii bat de-a dreptul din ţărână,
În fruntea noastră tânără-a o paşte,
Aud din adâncimi cum prin asfalt străbate
Iarba de miei cosită de pe roate...

■

Indispensabil

Pe cer lovesc aripi enorme,
Şi-n locul unde-a prins fiorul,
Descătuşându-se de forme,
Îşi lasă pasărea doar zborul:
Menirea ei – şi-anume – gândul,
Sub fruntea cerului, încins,
Peste genune, peste-abis,
Nimicul materializându-l;
Dar fără aripi – ceru-i goluri
De cuiburi goale,-n care-ntoarse
Clocesc, selenic, nebuloase
Pătrate ouă cu trei poluri...

■

Eu mă declar...

O, fier zimţat
Care devoră
În cuibul humusului
Ora
Acestor ierbi
Şi-acestor ape
De-o lăcomie retezate, –
Eu mă declar un zid de piatră,
Să nu se treacă mai departe:
Sub steaua ţării să rămână
Tot ce ne-au moştenit părinţii,
Să ţinem aerul cu dinţii,
Să ţinem soarele cu mâna,
Şi mai adânc, unde sunt lacrimi
Şi sfânt izvoarele murmură,
Să prindem pasărea cu gura,
Pe sub pământ dacă-o să treacă!...

■

Arșiță, 2003

În ochi se deshide
O lacrimă-amară.
Într-o clepsidră
E toată Sahara.

Dar nime nu crede,
Dar totu-i departe;
Nu se mai vede
Parte cu parte.

Negreşte varul
Clopotniţa-n staluri,
Lung, ca ogarul,
E timpul pe dealuri.

Doar mai pe-aici
Şi mai încotrova
Nimic are-a fi,
Dacă-o să plouă...

■

Norul fură de la nor

Academicianului Vasile Micu

Primăvara cu primejdii.
N-a ploat. Nu-i chip să sameni.
De prin dealuri,
De prin mejdii
Fură seceta din oameni.

Norul fură de la nor
Stropul care-i numai zgură.
Foamea lumii-a tuturor,
Ne-a pus lacătul la gură.

Hemesitul de călduri,
Plugul scurmă în mormânt
De prin câmp,
În arături,
Fierul lui de oase-i frânt.

S-au tras nunţile în miri
Şi-n mirese cu părinţii.
Să nu-mi piară din priviri,
Îmi ţin lacrima cu dinţii...

■

Roibii

Mama, petrecându-mă la gară,
Avea ochii trişti, cu lacrimi plini:
– Cum te-nduri, Ioane, sa lăşi caii
Şi să pleci în târguri prin străini?
Anii lor cu anii tăi de-o seamă
Ne-au fost sporul casei şi-ajutor,
Şi-apoi, dragul mamei, vine toamna
Şi am vrea şi noi să te însori.
Nu-i lăsa, nu-i părăsi, Ioane,
Mai îngăduie, nu fi risipitor,
Căci acolo, unde e departe,
Nu-i la horă, nici la sărbători,
Rostul tău sunt caii,
brazda,
piatra
Şi-acest rai al luncilor cu flori.
Vezi, Ioane, poate face-o dată
Să te mai gândeşti, să mai măsori?…
– Roibii mei, ce mă priviţi din poartă
Trişti ca doi luceferi la apus de zori?

Dacă voi aţi şti ce-i dor de carte,
Dacă-aţi şti şi voi de acest dor,
Nu m-aţi fi privit cu-atâta jale,
Cu durere şi cu-atâta jind,
Ci mi-aţi fi dorit frumoasă cale,
Cum şi eu vă spun, deci, „Pe curând"
Şi că-o să mai vin la primăvară, –
La uluc v-oi duce de urechi,
V-oi hrăni cu fân din buzunare,
Dar acuma trebuie să plec.
Dar acuma, roibilor, în gară
Trenul mă aşteaptă chiuind...
...Dincolo de lanul de secară,
Sus, icoana mamei lacrimând...

1959

■

Ierbare nu cu iarbă

Durerea mea sunt caii. Nici o goană
De vremi să nu mi-i uite, nicicând să mi-i sfârşească,
În fiece ogradă statuia lor să pască
Şi-o claie de memorii să le stea pururi hrană.

Ei, năclăiţi cu arme şi cu răniţi pe coame,
Trag timpul cu otgoane de moarte mai departe,
O stea îi cheamă-ntruna, şi-un plug le ţine parte
Pe steaguri nearate, în drumul lor spre vamă.

E-atât de mare crugul vitezei, că-i prăvale
De către om cu harul măicuţa lor cu-o floare,
Şi pârguit e orzul pe goana lor călare,
Şi ei – lătraţi de peşteri şi fulgeraţi de-o vale.

Ierbare nu cu ierbi ne fac duioşi la speţă
Şi la răspunderi cheamă, să-avem o coasă trează.
Iarba cosită-i ochiul galopului. Nechează
În mâna noastră frâul scăpat de-o frumuseţe.

... Când peste plai cenuşa motoarelor va cerne,
S-o aşezaţi în urne şi-n dealul cu lucernă...

■

Cai prin ploaie

Fug prin ploaie.
Coama lor,
Ca arcuşuri pe viori.

Dans înnebunit de crupe
Struna ploii că o rupe.

Alb sacâz, ori e otravă
Peste coama lor, pe iarbă?

Lacrima pe firul strunei –
Răcnită sonata lunii.

Tu, Beethoven, o auzi ? –
Nunţi prădate, mirii surzi.

O fi luna ca o coasă...
Mire – cal, iarba – mireasă,

Logodiţi întru adânc,
Pe care luceferi plâng.

... N-aud tropot, că se-aude...
Încotro, de când, de unde?...

■

Numitorul comun

Un om pe-un cal 1/2 este întemeietorul
Marii jumătăţi din toată frumuseţea lumii, pe care mereu
O aduni.

Omul e *numărătorul.*
Calul e *numitorul comun.*

Atâta doar că o nuanţă formală
A şirei spinării calului îi mai desparte,
Dar, în fond, calul
E temeiul omului fară de moarte.

Deci, să aduni şi să împarţi egal
Frază cu frază, până sufletul o să ţi-l descoperi.
Un Don Quijote împărţit la un cal
E radical la puterea Cervantes şi egalează cu Operă.

Te ispiteşte mereu termenul de cal-putere,
Cu frumuseţea lui maximă să te-ncaieri,
Încearcă şi reduce calul până la limita marelui Zero –
Numaidecât omul o să atârne în aer.
De aceea un om pe un cal 1/2 este întemeietorul
Marii jumătăţi din frumuseţea lumii, pe care mereu
o aduni.
Omul e *numărătorul,*
Calul e *numitorul comun.*

Atâta doar că o nuanţă formală
A şirei spinării calului îi mai desparte,
Dar, în fond, calul
Este eşafodul şi rugul omului fără de moarte!

■

I-aud venind...

Vine-o fântână, cum ai spune: Fraţilor!
Ce sfântă-i munca noastră în cuvinte!
Întru vecia codrilor, Carpaţilor,
Noi în genunchi ne dezvăţăm a minte.

Veacuri de marmuri, scrise doar cu fruntea,
Le smulgem îndărăt, să n-avem moarte.
Din neguri galopând, ţintaţi cu ceartă,
Toţi caii lumii vin să ne înfrunte.

Stepe de foc pălălăiesc postume
Glorii, cedate pe un tui de coame,
Cabraţi pe timp, toţi caii pasc în foame,
Decapitaţi, însă cerând un nume.

Judeţul lor l-au fost bătut copite
Pe chipul lunii, mult, ca o pecete.
Goană de frunţi, care-au iscat comete,
Au şansa grea de-un gol să ne achite.

Din moartea lor ei încă vor învinge,
Dând sens înalt stejarilor, Carpaţilor!
Vine-o fântână, parcă-aş spune: Fraţilor!
Noi am uitat, noi nu mai ştim a plânge?!

■

De unde se aude
că-n nuntă clopotire...

O clipă nu-ntârzie să-mi crească iarba raiul
Şi-n dragoste sa-mi tune îndrăgostiţii, caii,
Pe floarea lor, când duhuri nechează-a păşune,
Îndragostiţii, caii, pictaţi cu rugăciune.

Fulgeră-n ceruri coame, şi-mi galopează-n datini
Salbăticie sfântă de forme şi de patimi,
La masul cel de noapte cu luna lângă piedici
Cu iarba-mbălsămată înduioşind cu predici,

De unde se aude ca-n nuntă clopotire
Cu-nduioşiri de nufăr – în calul făt şi mire,
Cu lacrime din lacrimi, ca roua, mai aprinse,
Pe coasa ierbii lumii, ca să-mi aline plânsu-mi...

■

Capitol în istorie

Lui Mircea Snegur

Eu pledez pentru şaua calului la muzeu,
Încă pentru şaua calului pe şira spinării muzeului –
Pe drum de zloată, sub cer de criţă, pe timp greu,
Căci şaua calului aparţine istoriei şi trecutului eului.

Pergament tescuit în tom e fiece şa a calului, –
În goana Omului, călărind arme pe cal,
Încă înălţarea Lui pe coama calului-piedestalului,
Înfipt în istorie ca un pumnal.

Cal pag, cal mag, şa roaibă, cal rob,
Ca o mină de mangal exploatată diagonal,
În care războaiele-mi îngrop, în care greşelile-mi dezgrop
În faţa generaţiilor viitoare, ca-n faţa unui tribunal.

Noi paştem şei, şei călăresc arme, caii sunt timp.
Şi ochii noştri rourează ierbi, amintind cai.
O, goana şeilor fară cai, o, şei călărind ierbi, amintind câmp,
O, generali lăcrimând, o, ploi fulgerând în muzeu, ca-ntr-un rai!

Numaidecât la muzeu – râurile şi, cu flamură, – munţii,
Încă toate podurile şi locomotivele Revoluţiei,
Şi, neapărat, şaua calului pe şira spinării muzeului,
Căci şaua calului aparţine istoriei şi viitorului eului!...

■

O, mânzul, o, fătul...

Vine mânzul la maică-sa
Şi se plânge de stele,
De ierbile rele în lapte,
La maică-sa.
Dar fruntea parcă-i fuge-ntr-un nour.
Copitele caută ţâţele pietrei.
Coama dă ghimpi, şi-i chip că-o să-l certe,
Când fruntea-i amurge parcă-ntr-un nour.
O, mânzul încă ar vrea să se joace,
Să-şi tremure-n goană formele tinere.
Născutu-s-a joi. Oho! lată-i vineri.
E sâmbătă-acum, şi ar vrea să se joace.
Ci maică-sa-l zburdă iar către stele,
Unde-o păşune de drag te omoară.
O, lutul îl leagă cu dor de picioare,
Când maică-sa-l zburdă iar către stele.
O, mânzul, o, fătul, că nu mai putea
Să-şi lege de ţarcuri fruntea şi pasul...
Şi mânzul se dase-ntr-o nuntă cu-o pasăre.
O, mânzul, o, fătul, că nu mai putea...
Acum vorniceii ţin iarba de mână,
Se roagă de coasă şi stelei se-nchină...

■

Mânzul

1

Mânzul...
Care a fost odată...
Sărutând cu botul stepa –
Manzu-i lacrima şi spada
Laptelui din ţâţa iepei.
Încă vânt, şi încă luturi,
Galopări ascunse-ntr-însul,
Nechezat de la-nceputuri,
Pe când nu era nici mânzul;
Încă goana şi viteza,
Repezită din copită,
Zmuncitură din ovăzul –
Taina lui neogoită.
Of, şi când gemu ţărâna,
Peste ierbi se-ntinse mâna
Din nimic să mi-l adune,
Din durere şi din spaima
Naşterii ce i-a fost dată...
Prea era frumos al naibei,
Căci l-a zămislit păcatul.
Şi l-am pus atunci să joace
Focuri mari mocnite-n stepe,
Sângerau într-însul macii,
Lăcrămaţi în ochii iepei.
Şi vuia vârteju-n coamă,
Iar în muşchi gemea pământul,
Şi din fuga ceea, Doamne,
Se scorni pe lume vântul.

2

Ochiul mânzului pustiul
Îl suia de sub copite.
Şi urca în cer sicriul
Lumii cele duşmănite,
Şi foiau a groază, Doamne,
Timpii, cerul să-l închidă:
Printre legi şi printre oameni
Cai şi timpi să se ucidă.
Omul sta-ntr-o săptămână
Cu nimicu-n cingătoare,
Vrând frumos, mai către mâine,
Om cu om să se doboare.
Ce-a fost mânzul, ce-a fost timpul,
Mult prapăd să se întâmple?
...Era semn de groază, Doamne,
Între timpi, şi cai, şi oameni...

3

Vânt răpus. Şi mânzu-n spume,
Năvălise-n coamă cerul,
Şi mi-l arătase lumii,
Copiat dintr-o durere.
Iar pe el porneau să cearnă
Goluri mari din golul stepei,
Şi-l durea matern în carne
Şaua lui din pielea iepei...

4

Of, da mânzul era cal
Smuls din propria fiinţă.
Laptele din buze-oval
I-a facut de piatră dinţii.
Şi s-a răsucit la om,
Alinând în el necazul,
Însă omul era domn
Şi i-a sfârtecat grumazul.
Of, şi cum am plâns atunci,
Când am fost, când nu eram,
Blestemând şi chin, şi munci,
Şi cel om, că mi-a fost neam.
I-am dat apă la uluc –
Era lumea în amiază –
Şi i-am pus din urmă plug,
Ca să-i îndulcesc necazul.
Of, da el mergea tăcut
Mai spre azi să se găsească
Şi potcoava l-a durut,
Că-a pornit în sus să-i crească.
Şi s-au raşchirat în os
Fieru-avan şi focul mare
Şi mi l-au pornit frumos
În direcţii vuitoare.
...Mânz din mânz atunci se-nvinse,
Căci muşcând în dinţi zăbala
Mânzul aşeza într-însul
Înţelesuri de metale...

5

Caldarâm cu iarba-n patru –
O pasc boturi de rezină.
Iarba-n dinţii lor se ceartă,
La o masă, cu benzina.

Depărtările fac treceri
Undeva către uitare,
Şi-ntr-acolo mi-l petrece
Timpul mult şi timpul mare.
Numai dorul stă să-i cânte
Mari învingeri ce-o să-i vie,
Când va pune-n el pământul
Răzbunări de-o veşnicie.

6

Oh, pe zări către uitare
Timpii merg pe mânz călare,
Şi ascund în timp neutru
Sensurile-i dinăuntru.

Depărtarea joacă grea
În ochi mari şi sub copită.
Idolii de fier în şa
I-au înfipt în coapse pinteni.

Fruntea doarme-n născociri,
Şi-ntr-o linie aparte,
Ca pe-un turn de amintiri
Ora într-un ceas de piatră…

7

Mânzul s-a trezit uitat,
Căci a fost din el mutat
Către grav, către mistere
Cu-nţeles de cai-putere...

8

Ce-a fost mânzul la-nceput,
Dacă-n el e timp trecut,
Fulgerat în proiector
Cu-nţeles de viitor?

Aş vrea ora să-mi răspundă
Cu secunda ei rotundă,
Cum se născocise mânjii
Cu ideea despre dânşii.

Că spre alte aşezări
Vor fi două vârci pe cer,
Peste bara naltă-a lunii
Gând şi mânz să se răzbune...

9

Era marele-nceput,
Când se azvârli din lut
Mânzul, ospătând jăratic;
Sprijinindu-se-n copite
Către patru infinituri
Cu scheletul matematic.

Căci la bază-avea pământul,
Îndârjit să calculeze
Câte cifre-ncape vântul,
Când se toarnă în viteză.
Avea unghiu-n simetrie
Şi tăiat pe verticală
Cu-o necunoscută vie
Cu nuanţe de metale.

10

Caii dorm în ţintirim,
Foc albastru suie-n coamă.
Sună clopot de aramă –
Galopări pe caldarâm.

Au îmbătrânit şi dorm
Cu potcoavele-n afară.
Fierul strâmb prin vânturi ară
Ca prin ierbile ce dor.

Iarba cântă dată-n spic,
Vaduvită de sărutul
Cailor ce-ngraşă lutul,
Legând anii la oblânc.

Iată-i dorm. Şi sună-a piatră
Nechezatul lor departe...

11

Cai de piatră, dacă-au fost, –
Caii toţi au fost ca roibii...
I-au zburat prin vânturi corbii...

Poate că-a urcat în stele
Trupul lor pe înserate,
Undeva să se înşele,
Că-au murit, că-au fost odată.

Luna, pusă în potcoavă,
A rămas pe cer să sune,
Herghelia de prin slavă
S-o alunge, s-o adune.

Coama-dungă-n asfinţituri
Au pornit s-o pască vânturi.
Şi se urcă clituri-clituri
Tropăitul din pamânturi.

...Simt prin aer un framânt
Şi mă uit cu-nfrigurare
Cum ies negri din pământ
Către noapte armăsarii.

12

Frunzuleană, iarbă grasă,
Mi-a fugit mânzul de-acasă
Şi-a plecat către departe,
Către ţara lui de piatră.
Prinde-l-ar un băietan
Cu nas cârn şi păr bălan,
Decât mine mai avan.
Ducă-se să mi-l adune
Undeva dintr-o păşune
Cu iarbă dată cu lună.

Să-i dea apă de izvor,
Cursă prin piatră de dor
În uluc de merişor.
Să bea mânzul, dac-o vrea,
Cântul meu şi lacrima
Din copilăria mea.
Şi-apoi să mă ducă iar
În cel codru de stejar
Cu otavă de cleştar,
Să mă uit în ochii lui
Mari ca apa cerului,
Grei ca piatra dorului.
Şi să-i văd la el în scară
Anii mei cum se coboară
Către lumea de motoară.
Să-i arunc frâiele-n coamă
Cu-nceputuri de alamă,
Când s-o depărta în toamnă,
Şi să-l văd cum pleacă lin
Undeva printre maşini
Către ziua cea de mâini...

Iată mânzul, iată – nu-i.
Of, ochii lui, of, coama lui!

■

În calea sorții

Atâta singurătate,
Şi atâta plictis
În calea sorţii,
Că-mi vine să urlu
Mereu spânzurat
De marginea morţii...

■

Plăcerea de-a minți cu flori...

Nevoia de-a soma color,
De-a rupe tropul în măsele,
De-a sătura rima cu stele,
De-a trage fraza pe picior
Urnind în patul tuturor
Plăcerile purcese grele
Din guri scălâmbe şi tembele,
Puind din neputinţa lor
Dorinţa
De-a minţi cu flori...

■

Ecuații parabolice

Nu ştiu care-i *unu,* Doamnă, dintre noi.
Fă din mine, Doamnă, exemplarul doi,
Indigoul aibă-l tirajat. Atât,
Să rămân acelaşi – *unu* infinit.

Nu fura întregul semnului impar –
Împărţit la *unu,* rămân *unu* dar,
Sunt al tău, cu care te-ai fost definit.
Unu şi cu *unu* dau ceva şi-atât.

Ţine-l şi menţine-l la ce-i soarta lui,
Unul, c-ar fi altul, n-a fost şi nici nu-i,
Chiar de-ar fi acelaşi, tot mai altul îi,
Exemplarul ultim, dar acel dintâi.

Scade, dar adună, totu-i înzadar:
Unu-i pân' la moarte cel mai unitar,
Care e ce pare că ar fi părând
Unu fără *unu* pân' la infinit...

■

* * *

…Poţi arunca în mine cu flori,
Poţi arunca în mine cu pietre –
Te iubesc. N-o să mor:
Mă iubeşti, Petre.

Lacrima timpul ară-mi-o,
Gura n-o să te certe.
– Te iubesc, Mario.
– Eşti Veşnic, Petre.

■

Scrisoare

Lui Gheorghe Vodă

Tu, lemn întru-ales şi adânc la sunare,
Şi soţia Dumitale ca o ploaie fierbinte,
Aţi putea ctitori Minunea cea Mare –
Copilul-vioară cu strunele sfinte.

Un cer ar fi-atuncea între voi să se-adune,
De parcă v-ar curge grâul pe faţă.
Grija cea mare iscată pe-o viaţă
Să vă muncească în cumpăna lumii.

Şi cum jocul cu viaţa se joacă în doi
Şi-o altă avere de voi nu se leagă,
Jucaţi-l, cum parcă-aţi călca pe trifoi
Cu aburul gurii nascându-vă Dragul...

■

Lacrima, duminica

Ştiu că nu mai este-aşa,
Nici altfel şi nici cum poate
Fi iubirea mea a ta
Totdeauna niciodată.
Am tăcut şi tu ai zis:
Las-o, piatră, că e bine –
Soţ eu – ţie, tu fântână,
Mie soaţă într-adins.
Meştere, o, dumneata,
Din adâncuri mai adâncă,
Sfântă, care-o să te-nvingă –
Lacrima-i, duminica –
Bea-o, ca-ntr-o sărbatoare,
De durere, când ţi-i bine.
Gura-mi s-a facut păgână,
Fruntea mea-i cotropitoare.
Dor şi ură launloc,
Nu e chip să te mai aperi,
Aste lacrimi nu-s de ape,
Când iubesc, le ştiu de foc.
Ia-le-n palmă, ardă-ţi mâna:
Cum iubeşte fântâna
Nu iubeşte nimenea.

Lacrima, duminica...

■

Magică

Când a fost,
Că nu eram,
Am venit,
Că ţi-am fost neam.

Tu, deşi nu mai
Erai,
Nu-i exclus
Că te grăbeai

În întâmpinarea
Mea.
Eu –
Mereu pe-alăturea.

Veşnic,
Cât mi-a fost de mers,
Să te caut,
Să mă pierzi...

■

Între viața ta și-a mea

Mai cu rest, mai fără rest,
Cu-acest text fără subtext,
Doamnă, vin să te contest,
Să n-admit ce ţi-ai admis
Cu permis fără permis,
În cuprinsul necuprins
Chipul tău în Paradis.
Cu ce drept, cu fără drept,
Ai făcut ca să accept
Dreptul tău, că n-aş fi drept,
Că ar fi, că nu mi-ai fi
Floarea scrierii dintâi,
Cartea mea de căpătâi,
Să nu ştiu c-ai fi că eşti,
Vestea bună altor veşti
Cu de dor să mă topeşti.
Parcă nu ţi-ai mai afla
Inima, că-ar fi a mea,
Bătând chiar în stânga ta.
Parcă n-ai mai şti că poţi
Printre-ndrăgostiţii toţi
Soarta să mi-o joci la sorţi.
Parcă da, şi parcă nu,
Parcă eşti, şi nu eşti tu,
Pleacă, dară nu te du.
Parcă nu, şi parcă da,
Între viaţa mea şi-a ta,
Du-te, dară nu pleca.
Toate-mi sunt ca un blestem.
Peste vremi din alte vremi,
Te alung şi mi te chem,
Te alung şi mi te chem...

■

Asonanță

Cine ne-ascunde unul de altul?
Parcă
Între mine şi tine-i neantul.
Iartă-mă!

Iubirea mea veşnică, ixul,
Vis poliedru,
Hăul şi piscul,
Crede-mă.

Numai steaua, de-ar fi să ne ţie
O rază pe frunte , –
O clipă, o oră, o veşnicie,
Dar unde-i?

Tot necuprinsul ne strigă-n surdină.
Tu? – Lipsă.
Un soare pe altul de-ar fi să-l lumine
Eclipsă-i.

Crugul se-ncheie mereu în tăcere
Adâncă şi mută.
Radical la puterea lui zero,
Necunoscuto…

■

Ghioc

Semn al blestemului – gura.
Ochiul – cum într-o oglindă te-ai îneca –
Atâta iubire şi ură
E-n dumneata.

Fără pereche
E această tăcere în dumneata,
Cum te-ar răcni şi trăda
Cei muţi cu urechea.

În dumneata
E o dulce minciună
Înflorită de unii,
De cineva.

O, în dumneata.
O, numai nu inima...

■

* * *

E vinul ista alb şi bun –
Şi bat din el scântei în cană.
Sau poate-i zâmbet de codană.
Când două gene le-mpreun
Şi beau din vinul ista bun.

A fulgerat o umbră-n geam,
Perdeaua-n noapte-i fulgerată,
A fost un vin, sau poate-o fată,
Sau poate-o floare de pe ram,
Ce s-a zbătut la mine-n geam.

E vinul ista straşnic bun,
Când două gene le-mpreun!

1969

■

Și alunica

Tăriile în ochii tăi se zbat
Ameţitoare,-apoi adorm şi plâng,
Şi buzele paharului te frâng
Cu-o nesupusă vrere de bărbat.

Pier zâmbetele tale şi n-au rost
Nici lacrima, nici părul de atlas,
Şi alunica pusă pe obraz
E-un punct la frumuseţea care-a fost.

■

Ora unu, de pământ

Hai să facem focu-n oră,
Draga mea. Ce-naltă-i clipa,
Care-ţi vălură piciorul,
Care-mi bântuie aripa.
Timpul e ca melcul, doarme
Într-un cat de ora-n dungă
Şi ca melcul scoate coarne
Boiereşti, să ne împungă.
Dacă urci pe timp călare,
O să-ajungi în ora şapte,
Unde scapără hotarul
Dintre albă zi şi noapte,
Dacă ţii timpul de mână,
Totdeauna vii acasă,
Şi pe cer e lună plină
Într-un sfert din ora şase –
Cea mai dragă oră mie.
Că-i încinsă, cum e fierul…
A trecut o veşnicie…
Uite, dragă-i ora zero,
Şi coboară-n infinit
Ora unu, de pământ…

■

Aureola

1

Luni, sau marţi, sau joi, sau vineri,
A pornit pământul slobod
De-a urcat pădurea-n clopot,
Colo sus, la mănăstire.

Lumânări ardeau în pripă,
Care, subţiate-n lemn,
N-au lăsat decât un semn
Arderii de două clipe.

Iar în strană-ngenunchează
Gura care bea agheasmă
Şi sărută cu libov
Toate buchiile-n ceaslov.

Ci monahii beau din mirtul
Sifonat cu spirt şi apă,
Şi din cozonaci se-ndoapă
După fiecare litru.

Dumnezeu veghea din pod,
Câte-au fost să se întâmple:
Şi-a dus degetul la tâmple
Şi-a-mpuşcat: mai mult nu pot...

2

Codru-n asfinţituri urcă,
Tună clopotul pe-o furcă,
Crucile, din şale frânte,
S-au luat c-un mort la trântă,
Pentru un flăcău de ţară
Care le-ar purta călare
Pe un armăsar o noapte,
Să le facă să mai răbde.

Drese-n mantie de cit,
Maicele l-au ispitit
Pe-un Hristos picat pe-aici
Încălţat în cirivici,
Ce-au strigat: bade Hristos,
Fă-te-ncoa, mai pe din dos.
Crucile: scăpare nu e –
L-au îmbrăţişat în cuie...

■

O viziune aparte

Dorm, grei de timp, apostolii în ramă,
Cu ochi de-agheasmă, zugrăviţi cu teamă,
Privind cum picură din policandre ceara
Pustiul şi nimicul cel mai mare.

Pisicile stuchesc în lumânări,
Bumbi grei de spaimă din zburlitul cefei,
Urnind convoi de şoareci către Domn,
Să-l dea afară din altar şi somn.

Genunchii unde-au fost, răsar păcate,
Pornind spre cer înjurături tăcute,
Pân' la mătănii încă, pân' la frunte,
Cu vânătăile bombate înăuntru.

Când morţii îşi fac crucile în gând,
Nereţinut e Domnul, căci pare înjurând,
Şi, prins cu sfinţii într-o-ncăierare,
Greu de osândă, nu mai vrea să moară.
.....
Ci îngerii beau vin şi fac pistrui...

1963

■

Boccacio, 71

1

Parcă şi azi o văd cum vine toată,
Şi-i joacă-n coapse luna-n jumătate,
Să-ţi ardă mâna, să te deie gata.
Când îşi saltă piciorul printre flori,
Parcă te joacă dracii şi te prind fiori,
Că de plăcere mai că-ai vrea să mori.
Dar a făcut pe-alături şi s-a dus
Cu unul Gheorghe, nalt până-n cartuz,
Cu cizma creaţă şi c-un dinte pus.
El o ducea pe braţe la ai lui –
S-o vadă tot norodul: alta nu-i
Mai de frumoasă şi mai de stăpână
Pe sânii ei şi pe ghiocul mâinii
În care-i creşte să nu-i fure nime.
Eu am rămas cu limba-n gură, cuc,
Dar nu m-am dus la crâşmă să usuc,
M-am aruncat pe pluguri de cu zori
Şi am arat jur-împrejurul lor
Grămadă de pământ, sa crească dor.
Da-n primavară-a fost, că am văzut:
Venea frumoasa c-un ulcior de lut
Pe toartă cu gherghef şi-argint bătut.
Şi când să-l văd aproape cum era
Ulciorul cela care ma durea –
A fost feciorul ei. Era firesc
Să vină el, când dânşii se iubesc...
Şi am plecat în târg peste un ceas,
Şi m-am tocmit să cânt din contrabas
La un taraf. De scârbă şi necaz.

Cu timpul mi-am făcut şi-o meserie,
Să-mi curgă banul drept, nu-n şmecherie,
Că aveam de gând să îmi aduc Marie
La casa mea, din centru, că mi-au dat-o
Oamenii (cu altă vorbă, statul),
Că am lucrat pe cinste toată data.
...Când mă gândesc că tare-a fost frumoasă,
Cu luna frântă-n două, pusă-n coapsă,
Inima nici astăzi ca mă lasă.
Dragostea, măi tată, e ceva,
Care n-o prinzi cu ochii – şi-i a ta.
Dragostea nu-i jocul pe de-ascuns.
S-au potrivit, s-au înţeles – s-a dus! –
N-ajută nici o jalbă-acolo sus...
Ştiu, s-or găsi de-acei ce scriu prin cărţi,
Că umbl' şi eu cu vorba-n două părţi
Să-mi scot pârleala şi pe alţ' să-nvăţ.
Eu, la un vin frumos care se bea,
V-am aşternut ce ştiu din viaţa mea,
Că ce am eu cu soartaăluia,
Care nici el nu e stăpân pe ea?...
...Frumoasă fată! Uite-aici mă doare,
Dar are soţ şi-aceasta-i întrebarea...

2

Cu miez de nucă o-mbuibase mă-sa,
Şi straie i-a facut – numai mătăsuri
De-acele chinezeşti şi de Bender,
Cu-argint pe ţesătură şi cu fier,
Că îmbrăcată-n rochii, când era,
Strălumina ca focul şi frigea.

Când îşi punea în părul ei o floare –
Te culegea, de inimă, salvarea
Şi te ducea să uiţi şi drumu-acasă,
Aşa era hoţoaica de frumoasă.
Ea n-a muncit în câmp, nici în grădină,
S-a rotunjit la umbră pe-o perină
Cu fir lucrat şi broderie fină.
Ci fraţii ei, prin târguri şi departe,
S-au dat la treabă bună şi la carte:
Vin cu nevestele, şi-acelea învăţate,
Că ţi-i mai mare dragul sa le vezi pe toate,
Cum potrivesc şi umblă prin ogradă,
Să înflorească lucrul şi sa ardă.
Lisandra? Cum a fost şi mai înainte –
Parcă o varsă soţul din oglindă,
Să o aşeze sus pe la icoane,
Legată pe din părţi cu celofană.
Nici s-o atingi cu vorba, că o scuturi
De pudră, de vopseli şi cele multe
Arămuri, tinichele, petre scumpe.
(La tăietura rochiei poartă-un cap de vulpe...)
Şi-n degete inele, ca sultanul,
Parcă-a vărsat pe mâini aliotmanul.
Amar ce mai iubea hoţoaica banul, –
Că număra şi zimţii la copeică,
De îngheţau buzunarele lui neica.
Căci el e prost, deşi are maşină.
În locul lui – aş apăsa pe frână:
S-o mai oprească din luat cu mâna.

...O ţine, că-i bălae, cu de-a gata,
Şi-o teme foc, şi mai să dea-n păcate,
Lisandra, când se uită într-o parte...
De-ar fi a mea... Lasă pe mine – aş face
Să-i sară moftul şi s-o văd că tace.
I-aş spune, cum ştiu eu: „Ascultă, doamnă,
Ia-ţi fustele, parfumul, geamantanul
Şi dă-i nainte, că trezesc vecinii,
Să-mi pună de băut, că fac un bine,
De şcoală să le fie la oricine...“
Dar nu-i nevasta mea şi-aceasta-i rău,
Că ştiu ce-aş face şi ce-aş drege eu.
Cum vine asta: de hăleala dă-i,
Pune-i mărgele scumpe şi cercei,
Şi ea să mi te ţină sub călcăi?

3

Busuioc crescut în poartă,
Unde s-a născut şi tata
Şi-a iubit şi el o fată,
S-o poarte la mâna dreaptă,
Cu inel de rămăşag,
Să-i pună jurări pe prag,
Când i-a fost ceasul mai drag.
Lumea n-a crezut şi-a zis:
Mândru e, dar nu-i precis,
C-ar' s-o facă într-adins.
Mama, că era o floare,
Când o pui la cheutoare,
S-a gândit că tocmai are
Prilejul la măritare
Şi-a sărit pe braţul lui,

Braţ vârtos, pe-al tatălui,
Căci ca tata altul nu-i
De frumos ca mama lui.
Însă-a fost, că s-a-ntâmplat
Mai altul de cum a dat
Gândul ei la măritat,
C-a zis tata: Titiană,
Te-am iubit, fată bălană,
Când dă-n floare maghiranul.
A fost dragoste de-o noapte,
Când ghiceşti merele coapte
Şi le furi mai mult cu şoapte,
Săltată de subţiori,
De ce-ai spus că mă însor,
Lumii toată, de cu zori?
Şi acum îţi vrei în casă
Floarea ta de chiparoasă,
Care când a fost culeasă
Sâmbătă după amează.
Eu aş vrea să fiu flăcău,
Ş-apoi află că mai vreu
Să fiu mândru, şi tot eu
Bun de drăgostit mereu,
Tot de flori, ca tine, cum
Să le văd florite-n drum
Cu trei fire de parfum…
Maica mea, cică, -a oftat
Şi-a născut fecior în sat,
Care-a scris cu matostat:
Busuioc, şi încă-o dată,
Am iubit, dar nu ca tata,
Drăgostind pe apucate, –

Am cules pân' am ales
Floarea cea de înţeles,
Când dau toamnele-n cules
Şi răsar de după flori
Flori rotate de feciori
Cu casa în subţiori...

4

Rostul tău de fată mare
Stă ascuns într-o brăţare,
Sus, la coardă-n casa mare,
Unde strigă-n grindă locul
Şi se coace busuiocul
Cu sămânţă de deochiu.
Am văzut că era grâu,
Pus în coapsa ta şi-n brâu,
Spic măşcat, ca val de râu.
Şi-am văzut, că trecea unul
Subţirel, aşa ca struna,
Şi-avea seceră pe umăr.
Am trecut şi eu pe-aproape,
Ţineam vorba sub pleoape,
Dar s-o zic n-am vrut socoate.
Era tot acel fecior,
Cu fruntea de alior
Şi minciuna de trei ori.
Tu-ai săltat şi ai făcut
Două vorbe de-mprumut,
C-a fost greu să spui ce-ai vrut
Şi-ai zis, Gheorghe, uite, eu,
Ş-apoi tu, că eşti flăcău, –
Dacă-o faci, ţi-i dreptul tău.

Eu aştept, de, cum mă ştii,
Căci de tine dragă-mi-i,
Cum mi-a fost şi mai dintâi...
El cu-o floare-n pălărie,
S-a gândit şi-a zis: Marie,
Auzi iarba din cîmpie,
Tinerea şi se mlădie?
Eu mă duc s-o fac mărunchi,
Să-i pun mâna pe la junghi,
Când s-o frânge în genunchi.
Şi-apoi mă întorc pe zori,
Cum ţi-am spus de-atâtea ori,
Dacă nu de vreo trei ori.
Tu atunci ai scos afară
Busuioc ce da în floare,
Să se scuture-n cărare,
Şi ai zis: măi Gheorghe, ştiu,
Că-o să vii şi mai târziu.
. . . . . .
Gheorghe-n iarbă pân' la brâu...

5

Floare din tulpina lui,
Cucului, a Gheorghelui,
Care-a dat să-şi facă pui
Într-un cuib al nimănui.
I-a spus lumea: nu se poate
Să te dai, aşa, deodată,
Când o mână-o vrea, şi-o cată
Altă mână mai pe alta.

Floare dintr-o mărăcine,
Care înfloreşte bine
Numai când o ţine-n mână,
Ea nici a-nţeles că-i slută
Treabă, dacă o sărută
Gheorghe ca pe-o alăută.
El, fecior de om năuc,
Parcă-şi puse boii-n jug,
De-a arat până la fund
Dorul fetei ăl zălud...
...Eu acuma, ce să fac? –
Blestem cucul în copac,
Cosând lacrime pe-un ac,
Să-i înşir mărgele – lui,
Dragului, al Gheorghelui,
Care nu-i şi-al orişicui
În cuibul, al nimănui…

6

Grăiesc florile pe-afară
Că scăpaşi din subţioară
De trei zile câte-o floare,
Când ai scris cu ele-n gând
Trei ulcioare de pământ,
Care s-au împlut plângând.
Căci în lutul lor făcea
Să se năruie o stea,
Care-n umăr mă durea.
Eu am mers pe jos, măi, măi.
Două dealuri şi trei văi
Până la genunchii ei
Şi i-am spus că-ntr-un ulcior,

Cel dintâiul, e cu dor
Limpede ca un izvor,
Şi-n al doilea, că se are
Pusă-alături cu o floare,
Inima care mă doare.
Cel de-al treilea plin e ochi
De făcut şi de deochi
Cu blestemul launloc.
Însă ea bine-a vazut,
C-a fost cântul meu durut,
Ars în vasul cel de lut.
Şi-a turnat în trei pahare
Două lacrime şi-o floare,
Când o plânge omul mare.
Şi mi-a zis să beau de primul,
Şi beau primul ca străinul,
Ca să nu mă vadă nime.
Şi-am baut otrava toată,
C-a rămas şi jumătate,
Să o beu şi altă dată,
Cum şi tu puteai s-o bei...
Pe trei dealuri şi trei văi
Mă dureau genunchii tăi...

7

Fir de carte, iartă-mă,
De mă prinde-o patimă,
Drăgostesc cu lacrimă.
Mai întâi de la mărgele,
Ş-apoi mai în jos de ele
Pun trei sărutări a mele.

Slujitor de gură dulce,
Şoptesc gurii să se culce,
Nu cumva să se usuce.
Ş-apoi unde mă pedeapsă
Mâna ei care mă lasă,
Unde-i ţipă pui de coapsă –
Dacă-l iau în palmă doare,
Fir de floare cu dogoare,
Unde-i să-nflorească-o floare.
Şoaptele ni se strămută,
Căci fac lacrima s-audă
Genele cum se sărută,
Şi spun tare, să se ştie:
Tânără de iasomie,
Îţi port floarea-n pălarie cu mândrie…

8

Am să-ţi cânt de-ntâiul părul,
Fruntea, dacă-n păr mi-o nărui
Şi-ţi mai cânt şi fruntea ta
Cu un neg de acadea.
Şi-ţi mai cânt geana subţire,
Ca buchia de amintire,
Ochii neapărat ţi-i cânt,
Că au negru de pământ.
Buzele, ca două frunze,
Ţin sărutul meu pe buze.
Şi un degete la mână
Cu inel de anasână.
Sărut piepţii, că palpită
Vârful piepţilor ispită.

Şi-apoi iscălesc hârtie
Că-ţi voi săruta calcâiul.
Şi că mult ce te iubesc,
Iată jos mă iscălesc:
Om de codru şi de DOR,
Care nu-i fecior din flori,
Când era la cântători.
Codru-i tânăr de trei ori...

9

...Floare şi din calendare,
Dragă-mi-i şi foarte tare
La rând scris o cititoare,
Când citeşte-n gura mare
Buchia cu-o sărutare.
A citit şi-a scris mai jos:
„E sărut cu dus şi-ntors,
C-a scris cu peniţi de os
Şi cerneli de abanos
Scriitor şi om drăcos..."
Tocmai e aşa cum spui,
E sărut ca-al nimănui,
Scris cu buzele ţugui,
Unde e frumos să-l pui...
Cititoare ce nu iartă,
Săruta-ţi-aş dintr-o parte
Degetul, ce arde-n carte
Buchia încondeiată,
Ca fata nesărutată.

Pune-ţi-aş sărutul tare
De trei ori pe fiecare
Degete cu o-ntrebare
Ce-o gândeşte omul mare –
Cum de ai făcut întâi,
Să-mi pui aripi la călcâi,
Luna când pe-afară îi,
Cum e frunza de gutâi,
Să-mi las cartea-ntre coperţi
Cu trei sărutări la părţi,
Ca pe jalbă trei peceţi,
Şi să fug unde citeşti
Toate semnele pe deşti,
Când te faci că drăgosteşti
Scriitorul care-a scris
Cu pana de ametist
Doua sarutări c-un vis.
Fiecare sărutare
Scrisă e cu buche mare,
Maica ta cine te are!...

■

Peisaj marin

Ochii – i-a prădat lumina.
Aeru-i bucşit în saci.
Valul l-a-nghiţit rechinul,
Marea fată-n scoică draci.

Depărtarea nu se vede:
Ţărmul e mâncat de bărbi.
Fetele se coc pe pietre,
Babele-n nisipuri fierb:

Le mijesc sub bolţi călcâiul,
Ca un ochi de bour, greu,
Ca să li-l sărute-ntâiul
Dintre nouri Dumnezeu.

S-au şters gene şi pleoape,
Firea a rămas c-un ochi.
Iadul mişcă pe aproape
Lungi castroane cu uncrop.

Vara doarme sus în plop.
Mişcă din nisipul apei
Un călcâi ca un ciclop...

■

Pelerini

Din trunchiuri de cireşi au fost goniţi afară
Ţiganii, unde-n lume li-i traiul foarte strâmb,
Deşi nici o zăbavă: cu timpul subţioară
Şi visul în turetce înfipt până-n carâmbi,
Se duc în patru vânturi, cu drumul prins de zgarda
Dulăilor ce latră, mai mult din obicei
La turta lunii care, pe cerul cu smaralde,
Pare un caş de aur pe-pentru puradei,
Care tânjesc a boală de mult tabac în pipe,
Mai potrivind pe focuri pupat, de pus la cai
Argint şi aur, care, fiind topit în pripă,
O fi să le grăbească ajungerea în rai,
Unde vor merge-o viaţă pân' se vor şterge-n noapte,
Până vor trece-n trunchiuri de cireşi,
Statornicind un drum mereu purtat în spate,
Mereu într-o speranţă că ei sunt cei lăieşi,
Stăpâni a toată lumea, deşi în suflet parcă –
Atinşi de-o bănuială, că le e foarte strâmt,
Îşi ard pe ei catranul, depus de mii de veacuri,
Murind încet, că-s mândri de felul lor că sânt...

■

Soroca-deal

E chef mare la boieri,
Rada c-un coţcar petrece...
Fă, te strigă luna-n măr,
Du-te, fă, că veacul trece.
Las-o, mă, că e de zer,
Şi-i ca soarele de rece.
Tot aşa a fost şi ieri
Ora nouă după zece.

Ba o fi că e hanger
Bulicher pe buza tecii,
Neam de pleaşcă de muier
Care nu mai vrea să plece.

Auzi, fă, mă umflă-n nări
Zburda cărnii din turetce.

■

E chip...

Fug stânile scăpate-n trap,
Ci eu privesc ciobanii, cum
Îşi varsă turmele în cap
Şi pleacă-n ţara lor de fum.

E chip că nu se mai întorc,
Că-n zare, când dispar, deschid
Înalte coşuri, care torc
Din viaţa lor de antracit.

Acum sumanele călări
Înfăţişează glugi de ani
Şi lasă goluri de ciobani,
Tălăzuind pe depărtări...

■

Cronica săptămânii

Pe curmezişul depărtărilor,
Jigărit şi slab,
De-i poţi număra doar coastele, –
Un vânt,
O creatură bicisnică,
Un telegar pe-achipuitelea
Din rupturile Asiei;
Şi ţărani lemnoşi,
Traşi la rindea,
Cu bostănăriile în plase uriaşe,
Trăgându-le-n genunchi,
Prin bălării şi înjurături,
Prin gări şi ocoluri de control –
La oraş;
Şi liceenele nubile,
Doldora de pânzeturi belisime,
Dând bâţa în matematici
Şi învăţăturile umanistice,
Cu pulpa picioarelor împlinită în păcat
Şi sânii îmbârligaţi de juneţă,
Pichetând în faţa Băncii Naţionale;
Ci în spatele Parlamentului –
Băligar tragic,
Indezirabil şi scabros,
Ajutoare şi aghiotanţi,
Muşiţă şi atingere cu pedeapsa,
Profeţie şi încredere oarbă;
Şi doamna numărului impar
Al preşedinţiei de ocazie,
Cum se obişnuieşte de la o vreme;
Şi eu carele, contra nelegiuirilor
Şi nedreptăţilor de SĂPTĂMÂNA trecută,
Umblu cu SÂMBĂTA împuşcată-n spinare...
■

Sireaca naivitate...

Domnule deputat,
Mult Stimate domnule ales,
Dumneavoastră mi-aţi spus odinioară
O jumatate de kg de vorbe,
Dar aţi luat pentru ele din haznaua statului
Cât pentru nouă şi un sfert.
Hoţie, donmule deputat,
Jăcmăneală în amiaza mare,
Gogoşi şi la anu-aşteaptă, de-amu,
Că nu vă mai cred.
Doar alta ne-a fost învoiala:
Eu votez partea,
Iar mătăluţă imi speli obrazul, –
Pentră că am cutezat, nu?
Pentru că am iscălit,
Pentru că mi-aţi făgăduit –
După volumul muncii, bine' nţeles,
După randament, bine' nţeles,
După pricepere, bine' nţeles,
Aşa, patru ani,
Aşa, până mă ia dracul,
Că tot n-o scoateţi cu bine,
Că de unde? –

Dacă nu-i de dimineaţă,
Nu-i şi pace?!
Vorbe în dodii, domnule tovarăş,
Sticleţi şi baliverne,
Alivenci şi câine împuşcat.
Aşa, ca să vă aflaţi în treabă,
Aşa, ca să mai trageţi de timp,
Aşa, ca să mai prindeţi la osânză,
Pe când noi, ştilalţi,
Să ne scărpinăm în cap,
Sa batem din buză,
Să belim şi mai departe
Şi mai de-a volna
„Păpuşoiul chestiunii“,
Bieţii de noi.
Halal de aşa!...

■

La acest sfârşit de mileniu

(manifest)

Stimat auditoriu,
Important acum
E să oprim Planeta,
Măcar pentru o clipă,
Măcar pentru un sfert:
Să tragem şi noi de echilibrul Universal,
De cutia lui de viteze,
De cutremure,
Şi de alte hărţuieli naturale,
Sociale,
Bilaterale,
Catastrofale şi de castă.
Să-i punem talaghirul,
S-o priponim –
Mai în dreptul Capricornului,
Mai la stânga de Gaura Neagră,
Să vedem şi noi, barem, zdruncinul
Şi goana pe loc a învechirii noastre
de peste tot.
Să o strunim,
Să-i luăm pulsul
Şi proba de sânge,
S-o răzăluim
De inchiziţie,
Opoziţie
Şi tranziţie.

S-o mai cercetăm la fasoane,
La Coasta de Fildeş,
La vârful cu Dor,
Să mai reducem pe cap de locuitor
ghilotina,
nicotina
şi insulina,
Că de ce adică am lăsa-o de capul ei
Să huzurească
Să ameţească,
Să deie prilej
De opinii în contradictoriu
Cu oportunitatea
Acomodării noastre la democraţie,
revoluţie
şi involuţie?
Trebuie pusă la punct.
Avem toate argumentele
S-o prigonim de pe orbită,
S-o deconectăm de la sursele
Atracţiunii Universale,
De la progresele altor posibile Civilizaţii.
S-o avem, până la urmă, una şi bună.
Citez:
„Pentru toate generaţiile viitorului
Nostru luminos“ (am încheiat citatul).
Trebuie, zic, un vaccin,
Trebuie sancţionată,
Trebuie întoarsă pe dos.

E un motiv serios de încăierare
Starea ei de infidelitate,
De flirt
Şi cochetare
Cu modernismele şi postmodernismele
Plantaţiilor de mărar convenţional,
De ceapă mecanică,
De părere bufantă
Şi abracadabra.
Trebuie, în sfârşit, trezită
La conştiinţa de neam mucalit.
Dar până acolo mai e,
Dar până acolo mai e de spetit
La prăşitul
Şi belitul porumbului pe arie,
E mai de născut cei un milion
De cerşetori milionari,
E de înmulţit cu zece procentul dobânzii
La banca ideilor cu neră spundere nelimitată,
E mai de achitat impozitul pe valoare redusă
La romanţele cu cifru şi buci de Smarande.
Mai trebuie, până la Apocalipsă,
Puţină raţiune,
Puţină zbatere de gând,
Puţină bântuire de sine,
Puţină rădăcină şi durere…

Să mai păstrăm ceva,
Că tot o înviere din morţi are omul,
Tot un spor de visare,
Tot o rătăcire şi o întoarcere la ale sale.
Astea sunt îndemnurile
Pe care vi le adresez,
Domnilor stimaţi optzecişti
Şi nouăzecişti,
Eu, care vă salut cu bucurie
Şi cu speranţa
Că o vom mai discuta,
Că o vom mai rosti
Componenţa şi importanţa lacrimii
La acest sfârşit de mileniu…

■

Către perspectiva analizei

Viitorul e mai lung
Decât trecutul şi prezentul luaţi launloc.
E o cale şi o cale de mers viitorul acesta,
Care, de fapt n-are sfârşit,
Deci începe totdeauna de la prezent
Către viitorul său niciodată atins.
Viitorul, dacă poate fi scurtat,
Apoi îl poţi scurta până la nesfârşit
De la coadă, care mereu creşte,
Ca cea a şopârlei urmărită de trecut.
Oricum, viitorul are toate
Stările de timp cu viitorul lor
Mereu scurtat de la coadă.
Trecutul staţionează,
Se opreşte în istorie.
Prezentul încetinează,
Comercializând prin gări
Ore şi ceasuri cu cuci.
Viitorul şi prezentul
Au, în schimb, numai perspectiva analizei.
Viitorul – şi-o presupune mereu.

■

Viitorul și salvarea întregului continent

Dacă intru în Europa, mi-am zis,
Nu-mi trebuie cât Vavilonul
Numele de familie:
Mi-i de-ajuns şi o singură silabă
Din patronimul stră-străbunicului meu Costache
Stăncuţă
Cel care a tăiat iarbă la câinii lui Augustus al III-lea,
Cel care a turnat apă la moara
Lui Henric al XIV-lea
Pentru o nemţoaică creştinată
În apele Niprului de jos.
Nici un fel de act de identitate, domnilor de la vamă,
Nici o fotografie cât de cât,
Nici un bacşiş ceva acolo,
Decât doar o ramă,
O singură ramă din oţele încinse
De încăierările milenare dintre naţiile migratoare,
O ramă, în care să nu-mi pută
Porecla mea ţărănoasă,
Îndoită cu puţină ticăloşie
Şi mujdeiuri naţionale.
Să merg, deci, în Europa fluierând,
Cu şapca tuflită pe o sprânceană
Şi cu braţele intrate până la coate în buzunarele
Nădragilor cu clapon şi semnul de firmă.
E o treabă pe măsură, nu?
Care va decide, doamnelor şi domnilor,
Viitorul şi salvarea întregului continent.

■

Nevroză

Spaima e ceva de-a nu-ştiu-cui,
De-a nu-ştiu-care. Cum te-ar vizita
De pe din dos, să ştii, că eşti lovit,
Să te convingi că-ai fost un oarecare.

Spaima e ceva, că o să paţi,
C-o să te faci de tine vinovat:
Parcă-ai avea ceva de achitat,
Parcă, nascându-te îndată, o să mori...

■

Prezicerile rele...

Prezicerile rele stau pe-aproape,
Prin călimări, prin geam, prin tabachere,
Pe-un zâmbet, tocmai! Sau pe o muiere
Rotundă, unghiulară şi de-o şchioapă.
Prezicerile rele, dacă vreţi,
E jilţul, rujul, veregheta,
Grimasa mov, sutenul, sau poşeta,
Sau porţelanurile puse în pereţi.
Prezicerile rele se dau jos
Din cucută, din poze şi din teci,
Din vorbă fiartă şi din vorbe reci,
Din şoareci, din pisică, din păros.
Prezicerile rele, dacă sunt –
Pentru strigoi, nesomn, pentru vreun mort,
Pentru lăcăţi, oglinzi, pentru vreun cort,
Pentr-o muţenie, sau pentru necuvânt.
Prezicerile rele se distrug
C-un fir de mac, cu-o roată, cu un cal,
Cu-o gaură, cu o bomboană – luminal,
Sau cu vreo cioară-ncărunţită-n nuc.
Prezicerile rele, dacă vreţi...

■

* * *

Străzile vomită beţivani şi rom.
Măcelari la bursa au tăiat curentul.
S-a răcit în steaguri. Poliţiştii dorm.
Din haznaua ţării s-a furat procentul.

Torc pe acoperişuri miorlăind pisici.
Trag la colţ, de mână, fufele copleşii.
Cei mari mai contează pe-acei proşti şi mici,
Poate vor alege la ales aleşii.

Paşi se-aud în moarte. S-a făcut de morţi,
S-a făcut de groapă, lanţuri şi cătuşe.
Cartofori mizează pe-un calic la sorţi
Cu trotil de rasă, pus sub clampa uşii.

Nu vezi decât pata banului pe ochi,
S-a noptat lumina. Umbra e coruptă.
Venele îşi taie un gângav-proroc.
Soarta lumii umblă cu cămaşa ruptă...

■

Care suntem...

Miroase-a hamul morţii şi-a damf
de comunală,
Şi-a spintecat de piaţă, şi-a beci
cabrând bodegi
În corturile care cu poliţişti pe poale
Se tâlhăresc guverne şi se deşală legi.

Un ruptu-gură-a presei dă fals pe două
pagini,
Se-ncurajează-n tainã luări peste picior.
Codul funciar pe cizme poartă colhoz
(de pajişti),
La Bancă se răstoarnă venit pe scobitori.

E prea sucită lumea, ce mai la deal, la vale,
E mult prea într-o parte şi pusă pe jupit.
Plângem pe rupte, cum că aşa e mai cu cale
S-avem motiv să râdem de noi la infinit.

De-a buşile dăm roată acestui veac
de-o sută.
Halal de demnitatea acestor bravi molâi
Care suntem şi care, intraţi până-n căpute
În băligarul sacru, rugămu-te să vii,

Sfârştă zi a noastră, care te-nvârţi
pe-o groapă,
Care ne eşti salvare şi ultimul pitac.
...Miroase a furtună într-un pahar cu apă,
Miroase-a pute cinstea acestui ultim veac...

■

Silogism alogic

Hai să ne amintim
De câteva lucruri
Care n-au existat niciodată,
Dar care sunt atât de necesare
Modului nostru de a ne face o părere
Absolută despre ele.
Parcă tu nu eşti mort totdeauna trăind
Până a te naşte?
Parcă părinţii tăi, până a muri,
Nu te-au avut niciodată că ai mai fost?
Parcă soarele, aerul şi amintirea
Despre tine, pentru tine nu s-au consumat până
Ai fost conceput
Ca unul nefiind, că erai?
Toate, domnule, sunt fel de feluri
De triste bucurii ale singurătăţii colective
Şi una singură a toate launloc!
Eşti, dar parcă mai trebuia să fii
Nefiindul
Adevărat.

■

Axiomă

Orice este ceva,
Care semnifică orice,
Şi care poate că trebuie,
Că-şi este sieşi altceva
Ce nu poate fi oricum...

■

Întâmplarea mirării

Pe mine, domnule, nu mă poţi scoate
Cu una, cu două din Durere.
Uite că am intrat până la sorţi,
Uite, cu tot trupul,
Uite, cu tot sufletul,
Să-ţi demonstrez minunea maximă
A îndurării de Tine.
Tu ce crezi, domnule, că e o glumă
Moartea continuă a învierii noastre pe tot cuprinsul,
Pe toată singura dată a timpului,
Să ne aducem aminte că suntem
Legaţi unul de altul prin plăcerea
Deosebirii ce există între noi?
Avantajul meu, domnule, e doar că bănuiesc
Posibilitatea că ai putea să fii convins
Că datu-m-am ţie, să trăiesc plenar
Conştiinţa de sine a rănii care eşti,
Să mă doară mereu
Întâmplarea mirării.
Aşadar, e cu totul alta această deosebire, domnule...

■

Necuprinsul în necuprins

O, tu n-ai văzut,
O, tu nici că puteai să vezi
Cum Sufletul îşi târa de păr trupul
La marginea Timpului.
Tu erai numai Amintire,
Tu erai numai Adiere,
Îndurând alte Dimensiuni
Ale închipuirii,
Că ai mai fi existat odată Nicicând.
Tu nici nu puteai să auzi,
Tu nici măcar nu puteai să bănuieşti
Pestetotlocul Numelui Tău
Că ar fi că este
Necuprinsul înăuntrul Necuprinsului
Nicăieri că era.
Cutremură-te...

■

Cu fiece clipă

Am starea insului care supravieţuieşte în veac
Fauna şi flora cu un veşnic amânat final,
Ca şi cum m-ar gândi mereu un copac,
Ca şi cum m-ar alerga incontinuu un cal.

Trăiesc miriade de ani înainte,
De la început, cu fiece clipă,
Chinuit de sentimentul aducerii aminte
Al clepsidrei căreia mereu i se fură nisipul.

Puternică, zic, este moartea naşterii gândului,
Alternând prin forţa ideii contrariilor,
Ca şi cum te-ai răci de la centrul soarelui
Către centrul de foc al pământului.

O, goană a omului de timp nicicând amânată –
De la un punct spre acelaşi punct –
În două sensuri odată...

■

Aparţinem timpului, locului…

Cum aparţine mirele frumoasei nunţii lui,
Cum mireasa aparţine mirelui, soţului, dragului,
Aşa şi pasărea e mireasa mirelui, domnului gutui,
Cum şi casa e mireasa răbdătorului, pragului.
Toate într-un fel sunt ale altcuiva,
Toate ale altui aparţin oricui,
Cum şi dumneata îmi aparţii mie prin cineva,
Cum şi eu vă aparţin vouă prin dumnealui.

Clepsidra e timpul spaţiului nisipului,
Cum şi spaţiul e clepsidra nisipului timpului.

■

Dincolo de oriîncotro

Lui Viorel Dinescu

Dacă n-aş avea în dreapta mea prietenii,
Dacă n-aş avea în stânga mea prietenii,
N-ar mai fi, Doamne, nici această bucurie în jur,
Zidul acesta de certitudine şi presupunere
Că mă am ocrotit de duşmani!
Alerg de unul singur în jurul Trupului meu,
Alerg de toţi absenţii lumii în jurul Sinelui meu,
Respingând atac după atac dovada faptului
Că aş fi, că am fost, că nu eram
Decât teama că s-ar putea sa fie
Că n-am fost prietenul şi duşmanul
Nimănui.
Dacă n-ar fi atâta lumină în jurul Trupului meu,
Dacă n-ar fi atâta lumină la răspântia Sinelui meu,
N-ar fi, Doamne, nici Neantul acesta,
Neundele acesta
De jur-împrejur, care nu-i,
Să ne pară că eşti!

■

* * *

N-o luaţi în nume de rău, domnule chirurg.
Nu vă supăraţi, vă rog,
Cuţitul Dumneavoastră nu taie.
Ar fi prea detot
Să obţineţi arta separării
Cu o asemenea jimblătură.
Şi-apoi un cancer cât de cât
Se obţine nu chiar aşa de uşor –
Trebuie muncă,
Şcoală,
Demersuri în instanţe,
Luate credite
Şi câte şi mai câte.
Mai pe scurt,
Dai totul pentru a-l moşteni
În formă şi pe meritate,
Ca până la urmă să nu se găsească
O aşchie de stea,
Să dezlegaţi acest mister
Atât de constant
Şi atât de mândru
De sacrificarea mea
Pentru el?...

■

Eu, acel de peste-amin...

Nu-mi daţi mult, îmi daţi puţin,
Din puţin – o jumătate,
Şi din jumătate – o parte,
Partea cea care-i pelin –

Să-l beau eu, paharul plin,
Tot amarul unei soarte,
Ce cu nime nu se-mparte
Soarta omului străin,

Care-s eu – un pelerin,
Ce de mine-i mai departe,
Cel mai dincolo de moarte,
Cărui singur mă închin

Eu – acel din vremi de piatră...
Eu – acel de peste-amin...

■

Atâta doar…

Munţilor să le faci scări,
Şi mărilor să le faci scări.
În piscuri dacă-i adevăr,
Şi în adâncuri e-adevăr.
Atâta doar că marea n-are
Ca munţii umbră şi-ntristare,
Atâta doar că peştii plâng
Şi lacrima n-o văd nicicând,
Atâta doar că milenarii
Şi tineri munţii sunt cărunţi,
Atâta doar că scade marea
Şi suie lacrima în munţi.

... Cu roţile să nu treci marea,
Cu luntrile să nu treci munţi…

■

Rugăciune pentru bugetul familiei

Academicianului Petru Soltan

La sine-nhămat, să ne care pe noi,
Pe-acei care-s unu de-o mie de ori,
Şi-s de-o mie de ori cu mai multe orori –
E Calul, Doamne,
E Marele Doi.
Un Doi fără minus şi foarte cu plus,
Un Doi umilit, decât noi mai presus,
Un Doi ce se-mparte cu lumea egal,
Un Doi împărat, care-i rob şi e Cal.
El – cel mai cu soţ, Calul nostru suprem,
Marcat de inflaţii, cabrat pe sistem,
Tot el convertibil şi neapărat
De băncile lumii, de-acei din Senat,
De-acei care-l fură, îl înjură şi-l bat...
O, Doamne, tu care eşti mândru de noi,
De-acei care numără foarte greoi,
De-acei care ţara şi-o trag înapoi,
O joacă la birt şi o-mping în noroi,
O, Cerule mare, ca-n vremea de-apoi,
Mai dă-ne-un potop, mai dă-ne nevoi,
Mai scade ceva, dară lasă-l pe Doi,
Pe-acel de povară şi care e Cal,
Şi care-i bugetul meu minimal,
Şi care, în fond, mi-i câştigul legal,

Să-l am în măsura modestului har
Mai mic decât pare, că-ar fi necesar
Pentru cei lacomi şi laşi uneori,
Şi care sunt unu de-o mie de ori,
Şi-s de-o mie de ori cu mai multe orori...
O, Doamne al nostru, ce ştii a-ndura
Urcarea în scări şi căderea din şa,
Dă-ne povara noastră cea grea,
Cea mai grea –
Calul, pe care îl ştim număra
Până la doi, căci mai mult nu e chip,
Nu e chip să minţim, că-l vrem altul la chip,
Decât Doi, că-ar fi trei, fără unu şi-atât!
Două ierbi, două mâini, să-l cuprindă de gât
Şi să-i pună-ndoit şi să-i deie cu soţ
Două vieţi că-ar avea, dară una cu roţi,
Şi să-l ducă-ncotro i-ar fi ochii că văd
Număratul încet, de la doi îndărăt,
Să nu fie mai mult, că ne-ar păre puţin
Calul nostru suprem,
Doiul nostru.
Amin.

■

Acum și-n veacul celălalt...

Atât cât cerul e curat
Şi aerul e ca oglinda,
Va fi şi sarea şi merindea –
Acum şi-n veacul celălalt;

Mai săţioase, mai de dat
Mulţimii, care se perindă
Mereu mai alta, cum e ghinda
Pe ramul ce s-a scuturat, –

Să nu se piardă, adunat
Să fie timpul, să se prindă
De noi vecia nefiindă
În clipa care ţi s-a dat,

Să locuieşti, să fii vegheat
De tine însuţi pus la pândă...

■

* * *

Veşnicia începu a se micşora treptat
Chiar în stânga mea:
Flutura pe azur ca o pânză
De corabie în golf, dispărând,
Ca apoi să se mărească, să nu mai încapă
În chiar necuprinsul ei
Care se făcu atât de mic,
Încât să se vadă pestetot.
Ce poate fi atunci în dreapta mea,
Dacă Nicicând
Este partea de Necuprins
Şi Niciunde
A Uitării de sine?

■

* * *

Ştiu doar atât:
Nu voi putea face nicicând
Înconjurul Necuprinsului,
Nu-l voi putea nicicând
Mistui definitiv.
Să fiu eu, Doamne, acela
Care nu sunt
Pretutindeni
Să fiu eu nicăieri,
Că aş fi
Dovada acestei
Nemărginite sincerităţi?

■

* * *

De auzit se aude,
Dar lipseşte cu desăvârşire
Ceea ce trebuia să se facă auzit.
De crezut se mai poate crede,
Deşi ne lipsesc cu desăvârşire
Dovezile că sunt pricini
Pentru asemenea conciliere cu lumea.
Ne naştem numaidecât,
Dar ne lipseşte cu desăvârşire
Dovada că am putea măcar
Să ne imaginăm aşa ceva.
Steaua o vezi,
Dar ea încă nici nu va fi.
De aceea şi auzim,
De aceea şi credem,
De aceea...

■

Cutremurul casei

Dacă înclinaţi puţin urbea
Către munţii Vrancei,
O să observaţi numaidecât
Încolăcit în mătasea putredă a lumii
Clocind dezastrul
Şi piaza-rea a surpării în neant.
Nu-l supăraţi.
Dar, vă rog frumos,
Nu-l călcaţi pe bătătură,
Suflaţi ca pe un leac vindecător
Pe încordarea lui sisifică
Damful odorant al coapselor Evei,
Răsturnaţi peste pânda lui bezmetică
Cofele cu laptele călduţ din sânul Afroditei
Şi întocmiţi pe târâte şi în genunchi
Schela de ceară a ultimului Pompei.
Nu-l supăraţi, vă rog,
Nu-l ciupiţi cu ţepoaiele,
Cu bastoanele.
Uşor, uşor
Aşezaţi urbea la loc,
Lipind-o strâns ca o parafă
Pe reliefurile aşteptării
Noastre triumfătoare...

■

* * *

Dacă va dispărea Văzduhul,
Cum vom zbura noi,
Cei din preistoria peştelui
Şi a lacrimii, care a fost Marea,
Că eram?
Cine ne va achiziţiona aripile,
În care Muzeu vom atârna Zborul
Ca mişcare şi înălţare la ceruri,
Că s-a putut?
Copii,
Spălaţi-vă dinţii cu puţină istorie
Şi fuga la culcare. Aşadar, ultima poveste:
Cică a fost odată ca niciodată Văzduhul,
Şi a fost Aripa,
Şi mai era Zborul,
Dar nu mai sunt, că ar fi fost
Nevoia doborârii noastre definitive.
Noapte bună...

■

Zadarnică pierdere de trup

Pe din mijloc fiind pretutindeni
În intenţia de-a mă descoperi,
Eu nu mă voi putea atinge
Cu mâna de Necuprins.
Zadarnică pierdere de trup
Sunt şi vremurile astea din partea
Noastră, a nimănui.
Câştig nelimitat de risipă
Al chiar primei articulări
A ceea ce este, că-i Unu definitiv
Până se inversează numărătoarea
De la nimic la nimic, agonisind...

■

* * *

Îţi jur că mă voi naşte numaidecât,
Că îmi voi lua cu mine drept avans
Şi o parte din moarte,
Că am şi oficiat deja o înviere pe măsură,
Că am mai fost până a-ţi vorbi despre toate acestea.
Îţi jur că voi întâmpina naşterea ta numaidecât,
Că te-am şi petrecut deja în dealul cu plopi,
Să poţi bănui, fară să ştii măcar cauza
Acestei fagăduieli că erai
Până a nu fi...

■

* * *

Fără îndoială că fiecare din noi
Merită o moarte cât de cât veşnică
Pentru început, bineînţeles.
Fără îndoială că fiecare din noi
Merită câteva naşteri
Pentru început, bineînţeles.
Te naşti şi te umpli de amintiri.
Te mori şi te încarci de uitare.
Dus şi întors pe mijloc
Şi de jur-împrejur.
Parcă ai veni numai plecând
Din nicăieri în nicicum
De pestetot.

■

Pasăre căzând pe gânduri

Domnului Ion Borşevici

O fi că se poate,
O fi că s-ar putea
Să planeze totdeauna
O răstignire deasupra
Zborului nostru –
Singura închipuire cu adevărat,
Că e posibilă învierea din morţi
Prin crucificare.
Larg desfăcute,
Îmi sângerează aripile
Jinduind palmele lui Icar
Răstignit pe îndrăzneala cugetului.
Numaidecât e posibilă
Purificarea până la
Înălţarea noastră definitivă...

■

Alchimistul

El afirmă că Vidul
E Ceva care nici n-a fost.
El reinventează reversul părerilor de rău
Şi extrage din Singurătate rădăcina tristeţii şi
Perioada neşansei la determinarea
Absolutului.
El evoluează, în schimb, părerea unei bănuieli,
Că există metamorfoza descreşterii Neantului
De la zero spre zero.
El nu recunoaşte ca atare originea, cauza, baza
Şi necesitatea Ideii,
Ci numai Umbra acesteia, ca ceva nefiind
Pentru Ceea ce poate fi, că trebuie,
Dar nu se va întâmpla nicicând.
El neagă categoric şi documentat
Propria lui fiinţă ca materie şi spirit
În favoarea Stării de absurd,
Că s-a putut ceea ce nu poate exista niciodată
Aducerea aminte...

■

* * *

Ca să vezi, domnule,
Şi Cerul acesta dă frunză,
Că nu mai ştii cum şi unde să-l scuturi
De cât e de pestetot.
De jur-împrejur numai Hăt şi iar Hăt,
Numai Când şi iar Când,
Că n-ai decât să te uiţi pe tine până la tine,
Să nu te mai ştii.
Nicăieri peste nicăieri, domnule,
Absent peste absent,
Gaură peste gaură,
Că n-ai de ce lega nici măcar ideea
Că ai putea să te naşti...

■

De nume dac

Vorbeşte-mi peste trup şi veac,
Peste adaosul veciei.
Tu dă-mi din marea sărăcie
Comoara marelui sărac,

Cel care-n multa-i custodie
De cărturar şi lumii drag
A fost prădat de cer şi glie,
Bogat să fie doar c-un steag,

Cu-o pânză-n vânt, pe un catarg
În larg de munţi – o păpădie,
Dar liber şi întruna sie
Stăpân şi rob de nume dac.

Din amintiri îmi ies în prag
Cu pâine şi cu sare: mie.

■

Ideea de relativ

Vin să vă explic:
Numai timpul rodeşte.
Vremile se mai strică câte puţin,
Se mai uzează,
Se mai răresc pe la coate.
Numai orele sunt impecabile,
Şi clipele veşnice până la moarte.
Putem atinge cu mâna
Doar ideea şi presupunerea,
Că izbutim acest lucru
Cu dorinţa de a ne manifesta
Intenţia că suntem.
Dar Necuprins nu există,
Cum nu există nici miezul Cuprinsului
În Necuprins,
Cum nu există nici relativul, care e
Numai o parte din cuvântul care-l anunţă.

■

* * *

Ca să vezi
În interiorul ei
Teama că ai putea să exişti,
Trebuie să ai lacrima foarte sinceră,
O lacrimă atât de plânsă
Încât să n-ai de pus pe cruce
Decât trupul Cuvântului.

■

Ecoul

Ne repetăm, suntem banali,
Roşi de-ndoieli şi de invidii.
Ecoul a purces din Indii,
Din ţările cu papagali.

El are bronhii de corali,
El poartă un miros de stridii,
El, de culoarea conopidei,
A fost pictat de Marc Shagall,

Ca mai apoi să fie dus
De surdo-muţi... pentru păstrare
La un muzeu cu scoici de mare,
Cu vântul dintr-un ţărm opus,

Din care vine întrebarea,
La care nu-i nici un răspuns...

■

Ruperea din nefiinţă

Silă mi-i de Veşnicie, care-i dincolo de viaţă,
Care-i dincolo de toate şi-i atât cât ţine iasca.
Silă mi-i că-n lumea voastră, unde-i soare,
Dar şi ceaţă,
Nu vrea Cerul, nu vrea Marea,
Nu vor nimeni să mă nască.
Aşteptarea îmi e şansa poate ultima, că nu e
Amintirea să refuze, că-am mai fost şi-n alte dăţi –
Parte n-o să am de moarte,
Nici de cruce, nici de cuie,
Despre mine nici o veste n-o să am, n-o să aveţi.

Totu-apare şi dispare de la sine fără sine,
Totul pleacă, parcă vine de la nimeni înapoi
Vestea, că-o să fiţi mai singuri; mie, singur, fară mine
O să-mi fie dor de mine, vouă v-a fi dor de voi.

Dar de ce se întârzie şi se ţine sub zăvoare
Lacrima virgină-a Pietrei grea cu mine sub pământ,
Dar de ce se avortează şi se-aruncă în uitare
Ruperea din Nefiinţă a durerii care sânt,

Dar de ce e-atâta rană, dar de ce aşa vă doare
Starea mea de infinit?...

■

* * *

Încerc să mă îmbun,
Dar unghiile îmi cresc, îmi cresc mereu.
Încerc să lichidez orice discordie
Dintre fraţi şi prieteni,
Dar unghiile îmi cresc, îmi cresc mereu.
Încerc să aşez pacea între seminţii,
Popoare şi continente,
Dar unghiile îmi cresc, îmi cresc mereu.
Încerc să mor, şi încă să mor,
Dar unghiile îmi cresc, îmi cresc mereu
Cu o furioasă poftă de-a zgâria
Şi a sângera Dumnezeul din mine.

■

* * *

O dogoare îmi sfâşie gura mea meşteră –
Mi-e foame, mi-e sete, dar apa e lincie.
Daţi-mi să-nfulec pulpană de peşteră,
Turnaţi-mi în cană puţină provincie.

Un dor îmi provoacă în carne cărbunii –
Să ard până-n pietrele din temelie.
Daţi-mi să beau nemurire cu pumnii,
Rupeţi din nimb, vreau să mânc veşnicie...

■

Cu raiul numai din furat

O fi să mai îndur un veac,
Să-mi calc pe inimă, să tac,
Şi-n umilire iar să-mi frâng
Genunchii pe un gând nătâng.

Să dau şi să nu iau nimic,
Să vă iubesc, să vă displac,
Şi fară trup, pe catafalc,
Să strig că viaţa e un tic
Cu care-am fost şi eu nimbat
Pe restul veşniciei mele,
Cu raiul numai din furat,
Cu obiceiul dat în rele,
Convins că bolţile sunt grele
Doar de iertare şi păcat...

■

Ora cea mare

Suntem în Univers ca-ntr-o clepsidră:
Curgem, frate!
Boiul subţire dacă ne mai face faţă.
Până la glezne – se cheamă dimineaţă,
Până la brâu – se cheamă jumătate.
Până la creştet – e mai mult ca viaţa.
Alternativ o permanentă vecie ne-amurge,
Fiinţa noastră nicicând să dispară.
Noi, Omule, curgem
În
Ora
Cea
Mare!...

■

Niște rătăcite cete

Vine noapte după noapte,
Noaptea, cum arată-n lapte
Negrul nopţilor răscoapte,
Vine noaptea pe la şapte.

Un amurg întâi se vede,
Un amurg mânjit cu pete,
În amurguri desuete.
Înoptăm pe îndelete.

Şi vorbeşte lumea-n şoapte,
Şi sunt surde toate-toate,
Şi trăim pe apucate,
Şi murim cum nu se poate...

■

Totem

S-au trecut atâtea vremi,
Deşi încă e devreme...
Gheaţa mişună de viermi,
Focul putrezeşte-n lemne.

S-au trecut atâtea lumi,
Ca să nu se mai întoarcă...
Munţii-s dincolo de culmi,
Marea-i dincolo de lacrimi.

S-a dus ultimul cuvânt,
S-au dus ultimele soarte.
Şi-a rămas, c-ar fi fiind
Viaţa dincolo de moarte...

■

Și urmele urmei...

Vrem imposibilul. Urmărim nişte scopuri,
Dar ordinea lumii cu totul e alta,
Dar cerul răstoarnă strânsură de baltă,
Dar trag Araraţii de alte potopuri.

Dar viaţa totuna mai are o haltă,
Mai are o vamă, mai sunt nişte hopuri,
Dar firea-n răscruci e marcată de stopuri,
Dar umbra pe labe din peşteri ne latră.
Dar toate sunt rumbele junglei mumei,
Cadavrul ideii, în final, să răzbune
Urletul gloriei noastre comune
Pe groapa de var a istoriei lumii,

Când şterse sunt toate la ceasul din urmă
Cu urmele noastre şi urmele urmei...

■

* * *

Lui Tudor Palladi

Mi-i bântuit de aripi chipul,
De harul lor. Să cad nu-i chip:
Sunt o aripă din aripa
Cuprinsului cu multe-aripi.

De n-ar fi gândul să încline
Balanţa zborului spre soare,
M-aş crede ochiul de lumină
Prin care Universul zboară...

■

Metafizică

Peste fruntea mea nomadă,
Doamne, porunceşti zăpadă,
Peste părul meu barbar –
Toate gropile de var,
Peste ochi şi peste gură –
Metafizică şi zgură,
Şi de-a lungul, şi de-a latul
Încă-o dată niciodată
Veşnicia şi Neantul...

■

Să nu fie ca fiind...

La un sfert de stat de om,
Mai aproape de departe
Ca un dat, ca un sindrom
Este-un absolut în toate –
Gândul că ai fi trăit
Şi ideea că se poate
Să decizi că-ai fost (de când?)
Încă-o dată niciodată.

Toate sunt, că se prea poate
Să nu fie ca fiind...

■

* * *

Din timpuri postume,
Din foarte pustiu
Devremele-n lume
Venise târziu.
Veni să ne-mbie
Şi să ne-mpresoare
Mai mult ca vecia
Uitarea cea mare –
S-o ştim că-i de piatră
Şi mult înainte
De peste moarte
Aducerea-aminte...

■

Parcă...

Parcă-am coborât din cer,
Parcă aş păşi pe ape.
Trup curat. Îmi arde-n păr
Stea cu presimţiri, aproape.

Măcieş pe frunte, lin,
Pune-o aură, şi încă
Cresc cuvintele din pâini, –
Lumea rupe şi mănâncă.

Şi-ar fi drumul că-i de flori,
Şi-ar fi noapte că se duce.
Mă dor umerii, mă dor
Palmele:
...Se-arată o cruce...

■

Ca și cum în nicăieri...

Pe la ceasu-întâi de zori
Tu te naşti
Şi-ncepi să mori.
Dulmecare-a tristei prăzi,
Tu te cauţi
Şi te pierzi
În uitarea altor vieţi,
Că ţi-ai fost,
Că nu te eşti,
Ca şi cum în nicăieri
Azi ar fi,
Că mâine-i ieri...

■

Toată lumea-i fără lume...

Ce mult regret că nu sunt tânăr,
Că focul îmi e scrum şi fum,
Şi-apoi azi e-atât de vineri,
Şi-apoi azi e-atât de nimeni,
Şi-am să pătimesc. Oricum

Zilele îmi sunt postume,
Fără nord şi fără sud.
Toată lumea-i fară lume,
Numele e fară nume –
Îl evoc, dar nu-l aud.

Şi-i târziu, e frig, e-afară,
Trec singurătăţi pe deal,
Rupţi sunt munţii în hotare,
Piatra în cetăţi e-amară,
Iarba n-are nici un cal.

Parcă-au dat cu var pe aer,
Parcă ninge din păreri.
Parcă dincolo de ploaie
Se-nnorează iar a ploaie,
Să nu plouă nicăieri...

...Lacrima pe cer e vaier,
Miezul lacrimii – de fier...

■

La lumina cometei Halley

Oriîncotro,
Oriundeva
Se-ntemeiază steaua mea.
De pretutindeni,
De oricând
Tot mai aproape de Pământ.

Că-i veşnică,
Încă va fi
Ce-a fost, să-nvăţ a nu muri.

De-atunci,
De-aici,
Până acum –
Ecou, pe care îl văzum...

■

* * *

Vouă o să vă-asemene
Lacrimile gemene,
Care, lăcrimatele,
Îndurat-au toatele
Ale voastre soartele.
Şi veni-vor vremile
Să-mi aşeze semnele
În cuprinsul lumilor
Toată piatra numelui,
La adâncul sinelui,
Amintirea nimelui...

■

Imposibil de aflat

Naşterea mea pentru voi
A fost o noutate,
Una singură reluată de la început,
Aşa cum, bine' nţeles, s-a putut că trebuie
Să fie de un real folos
Exegeţilor – pe tot cuprinsul
Aflării lor de amănunte şi date
Foarte necesare felului meu
Imposibil de realizat.
Minerale tari şi hipnotice,
Uitarea de sine,
Intrarea în rol,
Confruntările optice
Şi negarea continuă
A noţiunii de sine –
Toate vă pot provoca
Dorinţa de a afla
O asemănare cu mine, –
Voi să fiţi primii exploratori
Ai insului care respinge
Ideea ajustării lui la obişnuit
Şi potrivire în toate
Cu eul de vis-à-vis...

■

Destin

Asemeni lui Caligula, dezlănţuit pe cal,
Intrat-am în palate dezlănţuind furtună, –
Direct peste jobene, peste romanţe-un Deal,
Din care-mping afară cu umerii străbunii;

Sunt felul lor de-a fi, şi-accept acest Destin,
Ca lacrima curat pe tot cuprinsul vieţii,
Înalt mai ca un steag, purtându-l sus pe mâini,
Ca pe-un fecior să-l duc, să-l
pun în zid cetăţii.

E marele meu drept şi-mpărtaşit de lume,
Şi-n ăst palat de buchii, pe care încă-i rouă,
Sunt cel ce-nscăunează în faţa voastră-un Nume
De voi tăcut mereu, dar necesar tot vouă...

■

Măriri confuze

Primiţi-mă: eu sunt cel de demult,
Care transcrie timpul mai încoace,
Care pe sine-ntruna se reface,
Care confruntă, dar şi-ndură mult,

Şi are-o angajare la soroace,
Şi poartă în fiinţă un tumult,
Eu parcă din uitare m-aş întoarce.
Eu parcă din durere m-am fost smult

În orele care-au lovit cu pace
Venirea mea în ţărmuri cu iluzii,
Să-mi las ancora şi să-mi strig gerunzii,
În golfurile lacrimii sărace,

În care vă zidiţi măriri confuze,
De care vă e teamă, dar vă place...

■

Gloria de păpădie

Desuieţi în toate cele
Şi banali şi puşi pe harţă,
Noi murim după zăbrele
Şi cu morţi ne dăm pe faţă.

Glosăm soarta cu piciorul
Şi votăm cu fruntea lutul.
În trecut ni-i viitorul,
La sfârşit ni-i începutul.

Vrem, nu vrem, dar se mai poate
A fi rău ce este bine.
Încurcate ne sunt toate
Descurcate de la sine.

Ne-nălţăm ca pe gunoaie
Gloria de păpădie.
Doamne, fă-ntr-un chip şi taie
Mâna mea, să nu mai scrie.

Gura fă-mi-o oseminte,
Ochilor le pune trepte.
Lumea şi-a ieşit din minte,
Omul nu mai ştie şepte.

Profanate-s cele sfinte,
Mutilate-s cele drepte...

■

* * *

Pe chipul meu
Nu-s lacrimi:
Din ochii mei
Co
boa
ră-o
Mioară
Cu
T
 R
  E
   I
ClO
BĂ
NEI...

■

La ceasul de veghe al călăreţului

... Se culcă iarba, se culcă,
Calul se aşterne la pământ şi bea apă din ulucă.
Şi vine la stăpânul calului ceasul de veghe şi-l întreabă din gură:
Unde-i, zice, stăpâne, coama calului, mură?
Copitele unde s-au dus,
Că bea fruntea calului apă de-apus
Şi se aude numai nechezatul acolo, în câmpie,
Parcă se scutură de pustie?
N-ai ţinut cetatea bine în frâie, stăpâne,
Şi a curs în pământ,
Că zboară prin coama cetăţii uliul de vânt
Şi face a rău şi a izbândă pierdută,
Sub gaura tunului, care fumează sub cucută.
De ce nu te-ai ţinut acolo sus, pe şa, măcar cu o mână?
Se putea să te mai lupţi o săptămână
Cu toate împărăţiile,
Care ţi-au tulburat plugurile şi grâiele.
Nici copiii nu ţi-ai cruţat.
Când a fost lupta mai mare,
I-ai pus pe cântat.

Şi s-a tărăgănat războiul pe-o oră,
Atunci s-a vărsat pe zare ulciorul, cu zori roşii,
Că era taman pe la cântatul cocoşilor.
Şi ţi-a lunecat sabia din mână,
Că tu văzut-ai o dragă de ţărână
Şi-ai strigat cu dreapta
Pe brâu:
– Iată aici înfig eu plugul, să năboiască frumuseţe
De grâu! –
Şi să-ţi arunci de pe cal armele toate,
Şi să-l pui la postată să are.
Dar te-a lovit vrăjmaşul cu sabia lui de pe călare...
Scoală, Ioane,
Că s-au dus două escadroane,
Să-ţi mănânce satul,
Să-ţi strice aratul,
Şi o să deie foc la fântână,
Cu un braţ de sulfină.
Şi-o să-ţi joace pe piatra părinţilor la cimitir.
Şi via ţi-o fură neapărat şi te pune la bir,
Aşa cum te văd eu cu sabia frântă,
Muşcând pământul,
Aşa cum îţi creşte în ureche floarea de iarbă,
Că vrăjmaşul nu te întreabă.

Hai, grămădeşte-ţi calul de prin şirul de gropi,
Culege-i oasele de prin plopi.
Copitele, care au stropşit furtuna,
Să le strigi din lună.
Fruntea? O fi ea undeva,
Dacă nu s-o fi dus cu vreo stea.
Frâiele nu le căuta, că-s la tine în mână.
Aruncă-le peste coama calului şi ţine-te bine.
Nu-i chip să mori nici de-a câta oară.
Ridică-te şi agaţă-te de soare,
Să-ţi văd sabia cum peste vrajmaş arde,
Că noi, Ioane, n-o să murim niciodată!...
...Ci eu mai beau două lacrimi din ochii calului
Şi mă duc la mai marele spitalului,
Să-i spun că te-ai dus
Să tragi cu sabia în apus...

■

Întrezăriri

fratelui Grigore Vieru

Lemn domnesc şi cruce-am spus.
Martor mi-i Acel de Sus,
Că n-am vorba-ntru ascuns:
Pe pământul lumii mic
N-am venit ca să mănânc,
N-am venit să fur din pom,
Am venit să vă fiu om,
Să vă dau din lucrul meu
Parte de la Dumnezeu,
Grâu în baniţi, roua-n căni
Şi pelin de pus pe răni,
Şi călcătu lin pe ierbi,
Şi să fiţi mereu la trebi,
Să-aveţi soarele pe cer,
Şi să ştiţi ce-am făcut ieri,
Iar când veacu l-oi da-ntreg,
Să vă spun că mâine plec
La adânc să-i dau de hac
Morţii că a fost să-i plac.
La soroc, când s-o-hdura
Să mă iee scândura,
De pereche când a fi
Să am piatra căpătâi
Şi pe margini, ca lumina
Codru, ca i-o fost de mine.
Şi pe piept, jelind mereu,
Iarba care am fost eu,
Iarba care am fost eu.

■

* * *

Incredibila gură-a Neantului
Se-ntunecă
Către cealaltă gură a altului
Spre a o mânca...

■

Întrezăriri

Iacob Burghiu la plecare...

Greu mi s-a făcut pe suflet,
Şi mi se pare că nu sânt.
Plec mereu unde nu-i CÂND,
Unde-ar fi că-i multă pace,

Acolo unde se face,
Că-mi va sta la căpătâi
Semnul ultim că aş fi
Cel plecat pe totdeauna.

Palidă pe cer e luna,
Ţipă-n noapte-o cucuvae,
Lacrimi pe obraz, şiroaie,
Sporesc apele în mări.

Frig mi-i până-n nicăieri,
Nimeni nu mă mai întreabă.
Vă las tot. Nimic nu cer.

Coasele se-aud în iarbă...

■

* * *

Schematic şi rudimentar
Cer preţul maxim la cântar.
Resping dobânda şi accept
Cântarul strâmb cu braţul drept.

Nu mă sfiesc dacă se ia
Măcar un gram din terezea
În schimb vă dau, ca să aveţi,
Camăta cu scăderi la preţ.

Dar mi se pare şi mi-i greu
Că ce vând eu e trupul meu –
Îl dau pe gratis de la sine,
Cerşind în stradă pentru pâine...

■

* * *

Mi s-a dus din viaţă-o parte
Undeva în nicăieri.
Gânduri v-am lăsat în piatră
Şi idei lucrate-n fier.

V-am lăsat şi-această poartă,
Şi pe ea, – un giuvaier
De cuvinte fără moarte
Ca făcliile din cer –

Vouă-n vremi să vă rămână
Harul pietrei. Să aveţi
Decât mine altă vină,
Decât mine alte dălţi,

Care vor sculpta-n lumină
Duhul sfânt al astei vieţi...

■

Din cândva

Ecaterinei Barbu

Te-aş putea iubi,
Dacă te-ai naşte.
Aş putea să te urăsc,
Dacă ai muri
În ziua de Paşte,
Dacă mi-aş fi.

Te strig incontinuu,
De unde-i nicicum.
Mă strigi din cândva
De departe,
Suntem niciodată
Ca şi cum
Colo, după moarte...

■

Timpul niciodată

Cu veciile în spate
Vine timp de altădată,
Vine timp din lumea toată,
Vine timpul niciodată.

Cu-nceput şi nesfârşit,
Nicăieri şi mai nicicând,
Mai atât şi mai nici cât,
Timp e timpul nefiind...

■

* * *

Să nu ai moarte dacă-ai zidit cuvânt
De stele-aproape şi de firul ierbii,
Moarte să n-ai dacă-ale tale verbe
În lupta lor nu te-au trădat nicicând...

■

Întrezăriri

Colo, sus pe ţintirime –
Întuneric
Cioroime,
Lemnul frânt,
Bătut în Nime,
Iar pe vale –
Toată Jalea
Omului
Măriei sale...

■

* * *

Din toţi îndepărtaţii mei
Mă-ntorsei
Cu Dosoftei.
La tiparniţa cu schit,
Unde o am zugrăvit
Toate relele ce-nvinsem
Şi cu Domnul, pare-mi-se,
„Acolo sezum şi plânsem"...

■

* * *

Am senzaţia că vin
Din străini ca un străin,
Ca să ştiu că-n lume am
Pe-acel eu care-i Adam.

Am senzaţia că plec
Să nu fiu şi să mă neg
Şi să ştiu că sunt aievea
Fără coasta mea de Eva.

Am senzaţia-nzadar
Că mă urc pe cruce iar,
Să-l văd pururi neaflat
Pe acel ce l-am trădat.

■

Un foarte mult departe

Deşi trăiesc şi nu mai pot să mor,
Mi-i dusă amintirea-n viitor,
Pe-un cal mânat de iarba lui, pe şes,
Pe care-o veşnicie am de mers –
Pe drumuri multe, pe tărâmurimii,
Unde o fi că-i umbra mea dintâi,
Ecoul şi uitarea adunate
C-un foarte mult,
C-un foarte mult departe...

■

Întrezăriri

Bate vânt din poartă-n poartă,
Urlă-a noapte şi-a pustiu.
Din departe, mai departe
Mi-e că nu-s şi mi-i târziu.

De din cer se rup la vale
Friguri cu tăiş de coase.
Ceaţă grea: e ca o zale
Pe un babilon de oase.

Împărat în ţara mumei,
Cerşesc lacrima şi plânsu-mi
Şi pe tot cuprinsul lumii
Foame mi-i de mine însumi...

■

Ultimul râu

Cum aşa, nu vedeţi, că mai pleacă un râu,
Ultimul care, da, care sigur că-a fost
Plânsul nostru adânc, să am dreptul să ştiu,
Dacă toate ce curg au în lume vreun rost?

Staţi puţin, ia priviţi cum se rupe de mal
Trupul lui răstignit pe o vale de plumb
Fiţi atenţi, nu-i aşa: pare-un Bour regal
Din cetate-alungat într-un lan de porumb.

Dar poftiţi, dar luaţi Râul ăsta pe mâini,
Daţi-i cale-napoi lângă stemă şi nimb,
Tăiaţi matcă prin voi, – nu-l lăsaţi prin străini,
Luaţi cu ochii din Râu, daţi-i lacrima-n schimb.

Dar vă spun, am dovezi: Râu ăsta dintâi
L-am trecut ca Hristos, fără să-l fi atins.
Nu vă mint, vreau să ştiţi: astă lacrimă îi
Neamul meu curgător pe obrazul meu plâns.

Dar strigaţi, dar vă rog: pleacă ultimul Râu.
...Ochii mei au secat, mi-i pe suflet târziu...

Sinaia, 2001

■

* * *

De bătrân şi de mult vechi,
Ceara-i colcăie-n urechi,
Şi cum pare de mult ieri,
Noaptea-i umblă-n lumânări.
Şi cum vrea şi nu e chip,
Trupu-i leapădă nisip.
Şi cum e, că nu-i defel,
Curge singurul din el.

■

Cristic

Nu cum dormi
Şi cum respiri –
Te-aud, piatră,
Cum te miri

De mine.
Ca roua-n zori,
Te simt, iarbă,
Cum ţi-i dor,

Cum şi mie,
Om şi pod,
Doru-mi-i
De pestetot,

La adânc,
Chiar dac-o fi
Domnul când
O pristăvi

Mie, pentru
Crezământ,
Piatra-n cruce,
Iarba-n vânt,
Să le pună
Pe mormânt...

■

Amuge-a groapă și-a tăceri...

În lume s-a făcut târziu
Şi de pe culmi cenuşa plouă.
Ceasornicari,
C-un bisturiu,
Scobesc de zor în ora nouă,

Unde nu-i timp
Şi-i frig de nord,
Şi-amuge-a groapă şi-a tăceri
Un hău
Cu-o margine de pod
În ţărmii surzi din nicăieri.

Nimicu-i risipit
În drum
Şi-i ca uitarea pe statui.
Mi-i trist,
Mi-s vid,
Şi sunt postum
În lumea asta
Care nu-i...

■

Și va fi atât de simplu

Bate frig de la origini,
Cerul scapără polei,
Şi-o să-ncep şi eu a ninge
Peste toţi străbunii mei.

Din milenii în milenii
Auzi-vei, vei vedea
Cum vor trece sănii, sănii
Peste căruntețea mea.

Şi va fi întruna timpul,
Şi de pretutindeni – eu,
Şi va fi atât de simplu,
Şi va fi atât de simplu,
Parcă-a nins cu Dumnezeu!...

■

ESEURI, EPISTOLE

Nemarginile lui Nichita STĂNESCU

S-a constatat şi s-a legalizat cu lux de argumente ideea că, în spaţiul axiologic şi de afirmare a fiinţei şi spiritualităţii noastre româneşti, Poetul Nichita Stănescu nu poate fi simultan şi cel de al doilea poet Nichita Stănescu.

Există un singur poet Nichita Stănescu. Cel egal cu sine. Cel neegalat de nimeni. Un Nichita Stănescu neînfeudat, de neanalogat, un Nichita Stănescu suveran şi de limita unei singure potriviri şi asemuiri numai şi numai cu el.

Nichita Stănescu este exemplarul unic, cel mai dintâi şi cel mai pentru tot restul vieţii noastre, poetul unei singure fenomenologii şi sintagme de unicat, de adevăr şi de absolut românesc care respinge categoric putinţa de a fi uniformizat, reimplantat, dublat sau suprapus unui alt Nichita Stănescu.

În plan ontologic şi de delimitare a valorii lui poeticeşti, Nichita Stănescu este exponentul prim şi de răspântia de început a cuvântului „UNU" nedivizat în poezia noastră, daimonul luceferic care semnifică starea dreptei cumpăniri a spiritului inovator într-o limbă, cel care incită curiozitatea şi voinţa rostuirii de iznoavă a Logosului originar şi de „spunere mai altfel a facerii şi a refacerii făcutului şi nefăcutului" în poezia românească.

A pretinde că eşti sau, cum din păcate se mai şi întâmplă în lumea celor care se reautoidentifică şi se autoprozelitează de după colţ şi din umbră, că ar putea fi (prin asemănare, prin afinităţi şi similitudini ce ţin direct sau formal de prozodie sau de modul cum este „decopertat"

şi replămădit cuvântul în plasma ideii), un al doilea Nichita Stănescu e o aberaţie, o halucinaţie a narcisismului bolnav, o abilă adaptare a „pretendentului" diletant şi profitor de glorie la „voluptăţile" parazitismului filistin, la „îndulcirile" sunării în *re major* a ne-numelui lui luat cu de la sine neştiinţă în deşert, urâţit şi ruinat definitiv.

Deci, un Nichita Stănescu nu poate fi divizat, substituit şi ajustat potrivirilor aproximative, canoanelor doctrinare şi de copie abuziv asumată: marca de *unicitate*, de *originalitate* şi de întreg a poetului Nichita Stănescu rezidă fundamental în sistemul lui cu totul aparte de a gândi în poezia secolului al XX-lea românesc, de a descifra şi fixa, în limitele nevoii de înnoire continuă, tainele şi strălucirea încă neexplorate ale rostirii româneşti.

Ori, cele UNSPREZECE ELEGII ale lui Nichita Stănescu sunt seama celei mai evidente probe de atestare şi de definire a poetului genial, care muceniceşte în miezul de foc al Cuvântului, a poetului autocrat care-şi declară, profetic şi testamentar, opţiunile pentru o mai nouă orânduială şi guvernare a ideii în teritoriile poeziei româneşti.

„În rest, orice altceva nu", cum ne mărturiseşte chiar singur poetul „Necuvintelor".

Şi totuşi: ca o reafirmare a dăinuirii noastre celei fără de margini, Nichita Stănescu a fost primul care a imprimat verbului românesc starea de graţie a zborului pe dinăuntrul şi peste locul aflării noastre în limba română.

Nicolae DABIJA

Nimeni din generaţia lui nu-mi inspiră atâta respect şi atâta îngrijorare.

Am impresia că l-am cunoscut prima oară din cărţile şi manuscrisele vechi, din mărturiile biblice ale apostolilor beduini, din dedemultul şi depărtatul trecut al istoriei cu psalmiştii şi zugravii anahoreţi de la mănăstirile voievodale ale Moldovei, din laturile şi răscrucile tuturor îndurărilor cu semnul apodictic şi de creştinească smerenie al Troiţelor noastre, pe chipul cărora se prelinge în nesfârşit lacrima de sânge a Basarabiei.

Un alt fel de a-l vedea acum şi un alt fel de a mi-l aminti pentru tot restul vieţii mele, mintea mea nu-şi poate închipui.

Nicolae Dabija trebuie numaidecât repovestit şi numaidecât pus în atenţia unui studiu serios de întrepătrundere şi regăsire a identităţii sale umane, echivalente muncii de restaurare şi reconsiderare a istoriei cu cei mai străluciţi continuatori şi făptuitori ai Ei.

Scoaterea lui din anonimat şi amintiri, din aproximaţie şi asceză ar însemna să recâştigăm măsura de acoperire şi întregire a Omului deplin care este a cărturarului, şi a scriitorului de întâmplări şi adversităţi, de simţire şi demnitate omenească, a istoricului şi publicistului apologet, a biografului şi a întocmitorului de vederi şi idei politice, a parlamentarului înflăcărat şi a camaradului de bună înţelegere cu lumea şi faptele ei folositoare. Admirat, dar şi contestat, dar şi privit cu ochi de lup, Nicolae Dabija însumează, în epocă, şi întotdeauna timpului cât va dura, una din dimen-

siunile spirituale cele mai dramatice ale neamului luptător pentru dreptate şi adevăr.

Înverşunarea Lui de a trăi din plin soarta luptătorului şi a artistului angajat e sublimată de jertfă şi sacrificiu, de ingeniozitate şi intransigenţă, de risc şi îndurarea propriilor sale izbânzi.

El renaşte mereu.

Mi-l reamintesc: e pestetot. Acum şi dincolo de angoasa şi avatarurile timpului trecător.

Dragă prieten

Câte lucruri minunate şi câte asemenea bucurii s-au făcut cu mâna ta, dar şi cu inima, dar şi cu sufletul tău – pentru noi, şi m-am gândit chiar acum să te întreb ce faci, năpăstuitule şi prigonitule de noi, frate Grigore? Cine te-a ridicat din rana inimii tale la ceasul de cumpănă şi primejdie în seara Sfântului Vasile, însoţindu-ţi paşii şi alinându-ţi durerile până la Spitalul de Urgenţă, ca apoi tot pe Dealul Golgotei de acasă, şi tot pe nesomn şi neodihnă să urci până la Luceafăr, şi până la minţii cei mari şi neclintiţi ai părinţilor noştri din vecie, închinându-le, în semn de credinţă ce le-ai jurat, cupa îndurării, plină ochi cu verb şi răstignire?!

De ce nu m-ai anunţat? De ce nu mi-ai dat un semn să vin, să te ajut? De ce ai îndepărtat marginile suferinţei noastre comune, fără să ştii că aşezi la mijlocul şi pe dreapta lor multă amărealã şi multă înstrăinare?

Mi-i dor de tine, Grigore.

Mi-i dor, aşa cum mi-i dor de fratele meu drept, pe care nu l-am avut din părinţi şi din soartă, dar care şi-a strămutat în alinările mele măsura chipului tău, să o am pentru totdeauna parte de neam şi parte de cântec pe tot cuprinsul inimii şi pe cât se întinde pământul şi se arată a fi în vecii vecilor, mândră de noi şi fără de moarte, ţara noastră românească.

Le spun toate acestea pentru că în nopţile mele din urmă, cu necazurile şi greul oboselii de peste zi, am avut presimţirea visului urât şi al întâmplărilor prezicătoare de rău şi de zdruncin, căci de jur-împrejur vedeam numai ceaţă şi numai apă, în care Sufletul tău se zbătea din răsputeri să

iasă, acelaşi totdeauna neted şi curat, la o răspântie de lume. Şi m-am cutremurat atunci, căci visul acela s-a arătat a fi mai mult din zodia semnelor cu primejdie de la capătul trădării şi de la începutul ruinării dintre oameni. Şi în visul acela se făcea că tu, Grigore, veneai tocmai din capătul Timpului şi din sfertul de oră târzie, când e singurătate şi întuneric în lume.

Erai tot numai ciorchine de poamă, căci atârnau pe tine strugurii ca pe butucul de vie. Struguri tămăioşi, struguri răscopţi, pe care îi împărţeai, ca pe nişte odoare scumpe, la nişte rătăciţi, la nişte arvoniţi ai soartei lor încâlcite şi otrăvite de poticneli, de nesiguranţă şi amăgeală. Şi deodată m-a cuprins un fel de teamă, şi deodată un puternic fior de deznădejde puse stăpânire pe mine, căci grămada ceea de oameni cu care te împărţeai din ofrandele tale nu te-a înţeles, lovindu-te peste mână şi peste faţă, să nu le mai faci bine, să nu le mai ieşi cu plinul în drumul rătăcirii lor. Şi tot atunci te-au podidit lacrimile, şi tot atunci ţi-ai luat lumeaîn cap şi te-ai tot dus pe şes şi pe ape până ai dispărut cu totul şi nu te-am mai văzut, şi nu te-am mai văzut...

Să fie oare aceasta norma răsplăţii ce o meriţi pentru binele ce ai făcut tu neamului tău, fraţilor şi nepoţilor tăi, în care te-ai topit ca lumânarea şi ai ars ca flacăra vie, să se vadă din întuneric şi din răbdarea amarului de veacuri coltele cel amărui ai învierii noastre din morţi?! Să fie oare aceasta răsplata?...

Poate că nu trebuie să-ţi povestesc toate acestea, poate că arătările visului ce am avut în noaptea de pomină au cu totul o altă tălmăcire, cu totul o altă dezlegare, dar sunt sigur că numai vis bun nu este, Grigore, căci aievea năzăririlor din somn sunt faptele din viaţă, care adeveresc întru totul dovada repetată a rătăcirii şi a nestatorniciei noastre morale. Poate că nu trebuia să ţi le spun pe toate acestea, poate că nu trebuia...

Ştiu însă că în vremea din urmă ţi s-a făcut tot mai trist şi tot mai greu la inimă, că îţi e tot mai frig şi ţi se face tot mai pustiu în adâncul sufletului tău necăjit, dar nu te da, Grigore, nu dispera, nu te frânge din convingerile tale, din crezul tău: lumina cea caldă şi curată a adevărului despre noi se arată lumii întotdeauna de la rădăcinile sănătoase ale neamului, din adâncurile lui care n-au fost biruite de nimeni şi nicicând.

Ori, ţie, Grigore Vieru, ţi s-au dat cu vârf şi pe de-a-ntregul vremurile acestea, să le trăieşti din plin şi până la capăt menirea şi profetica lor desprimăvărare, să nu mai murim, să nu mai murim niciodată.

Mulţi ani să trăieşti, Grigore, şi să ne fii sănătos, căci asta, de fapt, am vrut să te rog.

Dragă Mihai

La aniversarea marelui cărturar
M. Cimpoi, 2002

Auzi tu? Se făcea că era în Vinerea Patimilor şi eu te-am visat: arătai rupt de oboseală şi fără măcar un pic de roşaţă în obraz, traversând strada pe curmeziş cu lunecarea pasului spre Troiţa din faţa Bisericii Sfânta Mucenică Teodora, unde ardeau de-amu făcliile învierii şi se pristăviseră la loc de pândă şi pomană nevoiaşii şi cerşetorii mahalalelor învecinate, şi tu păşeai printre ei mătăhălos şi greoi, ca un monah de la muntele Athos şi erai ca o nălucă a nopţilor în orele de priveghi şi de arătarea dintâi a răsăritului, crescut mult peste umbra ta şi atârnând din furcile umerilor tăi ca o răstignire peste care se arăta aruncată un fel de matlasă, zugrăvită toată cu simbolurile încruntate ale Apocalipsei şi ale cumpătului de pe urmă al omenirii din ţintirimurile înviate. Cărţile pe care le aveai subţioară, erau numai din lespezi de piatră şi numai din butuci de copaci doborâţi şi glăsuiţi cu plumbul tiparului, şi erau ferecate şi meşteşugite cu catarămi şi alămuri de toate felurile – de meşterii de peste veac şi de peste departele de aur al rostuirii cu înţelepciune şi frumos. Şi eu te-am strigat atunci şi am făcut pentru tine semnul luării-aminte, că eşti împresurat de suferinzii şi săracii târgului, care-ţi cereau mila şi îndurarea ca pe-o dezlegare, dar tu nu m-ai auzit şi nici n-ai adiat măcar puţinul dorinţei de a schimba careva păreri, cum obişnuiam în vremile de odinioară, ci rupeai din trupul cărţilor tale, cum rupea Iisus Nazareteanul din pâinile apostolilor blagocestivi, săturând şi potolind scâncetele îmbulziţilor înfo-

metaţi. Cineva chiar atunci mă trase de haină, băgându-mi în ureche asemenea cuvinte: „Lasă-l, că e Mihaiu Cimpoi, fratele nostru, se duce în drumul lui şi la ai săi şi de-o seamă, să-şi apuce locul printre cei mai luminaţi pământeni, câţi au fost de s-au prăsit vreodată în laturile noastre de la început până la ceasul de acum al cărturarului care trebuie că este şi prietenul dumitale. Are anii la cel de al şaselea numărat câte zece, agonisire răsunată numai în zbucium şi în câştiguri dintre cele mai cu strălucire şi mai cu zăbavă la învăţăturile şi tainele cunoaşterii. Nu-l zgândărî, că-i în For şi-i în altarele meritate numai de acei mai dintâi cugetători de la noi…"

Şi apoi dintr-odată nu te-am mai văzut, căci te risipiseşi într-o lumină, cum n-am mai apucat vreodată să văz şi să mă minunez. Ce o fi asta oare, dacă numai neadevăr nu poate fi? Auzi tu – dacă numai neadevăr nu poate fi?

Credință și pasiune

Tumultuos şi plin de verva cunoaşterii de lume, omul vremii sale, Victor Crăciun face parte din tagma cărturarilor erudiţi, custode şi mare păstrător al valorilor naţionale, cel care, în pofida unor stupide revizuiri şi risipiri ale memoriei trecutului nostru spiritual, retrospectează şi factologizează, spre iniţiere, fondul prim al identităţii noastre artistice, îl consolidează şi îl asimilează demografic şi spiritual asemenea arheologilor insolitul şi farmecul *vechimii* sedimentate în straturile primare ale antichităţii, în burgurile şi heraldica civilizaţiilor demult dispărute.

Pasiunea lui Victor Crăciun pentru universul estetic şi spiritual al moştenirii noastre artistice respinge de la bun început supoziţia unei posibile generalizări pasagere sau a unei demonizări exagerate a genialului creator: admiraţia pentru artistul total, pentru arta şi iluştrii ei exponenţi, e, în fond, un elogiu adus de minunatul nostru istoric literar *actului* de sacrificare a creatorului de bunuri, învăţării pe de rost a *riscului* de-a dăinui şi a perpetua în largurile simţirii omeneşti frumosul şi sublimul artei şi al comunicării acesteia cu lumea.

În sprijinul acestor postulate ontologice şi de suflet românesc Victor Crăciun înalţă impunătoare pantheoane şi sanctuare, poduri şi lăcaşe ale sfintei treimi, în care, cu voia Domnului, au a primi binecuvântarea elogiilor şi a recunoştinţei noastre mărimile spiritualităţii româneşti – Mihai Eminescu, I.L. Caragiale, Mihail Sadoveanu, Tudor Arghezi, Constantin Brâncuşi, George Enescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Miliţa Petraşcu, Vasile Voiculescu, Marin

Sorescu şi încă mulţi-mulţi alţi reprezentanţi de seamă ai îndurării noastre de frumos.

Preşedinte al Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni, editor consecvent şi de toată grija al operei eminesciene, propagator din tot cuprinsul trecutului şi prezentului nostru artistic al valorilor spirituale româneşti, încurajatul de noi şi calomniatul de pseudopatrioţii mahalalelor turmentate şi îmbolnăvite de drogul parvenirii şi al îndoctrinării românofobe, Victor Crăciun a ieşit totdeauna biruitor şi cu toate steagurile nepătate din bătăliile pe care le-a dat întru gloria idealului de romanitate, întru credinţa şi nemoartea fiinţei româneşti.

Regretăm că pentru efortul fără egal, depus la deşteptarea românilor din toate laturile dacice, marele basarabean Victor Crăciun n-a cunoscut încă nici o recunoaştere publică din partea statului român. „Sunt român şi am judecat cu dreptate şi înţelegere toate nevoile şi bucuriile neamului nostru – mărturiseşte Victor Crăciun – mai ales ale românilor din Basarabia, leagănul naşterii mele. N-am făcut nimic pentru mine personal. Dar n-am făcut nici jocul nimănui. Mi-am impus credinţa, voinţa şi speranţa întru eliberarea neamului. Norocul şi izbânzile mele sunt *adevărul* şi *credinţa*. Acestea mă ţin în viaţă şi-mi încurajează acţiunile, pe care, în virtutea dreptăţii pentru care lupt, le văd biruitoare".

Viaţa trăită într-o continuă luptă cu nedreptatea, cu mizeria umilirii noastre de către voia străinului şi trădătorilor de neam şi de ţară, aduce în prim-planul speranţelor noastre imaginea întregului nostru popor, care-şi sacrifică pe altarul demnităţii şi credinţei lui într-o viaţă mai bună pe cei mai vrednici fii ai săi, inimile şi puterea cugetului lor – întru dezlegarea cea de pe urmă a destinului şi a dăinuirii noastre în neuitare. Unul dintre fiii ţării, care se mistuie arzând cel mai puternic, e compatriotul şi contemporanul nostru – Victor Crăciun, care admirat de noi, mai trebuie meritat…

Velerom și-un flor de măr

Ar fi normal şi ar fi logic ca despre un om deosebit, ca despre un scriitor ieşit din comun, apreciat şi de tot harul Domnului de a spune mai altfel de cum o spun toţi, să vorbesc în voie, fără poză şi fără excesul de zel al admiraţiei strigate în gura mare.

Ar fi bine…

Numai că mie personal această agreabilă întreprindere exegetică, această gratitudine şi aşternere de suflet mi se dă foarte greu. Şi nu că aş fi, chipurile, lipsit de putinţa de a mă concentra, de a judeca la rece cadrul abordat, că mi-ar lipsi argumentele de rigoare, mijloacele sau agerimea intervenţiei pe viu. Nu. Pricina e cu totul alta, şi anume mereu teama de a nu da greş, de a nu stărui din cale-afară în zonele complezenţei şi arbitrarului, de a nu exagera mărimea şi media valorică a unui adevăr, care, sută la sută, nu e altceva decât ceea ce este în adevăr, şi care, fiind aşa cum pare că trebuie să fie, nu poate fi tăgăduit şi negat în limitele şi evidenţa lui componentă. Or, acest lucru mi se întâmplă cu mult mai anevoie tocmai atunci când obiectul „intervenţiei" mele e un prieten, un poet de excepţie, un creator de mărimea şi importanţa celora care sunt condamnaţi pe viaţă să dea chipul şi măsura adevărată a literaturii româneşti.

Unul dintre aceşti creatori deosebiţi şi mie prieten devotat e Arcadie Suceveanu, poetul propriei noastre naşteri, spirit complex, şi, de toată fiinţa simţirii neamului de români, rana de aur şi pansamentul de miezul pâinii, de lecuire şi revigorare spirituală a liricii noastre contemporane.

Spun acest lucru cu convingerea că imaginea fizică şi spirituală adevărată a acestui vrăjitor de cuvinte şi de zicere întru ales şi pre voia rostirii noastre din veac şi din toată viaţa, o putem desluşi şi scoate la lumina sufletului nostru mai mult din frescele şi vitraliile mănăstirilor Bucovinei, de pe bolţile cu azurul şi chinovarul de Buhara, redimensionat şi de tot cuprinsul şi zborul Luceafărului pe deasupra Levantului cu Egiptul şi Alexandria învăţării pe de rost a căderii Frunzei, a convingerii noastre horoscopice, că nu vom muri nici în moarte, acolo unde vedenia şi arătarea la faţă a scriptorului preistoric şi făptuitor de psalmi şi aducere-aminte, a zugravului de simboluri şi de toate minunile CERULUI nu este decât cea a astronomului contemporan, cu busola şi călimara din care se extrage cerneala metafizică a lui Euclid şi Aristotel, a geometrului cu rigla şi număratul vieţii omeneşti în binomii şi logaritmii lui Pitagora, şi de legea genezei lui Hammurabi din paleoliticul de vreme.

Şi cercetările pot fi continuate la nesfârşit, căci poetul nostru e pestetotlocul căutării şi găsirii noastre în necunoscut şi în oriundele dintotdeauna, rodind pe nou sentimentele creaţiei şi dorul de oameni, lăudând COMEDIA UMANĂ a înaintaşilor şi pedepsind cu nuiaua apele moderniste şi postmoderniste ale poeţilor obscuri, ca filosoful din vechime valurile mării, încă luându-se de piept cu învăţătura scolastică a lui Pindar şi Heraclit pentru terminarea la jumătate a râului, inversându-l şi delurând pe fuscei de crini de plastic scurgerea timpului şi starea pe loc a eternităţii IERBII.

Deşi îşi este sieşi de-ajuns, lui Arcadie Suceveanu îi e mereu sete de Carpaţi, îi e mereu departe de infinitul aproape, îi e mereu târziu în ornicele cu ziua de mâine, care a fost ieri şi va fi azi. Inima lui are viziuni şi dorul lui de evul mediu produce plusvaloare, ochii îi sunt o VINERE de floare. E convins că scopul salcâmului e floarea. Demon-

tează sonetele lui Shakespeare, curtează locomotiva lui Stephenson şi îşi scrie visele cu coarnele MELCULUI lui Ion Barbu. În nopţile de criză şi disperare mulge capra tavanului de var. Curăţă cartofii în ritmi dactilici şi bea vinuri vechi cu marginile roase, şi i-ha-ha, şi oho-ho velerom şi un flor de măr şi de toate tradiţiile pe nou, Arcadie Suceveanu nostru e la cei 50 de ani româneşti, tânăr şi de frântu' pe genunchiul lui Ahiles, vulcanic şi cu sărut mâna, Domnişoară Poezie, melancolic şi cu sărut ochii, Domnişorule Iamb, *que c'est le comment de la fin* şi încă Prinţul Stelei înfiptă de-a dreptul în eternitate şi care – şi scrie NOUL TESTAMENT al clarului de Noiembrie în 16 curgător, de parcă astfel ar mai renaşte o dată şi încă o dată, lustruind gloria şi nemoartea limbii româneşti cu mulţi ani în viitor şi cu toţi laurii recunoştinţei noastre pe fruntea POETULUI.

2002

Adrian PĂUNESCU – destinul dureros și tragic al ființei românești

Observ ani de-a rândul, citesc în cărţi şi urmăresc cu un deosebit interes la radio şi în presa de specialitate *Fenomenul Adrian Păunescu* şi mă îngrozesc de cât neadevăr, de câtă nedreaptă judecată şi de câtă indiferenţă suntem capabili noi, românii. Nu cunosc să fi fost, sau că mai există şi la alte popoare asemenea principiu (atitudine), un asemenea comportament de denigrare, de descurajare şi de metodică demolare a valorilor artistice naţionale, ca la noi. Or, Adrian Păunescu, în pofida tuturor altor afirmaţii şi opinii cu referire la poezia şi poeţii de prima mână din spaţiul spiritualităţii româneşti, rămâne a fi unul din cei mai mari poeţi români din cea de a doua jumătate a secolului al XX-lea: critica literară oficială, dar şi o bună parte din confraţii de breaslă (poate cei mai notabili în planul investirii lor artistice), chiar dacă nu neagă cu desăvârşire, deschis, în contradictoriu sau circumstanţial natura vulcanică a poetului nostru, totuşi, opinia de ansamblu a acestora se rezumă, până la urmă, la câteva sumare şi tranzitorii aprecieri cu intenţii vădit marginalizatoare şi minimalizatoare a mărimii lui adevărate, trădând astfel la „conştiinţele binevoitoare" sentimentul egoist, abil camuflat în pânzele tulburi ale unei loialităţi pulverizatoare şi de aruncare în uitare a personalităţii adevărate a marelui poet.

Strădania de a-l deplasa pe Andrian Păunescu în marginea de jos a listei celor mai „aleşi dintre aleşi", rostirea cu o jumătate de gură, evaziv şi cu mâna la ochi a Numelui şi a Operei lui de excepţie este o afacere cointeresată, de prost gust şi fără izbânzi de succes: demiurgica lui perso-

nalitate artistică deschizătoare de noi orizonturi, de noi confruntări cu necunoscutul, cu ineditul rostirii şi gândirii româneşti, respinge orice obstacol ce i-ar sta în cale şi i-ar îngrădi partea din faţă a înaintării lui fulgerătoare şi care, în perspectiva propriului său risc, îi asigură, pe merit şi logic, triumful biruinţei depline, sosirea de primul în piscurile Parnasului meritat.

Înzestrat până în vârful unghiilor cu talent de cea mai aleasă probitate artistică, dar şi de gândire mai cu totul altfel a poeziei româneşti contemporane, Adrian Păunescu lasă posterităţii uriaşe plăsmuiri poetice, în care adevărul şi crezul fundamental al opţiunilor sale sunt înnoirea expresiei verbale sugestive, dar şi a atitudinii faţă de fenomenele dramatice ale timpului pe care îl trăieşte marele creator şi luptător. Nu cunosc de la Eminescu încoace (poate doar la Arghezi, Goga şi Stănescu) o sensibilizare mai profundă şi mai personală a condiţiei noastre artistice decât la Păunescu, iar în contextul dramatic al Basarabiei, prin el, pe unul din cei mai împătimiţi şi mai îndureraţi fii ai fiinţei noastre româneşti.

Aşadar, aurul întregii averi lirice a lui Adrian Păunescu este destinul dureros şi tragic al unui popor umilit, sângele căruia, strigat de peste veacuri, viaţă şi moarte, răzbună cu o floare de foc rostirea pe baricade a limbii române.

Răstignit de propria lui soartă

Vlad Ioviţă a venit în această lume de Mirare şi de multă Pizmuire dintre oamenii de o nespusă şi o nemaiaflată mare suferinţă, dintr-un imens şi de nedescris tărâm de istorie încurcată şi lovită peste gură de cel mai întunecat trandafir al contestării că ar fi cei care sunt, în Transnistria, românii – o răstignire. Cu siguranţă că ceea ce ne-a apropiat pe noi şi ne-a aruncat pe rugul cuvintelor, să facem lumina mărturisirii din părinţi şi de peste veacuri, au fost pietrele, umbra rostogolirii acestora în eternitate, efortul cu care noi le-am potrivit şi articulat stării de adevăr şi demnitate, îndurând româneşte rostirea sacră a fiinţei noastre în verb. Fiecare, bineînţeles, fiind adunat pe drumul şi pornit spre Golgota lui, fiecare în perimetrul de umbră şi lumină a succeselor sale puţine, dar sigure de sinceritatea cu care am avut să confruntăm stigmatul îndoielii şi al nesiguranţei noastre în istorie.

Informat la cele mai adevărate cărţi despre lume şi despre soarta noroadelor care au fost să se masacreze, doar pentru a se umili şi a se pune în graniţă de izolare şi negare reciprocă, Vlad Ioviţă, chiar de la începuturile manifestărilor sale spirituale, a înaintat umanităţii cel mai virulent argument de conciliere între fiinţa umblătoare pe pământ şi divinitate, arătând spre o logică universală, aceea de-a concepe în idealitate şi a cumpăni în adevăr starea de convieţuire a puterilor guvernatoare în Univers. Scriitorul le investeşte acestor puteri dovada unui impact veşnic cu fabulosul utopic aparent, cu geneza comportamentului uman al firii, dând astfel frâu liber imaginaţiei creatorului

de lumi şi de întâmplări adevărate. Este cu totul aparte în cele abordate de scriitor şi regizor conceptul de mişcare a ideilor, de sincronizare a acestora cu simţirea şi înţelegerea de necuprins şi de veşnic.

În baza acestor postulate propulsate Vlad Ioviţă rămâne a fi fiinţa cea mai dramatică a generaţiei sale. Concentrat până la maximum în fraza şi imaginea filmică, el transcende starea de realitate în mit, în moarte, nuntă şi în continuă înviere a materiei gânditoare.

Mărturisesc: încărcaţi cu aproape aceleaşi puteri de rezistenţă, cei doi poli ai opticii şi simţirii noastre s-au opus mereu, plusurile şi minusurile, însă, atrăgându-se, definind astfel calitatea comună a nevoii noastre de a ne „contra" în favoarea unei identităţi artistice acceptabile. Un lucru totuşi rămâne cert: am exaltat şi ne-am manifestat în aceleaşi spaţii morale, distanţaţi parcă, dar în câmpul sensibil al celor mai frumoase valori tragice.

Sunt sigur că la plecarea dintre noi a marelui artist care a fost Vlad Ioviţă, eu am pierdut nu un prieten oarecare, ci un edificiu sacru şi de imensă suferinţă, în care au fost expuse, pentru eternitate, cele mai frumoase chipuri de amintiri despre ceea ce rămâne să fie peste ani scrisul şi filmul moldovenesc, consolidând incontinuu starea de artă cu ceea care poate fi şi este starea de jertfă a creatorului răstignit pe propria lui soartă…

De vineri şi de toate zilele limbii române

Omul cu ştiinţa cuvântului şi publicistul pursânge care trebuie că este numaidecât Constantin Tănase.

Domnia sa se ridică din stirpea celor cu buturuga de mărgăritare şi muşcătura părăduită cu safire, care te năucesc şi care te pun la respect chiar de la prima întâlnire cu milosteniile şi afurisirile de vineri şi de toate zilele limbii române din strada amintirii sale Anatol Corobceanu, 17.

Intrat pe de-a întregul în năravurile polemistice şi de luat în unghi prostia omenească, Tănase e un răzvrătit pe nepusă masă, un mereu cuprins de o nedumerire şi o dorinţă de a rămâne oricând neclintit în convingeri şi mereu cu conştiinţa datoriei împlinite în faţa plutonului de execuţie.

De ce? Răspund: în primul rând, că nimeni nu va putea imputa vreodată că Tănase e un nelalocul lui, că e un scăpătat în amăgeli şi nesocotire de neam, că la o eventuală scurtare sau mărire de putere în vârfurile ţării ar putea, la o adică, să se arate mai puţin înfipt, de cum este astăzi, în relele pricini ale neghiobiei şi ticăloşiei noastre naţionale.

Conştient că-şi face cinstit datoria de cronicar şi de senior-sanitar al tuturor întâmplărilor şi debandadelor ieşite din comun în această parte a lumii, Tănase scrie ca un apucat, scrie fără hodină şi salvare de inimă, scrie pătimaş cu unghia înmuiată în condicile moralei şi ale punerii la punct a celor care două secole de înstrăinare a neamului omenesc duhnesc a ocnă de comisari repetenţi şi a funie de răsfăţat spânzuratul pe graniţă.

Cuvântul lui Tânase, în cele scrise, e greu cât una oca de venin la spiţeriile fachirilor guvernamentali, cuvânt modelat îndelung şi la foc scăzut, bătut pe muchii cu inima şi atingere de suflet. Locul slab, dacă este în latul unor pagini şi în curmezişul unor propoziţii, şi care conţine partea intereselor de importanţă locală, cred că e acela, unde pana maestrului provoacă pornire de scandal şi tatonarea de vederi opuse cu liberalii anchilozaţi poporului. Atâta. Încolo – toate bine şi mersi şi la vremea lor, toate, cum s-ar spune, pe măsura vocaţiei şi a talentului pe care îl are din belşug, bun de dat cu amândouă mâinile tuturor calicilor şi tuturor sclifosiţilor de la marginile literaturii. Adică, am vrut să spun că sunt cu rândul cititului într-o carte de excepţie, într-o carte de găsire şi revenire la fiinţă, la istorie, la frământul şi speranţele de o viaţă ale necăjitului nostru popor.

O carte care dă măsura adevăratei consacrări a acelui care, vă rog frumos, este Constantin Tănase, cel mai îndurat cronicar al timpurilor noastre.

Bunule, scumpule

o epistolă adresată poetului
martir Nicolae Costenco,
la cei 60 de ani de la naştere

La răsăritul soarelui am încercat să-ţi scriu. Dar cuvintele nu erau pe-aproape, ci în minereurile lor amestecate cu mâluri de aur şi nu se vedeau, şi nu era chip să le auzi încă.

Pe ochi, atunci, mi s-au aşezat păuni de flăcări reci, lacrimile au înflorit sâmburi de migdali, şi de multă floare, ce mi-a împovărat văzul, zadarnic osteneam să iscodesc necuprinsurile tale acolo cu dorul. Ţi-aş fi arătat cu mâna şi mă înţelegeai, îmi vedeai şi umbra, că-ţi spune ceva de acasă, dar departele până la tine făcea bloc de aer, ca sticla, nepătruns, fără boare de vânt, să nu se audă.

Câţi ani s-au călătorit de-atunci? Câte zile şi-au încheiat crugul, pipăind prin împrejurimi fără capăt sorocul întâlnirii cu tine? Calendarele au, până la urmă, destinul frunzelor de toamnă şi nu pot să răspundă. Răsfoirea lor nu e decât vântul de păduri amestecate cu neguri, prin care trâmbiţează cerbul uitării, şi nu se poate da un răspuns pe de-a dreptul. Vârtejul timpului a trecut repede, ca apa, şi a dus răspunsul în hăţişuri, şi-i greu de găsit.

De aceia încerc să invoc jocurile mele dintâi, să le văd cu ochii, şi să-mi amintesc clipa închipuirii cu tine.

Ţi-i minte geamurile sparte? O beşică de bour făcea să restituie paguba oamenilor atunci, arătând ca un cearcăn de aur al ochiului atotvăzător din basmul cu orbii, când numai cuvintele au un rost al luminilor. Erau jocurile cu mingile atone şi boante de vorbe în perechi şi cap în

cap, izbite cu piciorul în stradă şi printre oameni. În osmoza sunetelor de cristal din graiul maicilor noastre, jocul acela era de-a tumba şi pe mâni, ca zdupăitul paşilor împodobiţi cu opinci. Vezi? Încerc să pipăi de amu conturul acelor vremuri şi simt că te văd mai bine. Erai într-o radingotă lungă, sau aşa ceva, şi pe lume era toamnă. Aveai capul descoperit şi nespus de nici o părere. Pletele împodobite cu zăpezi le fluturai falnic, ţineai şi o carte în mână cu marginile de aur alb, cu argint se scria şi numele tău acolo.

Câţi ani aveai pe-atunci? Păreai ca un frate mai mare, şi umbra se apăsa mai lungă în dreptul nostru.

Jocul cela nu ţi-a plăcut. Iar lumea te-a văzut cu faţa plânsă, şi a cunoscut unde te doare. Am lăsat totul în stradă şi am alergat să te ascultăm. Atunci ţi-ai şters genele, ca un custode la o pierdere de mape şi ai aprins făclii în vederile noastre, ispitindu-ne ce avem de spus mai departe. Apoi ne-ai citit şi într-o carte. N-o să uit niciodată: era o viaţă de om în cuvintele tale rânduite după pravila sfântă a mărturisirilor cu inima. De atunci uşile casei tale nu s-au mai închis. Lăsam bocancii tocmai în stradă şi întrebam ce faci. Şi tu nu mai îmbătrâneai, ascultându-ne. Ai ştiut că te iubim, şi te strigăm de departe, să aflăm de sănătate şi de rândul frumos, cel ctitorit pe pământul cărţilor noastre, să nu se mai termine.

Câţi ani ai acum? Că sunt 60 bătuţi pe ustină şi cu zimţi – nu e adevărat. E o glumă, pe care o încercăm cu dinţii, ca pe un sfanţ, dacă are metalul preţios şi care nu minte…

De ce grăbeşti orele, zilele şi anii cu mâna înainte, şi ne sperii, arătându-ne şase decenii, că-ţi flutură la şold, ca nişte baloane albe şi negre, la sărbătorile pentru copii, să se bucure? Oare să fie acesta jocul cu destinul, în care ţi-ai plămădit imaginea prinţului cu coroană de măcieş şi în

dreptul căreia zodiacul numără îndărăt sorţii omului pe cele şase degete de la mâna lui Argos? Nu pot să răspund. Nu vine răspunsul.

Te-am văzut ieri într-o fotografie. Smalţurile ei aveau umbrele misterului. În dreptul inimii tale trece o zgârietură adâncă, că ţi se vede sufletul, şi tu râdeai. M-am uitat şi la cărţile tale şi am pus şi mâna pe ele. Se auzea cum bate inima ta. Bătea ca ceasornicul, depănând trecerea timpului, în cuvinte adunate cu picătura de sânge. Am aprins lămpile toate şi am chemat băiatul meu să asculte. Am chemat şi vecinii să vadă, cum arată inima poetului. Şi am plâns, şi m-am bucurat îndeajuns, ca la sărbătorile bahice, dovediţi de gândul, că totul se primeneşte, ca frunza copacului, şi numai poetul rămâne să ne vegheze.

De aceea zic că anii tăi n-au jocul cu numărătoarea. Sunt numai zile, în care îţi aminteşti părinţii şi prietenii. Şi la aceste zile se deschid toate porţile Moldovei şi te-aşteaptă. Tu vii din toate părţile odată şi întrebi: oameni buni, ce mai faceţi, că mi-i dor de voi şi de copiii voştri?... Şi după ce guşti dintr-un codru de pâine şi te înfrupţi din stropul de vin, plângi cu fruntea pe genunchi, de bucurie, că viaţa le e sănătoasă şi bună la suflet. Şi te duci mai departe. Peste dealuri decembrie aruncă troiene, ca marmora, şi tu înaintezi prin blocurile albe, lăsând conturul de foc al bărbatului falnic şi mândru. Prin viscolirile, aruncate din toate părţile se aud zurgălăii de argint cum vin din urmă. Sunt băieţii, să te ureze, să te întrebe cum li-i colindul şi care sunt locurile din cântecul lor, ce nu se potrivesc cu adevărul anilor tăi presuraţi ca cenuşa vulcanului prin hârtii. Ştiu că ai putut ierta slăbiciunea omenească şi ai avut totdeauna a zice: bine, băieţi, fie pe voia voastră. E o vorbă frumoasă şi nu-mi pricinuieşte nici un rău. E un joc de cuvinte, care îmi fac uşor pe inimă şi de aceea întineresc mai

departe, dacă adevărul este cu ele. Mă grăbesc şi eu să trăiesc mai repede…

Atunci de unde, mă întreb, începe numărătoarea? Că noi arătăm cu bărbi şi perucă, împletind lauri din orbul găinii, omenindu-ne cu laude, pe când măcieşii tăi dau floarea demnităţii şi în decembrie.

Acum Capricornul lumii trece către partea vârstelor fără sfârşit, şi sub semnele rotirii lui ne căutăm umbra mai aproape de tine, să nu ne-o ieie vântul…

Doar numai cu mişcarea aerului de pe cuvinte rostindu-i numele...

M-aş bucura nespus de mult, dacă, în cele ce le am a le mărturi, aş dobândi măcar o singură linie de contur, măcar o floare, două flori, o lacrimă, încă două lacrimi, care, sărutate cu fruntea şi fremătate pe curmezişul inimii mele, ar face să se audă şi numaidecât să se vază, la noi acasă şi încă pestotlocul. Numele lui atât de drag mie şi atât de scump nouă tuturor: *Igor Creţu*.

Adică Numele Lui.

Adică al Omului cu darurile lui cele fără de seamă.

Să se audă şi să se vază numaidecât dimpreună.

Pentru că în adunarea lor sinonimică şi fraternă, aceste patrimoniale ale Firii cu noi alcătuiesc în altitudinea simţirii noastre puterea rostirii cu mândrie a Plaiului, în primul rând. Doar numai cu mişcarea aerului de pe cuvinte, doar numai cu tremurul frunzei de pe Moldova auzindu-l.

Cine e Igor Creţu pentru noi, de unde vine şi cu ce greu nemărturisit a fost să aşeze şi să inventarizeze în tipologia noastră autohtonă ambiţia cititului întru ales, curiozitatea sănătoasă a îmbolnăvirii de universal, cu orizonturile înnoirii totdeauna deschise şi generate cu fidelitate de Domnia sa în viaţa noastră cu cartea?...

Îndrăznesc să spun: din dragostea lui fără de margini faţă de bogăţiile spirituale ale părinţilor din părinţi, din harul lor şi nevoia cu care au răbdat prin ani cu traiul lor năcăjit, ca până la urmă, eliberaţi din copcile întunericului, să-şi mărturisească circumterestru şi universal Condiţia, comunicându-şi în acest chip puterea genetică a dorului de înfrăţire cu toată lumea.

Din aceste tărâmuri şi din aceste spaţii spirituale, cred eu, purcede Numele lui încărcat de dobânzi şi îngânarea cu pioşenie a cuvintelor de mulţumire din partea celora, pe care unul din aleşii graiului nostru i-a povăţuit şi îndemnat în drumul cel mare al cunoaşterii cu alte culturi ale Pământului.

Pe bolta noastră cu scrisul Igor Creţu a împământenit evoluţia şi spaţiul de rotaţie a Planetelor de prima mărime, atribuindu-le un raport de reciprocitate spirituală sigură, refracţia congenitală a înnemuirii pe măsura necesităţii noastre proverbiale: Gogol, Puşkin, Blok, Esenin, Maiacovskii, Şolohov, Rustaveli, Shakspeare, Beurns, Baudelaire, Petöfi, Hicmet şi încă alte Mărimi, fără de care ne-ar fi cu întristare la suflet şi cu frig în răsucirea pe loc a complacerii noastre fatidice.

Har acestei puteri de atracţiune, firea Poetului şi a tălmăcitorului luminii de oriîncotro, rămâne, totuşi, a fi a omului de care ne e dor ca de un frate al nostru scăpătat în marele anotimp al culesului de grâu, arătat ochilor noştri doar în sclipirea aştrilor care îl încolţesc şi-l priveghează în neodihna cheltuirii lor comune peste larguri.

Fără de El mi-ar fi viaţa de unul singur.

Peniţele mi s-ar frânge şi hârtiile mi-ar fi de cenuşă cu vântul şi n-aş mai aduna anii şi cărţile pe care să le iubească, dar şi să le mustre la rândul, în care rana mărturisirii mele ar fi aidoma trandafirului confecţionat din panglici colorate.

Cu El, cu susţinerea pe care mi-a arătat-o la începuturile mele grele, îmi adaug eu zilele şi bucuria cititului din marea carte a lumii.

De aceea zic că m-aş bucura nespus de mult, dacă în cele ce am avut a mărturisi la anii lui cei 60 aş izbândi măcar o singură linie de contur, o floare, două flori, o lacrimă, încă două lacrimi, care, sărutate cu fruntea şi fremătate pe curmezişul inimii mele, să facă să se audă şi numaidecât să se vază, la noi acasă şi încă pestotlocul, Numele lui atât de drag mie şi atât de scump nouă tuturor: *Igor Creţu.*

Arderea de sine a lui Mihai DOLGAN

În literatura moldovenească, în spaţiul exegezelor şi al muncii de articulare, edificare şi valorificarea valorilor spirituale adevărate Mihai Dolgan e criticul şi exploratorul în ştiinţa literaturii cel mai temut, cel mai incomod şi cel mai împroşcat cu „pietre" din bisericuţile literare, clădite în pripa pe istmuri nisipoase, menite chiar din faza de început să se risipească şi să dispară fără urmă. Nimeni, dar absolut nimeni din generaţia lui, în odioasa perioadă a traficului de stagnare, n-a fost mai huiduit şi mai mustrat în plină stradă cu invectivele incalificabile ale mediocrităţii. Criticul literar, filologul notoriu şi filosoful M. Dolgan, înzestrat cu o neobişnuită inteligenţă, cu un spirit autocritic de invidiat, le-a suportat pe toate, continuând mai departe, cu o nepotolită râvnă şi curiozitate să pătrundă misterele şi taina adâncurilor.

Urâtul, primitivismul bigot şi bolnav, pedanteria căutărilor fade, superficialitatea, îngustimea în gândire, şubrezenia logică şi de idei într-o scriere pretins literară l-au întristat şi supărat foarte, făcându-l nu o singură dată să se „înstrăineze" de forfota mulţimii gălăgioasă, să îndure indiferenţa şi lipsa de atitudine a omologilor săi.

Şi dacă a protestat, a întreprins mai curând demersurile argumentării cumpănite, îndreptând contra oponenţilor săi întregul arsenal al polemicii şi erudiţiei sale. Mă uimeşte la acest critic colosala lui putere de muncă, capacitatea de-a înmagazina în spiritualitatea sa analitică o uriaşă informaţie, concentrându-se şi deliberând în zonele cele mai scurte ale problemelor şi ale fondului inedit cu întreg

substratul lui estetic necesar şi în putere să demonstreze natura şi funcţia socială a artei. Întreaga muncă de exeget a acestui înzestrat filolog se menţine şi-şi află vitalitatea constructivă în faptul că pledează pentru o literatură de idei, o literatură scrisă la mari temperaturi ale esteticului şi ale emoţiilor sănătoase, a stărilor trăite în autentic şi adevăr. Dovada acestei atitudini sunt studiile ample consacrate rolului fundamental al metaforei în artă, pentru care esteticianul manifestă un adevărat cult. Dar şi acele studii şi articole care angajează cititorul la o polemică contraversată şi… vindicativă în spaţiul complementarismului, al complezenţei şi uşurinţei de-a lansa în zonele parnasului literatura de duzină. Situându-se în asemenea parametri de luări de poziţie, M. Dolgan, mai ales în perioada totalitarismului şi a sistemului de dictat, nu de rare ori s-a ales cu răsplata vânătăilor şi a reclamaţiilor din cele mai ignobile, menite să minimalizeze şi să intimideze nobila lui structură apologetică şi susţinătoare de adevăr în arta scrisului literar.

Fire îndărătnică, dar şi consecventă în poziţiile sale faţă de rostul artei şi a luptei pentru adevăr, M. Dolgan a continuat să aducă în arena discuţiilor şi luptelor literare noi şi noi dovezi, angrenându-le celui mai nobil scop – de-a spune lumii adevărul. N-a cedat şi n-a tăcut nici atunci când cei care alcătuiau fondul grijei lui permanente pentru literatura bună, erau atacaţi pe nedrept, masacraţi şi înstrăinaţi de lume („Ornic" de P. Boţu, „Săgeţi" de P. Cărare, „Temerea de obişnuinţă" de M.I. Ciubotaru ş.a.), îmblânzind şi aplanând în furia lor spiritele de opoziţie şi conjuncturistice.

Lucrarea „Lirica cetăţenească moldovenească şi problemele adevărului artistic şi al poeticii", fundamentală prin demonstraţiile sale estetice, este în fond, rodul unei îndelungate şi serioase investigaţii şi cercetări ale unei arderi de sine întru binele culturii şi scrisului nostru, conştiinţa şi marea răspundere a criticului pentru literatura celor de un spirit cu întreaga lui natură zbuciumată. Autor de manuale,

de Monografii, de Prelegeri şi Studii fundamentale, M. Dolgan este inelul de rezistenţă din lanţul de aur al cărturarilor de valoare de la noi, situat în punctul cel mai vulnerabil al sondajului pe viu în procesul literar atacat din culise şi ameninţat de după colţurile străzilor întortocheate ale snobismului distructiv şi ale lumii scandaloase, M. Dolgan, întâlnit în pagini de carte sau în plenul unor discuţii aprinse, a inspirat totdeauna respectul profund din partea celor mai recalcintranţi oponenţi. Şi acestea nu sunt vorbe de dragul de-a spune, ci un adevăr care ilustrează personalitatea marcantă şi omul de o aleasă cultură care este M. Dolgan.

E un Demiurg, vreau să zic

Da, bineînţeles, Medicul.

Da, bineînţeles, fenomenul Moşneaga. Starea de graţie a rostirii noastre cu sufletul şi inima e ceea ce trebuie că este mai adevărat şi mai aproape de răstignire şi dăruire pentru alţii, omul dintr-o bucată.

Şi nu numai atât, şi nu numai într-un fel, şi nu numai într-o măsură a omeniei, căci i se potrivesc pe fiinţă şi pe toate laturile sacrificării lui şi alte aureole, şi alte volute ale pohvaleniei aliluice şi de binecuvântarea Domnului. Or, toate acestea sunt şi altele cu mult mai luate în seamă şi cu mult mai adânci în cunoaşterea şi înţelegerea noastră că suntem una cu el biruitori în suferinţă şi îndurare.

Timofei Moşneaga e o rană mai mare a toţilor de pestetot în care poţi planta un trandafir.

Timofei Moşneaga e omul deplin şi de-a dreapta icoanei sfântului Francisc din care nu poţi fugi în moarte.

El e mult detot.

El e singurul totului din ultima speranţă că nu vom muri.

Mi-i drag şi mi-i scump. Pentru că e plămădit din ţărâna unei înnemuriri cu rădăcinile subpământului din strămoşnegii strămoşilor noştri hipocraţi, esculapi şi avicinieni, lecuitori de prăbuşire, de scăpătare în neant şi în dogmele trădării cu viaţa.

Dis-de-dimineaţă inima lui cu ziua e o pâine din care rupe fiecare o felie de speranţă.

Şi sufletul lui, şi dorinţele lui sunt de largul unui lan de lavandă, de necuprinsul bucuriei, de întoarcerea mereu

acasă din călătoriile întortocheate ale vieţii noastre de la marginea durerii.

E un Demiurg, vreau să zic.

E veghea de la răscrucea disperării cu tragerea la sorţi a capturii vieţii de dincolo de somnul cel veşnic.

Nu-l poţi cuprinde în meşteşugul şi socotinţa binelui ce-l aşează în trupul suferinţei.

E un suflet curat, vreau să spun. Neînduplecat, care nu cunoaşte îndoiala de sine şi înstrăinarea de toţi: rigla şi compasul, frământarea pietrelor şi lemnul răstignirii cu fonoscopul de pe inima Moldovei sunt simbolurile existenţei şi menirii lui. Ele constelează consacrarea şi un destin, ce-i aparţine vârfuit de închipuirile eternităţii.

El suferă enorm şi moare niciodată. Vede adânc şi povesteşte în dungă istoria şi întinsurile vieţii.

La marginea Golgotei, Casa lui e de învierea Domnului nostru Isus Hristos cu şaisprezece prepeleacuri, cu şaisprezece policandre şi şaisprezece trepte de urcare şi dezlegare în legendă.

E mândru de la naştere şi tot atât de aristocrat, ceea ce înseamnă că e croit dintr-un lemn nobil din care se întocmesc numai poduri, corăbii şi altare.

Dacă eşti sănătos, totdeauna te îmbolnăveşti de El.

De aceea vreau să beau în sănătatea lui un „zaibăr" de Corjova, din picurătoarele de cristal cu amintirea şi neuitarea lui de dincolo de moarte!

Prietenul meu național

Dorința de a te elibera de complexul nesiguranței și rătăcirii în relația cu lumea presupune totodată și nevoia de a revizui din când în când opțiunile tale afective, de a te rescrie pe curat și a zăbovi pe îndelete și cu luare-aminte asupra liberei, dar și hazardatei tale alegeri de odinioară a prietenilor.

Or, acest deziderat al verificării post-factum(e), al punerii mereu la îndoială a dreptei (?) tale alegeri, trage după sine, ca pe o „mea culpa", o neamânată trebuință de a te dezbăra de greșeală, de accidental, cu alte cuvinte, de a te justifica mereu și a demonstra, în spațiile afirmării de sine, prezența judecării lucide de către tine a *fenomenului prietenie.*

Sub acest unghi de judecare și cumpănire asupra raporturilor afective dintre oameni, prietenia pentru mine, alegerea ei dreaptă, a fost și va rămâne o necesitate vitală a existenței mele, proba de vârf a putinței de a discerne și a opera îndreptări și cumpănire în lumea Ființei, la momentul eliberării Ei de arbitrar, de superficial, de orice și de oricum.

A zidi o prietenie adevărată e ca și cum ai trăi perpetuu clipa de grație a nașterii și neșansei ei, altfel spus, a simula drama trădării și a idealizării ei exagerate. Oricum, *prieteniile* mele cu oamenii sunt cele de pestotlocul și cele nu chiar oarecare. Cele foarte multe la număr, dar și cele foarte puține, cu multul lor inepuizabil în putința de a-mi asigura o uriașă forță de a mă elibera de o prietenie oarecare.

Cu venirea mea în marginile *prieteniei* am învăţat tâlcul profund al *alegerii* şi al *dezalegerii*, al *trădării* şi al *năruirii* în făţărnicie şi disperare a idealurilor mele.

Există prietenie şi prietenii: prietenii de rutină şi nestatornice, cele amăgite şi cele strigate în gura mare, cele cerşite şi cele confecţionate din petecul de sac cu fărădefundul intereselor mărunte, cele cusute cu aţă albă şi cele duse cu trenul vânturilor în vinerea tuturor patimilor de a te căpătui pe seama celui sedus de jocul tău „de-a ascunselea".

Prieteniile adevărate însă sunt cele nedeclarate, cele tăinuite în bătăile inimii din tot cuprinsul neamului tău de oameni curaţi la suflet, din toată lacrima curăţiei ei dinăuntrul dorului de a fi mereu cu lumea, mereu cu oamenii. Aceste prietenii nedeclarate, vă rog frumos, sunt prieteniile mele adevărate şi atât de frumos de puţine, încât nu-mi ajunge un singur cuvânt, o singură silabă, o singură literă să le declar bogăţia cea mai fără de seamă a celui mai fără de seamă sărac bogat din lume care sunt.

O prietenie nedeclarată, doamnelor, domnişoarelor şi domnilor, e şi prietenia mea cu marele învăţat, şi om al tuturor românilor, Petru Soltan. Şi acest Petru Soltan se cheamă că este o prietenie adevărată, cum şi prietenia nedeclarată se cheamă că este numaidecât adevăratul meu prieten Petru Soltan – unicul în doi peri adunător de infinit şi de necuprins din tot unul sufletului meu şi cu tot unul inimilor noastre, să facă cel mai al meu şi cel mai fără de pereche prieten.

Petru Soltan e prietenul meu naţional.

Cu el mi-i pestetot, cu el mi-i oriunde acasă.

Şi dacă am mers o viaţă pe unul şi acelaşi drum, unul în întâmpinarea celuilalt, unul prin inima şi pieptul celuilalt, fără să ne rănim, fără să ne doară, e că Petru Soltan a fost şi mai este numai din suflet, numai din lumină.

Este şi mai sunt, că suntem amândoi, să fim fiecare inima celuilalt, fiecare – sufletul şi rana celuilalt.

Transnistrieni de iarba neamului şi a părinţilor noştri plugari şi vrednici apărători de margine de ţară, pentru noi cartea şi număratul în stele au fost podul cu grâu, fântâna cu roua culesului de lumină, Eminescul rostirii pe săturate de cântec şi de alean, unde povestea adevărată a omului e numai îndurare, e numai biruinţă şi înfrângere de destin. Aşa mi se pare că-mi este întru totul şi cu adevărat chipul Petrului prieteniei mele, omul înmulţirii şi al împărţirii de inimă dreaptă şi de suflet curat, mereu neogoitul şi mereu îndurătorul de voie bună – pentru toţi prietenii şi neprietenii lui de pestetot.

El, înţeleptul, el, dăruitul, el omul învăţat al tuturor românilor.

Sub semnul cuvântului

Iată că a ajuns şi Gheorghe Vodă la răspântia unei aventuri de legitimă chiverniseală, care, în balanţa anilor ce i-a adunat, se cheamă că e o avere şi echivalează cu o viaţă de om dedată cu trup şi suflet unui impact de excepţie – rostuirea cu VISUL.

Or, toate acestea au fost să se facă mai întâi şi mai întâi sub semnul CUVÂNTULUI din părinţi şi din Dumnezeul neamului care l-a dăruit cu harul de a spune şi a citi în sufletele noastre ca într-o carte.

Dar s-a pricopsit numai cu atât. Căci tot şi în toate al chipurilor de oameni fiind, el a căutat şi de nevoile altei ARTE, care a fost FILMUL, care a fost să-l consacre a fi printre primii care i-au înţeles cu toată bătaia inimii şi toată atingerea sufletului rosturile şi trebuinţa lui întru ADEVĂR şi ALINARE.

PLOAIE FIERBINTE, INIMA ALERGÂND, NUNTA, DE-ALE TOAMNEI, SE CAUTĂ UN PAZNIC – cărţi şi teme sunt alcătuirea unei lucrări masive, care, pe măsura priceperii ce o avem, s-a arătat că este zidită din puterea dumnezeiască a iubirii de oameni, din legământul ce l-a făcut cu aceştia întru sublim şi neprihănitul comunicării noastre cu lumea, cu necuprinsul şi înţelegerea de pestetot.

O harpă de argint, legată de picior cu un lanț de aur

În anii tinereţii mele, când eram şi eu, dragă doamne, un împătimit al serilor cu lună şi un bântuit pe dinăuntru de flacăra cântecelor de inimă-albastră, stârnind panică în poliţiştii de noapte şi înduioşind a pagubă şi uşoară fremătare de infidelitate iile adolescentelor din cartierele Academiei, în anii aceia, zic, Anatol Ciocanu (domiciliat în str. Ştefan cel Mare, 13, apart. 1, colţ, pe latura din spate, cu beciurile cu varză „provensal" ale Aviaţiei civile) dăruia liricii noastre cele mai frumoase dovezi de meşteşug şi autentică poezie, indiferent, sută la sută, la socotelile şi împărţelile de peste noapte ale criticilor, care salutau cu pălăriile găurite la boruri diligenţele cu păuni ieşite în vilegiatură din curţile departamentale. Cu alte cuvinte, referitor la încurajările ce i se cuveneau, principele liricii noastre era pus la regim de cartelă, sporindu-şi anevoie şi de unul singur notorietatea şi accesul la public doar pe uşa din spate a falangei de nomenclatură.

Dăruit, însă, cu toată blândeţea de azur a lui Dumnezeu, care se cheamă că era chiar sufletul lui dezbrăcat până la ultima zdreanţă de mofturi şi ambiţie, tânărul boem îşi grafia silueta lui de cositor pe cele mai deşucheate vitralii de publicitate şi compromis cu propria lui condiţie, cedând, în schimbul unui felinar bătut de fluturi într-o mahala obscură, ruptă pe din două de câinii bizanţului din icoanele furate de la biserica Sfânta Paraschiva, toga speranţelor de pe urmă. Pentru că Anatol Ciocanu e un mare naiv, care-şi bea gloria nopţilor nedormite cu paiul din butii fără fund, protestând cu lacrimi în ochi panglicile rimate din

podgoriile literare ale omologilor săi, care ştiu s-o dea iute pe drojdii spălate în două ape, asigurându-şi astfel la banca contului oportun veniturile fabuloase ale conjuncturii. Or, în această stare de plop sărutat de aurori, Anatol Ciocanu rămâne de-a dreptul omul de atitudine şi de rămăşaguri câştigate pe cinste pe seama răspunsurilor corecte la seminarele de bună-cuviinţă şi angajare socială.

Dar a scris şi versuri într-o dungă, opintind uşor cu oiştea Carului Mare în gardurile şuetei cu ecoul de o singură zi, înfiorând până la paroxism starea de volum în doi peri a unei osârdii exagerate. Cu toate acestea a lăsat să se vadă pe margini bolovanii de aur şi mărgăritarele aruncate din craterul de foc al inimii care l-a cărat în spate o jumă' de secol. E mult? Bineînţeles că e mult, pentru că stăpânul a răsplătit cu dobândă munca lui de salahor, înmulţind în cultura celor de un neam cu poetul părerile de bine pentru lucrarea ce a zidit. Nu sunt sigur că Domnia sa e conştient de acest lucru. Personal am absoluta convingere că antologia de căpătâi a operei lui – poezie, eseu, publicistică – supusă unei riguroase selectări, care va veni de la sine, are a deştepta la cititorii săi cele mai nobile sentimente.

Rari detot sunt poeţii, numele cărora în durata timpului, să răsune ca o harpă de argint legată de picior cu un lanţ de aur, rezemată încă de văzduhuri îmbălsămate cu dumnezeire şi dulce tristeţe. De aceea mi-i şi drag şi atât de aproape de handicapurile sufletului şi ale îngăimărilor mele cu inima, ţinându-l permanent în gazdă la mansarda rafturilor de elită, plătind regulat taxa cazării lui pentru o mie de ani de lectură zdravănă, convins la fiecare pagină că vom ciocni încă mulţi ani înainte cupele cu cele mai alese rime de alinare.

Cu soarta nepătată de trufie și ruptu' gurii pe degeaba...

L-am cunoscut, prima dată, într-o alură de poet postat în rândurile mai din faţă ale ierarhiei cu poezia. Prin '53, dacă nu greşesc. La o conferinţă „pe ţară" a tinerilor scriitori, dacă nu mă înşeală memoria: un redutabil liric al stărilor de furtună molcomită într-un lan de levănţică, şi furişată apoi peste noapte pe obrazul fumuriu al livezilor cu fructele dezgolite şi luna pe ele. Era în ţinuta acestui fante o eleganţă înrudită de-a dreptul cu papionul şi jobenul domnişorului de la hanurile boiereşti, de la ringurile cu cai, sau de la un rapt de pocher cu un câştig de importanţă pe moment. Şi era firesc ca mai pe urmă să-şi croiască, pe măsura puterii şi intenţiilor sale cu orizonturile scrisului, tiparele sale, albia proprie, către grijile comune şi către nevoile celor de o aspiraţie cu el în literatură. Se angajase, cu alte cuvinte, în deprinderea obiceiului rutinar, cu leafă şi responsabilitate pentru cei care-i călcau pe urme cu rimele şi ideile înflăcărate, resemnându-se astfel într-o incomodă cedare a vocaţiei înnăscute. Lua în schimb, pentru folosul obştii, tocul şi cerneala redactării la editură, apoi se făcu, din propria lui plăcere, coordonator la testarea textului pe emoţii în documentarul moldovenesc clasic, stârnind ceartă la şefii ideologici, dar şi aprobarea publicului spectator, ca apoi, drept răsplată pentru toate, nişte careva pretinşi „prieteni la cataramă" să-l toarne la poliţistul securităţii, cum că ar fi prea român şi prea mai mult decât s-ar cădea să fie un bun patriot al neamului din străbuni. L-au pus ăia cu faţa pe anchetă, la index şi sub interdicţia cu tarifuri de îndoială şi suspiciuni, că ştie carte şi anticipează în interese potrivnice

Statului Sovietic şi l-au trimis pentru câtva vreme la plimbare, fără raţie şi fără pic de tabac sub limbă. Bineînţeles, din motive lesne de explicat, puţini au rămas prietenii care să-i dea bună ziua la colţurile străzilor suspectate de şvabii şi ticăloşii ghiftuiţi cu rentă şi dughit. Dar n-a cerut îndurare, protestând că ar fi un proscris al sorţii, sau unul care cedează în luptă pentru dreptate, arătându-se cu cravata în vânt şi cu replica de sfidare în dinţi, demn de ce simte, de cine este, bătând din pinteni şi cu mai duceţi-vă dracului, secături şi stârpe nomadă.

Şi încă multe altele de soiul acestora, rumenind în obrajii demnităţii de neam candoare şi tărie de caracter.

Or, acum Vasile Popa împlineşte vârsta omului respectat întotdeauna de colegii săi de breaslă, numărând, oho! 60 – ani nepătaţi de trufie şi ruptu' gurii pe degeaba.

Te îmbrăţişăm, frateo!

Ţine-o iute pe dreapta, că mai este, că se mai poate, că se mai bea pelin şi miere în ţara asta, care ţi-i dragă ca ochii din cap.

Pune aici şi să te văd sănătos, nu!

Freamăt de eternitate

Doga vine dintr-o atingere a fulgerului cu Azurul la intersectarea dintre Mit şi veşnica dramă a răstignirii noastre – întru naştere şi continuă înviere.

El n-are închipuirea spaţiului. El veşnic se aude: e un freamăt neîntrerupt de eternitate...

De aceea cred că numai colindele şi, poate, numai steaua de pe cer îi Vor arăta mai multă înţelegere şi o mai puternică admiraţie rostirii ce i s-a dat de pestetot locul şi de peste toată aducerea-aminte a timpurilor, încredinţându-ne că a existat totdeauna şi că va dăinui până dincolo de mândria noastră ascunsă, până dincolo de dumerirea că i-am fost contemporani...

Parte din propria noastră ființă

Victor Ciutac este un mare artist al scenei teatrale româneşti.

Pentru că aşa îi stă în caracter.

Pentru că lumea e un teatru, nu? Iar exponenţii de elită ai acestui miracol al răstignirii şi învierii din morţi nu pot fi decât cei sacrificaţi unui punct de vedere nonconformist asupra lumii pline de rele, dar şi de compasiunea celor care o alcătuiesc. Or, teatrul, la rândul său, a fost şi va rămâne totdeauna starea de judecare a binelui revanşard în care nimic nu este de iertat şi nimic nu este făptuit din întâmplare. Teatrul stă totdeauna sub semnul dovezilor că dezlegarea de moarte e jocul învingerii prin suferinţă. Teatrul este arta trăirii, rana. Gloria lui sunt actorii, care suplinesc din pricini necesare morţile frumoase ale naşterii noastre continue.

Din perspectiva trecerii timpului Victor Ciutac rămâne a fi, aşadar, exponentul, expresia de vârf a jocului cu propriul său destin, cu propria sa moarte pre moarte călcând. Victor Ciutac, în lumina rampei, este primul mare ţăran-martir al vehleemului românesc din Basarabia, primul în putere să egaleze şi să prevaleze, prin jertfă, spirit şi mitologie spaţiul autohton al pedepsei capitale – regăsirea de Sine a Vinei că este pestotlocul şi în fiecare din noi o răstignire. Ar fi greşit să se înţeleagă că ceea ce-i imprimă marelui nostru actor personalitate şi pregnanţă e travestiul stării de mucalit al ţăranului de peste alte vremi şi de peste alte întâmplări.

În film e un demiurg, tip brâncuşian, încărcat de cosmos şi nemărginirea satului basarabean din toate timpurile. Nu-l poţi diviza pe roluri, ci pe ultima şi, de fiecare dată, pe tot altă şi altă înviere a noastră din morţi.

El nu poate fi văzut, ci acceptat ca parte din propria noastră fiinţă.

Un suflet de har și neîmpăcare

Că Boris Movilă e un portocal copt şi prădat de oricine se nimereşte în amiaza mare, nu m-am îndoit nici odată. Dar nici n-am protestat, pentru că, până la urmă, mi-am dat eu seama că se fură dintr-o grădină şi dintr-un paradis, care nu se mai termină. Deşi, dacă aşezăm amintirile şi anii mai aproape de adevăr, apoi putem spune că, referitor la darurile lui care au fost şi au rămas ale inimii şi ale sufletului său generos, s-au făcut şi unele greşeli. Adică, ce spun eu?! – prăpăstii de greşeli şi de nedreptate! pentru că au bătut în el, mamă, ca într-un nuc cu prăjinile şi ciomegele toţi ticăloşii şi toţi pâclişiţii dogmelor covăsite şi de bubă dulce, ameninţându-l şi cerându-i să se frângă din genunchi şi să se facă umilitul voii lor. Dar degeaba, că tot în picioare a rămas, şi tot cu braţele rodite şi răsfirate pe zare, refuzând răsplăţile în două chipuri şi despăgubirea complezentă din partea găştilor cu gura ruptă, să-l compromită şi să-l treacă la regim de cartelă, că ar fi un nesăbuit şi un neînduplecat, îndulcit cu păreri foarte proprii şi că pune pe afiş de interes obştesc ideea democraţiei cu fitilul deşteptării de sine al acelora de la coada vacii. Movilă, pentru că e deştept şi pentru că nu permite nimănui să-i sufle în blidul cu linte, cică, a izbit cu pumnii de pământ şi a strigat de la tribună: „Mă, copii, nu vă jucaţi, mă, cu ţara în bumbi! Nu-l căutaţi pe dracu, că vin nenorocirile pe deasupra, ca gropile, şi ne zvântă, mă, până şi numele de pe noi".

Dar cei de la cerdacul nomenclaturii cu titluri fistichii nu l-au înţeles şi iar au greşit, pentru că l-au împins în

tropicii din stradă, să stea niţel cu borurile pălăriei lui de fetru întorşi către mila Celui de Sus, chipurile, că în acest fel răzvrătitului o să-i vină mai lesne mintea la cap şi o să se facă de-a dreptul rudă cu muţii. Ţi-ai găsit! Zâmbind mărunt şi de culoarea justiţiei, când aceasta e blondă la suflet şi refuză rujul schimbării la faţă pe adevărul spus în doi peri, Movilă a făcut cu mâna: nu accept nici o pomană! Şi a trecut direct la săpatul cartofilor pe la vecini cu stagiul muncii pe juma de veac dărâmat în spinare şi cu un considerabil deficit de procente la pensia de pe urmă. Unii l-au invidiat şi l-au trecut pe curat în catastiful martirilor, alţii au glosat că omul nostru şi-o face singur cu mâinile proprii, şi că treaba asta pricinuieşte bunului-simţ numai pagubă şi prejudicii, care amărăsc la culoare feţele variate ale opiniei publice. Vorbe şi iar vorbe, pentru că Movilă, care om fiind croit pe măsură şi dintr-o stofă de pădure fără doborâri, a rămas să se lustruiască în părerea că obştea totuşi suferă de boală de picioare şi trebuie de urgenţă interpelată peste pulpe şi rotunjimi cu replica florii de târtan, care, bătută tos şi ostoită în preajma unei socotelniţe care e iute la numărat, scoate pe margini petele negre şi surplusurile de snobism ale indivizilor scăpătaţi în obezitate.

Neîmpăcaţii cu asemenea procedură i-au cerut, cică, dovezi şi Movilă le-a adus dovezi necesare. I-au mai cerut cifre, simboluri şi balanţe şi Movilă le-a făcut tuturor pe voie, aranjând frumuşel, în lumina zilei de apoi, pacheţele şi coloniţe cu semnele respective de minus, de plus, de semnul înmulţirii şi mai ales de cel al împărţirii la stânga şi la dreapta şi în toate părţile a avutului obştesc de către, că mai bine nu le-aş mai spune pe nume!

Unii, cică, iar l-au încurajat din umbră, zicându-i bravo! mă, că tot acela ai rămas, un neîmpăcat şi un sărit din balamale. Alţii l-au compătimit, şi i-au propus o foaie la mare, să vadă prin ceaţă de amintiri turcii cu fesurile lor şi cu semiluna, care pe vremuri a muşcat al naibei din

demnitatea bietului creştin. Movilă, bineînţeles, a refuzat beneficiul îndurătorilor filistine din motiv că nu cunoştea, de când l-au făcut părinţii, pe unde se poate merge la apa cea mare. Avem dovezi, că ar mai fi zis următoarele: „Mare ne trebuie nouă acum, când avem atâtea de făcut cu clasicii noştri, cu istoria şi cu obrazul nostru de câine, că am uitat şi cine suntem, de unde venim şi încotro ne ducem?! Mâna pe carte, mă, şi daţi-i bătaie". Şi a cărat în gazdă grămadă de popor tânăr şi, verificând că e sănătos la minte şi la conştiinţă i-a pus şi ultima copeică în mână şi l-a trimis să se desăvârşească la lumina frunţilor cele mari şi alese, cu alte cuvinte, să se facă oameni, demni de cine sunt, cu ţara alături de nevoile lumii, ca strămoşii lor, care, prin epocile de tot felul, au luptat şi necăjit pentru dreptate şi adevăr.

Adică, ce vroiam eu să spun până la urmă? Dacă nu mă înşeală mintea, tot despre o aniversare trebuia să vorbesc eu acum, de un portocal, care este un om, şi care omul acesta nu e altul decât Boris Movilă, un mare singuratic şi fratele tuturor acelora, pe care destinul i-a lovit zdravăn peste căciulă, înhămându-i la carul răspunderii şi datoriei, să-l ducă tocmai în culmile dealului, unde se arată zorii liliachii şi bate vânt de împrospătare pe toate laturile ţării. Tot de la aceste culmi, trebuie că se zăresc anii lui muşcaţi la coamă de o stea buiacă şi care freamătă la numărul – 60! – ani, cu zimţii „probăluiţi" de toate potăile, verificând în acest chip valoarea şi tăria sacrificării lor adevărate.

Fără îndoială, ar mai fi de spus multe despre Boris Movilă, pentru că e un înfocat, care îşi mâncă pâinea cu magiunul amar al cinematografiei, dar să aşteptăm să se rotunjească suta aia, că vine furtunoasă, şi isprăvim noi, că merită.

Semnificaţia harului

Destinul a făcut să mă întâlnesc cu Dumitru Olărescu într-un moment de grea cumpănă pentru cinematografia naţională.

Tensiunea mereu ridicată a capilor ideologici de atunci, la care dictatul în artă era „măsura sacră" de umilire şi de desconsiderare programată a tinerilor talente naţionale, şi nu numai, a pus pe seama unora dintre noi nevoia unei împotriviri, a unui protest abil camuflat, în condiţiile unui aşa-zis internaţionalism esopic ale cărui înzorzonări pe poale şi până-n susul slăvilor cu lozinci şi cu un entuziasm răsuflat, adăugit cu procentaj îngroşat la bilanţurile de cincinale făcute în trei ani, nu erau decât adevărul golgoluţ al îndobitocirii delaolaltă a maselor, dovada celui mai ignobil filistinism şi a celei mai sfâşietoare ticăloşii de câte a avut vreodată parte această fâşie de pământ. Cu alte cuvinte, se murea, dar şi se spera în numele unui ideal de supravieţuire a fiinţei noastre, de păstrare cu orice preţ a valorilor spirituale autohtone. Anume în asemenea situaţii ideo-psiho-demagogice şi de „domolire" a temperamentelor recalcitrante păşi Dumitru Olărescu în mediul de „crampă" al „făcătorilor de minuni", de la „Moldova-film", anunţându-se chiar de la poartă a fi bun de cursă lungă şi demn de a înfrunta şi de-a îndura cu stoicism toate stigmatele şi socotelile ideologice ale nomenclaturii ocârmuitoare.

Cicatrizat de-a binelea şi având încă de pe băncile instituţiei de învăţăminte superioare practica şi instinctul apărării, dar şi al „adaptării" la arbitrar şi la bănuielile politice şi de tot felul din partea diriguitorilor securităţii

naţionale, tânărul neofit acceptă, întru început, regula jocului, ca până la urmă, fidel sincerităţii lui înnăscute, să declare categoric că nu este de acord cu cele ce se întâmplă în documentarul „ţării", insistând numaidecât o răsturnare de optică a întregului discurs cinematografic, „carele, acesta, într-un stat întemeiat pe principiile internaţionalismului mondial, subminează, chipurile, şi pune în pericol demnitatea naţională a moldoveanului sovietic…"

Ceea ce s-a întâmplat în urma unor asemenea excese de sinceritate nu este greu de presupus, dar numai bine n-a fost, căci răzvrătitul se alesese pe dată cu salariul tăiat pe trei sferturi şi cu o mustrare aspră ştampilată în caietele de administrare şi etichetare a individului pretenţios.

Or, un asemenea avertisment valora pentru Dumitru cu şansa unei noi tentative de a se redobândi pe sine prin căutarea şi găsirea de alte pricini de ajustare la adevăr, şi anume că pământul moldovenilor se învârteşte totuşi, că valoarea lui gravitaţională şi de echilibru în Univers, pentru tot restul veşniciei, rămâne a fi reprezentată de oamenii locului şi de limba strămoşilor care n-are sfârşit şi care n-are uitare. O asemenea judecată era periculoasă şi supraîncărcată de posibile explozii cu caracter social şi de revoltă, care putea periclita uşor dogmele şi strategia comunistă. Olărescu schimbă macazul în direcţia tematicii ecologiste, unde starea de suflet şi de rană a fiinţei noastre rămânea a fi pentru totdeauna drama lui personală, cerându-i sacrificarea totală. Formulat şi găsit, aşadar, în tiparele de vocaţie şi consacrare publicistică, neînfrântul Olărescu îşi lărgeşte considerabil aria de influenţă în teritoriile spirituale şi de preţuire ale colegilor săi de breaslă: biruinţele se succed şi se înmulţesc în proporţie geometrică, iar trofeele acestor performanţe dobândesc treptat semnificaţia supremă a harului cu care l-au înzestrat părinţii şi marea putere a sincerităţii lui cu lumea…

Aceste câteva adevăruri...

Mircea Chistrugă, având cinematografia în sânge, îmi e un bun prieten şi foarte bun – în momentele când dimpreună putem închega un serios şi plin de conţinut dialog despre trecerea Timpului sau – de ce nu? – despre deosebirile dintre noi, care, în planul artei, acestea, bine cumpătate, ne individualizează cât de cât, ne apropie sau, pe cât se cade, ne resping, asigurându-ne în cele din urmă dreptul de a ne manifesta autonom şi independent aptitudinile şi opţiunile. Or, factorul decisiv care a avut şi mai are de lucrat la alcătuirea şi cimentarea prieteniei noastre nedeclarate e că pe parcursul a 30 de ani, eu şi cu Mircea ne-am opus paradei complimentelor, care aveau să încurajeze rutina, preţiozitatea şi falsul în arta filmului documentar.

Aceste calităţi, la un moment dat, bineînţeles, nu fără ajutorul „interesaţilor", au fost să scadă din tensiune, din curajul nostru, aruncând între noi o anume doză de suspiciune şi de îndoială asupra elanurilor şi evoluărilor personale. Sigur sută la sută că această bruscă răsucire pe călcâie a sincerităţii noastre a fost să ţină, în egală măsură, de o precoce emfază, de vestimentaţia de decor a adolescenţilor intraţi peste noapte cu toată faţa în parfumurile hipnotice ale laudelor şi aprecierilor complezente. Ei bine, stăpâniţi totuşi de avantajele eticii profesionale, eu şi Mircea am respins şi periclitat dorinţele „binevoitorilor" noştri.

Ascultând de bătăile inimii, Mircea a ieşit la liman cu siguranţa că înaintarea lui pe drumul cunoaşterii şi afirmării va avea de câştigat doar numai atunci când va persevera în sinceritate, când luările lui de atitudine vor fi şi

apanajul apropierii de adevărul crud al acelor întâmplate în lume. A filma oricum şi orice, pe gustul şi de legea strâmbă a potentaţilor vremii, devenea acum pentru răzvrătitul Mircea Chistrugă starea de vârf a declanşării celui mai crunt război cu propria lui existenţă, angajările fiindu-i pentru fiecare zi cele de cronică dramatică a zilei, cu puterea de a fixa în cadru fenomenul prăbuşirii iremediabile a colosului dictatorial. Culorile pe ecran se înăspresc, comentariul devine „încruntat" şi reverenţios, asigurându-i treptat filmului publicitate şi intrarea pe linie dreaptă în polemică şi acuzare, incomodând nu numai succesele de moment ale colegilor de branşă, dar şi cele ale refuzării pe de-a-ntregul a... acceptării faptului că se pot şi mai altfel documenta în istorie sinceritatea şi starea nedisimulată a rămânerii de sine stătător în arta „acuzării".

Am scris aceste câteva adevăruri doar cu gândul că se vor întrezări printre ele şi o inimă şi un suflet candid pe care cicatricele ieşirii din apocalipsă sunt ale zodiacalului leu, care triumfă acum asupra propriilor sale înfrângeri biruitoare, asupra tuturor avatarurilor pe care a fost să le înfrunte cu preţul înnăscutei sale patimi – filmul despre noi.

Ion SCUTELNIC
sau aventura căutării de sine

Nume mândru şi de aleasă răzeşie e acest *Scutelnic* al nostru.

Mărturisesc că, deşi călătorind de mai multe ori în laturile istoriei şi ale vieţii noastre prigonite şi de peste ani, n-am străbătut niciodată până la capăt şi cu tot adinsul semnificaţia şi rosturile acestui apelativ drămăluit de păturile autohtone înstrăinate, când la grijile dintâi ale ţării a fost să se alăture şi nevoia primelor vlăstare de voievozi, de magistraţi şi întemeietori de ierarhii, de ranguri şi principii de consolidare a naţiei rurale.

Dar nici grefierii şi sociologii de epocă, dar nici cei mai zeloşi cunoscători în ale etimologiei aplicate şi de rostul descoperirii n-au lămurit mai îndeajuns şi mai pe tot înţelesul omului simplu caracteristicile şi sensurile uzuale ale acestui calificativ strigat cu porunci şi acceptat cu bucurie la moşiile împărăteşti.

Oricum, în contemporaneitate şi la ora în care îi rostesc numele, cu înţelesul lui revendicativ, Scutelnic, îşi este sieşi insuficient şi atemporal, fără audienţă şi fără autenticitatea administrativ-necesară de pe timpuri, substituind însă volens-nolens sensului (esenţei) de artist talentat şi liber pelerin cu aşezare (evaziv şi cu grija zilei de mâine), în lumea ispitelor consumiste şi de utopică inspiraţie, împărţind acelaşi destin, precar şi de grea îndurare, cu miile şi miile de compatrioţi ai săi, risipiţi în tot necunoscutul lumii şi în toată întinderea silitei lor înstrăinări de ţară.

Aşadar, actorul şi regizorul talentat Ion Scutelnic, hrănind iluzia traiului mai bun şi visul deznădejdii că mai

există, nu se mai filmează şi nu mai produce miracolul filmului românesc în Basarabia: Ion Scutelnic, actorul şi regizorul talentat al Basarabiei, şi-a luat lumea în cap, prăpădindu-se în străinătăţi, încă lovindu-se cu toată fiinţa lui apolinică de imposibilitatea că s-ar mai putea realiza ca artist şi ca om al pactizării cu arta ecranului, scăpătată astăzi în obscur şi derizoriu, în primitivism şi alandala elitismului gregar şi de proastă reputaţie.

Nici nu mi-l pot închipui mai altfel, sau că ar putea fi mai aproape de consolare, decât de dezaprobarea sorţii ce i s-a impus de marele exod şi halucinanta migraţie a flămânzilor legendari şi ignoraţi de propria lor ţară, ca fiind cei care încă sunt visătorii şi marii făptuitori de frumos, dar şi de tristă aducere-aminte...

Bineînţeles că mă gândesc cu deosebită îngrijorare la un posibil moment al revenirii sale la cumplita confruntare cu propria lui disperare, cu propria tragedie a sufletului îndurerat şi refuzat în sinceritatea şi simţurile sale de calculul unei raţiuni utilitariste şi dominante în zonele logicii formalistice şi deliberărilor absurde. Aceasta întâmplându-se, ar declanşa „răzbunarea elanurilor sagace ale unui ULISE basarabean, renăscut şi reîntinerit în dorurile sale de a reclădi şi a reînălţa din ruină şi uitare Itaca primei lui iubiri – filmul şi regăsirea de sine a creatorului întru fiinţă. Acest lucru bun pentru revenirea lui în ţară împlinindu-se, ar fi că Dumnezeul dreptăţii noastre pe pământ s-a întors cu faţa spre oamenii lui de nădejde şi aflaţi în zidirea lor omenească, spre acei care, cu sufletul şi cu inima credinţei lor în frumos şi adevăr, au zugrăvit pe cerul conştiinţei icoana sfinţeniei şi a iubirii noastre de oameni.

În rest ar fi că lumii de acasă puţin îi pasă de scepticismul nostru funciar, ajuns la limita disperării şi a exprimării ei în cea mai indezirabilă formulă de umilire a omului de artă...

...Oricum...

La un popas

În pofida vivacităţii şi a energiei uriaşe pe care o ascunde sub cămaşă, Vlad Druck pare să aibă, la cei 50 de ani ai săi, numai trecut şi numai amintiri amestecate cu mici doze de căruntеţe şi vechime netrădate de nici o vârstă. Cu alte cuvinte, e un reamintit al ecourilor şi e un rechemat al timpurilor, de unde trebuie că vine întreaga aducere-aminte şi întregul cuvânt al caracterizării. Cu toate acestea şi cu altele trebuie numaidecât precizat că TACITURNUL din el nu e altceva decât bulgărul de liliac rostogolit prin aurul învechit de pe acoperişurile bisericilor medievale. Or, chipul lui de ieroglifă şi porţelanuri modelate de degetele alungite ale fachirilor din răsăriturile lumii, purtat în ramă din piele de păun sacrificat la cina cea de taină a profeţilor beduini, e legănat mereu în aromele tari de pelin şi singurătate. Deşi în momentele de glorie şi reconsiderare, de mărire şi readucere în prim-plan a făptuirilor sale, se loveşte de un uşor freamăt al piedestalului şi de patima dominării în mulţime. Contrar acestor onirice miraje, prieteniile lui sunt puţine, dar alese cu migală, numărate în surdină pe câteva degete de la mâna stângă, cu cele ale dreptei învârtind socoteli şi afaceri de pur interes profesional. Ţine mereu calea drumului în urcuş, umblă în ospeţie la câteva limbi oficiale, zăbovind cu mintea şi priceperea în câteva meserii. Cea care se potriveşte mai mult însă şi are trecere la oameni e prinderea timpului în apele de azur şi de rană deschisă ale ecranului.

E regizor!

Titrat cu un succes notoriu, cu rezonanţe aleluice şi patalamice, pecetluit cu fast şi cu recunoştinţă în analele de identitate ale sacrificării. Suferă cumplit din cauza eşecurilor şi respinge hotărât şi cu tot latul pieptului tragerea din el a mărturisirilor cu sila şi nepotrivite cu sinceritatea. E un hidalgo resemnat în răbdare şi aşteptări, dar care zgândără din ascunzişuri curiozitatea colegilor săi de breaslă fărămiţând şi strivind în volute subţiri sugestia necontrolată a iniţierii lui în problemă.

Împotrivirea şi nesupunerea la mai marii situaţiei în stat au făcut să fie lovit nu o singură dată la genunchi şi tăiat de mai multe ori la raţia prânzului. În rest, e ca toţi oamenii: trage cu ochii la ii, care sunt cum nu se mai poate de femei, şi-i mereu în pagubă. Spune la anecdote, dă prin gropi şi saltă din călcâie şi scoate din talpa iadului ciulinii de aur ai păcălelilor şi înşelărilor pripite. Supărările şi neînţelegerile cu vecinii de coate e febra lui de o oră încheiată la doi nasturi de iertare. Şi asta ar fi parcă totul, dacă Vlad Druck nu ar mai fi ceea ce este în adevăr: un dăruit şi un luat pe sus şi pe neprins de veste de o mitologie a împlinirilor cu vârf, unul din noi care a ajuns la amiaza veacului ce i s-a dat, să-l desăvârşească cu sănătate şi voinţa anilor, să-l răsplătească cu fapta şi suirea lui pe crucea spovedaniei de pe urmă.

Mă bucur de el în această zi când se lustruieşte şi se aude de pestetot, îi strâng cu putere şi din tot sufletul mâna.

Tentația adâncurilor

M-ar întrista peste măsură, dacă ar fi mai altul şi mai altfel de cum este în adevăr pentru mine Vlad Bulat – artistul şi omul dintr-o bucată.

Aflarea şi activarea Domniei Sale în zonele pasionale ale artei – pictura şi film – au o semnificaţie aparte pentru cultura noastră. În primul rând, că ţin de o educaţie artistică deosebită, de o viziune aparte, de un comportament moral în putere să atragă şi să consolideze specia, s-o sublimeze şi s-o întărească în sentimentele ei de solidaritate şi acuitate profesională. Anume în virtutea unor asemenea considerente spiritual – caracterologice firele noastre au fost să se apropie, să-şi asigure o anume stare de fidelitate şi reciprocitate de idei, avansând în teritoriile consacrării ce neam propus, afirmarea unui principiu estetic, care, în limitele şi posibilităţile fiecăruia, a şi determinat, cred, efortul comun al conştiinţei de sine a creatorului din noi.

Grafician, pictor-scenograf, proiectant cu rigla şi compasul în aer liber şi pe şevalet, Vlad Bulat îşi construieşte edificiile artei sale, în primul rând, pe efectele de suprapunere şi asamblare a geometriilor cosmice, într-o artă care mereu se inventează pe sine – cinematografia.

Proporţionalismul său aparent exagerat, linia de contur abia sugerată în subiect, sunt constantele şi unităţile vizuale edificatoare care-i atestă, în planul meseriei, un manierism desăvârşit şi inconfundabil. Bineînţeles, că cele ce dau măsura iscusinţei sale artistice sunt dozările de culoare, lumină şi umbră, aşternute peste ideea-chee a elaborării, procedeu pe care pictorul îl vrea dominator în

spaţiul compoziţiei. Nu este exclus, că Vlad Bulat, conceptual, să se situeze în prezentul lucrării sale doar cu condiţia, că întreaga lui imaginaţie să acţioneze dintr-un viitor pe care-l trăieşte afectiv şi individualizat în parametrele unui trecut mitologic.

De aici şi senzaţia de gigantism, de apoteotic, de mister care incită imaginaţia noastră, supunând-o unor lamentări de moment în care elementul de invenţie este semnalat cu siguranţă. Există, bineînţeles, şi efortul tranziţiei, sau acel care-l ţine pe pictor mereu în zonele înnoirii cu orice preţ a peisajului de mistificare a proporţiilor şi perspectivelor, fortuind conştient măsurile de adaptare la capriciile modei şi ale schemelor.

Or, toate acestea justifică însuşirile unui talent viguros, principiul estetic avansat, şi al unei opoziţii artistice stimulatoare, care provoacă sentimentul de competitivitate şi delimitare în spaţiul căutărilor.

Pe linia de moştenire a meşteşugului pro-cinematografic Vlad Bulat, ar fi că este mai întâi din stirpea cioplitorilor medievali, stăpâniţi de teama îngrămădirilor de nori, de fantasmele şi himerele focurilor asimetrice ale mâniei imaginate în necunoscut. Arhitectural, lucrările artistului se construiesc dintr-un anume unghi de precauţie, simetric, ritualic, asigurându-şi astfel, toate semnele smereniei, asemenea demiurgilor care perversează starea de risc şi împotrivire a opţiunilor sale, doar numai şi numai prin gestul de consternare şi pocăinţă. În cinematografie Vlad Bulat este, aşadar, cel mai mult. Penelul său contrapunctează şi disimulează aparenţele gigantismului proiectelor hazardate şi puse în replică neinspirată cu realitatea şi gusturile de ultima oră ale consumatorilor de artă.

...Pentru a păstra un echilibru de tradiţie şi de legătură cu legile acceptate deja de geniul cunoaşterii şi asimilării

artistice, pictorul înlătură din compoziţiile sale balastul inestetic al aşa-ziselor „culminaţii" ştiinţifice, impersonale, fără obiectul utilizării spirituale, fără ţintă şi finalitate. Un lucru, însă, este cert şi de netăgăduit: constanta fundamentală a angajării sale artistice rămâne a fi, pe tot cuprinsul elaborărilor, responsabilitatea cu care se angajează artistul în dialog cu lumea, asigurându-i acesteia întreaga sa adeziune şi sacrificare.

Referinţe istorico-literare

...Anatol Codru crede cu toată fiinţa în puterea miraculoasă a metaforei şi îşi înalţă poemele pe soliditatea şi energiile ei sacre. Drumul ales de minunatul nostru poet e cu atât mai sigur, cu cât ne gândim la faptul că întreaga poezie populară s-a nutrit din sevele şi adâncurile inepuizabile ale metaforei. Prin poemele *Pietrarii, Tot pământul e o piatră suferindă de dor, Baladă, Din ceruri, totuşi, s-a furat..., Bate frig de la origini, Ce iarbă!* ş.a. autorul atinge cele mai înalte zone ale poeziei, situându-se astfel printre cei mai înzestraţi poeţi ai scrisului românesc.

Acad. Grigore VIERU

...Dacă lira lui Anfione-grecul a făcut ca pietrele singure să se mişte, pentru a forma zidurile de apărare ale oraşului Teba, talentul de poet şi distins cinematografist al lui Anatol Codru a făcut ca şi pietrele să vorbească despre Moldova noastră iubită.

Acad. Nicolae CORLĂTEANU

În general vorbind, ar exista două feluri de poeţi în Basarabia. Poeţi în care vibrează intens sufletul colectiv al naţiei lor, cu rădăcini adânci în firea tradiţională a neamului românesc atât de chinuit de viaţă şi de istorie, şi poeţi care, între acel suflet naţional şi propria lor emoţie, creează o expresie poetică nouă şi individuală, unii chiar de factură postmodernistă.

Poezia lui A. Codru prezintă un amestec fericit al celor două feluri de a trăi destinul neamului şi lumea. Tradiţional ca formă, dar absolut modern ca inspiraţie, Anatol Codru scrie o poezie de o limpezime şi puritate cu adevărat clasică.

Este o plăcere să pătrunzi în Codrul atât de stufos şi plin de vrajă al poeziei sale. O poezie plină de vis muzical, de incantaţii verbale şi fermecătoare culori şi parfumuri emoţionale din care n-ai mai ieşi, n-ai mai ieşi...

Ion MILOŞ, *Suedia*

Ca mânuitor de condei Anatol Codru este cu totul ieşit din comun. Anatol Codru e un poet sui-generis, care în scrisul nostru nu şi-a avut un model precedent şi, probabil, nu-şi va avea nici imitatori direcţi. Pana lui ascuţită şi îndărătnicită nu vrea să respecte nici un fel de canoane şi postulate ale scrisului şi tocmai de aceea generează un fel de modus scribendi inimitabil şi irepetabil în tradiţia literelor româneşti.

Dotat cu o rară capacitate a gândirii, cu o deosebită forţă de elocvenţă, cu o fină inteligenţă şi cu un extraordinar simţ al limbii materne, poetul răstoarnă cu iscusinţă tiparele obişnuite şi familiare cititorilor, metaforizează până la grotesc realitatea denotativă, inversează culorile eterne ale spectrului imaginativ, creând aspecte absolut imprevizibile şi recurgând la un veritabil salt moral în felul de a concepe realitatea, de a sezisa şi de a o reflecta în toată complexitatea ei.

Toate acestea fac din Anatol Codru un inovator îndrăzneţ al stilului imaginativ şi al unei opere ce va rezista timpului.

Acad. Anatol I. CIOBANU

...Membru al Academiei Republicii Moldova, poet, regizor de cinema, dl Anatol Codru este unul dintre cei mai importanţi oameni din Basarabia.

S-a afirmat ca poet mai ales prin *Îndărătnicia pietrei* (apărută în 1967), volum care impunea un stil profund individual în lirica basarabeană a anilor '70. Metafora pietrei, pe care o anunţă aici, devenea ulterior un „mit personal" al poetului, piatra ca imagine având multiple conotaţii simboliza: dăinuirea noastră pe acest pământ, rădăcinile istorice, vrednicia neamului în a rezista ruinătoarelor valuri invadatoare, descoperea frumosul încătuşat în miezul pietrei ş.a.

Piatra de citire (1980), *Mitul personal* (1986) au continuat, la alt nivel şi într-o formulă net superioară, această poetică a pietrei. Volumul din 1980, cu un pronunţat mesaj civic, valorificând teme ajunse tabu-uri la noi (străbunii, o istorie sfârtecată, rezistenţa în faţa deznaţionalizării etc.) au fost supuse unei aspre cenzuri ideologice, apariţia cărţii întârziind mult.

Eugen LUNGU

...Versurile poetului Anatol Codru, dinamice, agitate, şi mereu tensionate, au introdus, categoric, o nouă voce în literatura noastră. Piatra, simbolul central în creaţia poetului, este expresia timpului însuşi, al stratificărilor adânci temporale. Anatol Codru a renunţat definitiv la metaforicul electrocutant, pe care-l cultiva la începuturi în favoarea baladescului, rostirii sacre (*Din ceruri, totuşi, s-a furat o lacrimă din* Tatăl nostru...), de ritual cu invocarea cuminţeniei (*Dinspre părinţii care-şi strămoşesc graiul acesta înrourat pe gură*). O undă de calmitate epică vine să se suprapună peste un lirism plin de duritǎţi unghiulare, fizice şi geometrice.

O altă constantă a poeziei lui e conştiinţa continuităţii de neam, tema fundamentală pentru un român transnistrean cu rădăcinile afundate în straturile originare: din piatră apare subtextual iarba ce izbucneşte din străfunduri fierbinţi, fiind chiar bărbile strămoşilor daco-romani (...*Pe culmi,/ La cetate,/ Ţepoase-n ambiţia lor,/ Suverane,/ Cresc ierbile,/ Bărbiile daco-romane*...).

Acad. Mihai CIMPOI

Anatol Codru „a venit" acasă, pe partea dreaptă a Prutului, mult mai târziu decât alţi confraţi din domeniul literaturii şi al cinematografiei în care deja excela. A venit, s-a rupt din Nefiinţă ca un vânt de primăvară, aspru, de care poţi să şi te mai temi. I-a rămas peste ţară, mereu auzit, doar Numele: nu i s-a retipărit, din cele aproape două duzini publicate, nici o carte acolo, unde trebuia să apară în ultima vreme, adică în România. Să fie o teamă a unora? Doar nu teama, nu posibilul *de ce?* îl poate lăsa la marginea neatenţiei şi ignoranţei noastre. Născut la margine de românitate, dincolo de apele Nistrului, în Transnistria (nici

măcar în spaţiul visat de Eminescu „De la Nistru, pân' la Tisa", ci dincolo)... Anatol Codru era deja obişnuit cu aşa ceva... Cine a gândit însă destinul sufletesc al transnistrenilor în istorie îl readuce imediat pe poetul nostru în punctul de obârşie care nu este altul decât Spaţiul Mioritic: „Din amintiri îmi ies în prag/ Cu pâinea şi cu sarea: mie." Numai că aceştia întotdeauna aceiaşi, vezi bine, şi-au păstrat genele dacice, mai avizi fiind de trecutul lor milenar, şi mai aproape de idealul tuturor românilor de mai încoace.

Fiind din generaţia lui Nichita Stănescu, şi Anatol Codru face să danseze cuvintele într-o horă de aceeaşi sorginte: „Din timpuri postume,/ din foarte pustiu./ Devremele-n lume venise târziu,/ Veni să ne-mbie şi să ne-mpresoare/ mai mult ca vecia/ uitarea cea mare:/ s-o ştim, că-i de piatră şi mult înainte/ de peste moarte/ aducerea-aminte"...

Dar oricât am continua cu exemplele, apropierea de marele Nichita nu face altceva decât să sedimenteze specificul aparte al lui Anatol Codru în literatură, specificul unui poet original, meditativ, de o nemaipomenită iscodire filosofică, pusă cu greutate în metaforele esenţiale ale gândirii: „Eu nicicând nu scriu cuvinte, eu gândesc aceste pietre", ori: „Gândim plânsul, ca şi cum am vedea în interiorul lacrimii şira spinării ei".

Există mulţi poeţi adevăraţi în Basarabia. Între aceştia Anatol Codru şi-a căpătat un binemeritat loc de frunte. Or, aşa cum se înfăţişează în ultimele sale cărţi, poetul se înscrie astăzi printre cei dintâi lirici de limbă românească în întregul nostru spaţiu spiritual, confirmând demonstraţia că există o singură cultură, care trebuie apreciată valoric unitar.

Judecată în acest context, Transnistria, la încheierea acestui veac, în persoana lui Anatol Codru a dat literaturii române pe unul dintre cei mai mari poeţi contemporani.

Dr. prof. Victor CRĂCIUN

...Explorând spaţiul liric autohton, Anatol Codru a reuşit să fie în acelaşi timp un poet modern, un spirit inovator, deschis către cu totul alte structuri şi orizonturi decât cele cunoscute şi explorate în mod tradiţional. Când imnic şi baladesc, când polemic şi ironic, el a făcut devastări în suprastructurile calcinate

ale tradiţionalismului vetust, radicalizând şi democratizând în mod evident şi hotărât limbajul poetic al scrisului românesc. Întreaga sa poezie poartă sigiliul stelar al metaforei filigrane transfiguratoare. Realul, concretul, faptele cotidiene nu apar în forma lor materială brută, ci sunt urcate în sfera esteticului, în zonele metafizicii, spre a fi încărcate cu mister transcendental. De aceea, poate, poemele sale nu se lasă clasificate în categoria celora cu „efect imediat", care îi aşează peste noapte pe unii poeţi direct în şaua „valului", în jilţul laudei publice.

Retras în „cariera" de piatră a mitului său personal, iscusitul Meşter sapă adânc, înaintează mereu, mai mult se aude decât se vede. Versurile din ultimii ani, de aceeaşi reconfortantă vigoare şi prospeţime, dovedesc că poetul zăboveşte cu trudă şi migală în galeriile aurifere în care se află respiraţia marii poezii.

Arcadie SUCEVEANU

Cunoscut prin zgârcenia cu care-şi dă la lumină fierberea vulcanică a gândurilor şi sentimentelor ce îi alimentează verticalitatea demnă de invidiat, Anatol Codru vine astăzi la masa de argint a spiritualităţii neamului cu un excepţional potir în care a adunat roua neîncepută a florilor de crin, luciul orbitor al fulgerului, tihna luncilor cu ierbi pline de vise şi istorie: „Primiţi-mă: eu sunt cel de demult,/ Care transcrie timpul mai încoace,/ Care pe sine-ntruna se reface,/ care confruntă, dar şi-ndură mult/ şi are-o angajare la soroace,/ şi poartă în fiinţă un tumult,/ Eu parcă din uitare m-aş întoarce,/ Eu parcă din durere m-am fost rupt."

Sincronizat cu marea şi autentica poezie de la Cluj, Iaşi, Bucureşti sau Braşov (şi nu de azi, de ieri!), Anatol Codru este când un liric de o fineţe înduioşătoare, când un cioplitor tenace în piatra „pietrelor de citire", dar întotdeauna plin de prezentul ce-i alimentează fiorul poetic, făcându-l să se claseze în capul listei la capitolul adevăratei poezii.

Ilie Tudor ZEGREA

„...Şi va fi întruna timpul,
Şi de pretutindeni – eu,

Şi va fi atât de simplu,
Şi va fi atât de simplu,
Parcă-a nins cu Dumnezeu...“

Această metaforă – „parcă-a nins cu Dumnezeu“ – îl aşează pe Anatol Codru în rândul celor mai reprezentativi poeţi români din această jumătate de secol. Anatol Codru şi-a pus în faţă o sarcină provocatoare: să reabiliteze poezia din Basarabia. O asemenea operă la noi nu mai face nimeni, în afară, poate, de Grigore Vieru, numai că Vieru lucrează altfel. El alege cuvintele simple, le curăţă de rugină şi le aşează în strofe, precum a aşezat Dumnezeu floricelele într-un colţ de rai. Anatol Codru nu umblă ca mielul prin floricele; el dă cu târnăcopul, sapă ca un apucat, până dă de cuvintele care n-au mai stat niciodată alături. Astfel, cuvintele într-o strofă ca cea de mai jos pot reabilita şi înălţa orice limbă peste care planează pericolul ruşinii:

„Bate vânt de la origini,
Cerul scapără polei,
Şi-o să-ncep şi eu a ninge
Peste toţi străbunii mei...

Constantin TĂNASE

Anatol Codru este poetul autentic a cărui poezie se pretează unei permanente recitiri, pentru că de fiecare dată, la recitire, găseşti alte noutăţi, care nu sunt simple străfulgerări de amnar ale unor oarecare pietre lovite la întâmplare, ci revelarea unui zăcământ şlefuit a cărui valoare este sezisată şi întrupată în cuvântul-lamură doar de numai cei chemaţi... Recitirea ţi-o impune întotdeauna Poetul: evoluţia mărturisirii poetului e o permanentă recitire. Eminescu, Arghezi, Barbu, Blaga sunt exemple celebre de Recitire.

Opera lui Anatol Codru devine, aşadar, ispită, îndemn şi mărturisire:

„Eu sunt prezenţa unui fapt real, care confirmă adevărul, că vă sunt necesar. În cel mai rău caz, eu sunt dânsul meu propriu“...

Că Anatol Codru a devenit academician este argumentul suprem, că marea Lacrimă a poeziei sale nu surpă, ci zideşte întru rostirea românească de cea mai aleasă calitate. Or, acest lucru se datorează numai celor aleşi dintre aleşi.

Dr. prof. Gheorghe CALOTĂ, *Brăila*

E cunoscut că orice nuanţă cromatică reprezintă un cuplaj din roşu, galben şi albastru, în dependenţă de intensitatea acestor trei culori. La lectura scrierilor de Anatol Codru (vezi *Bolta Cuvântului*, *Întâmplarea Mirării* şi *Ruperea* (Fuga – *n.n.*) *din Nefiinţă* orice poezie te absoarbe într-un spaţiu anume c-o enigmatică culoare-n plus ce nu rezultă din cele trei, sezisat fiind... doar printr-o paralelă: Albert Einstein, în plimbarea sa pe scoarţa găoacei noastre tridimensionale, urcând coline şi coborând văi, şi-a dat deodată seama că pe această enigmatică culoare o fac culorile universalei gravităţi. Aşadar, spaţiul menţionat, prin culoarea suplimentară, prezice în poezie dimensionalul infinit al autorului.

„Dar de ce se întârzie şi se ţine sub zăvoare
Lacrima virgină-a Pietrei grea cu mine sub pământ,
Dar de ce se avortează şi se-aruncă în uitare
Ruperea din Nefiinţă a durerii care sânt,
Dar de ce e-atâta rană, dar de ce aşa vă doare
Starea mea de infinit?...“

... Eu împart creatorii de valori în două categorii: cea de jos, inferioară, constituită din cei ce utilizează numai principii (culori) cunoscute anterior, chiar dacă acestea fac construcţii oricât de fine, şi cea de sus, superioară, asamblată din cei ce aplică, pe lângă vechile principii (culori), altele noi, proprii, şi care nu decurg din cele cunoscute. Cu certitudine, poetul Anatol Codru ţine de categoria superioară. Rostul vieţii Domniei sale e cromatica primordială a durerii neamului, şi rostirea acestei dureri e la înălţimea de dangăte-culoare a celor mai moderne clopote ca răsunet românesc...

Acad. Petru SOLTAN

...Trăind mai mult într-o lume a metaforei şi a mitului, Anatol Codru propune cititorului o poezie inovatoare, profund sugestivă şi bogată în implicaţii filozofice latente, modernă în sensul larg al cuvântului atât prin sensibilitatea şi viziunea artistică asupra realităţii, cât şi prin ideile şi modalităţile de expresie vehiculate. E o poezie – rod al unei fantezii asociative înnăscute şi al unui temperament artistic de o molipsitoare energie vitală.

Sub pana lui A. Codru cuvintele capătă o logodire metaforică nemaiîntâlnită la alţi poeţi, făcând ca versul lui să colcăie de sugestivitate, revelaţie, concreteţe plastică, şi să intuiască de multe ori ceea ce la prima vedere nu se poate concepe şi exprima prin mijloace directe ale limbajului raţional. Ca în exemplele ce urmează: „Poţi lua cu ulciorul din cer/ lacrima ciocârliei mult sfântă"; „În cumpăna numelui meu ai să auzi/ Steaua polară a lonului ţării cum cântă"; „Atunci mi-i gura clopotului de miere/ Cu graiuri mărgărinte şi măiestre./ Zboară-o grădină pe deasupra ţării./ Zboară o nuntă pe deasupra noastră!...

Acad. Mihail DOLGAN

Anatol Codru este în cuvânt ca nimeni altul dintre scriitorii noştri de azi, şi o spunem fără cea mai mică intenţie de a minimaliza străduinţele şi chiar realizările vreunui confrate de breaslă.

Atâta cinste să-i arate, atâta sclipire să-i desferece, atâta enigmă să-i păstreze – cuvântului – când îl pune să exprime atâta sens!

Uneori avem impresia că autorul *Pietrei de citire* îşi face o plăcere cu totul aparte din frământarea neaşteptat de curioasă a cuvintelor, din plăsmuirea profund personală a frazei, altfel zis a versului, din chiar inventarea cuvintelor şi expresiilor „ca la dânsul acasă" ori – mai ştii? – „ca la mine, ca la nime".

De aceea lectura poeziei lui Anatol Codru nu este un act simplu care se împlineşte la prima dorinţă şi aduce plăcerea imediată.

De aici nu rezultă că Anatol Codru ar fi şaradist sau, în orice caz, un jongler al cuvintelor. Credem că la mijloc este felul său unic de a fi, de a exista în literatură. Intuim că pentru el

metafora nu prezintă o povară; în intimitatea laboratorului său metafora nu este decât un instrument de lucru, ca oricare altul în literatură. Astfel zis, povara căutării, plăsmuirii metaforei se transformă, tot atunci, în bucuria găsirii, savurării imaginii dense sub aspectul comunicării şi agreabile sub aspectul exprimării.

Vorbirea e una cu gândirea, de aici urmează ceva absolut esenţial pentru scriitor: „O, noi vorbim, o, noi gândim! Cuvântul *ară*!/ Gura e turnul vorbei noastre sfinte./ Să nu minţim vorbind, născând cuvinte!" (sublinierea ne aparţine – *I. C.).*

Altceva e că, fiind mereu cu un pas înaintea noastră, a cititorilor „de rând", dar şi a celor care se consideră avizaţi, el ne-a adus întotdeauna adevărul din inima şi din mintea sa la inima şi la mintea fiecăruia dintre noi. S-a străduit el, scriindu-şi operele, dar n-a găsit în noi pe posesorii siguri ai acelui adevăr. Altfel cum se explică faptul că nici criticii cei mai familiarizaţi cu poezia n-au realizat până în prezent vreun studiu cu adevărat serios despre poetica pe cât de interesantă, pe atât de dificilă (pentru cititor) a creaţiei scriitorului?

Ion CIOCANU

Metafora liberalismului liric codrian modernizează nu numai plasticitatea artistică a zicerii poetice, dar totodată încetăţeneşte un mod propriu şi deliberat de a fi întru metaforă şi prin metaforă („Dacă au pâinile ideile de grâu/ şi-a le rosti nu am de ce mă teme,/ De ce în viaţă mi-i aşa târziu,/ de ce în moarte mi-i aşa devreme?") chiar cu riscul de-a metaforiza metafora, metaforizarea subţiază mătasea ideii, fulguindu-se în stropi transparenţi de lumină prin straturile imaginii şi ondulând fără foşnet, uşor, aerian, diafan, codrian în ritmurile cromatice ale eului său...

Poetul este „prezenţa unui fapt real", „el este dânsul său propriu", al Metaforei, al fărădemorţii Metaforei sale „de jur-împrejur", „de parcă ar veni numai plecând/ Din nicăeri în nicicum/ De pestetot".

...Poezia codriană are un avantaj al ei sui-generis care o pune mai presus de una de călăuză şi de roabă a cuvântului, ea izvorând propriu-zis zeieşte dintr-un suflet creator profund şi sensibil la vibraţiile şi la mutaţiile cosmice ale ideii, ale lirismului,

fiind în consonanţă intimă cu zbuciumul adânc al locului şi al spaţiului carpato-danubian-pontic şi apolinic. De aceea versurile sale sunt aşchii din cariatidele unor temple măreţe ale viitorului verbului românesc din segmentul moldav şi nu numai. Cel mai mare poet român transnistrean al secolului al XX-lea, Anatol Codru, prin universul celor trei cărţi antologice *Bolta cuvântului*, *Întâmplarea mirării* şi *Ruperea din nefiinţă*, îşi reînnoieşte şi îşi consolidează siguramente căutările de sine dinspre metafora sintetică (sintetizatoare, unificatoare şi coordonatoare).

Tudor PALLADI

Poeziile reprezentative ale scriitorului Anatol Codru editate zeci de ani în urmă te surprind prin spontaneitatea expresiei plastice semnificative configurată prin imagistica profund personală ce devine treptat pilonul simbolic al liricii sale. Intuind situaţiile, caracterele, atmosfera, coliziile preponderent rurale, abia perceptibilul stil figurativ relevă un procedeu aparent simplu, neostentativ, clasic în esenţa lui, nuanţat de accente mitice, baladeşti, de coloritul şi duritatea fiorului folcloric.

Ultimele culgeri de versuri – *Bolta cuvântului* şi *Întâmplarea mirării* apărute după o imensă „tăcere" editorială – marchează „aventura" unei răzvrătiri poetice bazate pe obsedanta metaforizare ce sondează ineditul prin transfigurarea intenţionat sofisticată a subiectelor eterne pentru a le comunica o imprevizibilă inovaţie artistică. Probleme, dileme, cugetări, discret interiorizate, erupţii „teribiliste" izbucnite din sfera tensionată a subconştientului, stresat de labirintul existenţei contemporane, dictează aspectul modern al manierei stilistice adoptate de autor.

Raisa SUVEICĂ

O evoluţie spectaculoasă a scrisului lui Anatol Codru nu poate să nu impresioneze pe cititorul nostru specializat pe recitiri, mai ales acum când cărţile de poezie apar cu regularitate.

Când este inspirat, poetul ar avea dreptul să ne spună: m-a găsit o idee.

Mai ales azi, când lucrurile şi întâmplările complotează împotriva oamenilor şi ele îşi aleg regi şi slugi, avocaţi şi paznici, poeţi şi preoţi.

Suntem căutaţi de poemele Domniei sale. Ne bucură că le merităm.

Acad. Nicolae DABIJA

Aşezată la răscruce de milenii, *Piatra de citire* a lui Anatol Codru îşi are sorgintea în codul de legi al lui Hammurabi, precum şi în coloana de sare ce s-a înălţat în urma lui Lot după prăbuşirea Sodomei şi Gomorei, drept semn că o operă de artă, care are menirea să dăinuie peste veacuri, ascunde înlăuntrul ei o adiere omenească, o dorinţă, o neîmplinire, o frângere de destin, un imens sacrificiu. Legile lui Moise au fost săpate de fulgerul coborât din cer pe lespede de granit, pentru a călăuzi un popor întreg. Poeziile lui Anatol Codru ascund în adâncimea lor cristaluri îngheţate ale unor profunde sentimente omeneşti. Umil, poetul îngenunchează dinaintea pietrei de hotar şi a eternităţii, pentru a simţi măreţia clipei care trece şi pentru a înţelege eternitatea întregii creaţiuni. „Vorbeşte-mi peste trup şi veac – spune poetul –, peste adaosul veciei,/ Tu dă-mi din marea sărăcie/ comoara marelui sărac", ceea ce în cuvinte simple ar însemna întreaga bogăţie a simţirii omeneşti.

Nichita DANILOV

Meritul important al poeziei lui Anatol Codru este acela că tinde – prin cuvânt – la simplitatea pe care o cunosc numai spiritele alese. Este o simplitate care nu înseamnă sărăcie, ci şlefuire, esenţializare. În acest mod versurile poetului basarabean câştigă în valoare dezvăluindu-şi faţa lor perenă: „Această clipă a explorării mele în cuvânt/ Nu e decât riscul de-a inventa piatra la modul pasăre,/ Ca şi cum în acest chip aş tinde mereu spre simplitate/ şi bucurie – prin zbor şi lumină" (*Aşadar...*).

Macroconcepte absorb lumi minuscule, dar torturante. Nunta, moartea, bocetul, vecia sunt teme care aglutinează emoţii, revolte, atitudini lirice, într-un efort de redimensionare a lucrurilor. Acesta ar fi scopul dizolvării energiei în cuvânt. Deşi totul se

desfăşoară în regim de urgenţă, tocmai precipitarea gesturilor amână cristalizarea întregului. Gândul împovărează sfârşitul cu mereu noi orizonturi de aşteptare. Puterea scriitorului de a dezvălui lumii cine este ea se află în însăşi esenţa lumii. De aici, simbolul pietrei, ca propensiune spre stabilitate, nemişcare, echilibru. Mitologiile vorbesc despre o strânsă legătură între suflet şi piatră: falsa inerţie, simulacrul lipsei de viaţă, semnul prezenţei divine în piatră sunt dezvăluite de însăşi ambivalenţa ei, armă rituală şi concretizare a perfecţiunii.

Carmelia LEONTE

...În metaforă poeţii români din Basarabia au un lider sălbatic în talentul lui de a nu fi comun cu nimeni, dar absolut cu nimeni: *Anatol Codru*.

E un reflex autohton în cuvintele dânsului, o vrajă care te pătrunde şi te ridică la cer. E o nesfârşită litanie de pietre scumpe.

Aşadar, poezia română din Basarabia poate intra cu capul sus în orice altar al Universului, prezentându-se cu îndreptăţită demnitate: Eu, poetul Dumneavoastră Anatol Codru, – care va declar că „va fi întruna timpul şi de pretutindeni – Eu. Şi va fi atât de simplu, parcă-a nins cu Dumnezeu".

Gheorghe VODĂ

...După volumele de poezie *Îndărătnicia pietrei*, *Feciori*, *Piatra de citire*, *Întâmplarea mirării*, *Bolta cuvântului* iată-l pe Anatol Codru publicând cartea sa de gală, *Ruperea din nefiinţă*, în care se regăseşte contrapunctic aproape întreaga sa creaţie ca esenţă, ca sinteză, ca act de nobilă prezenţă în cadrul liricii române contemporane. Rămânând fidel unei teme asumate conştient şi cu har înnăscut, Anatol Codru posedă o uluitoare capacitate de a ne surprinde prin inventivitate artistică şi mereu o ingenioasă schimbare a unghiului de cercetare asupra subiectelor abordate acum şi demult, în juneţile sale poetice. Substanţa şi intonaţia lirică sunt cele ale unui discurs baladesc modern, de o inimitabilă savoare metaforică.

Leo BUTNARU

În poemele lui Anatol Codru se dezvăluie, uneori exploziv, alteori în şoaptă, trei straturi: de gândire, simţire şi (re)concepere a lumii. În inima acestui nucleu care tinde spre desăvârşire şi care răscumpără celulele voit imperfecte pentru învierea întregului şi pentru spulberarea oricărei eventuale monotonii, stă Metafora.

Metafora-sâmbure, esenţă, este învelită de o adevărată atmosferă de cuvinte poetice, sintagme şlefuite până la aforistic, înrădăcinate în folclor. Metafora şi atmosfera sunt ocrotite, altfel spus: conectate la realitatea imediată a marii poezii, datorită unui alt strat de cuvinte, mai apropiate cotidianului, dar nu atât de apropiate încât să piardă dimensiunea metafizică,

„Cresc cuvintele din pâini, –
Lumea rupe şi mănâncă...“

sau

„...Eşti încercat de-o coasă la glezne, să admiri
Sorocu-ntemeierii pâinilor cu gura.
Pari liberat la ora culesului din miri,
La nunta lor să-ţi fie mireasa-mbucătură...“

Astfel poezia lui Codru este triplu ocrotită şi deschisă ochiului nostru lăuntric din trei unghiuri diferite, încercând poate o proiectare triunghiulară în sacru:

„Albastru tragic din icoane –
Mucenicie de Ioane,
Şi-aceste clopote, de-atunci,
Îmi par Ioni vuind pe cruci,
Învârtoşind în alifii
Genunchii noştri cei dintâi –
Pe ruguri: parcă îşi răzbun
Genunchii alţi, genunchi străbuni...“

De aici şi jocul grav, subtil, efervescent al poeziei lui A. Codru, simplitatea dezarmantă, flexibilitatea, calmul olimpian şi tremurul care parcă ni se transmite, graţie existenţei poetului, din vremuri imemoriale, poate din vremurile în care încă nu se inventase proza.

Acad. KOPI KYCYKU, *Albania*

Anatol Codru se remarcă prin insistenţa şi consecvenţa cu care optează în favoarea unui mit propriu. Îl preocupă mecanismul cunoaşterii poetice şi în aceasta rezidă caracterul inovator al versului său. De menţionat că poetul nu este adeptul simplităţii. „Piatra", la care revine frecvent, este simplă, dar numai în aparenţă. În cadrul unei întâlniri cu cititorii, ce a avut loc într-o seară de decembrie 1998 la Casa Limbii Române, autorul preciza că la început piatra se identifica, pentru el, cu oraşul, prin contrast cu satul, cu pământul şi cu vegetaţia abundentă sau cu „holda ierbii". Motivul pietrei este fascinant prin puterea de a sugera protestul. Piatra este o formă agresivă, aşa precum erau şi timpurile, potrivnice poeziei. Împotrivirea pietrei necesită o acţiune de răspuns mobilizator pentru a învinge o forţă rigidă. Anatol Codru găseşte sursa de alimentare pentru versurile sale în dorinţa de a opune agresivităţii pietrei un protest mai mare – cel al puterii de penetraţie a cuvântului.

Având în adâncurile sale o motivaţie din care se hrăneşte, o sursă care se împotriveşte deconspirării, aşa cum există lucruri implicite ce nu se pretează uzurii publicitare, versul lui Anatol Codru este tensionat de un fel de gelozie a deconspirării. Încărcătura obsesională ce dă viaţă poeziei sale este condiţionată de o anume stare determinată de voinţa de relevare interioară şi de nedorinţa de banalizare a acesteia prin cuvântul capabil să o divulge. De menţionat, în aceste împrejurări, spiritul polemic al personajului liric: „Mă uit la mine/ şi îmi zic: „Auzi, străinule,/ De ce ţi-aş lipsi/ Dacă nu m-am născut/ şi va trebui/ Să mor pentru tine?"

Ana BANTOŞ

A spune numele poetului este de multe ori un fel de a aduna într-o singură formulă poezia lui. Anatol Codru, în acest sens, se aşterne pe spaţiul metaforic aşa cum Blaga ne ungea firea noastră cea zăpăcită de revoluţiile industriale şi politice cu untul spaţiului mioritic. El nu e numai o piatră de citire, adică un algoritm de transformare a haosului în structuri de prunc care „se-mpiedica de-aripa lui". A. Codru e „cal/ ce muşcă iarba cu copita lui/ până-n statuia gândului". A. Codru este tăinuita mea

dragoste pentru sinele meu tânăr şi înfometat de poezie fără ideologie (aşa cum eram înfometat în anii de după război de gustul minunat şi mitic al pâinii).

Anatol Codru *s-a întâmplat* în structura de grai şi de plai a românilor pe care măcinarea de piatră dură a istoriei i-a prins în transhumanta lor cosmogonică departe de „maica de plai". Dar s-a întâmplat atât de spectaculos, atât de nou în „galaxia gurii" încât el, Anatol Codru, „parcă vine de la nimeni înapoi", de la acel nimeni amărât în care am fost trimişi fără voia noastră (chiar fără voia poetului Anatol Codru de a „născoci stele" pentru o fiinţare omenească mai omenită); el vine să ne samene cu speranţa de mâine a întregului neam vorbitor de limbă română.

Andrei VARTIC

„...Un om pe un cal este întemeietorul
Marii jumătăţi 1/2 din toată frumuseţea lumii, pe care o aduni.

Omul e *numărătorul,*
Calul e *numitorul comun*.

Atâta doar că o nuanţă formală
A şirei spinării calului îl mai desparte,
Dar, în fond, calul
Este eşafodul şi rugul omului fără de moarte.

Potrivire de jumătăţi cum numai dragostea poate fi (vezi „Diotima" lui Platon), poezia are avantajul de a uni pe vecie – vorba vine – lucruri, fiinţe adeseori inconciliabile. Deloc întâmplător faptul că Apollo, viitorul zeu al muzicii, al poeziei şi al artelor frumoase, l-a avut drept dascăl pe centaurul Chiron. În cazul lui Anatol Codru, poetul este sieşi centaur; altfel spus, artistul modern, deschis cu toţi porii spre experiment, dar şi spre alte limbaje, cum ar fi cel cinematografic, de ex., ţine în frâu calul tradiţiei, când plimbându-l pe cerc, când dându-i pinteni, până când calul şi călăreţul ajung la un numitor comun, zis Operă. Din (ne?) fericire, „potrivirea de jumătăţi" e pe viaţă: din Centaur nu se mai poate coborî.

Emilian GALAICU-PĂUN

Remarcăm în poezia lui Anatol Codru supremaţia unui Eu liric dotat cu spirit analitic, Eu, care, chiar şi atunci când e copleşit de cântări imnice, nu încetează să observe, să sintetizeze...

Pornind de la simbolurile plugului şi aratului, poetul creează frumoase mituri cu profunde sensuri filosofice. În imaginaţia eroului liric din poezia *Ar cu plugul mâinii mele...* actul de creaţie se identifică cu aratul în „ogorul" „de piatră", cu generoasa dăruire în numele unor „culesuri grele" [...]. Creatorul se transformă într-un mag, ce „din adâncuri" suie, „rotind globul cu piciorul", ca pentru aceasta să fie dăruit, în schimb, „cu hore". Aratul e nu numai că umple „cămările" sufletului omului „întru timpul lui ne' nvins". Ele înseamnă germinare grandioasă. [...] Aratul are şi un înalt sens moral purificator. În credinţa poetului e o datorie „Să ari cu plugul prin copiii tăi,/ Dacă o teamă-i scade la părere,/ Dacă o tăcere le sporeşte-averea./ Răcneşte plugu-n ei până-n temei".

Elena ŢAU

Poezia. Unde e începutul şi unde e sfârşitul? Sau poate că nu e chiar aşa. Unde e neînceputul şi unde e nesfârşitul ei, ca să poţi fi sigur că tu eşti tu, că poţi să te cunoşti pe tine, tu însuţi fiind.

Anatol Codru vine dintr-o mitologie pe care şi-o face mai întâi el singur, ca apoi s-o compare, s-o înţeleagă, să fie sigur că se potriveşte cu vreuna din mitologiile clasice.

Anatol Codru totdeauna este acolo unde nu este, fiind în acelaşi timp şi acolo şi dincolo, într-o dublă existenţă de creaţie – poezie şi cinematografie, vrând să-i dea celei de-a doua suflul primei şi încercarea durerii de a le întrepătrunde reciproc, trăind într-o atmosferă a interdependenţei dintre amândouă.

Anatol Codru chiar de la început s-a impus prin abundenţa, dar şi prin cultura imaginii. Ele erau atât de multe, încât poetul stătea nedumerit în anturajul lor, neştiind cărora să le dea prioritate. Cineva dintre colegii săi făcuse chiar un banc pe această chestie: când Anatol Codru scrie o poezie, îi mai rămân imagini pentru încă două sau trei poezii. Desigur că în această glumă găsim şi o mică doză de maliţiozitate, dar născută dintr-o altă doză de invidie scriitoricească. Aşa a fost de când lumea. Anatol

Codru e poetul care merită toată atenţia, dar această atenţie nu i s-a acordat permanent. Deseori s-a trecut voit pe lângă el şi lucrul acesta l-a amărât, desigur, dar l-a făcut să se adâncească şi mai mult în „carierele sale" în căutarea expresiei de piatră rară: „În lan, cum pasărea se coace-o vară/ şi sare din cântare ca din ouă,/ Aud bătând în picurii de rouă,/ Cu ciocul, ciocârlii, să iasă-afară".

Victor TELEUCĂ

Spunea cineva că orice scriitor clasic a fost modern la timpul său, iar modernul de astăzi are şansa de a nimeri printre vocile clasice.

Anatol Codru a fost întotdeauna neobişnuit, metaforic, iar viziunea sa poetică este, de fapt, actul cel mai simplu ce demonstrează lumii că poezia se naşte asemeni frunzei – din durere şi frământuri: „Moldovă/ izvodire dreaptă, fără-apus, floare care arde la străbuni pe gură..."

Împărtăşim cele afirmate de Arcadie Suceveanu, conform căruia, poetul Anatol Codru preferă să rămână el însuşi, mereu „săpând în piatra cuvântului". Cu adevărat, scriind mai multe capitole la al său mit alb şi energic al pietrei, Anatol Codru vine spre noi cu o expresie pură „că se aude roua", că se aude în fântâni, fiindcă poetul nu şi-a trădat niciodată focul expresiei, care, până la această „întâmplare a mirării" a avut alte denumiri, alte cutermure bărbăteşti, alte capitole: „Îndărătnicia pietrei", „Piatra omului", „Durută, lacrima pietrei"... Şi fiindcă balada pietrei la Anatol Codru se întâlneşte la fiece pas de clipă cu străfundurile folclorului mare, să-i ascultăm versul: „Crăişor de mire,/ Fire, nemurire/ şi-n nemărginire/ Piatra de citire".

Anatol Codru este un mit, un simbol, este un dig fierbinte al tăriei strămoşeşti.

Gheorghe CIOCOI

Da, mi-am amintit: ne-a fost Preşedintele cenaclului literar „Mihai Eminescu" de la Universitate. Patru ani! N-o să mă laud, dar ce oameni frecventau acest cenaclu: Ion Ciocanu, Anatol Ciocanu, Mihail Dolgan, Mihai Cimpoi, Eliza Botezatu, Iuliu

Cârchelan, Gheorghe Ciocoi, Victor Cirimpei, Victor Dumbrăveanu, Iulian Nicuţă, Anatol Gavrilov, Gh. Madan, Timotei Melnic, Al. Negriş, Gh. Spătaru, Ion Vieru, subsemnatul şi mulţi alţii; la una din zilele Poeziei poetul a citit un poem foarte bun – cu un om cu zăpadă în plete şi pe zăpada ceea nepoţii acestuia se dădeau de-a şuiul. Mi s-a întipărit în minte:

„...Din milenii în milenii
Auzi-vei, vei vedea
Cum vor trece sănii-sănii
Peste căruntеţea mea...“

Când a coborât de pe scenă, i-am spus: „ai citit o poezie genială“. Era mai să se supere, zicându-mi să nu-l iau peste picior, ştiind prea bine că nu intenţionasem o asemenea treabă. Genială zicând, am avut în vedere zămislirea şi rostirea poeziei în spaţiul nostru mioritic, unde s-au mai scris aşa cum a dat Domnul, şi cum a „scris“... în program partidul, că trebuie să se scrie. Fiind la el acasă poet de prima mărime, o spun cu toată certitudinea, Anatol Codru va rămâne acelaşi şi după ce se vor domoli toate focurile de artificii ale celebrărilor...

...Marele neajuns al poetului Anatol Codru e că a „fugit“, împreună cu poezia, în cinematografie. Acest pas al Dumnealui m-a întristat foarte mult: lirica românească a pierdut câteva cărţi bune, în schimbul celor volume de pseudopoezie ale unor nechemaţi care au poluat spaţiul cu multă doză de mediocritate, de antimodernism „modern“ şi postmodern.

Aurel CIOCANU

Poetul este un excelent ziditor de metaforă. Recitiţi-i poemele şi reparaţi greşeala de a-l fi înghesuit pe la periferia listei supraîncărcată cu „nume de referinţă“ ale liricii noastre. Faptul că nu a aderat măcar cu titlu de simpatizant la persistentele bisericuţe literare nu-l poate deposeda şi de mandatul de înzestrat artist al cuvântului. Nu vă supăraţi, domnilor.

Înfruntând bărbăteşte îndărătnicia pietrei, poetul a dat la iveală o piatră de citire superbă, pe-alocuri de-a dreptul psalmică, pe care întreg spaţiul scrisului românesc începe într-o lacrimă de dimensiuni nenaturale.

„Gândim plânsul,
Ca şi cum am vedea în interiorul
Lacrimii şira spinării ei“,

sau:

„Această lacrimă a mea şi
De la sine e atât de pură,
Că se aude rouă, e atât de
Sinceră, că mai să cred nu-mi vine...“

Spectacolul îşi reia tot mai răbufnitor scenele dramatice, iar până la deznodământ mai e mult încă. Panoramicul spectacolului, aşadar, e-n continuă mişcare, eroii rămânând aceiaşi, doar că-şi schimbă locul acţiunii în funcţie de rigidele legi ale timpului. Şi atât cât se derulează această dramă, la ce bun, îngăduiţi-mi să-i întreb pe opozanţii lui Anatol Codru, cu interminabilele stropşeli vis-à-vis de mioriticul din noi?..

Deci poetul este un ales de metaforă. „Omul, la rându-i, e Dumnezeul lui Sine,/ Care-şi tămăduieşte rănile inimii/ Cu spiritul trandafirilor împurpuraţi/ De propria lor mireasmă...“ Sau: „...Ştii, de când ni-i dat să ţinem fala neamului şi-a ţării/ Pân' la umeri în ţărână, dar pământ? – Măcar o palmă n-am avut, s-o pun pe rană... Pune-ţi fruntea şi ascultă,/ În pământ cum încolţeşte grâul, orzul şi secara: parcă dorm copiii noştri...“

Serafim BELICOV

...Eu şi poetul Anatol Codru: paralele convergente.

Eu, născut pe malul drept al Nistrului, El – pe malul stâng. Ne uneam abia la Liman. În Limanul Limbii Române.

L-am cunoscut mai îndeaproape, doar când trudeam la închegarea antologiei „Constelaţia Lirei“, ce avea să adune pe continentul literar românesc 65 de poeţi din Basarabia şi Bucovina. Pe acel continent de sensuri, Anatol Codru venea cu *Piatra de citire*. L-am sprijinit, şi mi-au rămas în suflet urme de pietriş aurifer, că se aude: „Crăişor de mire,/ Fire, nemurire,/ şi-n nemărginire/ Piatra de citire“...

Dar cum să nu-mi frângă sufletul citind aceste versuri devenite sintagme „Pe culmi, la cetate,/ ţepoase-n ambiţia lor,

suverane,/ Cresc ierbile, bărbile daco-romane...“ sau: „Mă dor umerii, mă dor palmele: se-arată o cruce...“

Câtă fineţe şi câtă precizie metaforică: „Ardealul ne e plânsul infinit În solniţe să-l aibă fiecare Român, care de sare e albit,/ Să-şi poarte-n oase drobul lui de ţară.“ Citim mai departe: „De ce e-atâta rouă pe pământ,/ De ce-s atâtea lacrimi conspirate?“...

Ori: „Greu e, Doamne, raiu-n doi/ Sap în mine, dau de noi:/ Să te miri,/ Să nu te miri,/ Un popor de răstigniri“...

Sau: „Mormintele-au sosit în gări:/ Cer vizele de-nstrăinare“...

...„Trafic de lacrimi şi ruşine,/ Plătesc, să mă dezic de mine“...

...„Ninge profund, ninge total./ Ninge din rai cu-adolescente,/ Matriarhatul capital/ Tronează iar pe continente“...

Poetul Anatol Codru, cu toate convergenţele, scrie o poezie pe care, citind-o, mi se strecoară în suflet o stranie părere de rău: nu am scris-o eu.

Arcadie DONOS, *Bucureşti*

Pentru artistul Anatol Codru, în poemele ca şi de altfel în pânzele cinematografice pe care le-a realizat, metafora nu este o simplă figură de stil, ci un ceva ieşit din comun care consolidează spaţiile esteticului şi se vrea esenţa viziunii sale artistice. Metaforele şi simbolurile poeziei sale, turnate în limbaj cinematografic, vin să elucideze poetic adâncurile fenomenelor, sau să lumineze integral labirinturile lumii interioare a eroului. Obsedat mereu de fascinaţia acelui tertium quid, Anatol Codru este „naşul“ iscusit a numeroase „căsătorii“ spontane şi inedite de cuvinte sau de imagini, cristalizate în poeme cinematografice sau literare de cea mai superioară probă artistică. În ele se lasă sezisate interferenţa lirismului cu tensiunea dramatică, a realităţii cu subtile construcţii figurative, chemându-ne treptat spre noi sau în illo tempore, spre sălaşul divin al Artei întru mântuire prin frumos...

Dumitru OLĂRESCU

Saltul grandios de la volumul de debut *Nopţi albastre* s-a făcut simţit în cărţile ce au urmat *Îndărătnicia pietrei, Feciori* şi

mai ales în *Piatra de citire*, *Întâmplarea mirării* şi *Ruperea din nefiinţă,* înfăţişându-l pe Anatol Codru drept unul dintre primii poeţi moderni de la noi.

Dacă la George Bacovia „plânsul materiei" se încheagă prin galeriile sumbre ale cimitirelor, la Anatol Codru materia, bolovănoasă, are menirea să se nască puternică din lucrurile din preajma unor peisaje de suflet şi simţire – categorii ce aparţin imensităţii, celei care posedă străvechea şi nealterata amintire a pietrei primordiale, obţinută prin subtila filieră a Metaforei. În această privinţă A. Codru n-are egal.

Ion PROCA

Afirm cu emoţionată şi sinceră bucurie că mi-a fost foarte greu să fac selecţia versurilor – cele mai bune care sunt toate – din volumul „Întâmplarea mirării" în vederea lecturării lor la reuniunea de suflet care a avut loc la Brăila.

Explicaţia este foarte simplă: substanţa ideatică a poeziei lui Anatol Codru, de elevată şi aleasă ţinută estetică, se îmbină atât de armonios cu mijloacele moderne de expresie, vădind întregii cărţi o perfectă şi sensibilă stăpânire a limbii literare, încât impactul asupra cititorului este deplin, benefic şi de durată.

Laurenţiu NICOLAU

Sursa primordială a valorii emotiv-estetice a poeziei semnate de Anatol Codru rezidă, în primul rând, în prodigioasa-i imaginaţie, înţeleasă drept însuşire concretă de manifestare a talentului pe care îl posedă cu certitudine. Impulsionat de această nestăvilită ficţiune creatoare, poetul se pomeneşte într-o permanentă şi temerară coborâre în „adâncurile" realităţilor terestre şi ale „lumii" în ansamblu, angajându-se, astfel, să-i descopere faţetele invizibile, intuind şi descifrând rosturile, sensurile şi legăturile de interdependenţă ale fenomenelor ce-o alcătuiesc. Odată „declanşat", şi zburând scrutător tot mai departe, pe orizontala şi verticala lucrurilor şi faptelor umane, *gândul* poetic îşi multiplică mereu nuanţele şi „unghiurile de vedere" în măsura în care, ca rezultat, nu încape, de regulă, în conceptul şi imaginea metaforică (oricât de „totală" ar fi aceasta) a unui singur poem.

Astfel, o îndelungată contemplare meditativă a suprafeţelor multilaterale şi a interiorului „Peliedrului genealogic" a determinat căutarea febrilă a răspunsurilor la atâtea şi atâtea întrebări dureroase privind originea, trecutul şi prezentul poporului, care, în complexitatea lor, puteau fi sensibilizate doar într-un întreg ciclu de poezii („Feciori", „Cronicarii", „Imn rostit la răsăritul Soarelui", „Raiu-n doi" ş.a. Făcându-se (din necesitate genetică şi istorică) unul cu fiinţa şi destinul acestui neam („Şi drept zălog mi-au poruncit străbunii / Să port în pielea asta tot lonul"), poetul îşi creează o perspectivă sigură în aflarea unor zguduitoare, prin dramatismul lor, adevăruri despre „un popor de răstigniri" şi o Moldovă „steauă-n cimitire", numele şi chipul căreia va deveni, în consecinţă, un sugestiv şi fericit simbol al dăinuirii şi „nemuririi" noastre spirituale.

Exprimarea concret-senzorială şi emotivă a stărilor de spirit, sentimentelor şi senzaţiilor trăite la contemplarea reflexivă a fenomenelor social-umane, sinuoase şi plurivalente în manifestarea lor, necesită, evident, un mare efort creator. Şi atunci poetul sapă… Sapă incontinuu şi inspirat în materia rezistentă a „pământului", a „lutului", dar cu o deosebită tenacitate în propria simţire („sap în mine") şi în cea a „pietrei cuvântului", obţinând să-i dea acesteia din urmă, prin utilizarea uneltelor eficiente ale unui autentic cuget lirico-filosofic, o nebănuită strălucire în culoare şi formă, deci şi captivantă în semnificaţie.

Bănuitul efort de plăsmuire, depus de A. Codru într-un mod deosebit, la nivelul unei munci în care, vorba lui Kant, nu se văd „chinurile creaţiei" („Muncesc până într-un dulce chin / Cu adevăr de miere şi pelin") şi soldat de fiece dată cu revelatorii descoperiri artistice este şi el deja, prin sinea sa, un imperios stimulent de generare la cititor şi a delectării estetice. Conştientizând raţiunea propriei trude, evident, relevantă, aplicată ingenios la modelarea versului avizat să-i exteriorizeze adecvat trăirile interne, poetul îşi justifică pe deplin „dreptul" moral şi artistic, de-a metaforiza" (la nivel de mit) misteriosului act de creaţie în genere, în care sinceritatea inspiraţiei („Gura e turnul vorbei noastre sfinte – să nu minţim, născând cuvinte") şi dăruirea totală a autorului în procesul însuşi de armonizare, într-un tot întreg, a

formei cu cugetul („…eu nicicând nu scriu cuvinte / Eu gândesc aceste pietre") se impun drept două principii şi condiţii principale menite să asigure operei realizate necesara forţă să ajungă, nestingherit şi emoţionând, direct la inima „celor înfometaţi de frumos". Astfel, făurind incontinuu mitul pietrei, A. Codru îşi zideşte concomitent propriul mit prin felul său de a fi în poezie: „Piatra devine unghi de vedere, / Concept / Şi atitudine şi poate fi citită cu inima – la toate tim-pu-ri-le…"

Expresivitatea, integritatea şi sugestivitatea, în sfârşit, originala pondere intrinsecă a imaginii poetice nu garantează, în cazul dat, facilitatea actului receptării. Condensată la maximum în sensuri labirintice, şi, uneori, colţuroasă şi rigidă în forma de exprimare (aidoma materiei pietrei din care este construită), poezia lui A. Codru opune rezistenţă, cel puţin la prima lectură. Numai conştientizând necesitatea părăsirii din capul locului a tradiţionalelor aşteptări de mesaj didactic (mă refer, în primul rând, la cititorul şcolar) şi depunând iniţial o premeditată străduinţă lectoricească în a merge îndrăzneţ şi cât mai exact pe urmele imaginarului autorului, prin propria sensibilitate şi imaginaţie, numai astfel te vei pomeni în captivanta lume a adevărului şi a frumosului poetic. Într-un fel sau altul, creaţia poetică a lui A. Codru, novatoare prin tehnicile utilizate, dar şi prin manifestarea în ea a unei inconfundabile viziuni lirico-filosofice, e îndreptăţită să contribuie substanţial la cultivarea gustului artistic al cititorului contemporan la nivelul şi în măsura în care acesta să poată gusta cu o cât mai mare plăcere estetică din creaţiile poetice moderne.

Timotei MELNIC

Înclin să cred că în Basarabia al doilea mare poet al generaţiei lui Grigore Vieru este Anatol Codru, la care identificăm chiar o poetică a pietrei, ceea ce ar merita, ea însăşi, un studiu aparte. Din acest punct de vedere, Anatol Codru este un modern în toată puterea cuvântului.

Dr. prof. Theodor CODREANU

Ideatică profundă, lirism cultivat, lexic folclorizant, iniţiatic, ceremonios – acestea ar fi câteva linii din palma poetului (cineast şi academician) Anatol Codru, spirit fratern, solidar, solar.

Lucian VASILIU

Anatol Codru este un spirit al culturii noastre, care a făcut o carte de mare sinteză a gândirii. Codru a cântat mai mult în sine. De aceea versul lui, inventiv, dinamic, metaforic, iradiază. Codru este un om al iubirii întregi. Nou şi proaspăt, el a dezmorţit chemări prin verbul său, care vizează mişcarea adevărată şi timpul real. Viu, radical, generează inevitabile tensiuni. Fraza lui Codru e cuceritoare şi denotă o confesiune sinceră şi extrem de emoţionantă.

Codru este un nobil sadea al spiritualităţii româneşti, un talent de rostire orală, îngemănat măiestrit cu arta scrisului.

Meditativ, interiorizat, lipsit de accente false şi stridente, Anatol Codru însoţeşte cuvintele cu o sinceritate copleşitoare. Cuvântul pentru el este un mod de comunicare, de legătură cu absolutul.

Cărţile şi filmele documentare, care, de fapt, sunt tot nişte cărţi de citire, i-au justificat numele. Calitatea fizică şi morală a acestui bărbat – curajul lui de a depăşi răul din afară – este exemplară.

Ana MANOLE

...În anii de trudă, în care şi-a valorificat plenar vocaţia de poet al cuvintelor şi poet al imaginilor filmate, Anatol Codru şi-a asigurat dreptul la un loc aparte în contextul culturii noastre contemporane. Poezia Domniei sale îl situează în pleiada poeţilor noştri de primă mărime.

Mircea SNEGUR,
Preşedintele R. Moldova

Şi noi credem, ca toţi ceilalţi în definitiv, că Antol Codru este un poet de primă mărime, important pentru întreg arealul românesc. Este surprinzătoare siguranţa cu care evoluează în grădina limbii române. Nici o diferenţă, nici o ezitare dialectală,

o stăpânire perfectă a limbii vecină cu virtuozitatea. Asta nu înseamnă că e atins de levitaţie şi că pluteşte pe deasupra preeriilor natale. Dimpotrivă, în scrisul lui peisajul este un loc ideal, ba chiar un personaj care potenţează trăirile lirice.

Viorel DINESCU

Poetul şi regizorul Anatol Codru vine dintr-o lume a pietrei din valea Nistrului. Piatra i-a modelat şi caracterul, şi exteriorul, dar şi felul lui de a fi: ca un meşter geto-dac, ziditor de cetate pe stâncile nistrene înălţate peste secole.

Anatol Codru în cinematografia şi în literatura română e un stil, o carte, o istorie.

Andrei DUMBRĂVEANU

Volumul de poezii „Piatra înşine" este invitaţia poetului în universul fascinant al poemelor sale, a căror originalitate îi conferă un loc important în lirica românească contemporană, şi nu numai...

Originalitatea operei sale a surprins atât colegii de breaslă, cât şi publicul cititor: spirit lucid şi inovator, înzestrat cu o remarcabilă inteligenţă poetică, Anatol Codru se remarcă ca un poet al metaforei, ultimele sale volume şi antologicul volum „Piatra de citire" dovedesc cu prisosinţă această calitate. Unul din meritele poeziei sale este de a ţine treză conştiinţa naţională,într-un moment în care mai mult ca oricând este nevoie de acest lucru...

Victor ADAM

SUMAR

Tabel cronologic 7

PIATRA DE CITIRE

Letopiseţ 16
Ce iarbă înaltă! 17
Cum ar fi 18
Pasărea vine 19
Lacrima 20
* * * Am cu lumea legământ 21
* * * Nu mă pot ignora 22
Trebuie totdeauna că era... 23
* * * Aripi răzvrătite în vânt 24
Că sunt, că îmi este 25
Întrezăriri 26
Între mine şi eu 27
Doar pentru faptul... 28
Mitologie 30
Eu veşnic o să vin... 31
Nemaiertată ezitare 32
Frunzoasă nuntă 33
Comori 34
1991 35
Imn rostit la răsăritul soarelui 36
De ce-am râvni?... 37
Pedeapsă şi căinţă 38
Şi-această galaxie-a gurii... 40
Drob de ţară 41
Nunta în Ardeal 42
Mai mult decât o trădare 43
Voroneţ 44
Dragoste 45

Eros 46
Nunta 47
Strămoşii 50
Veşnica veghe 51
Moment bahic 52
Hrisov în toamnă 53
Prolog la marele început 54
Pâine 56
Maică de plai 57
Maică, eu am fost mai tânăr?... 58
Modestie 59
Feciori 60
Surori 62
Ana-Maria 64
Imaginară şi aievea 65
Sus pe ceruri, ierbile... 66
De Ioni, de Marii 67
Acesta-i omul nostru cel Ion 68
Voi 70
Iată omul! 72
Rugă 73
Poveste de toamnă 74
* * * Plugul e ca pasărea 76
Bunul mesei 77
Tablou nocturn 78
Iluzii de iarnă 80
De ce aş face eu... 81
Lemnul tare din pădure 82
* * * Arde parcă-n lumânări 84
Strop 85
Un drum se-ntoarnă înapoi 86
Alb, mult alb 87
Muzeul de la Trifăneşti 88
Freamăt de suflet 90
Colind 97
Ciocârlii 98
În ochii mei – o amintire... 99

Poveste 100
A fulgerat o stea... 102
Pergament 103
Pe drum trec Oprea, Stavru şi Smadu 104
Sub boltirea cerului 106
Letopiseţul dumnealui 108
Florea Eremia Dobre... 108
Bat clopote 112
Stea ce arde-n uşa casei 114
Drept inimă 116
Cuvinte 117
Confesiune 118
Săptămâna mare 119
Vorbe, vorbe... 120
Ca şi cum 121
Deci, verb mai întâi 122
Patrie de om 123
Cuvântul ară 124
Metafora 125
Piatra de citire 126
Onomatopee 127
Cronicarii 128
Eminescu 129
Cu fiece carte... 130
Cum să vă spun... 132
Legământ 133
Frunţile, soarele 134
Contranepăsare 135
Lupta 136
Avertisment 137
Pentru că... 138
Tu îţi taci ţie singur vorbirea 139
Şi-acum nu ţi se mai pare... 140
Dar lumea nu te va-nţelege... 141
Mai mult decât o trădare 142
* * * Exist 143
Aducerea-aminte 144

* * * Parcă-ar fi că-ntruna plouă 145
* * * Mă uit la mine 146
Un prunc se-mpiedică de-aripa lui... 147
Dă-ne mult, s-avem puţinul... 148
O pasăre nume 150
Fuga 151
Brâncuşi 152
Vasile Covrig, magul culorii albe 153
Shakespeare 156
Un adânc ne vede 157
Giuzeppe Verdi în largul Mării Negre 158
Lira coarnelor de taur 159
A tăcea nu-i omeneşte 160
Eu totdeauna 161
Eu, dac-aş dărui... 162
Un fel al meu de munte 163
Dar e absurd... 164
Filogeneză 165
Replică 166
Proba de austeritate 167
Stea citind, om nemurind... 168
A zidi 169
Aşadar... 170
* * * Ar cu plugul mâinii mele 171
* * * Piatră cu fruntea mănoasă 172
* * * Pe sub răsărit de lună 174
Cuprinsuri 176
Pietrarii 177
Pietrele grece 178
* * * Există numaidecât o metafizică
a ideii de piatră 179
* * * Ceea ce este piatra 180
* * * Orice am spune 181
Piatră din piatră 182
Durută, lacrima pietrei 184
Niciodată genunchii... 188
Pururi anonime 190

Am fost piatră şi-a durut... 191
Meşterul Manole 192
De dor să-i uiţi şi chipul 193
* * * O supremaţie de crini 194
Piatra asta de pământ... 195
A. C. 196
* * * Din adânc din temelii 197
De piatră zic 198
Raiu-n doi 199
Absurd 200
Trafic de lacrimi şi ruşine 201
O, Doamne, noi, care aceştia 202
E prea detot... 204
În ziua din ultima zi 205
* * * Lumina cade brusc din cer 206
Aceşti nişte oameni... 207
Sunt numai filosofi... 208
Lătraţi de istorie 209
Toate-s puse pe cântar... 210
De parcă n-aş fi... 212
Strigă-mă 213
* * * Vă rog frumos să nu cedaţi 214
Incertitudine 215
Cerşetorul de la poartă 216
Mama mea cu faţa plânsă 217
Luată-avans... 218
* * * Şi totuşi, Doamne, mai trăim... 219
* * * Şi, Doamne, -n cerul nostru cât prinos... 220
* * * Nu ştiu cum se-ntâmplă 221
Balada lonului 222
Am senzaţia... 224
Obsesia că se mai poate... 225
Războiul, seceta 226
Don Juan, 1945... 229
Constantin Oprea 230
Colindul copiilor în război 232
Baladă 234

Mitul personal 235
Mitul probabil 238
Logodnă 239
Piatră în războaie 240
O scrisoare care putea fi scrisă 242
La nunta de aur 244
Mantaua 245
Netămăduire 246
* * * Mi-aduc palma la bonetă 248
Spaimă de grâu, 1947 249
Spaimă de vin 250
* * * Cosim iarba pe morminte 251
Egoism 253
Singura avere 254
Rugăminte 255
A preveni 256
Eu te strig, floare de măr 258
Putem să îndulcim sarea din ochi... 260
Să-ţi iubeşti Patria, e puţin să mori... 261
Monstrul 262
Tăcere verticală 263
Carte poştală... 264
Lamentaţie la cimitirul Armington 265
Ernest Hemingwai – din nemărginirea lacrimii 267
Trebui-ar cuvânt mult mai mare la chip... 270
Icar cu o aripă... 273
La baştina lui 274
Petru Zadnipru 274
Liviu Deleanu 275
Om semănând 276
Faţa cu grâu ţi-ai fost-o semănat... 278
Anonimii 280
Tăcerile noastre 281
Care numai amintire nu este 282
Ultimul monolog al lui Martin Luther King 283
Vom rezista sau nu? 284
Monologul clipei 285

Vine Gheorghe din război 286
Teribila veste 287
În marmuri 288
Maree în golf 289
Vor avea copiii iară... 290
Suită-grotesc împotriva armei cu neutroni 292
Vaccin 296
Geologi, atent... 297
Acolo, la marginea orzului tânăr... 298
Ninge... 300
Acuarelă în alb 301
Roşu fapt de ziuă 302
Pe gura ta, care e rana... 303
Lupii 304
Cucul 305
Clipa veciei 306
Gheţarii de Sahara 307
E straniu, nu ştiu cum... 308
Întreabă iarba... 309
Din cumpăna sorţii 310
Unul în durerea celuilalt 311
La nunta de taină 312
De ce? 314
Din ceruri, totuşi, s-a furat... 315
Asocieri vizual-comparative 316
Trebuie totdeauna că era... 317
Omul de vis-a-vis 318
Mereu la orizont 319
Totul depinde... 320
Iarbă de miei 321
Indispensabil 322
Eu mă declar... 323
Arşiţă, 2003 324
Norul fură de la nor 325
Roibii 326
Ierbare nu cu iarbă 328
Cai prin ploaie 329

Numitorul comun 330
I-aud venind... 331
De unde se aude că-n nuntă clopotire... 332
Capitol în istorie 333
O, mânzul, o, fătul... 334
Mânzul 335
În calea sorţii 343
Plăcerea de-a minţi cu flori... 344
Ecuaţii parabolice 345
* * * ...Poţi arunca în mine cu flori 346
Scrisoare 347
Lacrima, duminica 348
Magică 349
Între viaţa ta şi-a mea 350
Asonanţă 351
Ghioc 352
* * * E vinul ista alb şi bun... 353
Şi alunica 354
Ora unu, de pământ 355
Aureola 356
O viziune aparte 358
Boccacio, 71 359
Peisaj marin 371
Pelerini 372
Soroca-deal 373
E chip... 374
Cronica săptămânii 375
Sireaca naivitate... 376
La acest sfârşit de mileniu 378
Către perspectiva analizei 382
Viitorul şi salvarea întregului continent 383
Nevroză 384
Prezicerile rele... 385
* * * Străzile vomită beţivani şi rom 386
Care suntem... 387
Silogism alogic 388
Axiomă 389

Întâmplarea mirării 390
Necuprinsul în necuprins 391
Cu fiece clipă 392
Aparţinem timpului, locului... 393
Dincolo de oriîncotro 394
* * * N-o luaţi în nume de rău, domnule chirurg... 395
Eu, acel de peste-amin... 396
Atâta doar... 397
Rugăciune pentru bugetul familiei 398
Acum şi-n veacul celălalt... 400
* * * Veşnicia începu a se mişca treptat... 401
* * * Ştiu doar atât... 402
* * * De auzit se aude... 403
Cutremurul casei 404
* * * Dacă va dispărea văzduhul... 405
Zadarnică pierdere de trup 406
* * * Îţi jur că mă voi naşte numaidecât... 407
* * * Fără îndoială că fiecare din noi... 408
Pasăre căzând 409
pe gânduri 409
Alchimistul 410
* * * Ca să vezi, domnule... 411
De nume dac 412
Ideea de relativ 413
* * * Ca să vezi... 414
Ecoul 415
Ruperea din nefiinţă 416
* * * Încerc să mă îmbun... 417
* * * O dogoare îmi sfâşie gura mea meşteră 418
Cu raiul numai din furat 419
Ora cea mare 420
Nişte rătăcite cete 421
Totem 422
Şi urmele urmei... 423
* * * Mi-i bântuit de aripi chipul... 424
Metafizică 425
Să nu fie ca fiind... 426

* * * Din timpurile postume 427
Parcă... 428
Ca şi cum în nicăieri... 429
Toată lumea-i fără lume... 430
La lumina cometei Halley 431
* * * Vouă o să vă-asemene 432
Imposibil de aflat 433
Destin 434
Măriri confuze 435
Gloria de păpădie 436
* * * Pe chipul meu... 437
La ceasul de veghe al călăreţului 438
Întrezăriri 441
* * * Incredibila gură-a Neantului 442
Întrezăriri 443
* * * Schematic şi rudimentar 444
* * * Mi s-a dus din viaţă-o parte 445
Din cândva 446
Timpul niciodată 447
* * * Să nu ai moarte dacă-ai zidit cuvânt 448
Întrezăriri 449
* * * Din toţi îndepărtaţii mei... 450
* * * Am senzaţia că vin... 451
Un foarte mult departe 452
Întrezăriri 453
Ultimul râu 454
* * * De bătrân şi de mult vechi... 455
Cristic 456
Amuge-a groapă şi-a tăceri... 457
Şi va fi atât de simplu 458

ESEURI, EPISTOLE

Nemarginile lui Nichita Stănescu 460
Nicolae DABIJA 462
Dragă prieten 464
Dragă Mihai 467

Credinţă şi pasiune 469
Velerom şi-un flor de măr 471
Adrian Păunescu – destinul dureros
şi tragic al fiinţei româneşti 474
Răstignit de propria lui soartă 476
De vineri şi de toate zilele limbii române 478
Bunule, scumpule 480
Doar numai cu mişcarea aerului
de pe cuvinte rostindu-i numele… 484
Arderea de sine a lui Mihai Dolgan 486
E un Demiurg, vreau să zic 489
Prietenul meu naţional 491
Sub semnul cuvântului 494
O harpă de argint,
legată de picior cu un lanţ de aur 495
Cu soarta nepătată de trufie
şi ruptu' gurii pe degeaba… 497
Freamăt de eternitate 499
Parte din propria noastră fiinţă 500
Un suflet de har şi neîmpăcare 502
Semnificaţia harului 505
Aceste câteva adevăruri… 507
Ion Scutelnic sau aventura căutării de sine 509
La un popas 511
Tentaţia adâncurilor 513

Referinţe istorico-literare 516